

קלקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת בלק

לקראת שבת מלכתא

חשיפה מיוחדת של 'לקראת שבת':

פרסום ראשון: הדרכה מפורטת של מרנן ורבנן גדולי ראשי הישיבות זצ"ל, על סדר הלימודים והקשר בין הרב ותלמידיו בישיבות לצעירים

מסמך מיוחד המתאר בפרוטרוט, כיצד צריך להיראות סדר הלימודים בישיבה הקטנה, על לימוד המוסר והשיחות האישיות, מאת מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל, המשגיח הגה"צ הגרצ"ש גרוסברד זצ"ל ועוד

יעקב א. לוסטיגמן

חשיפה מיוחדת של חוברת 'לקראת שבת', ומגזין 'בית היין' של ארגון 'אחינו', צפויה לעורר עניין רב בעולם הישיבות, וזוכה לתגובות נלהבות בקרב ראשי הישיבות לצעירים שנחשפו לתוכן המסמך. את המסמך קיבלנו מידיו של ראש ישיבת 'תורת חיים' בבית שמש, הגאון רבי לוי גרוסברד שליט"א, נכדו חביבו ובן ביתו של המשגיח הגה"צ רבי צבי שרגא גרוסברד זצ"ל, שהיה ממייסדי ישיבות פוניבז', וניהל ביד רמה את ישיבת פוניבז' לצעירים מאז הקמתה, ועד שהצטווה על ידי גדולי אותו דור לעמוד בראש החינוך העצמאי. "מדובר בפרוטוקול מסודר של אסיפה של 'בתי אבות - פוניבז', שקיימו ראשי ורמ"י הישיבה, אור לכ"ג בניסן, אך לא כתוב שם באיזו שנה", אומר הגאון רבי לוי גרוסברד שליט"א. "מהעובדה שהגר"ש קסלר זצ"ל מוזכר גם הוא כאחד המשתתפים בישיבה, וכחבר פעיל בצוות הישיבה, אפשר להסיק שהיה זה בשנים תש"כ תש"ל, אבל אני מאמין שמחקר מדוקדק יותר יוכל לגלות לנו את התאריך המדויק, או לפחות לצמצם את ההערכה לטווח שנים קצר הרבה יותר, הן לפי הרכב הצוות באותו הזמן, והן לפי ההחלטות שהתקבלו, ואולי חלק מתלמידי הישיבה באותו הזמן זוכרים את היישום שלהן בתחילתו של זמן הקיץ באחת השנים הללו".

בן שלום שליט"א, הרה"ג נ. נבנצל שליט"א, הרה"ג ש. קסלר שליט"א. כותב המסמך הוא המזכיר האגדי של ישיבת פוניבז' - הרה"ג ר' בנימין זאב דויטש, שמפאת ענוותנותו מכנה את עצמו במסמך "מר ב.ז. דויטש". בפתח המסמך נכתב כי: "לאחר שהנוכחים שמעו מפי היו"ר, הרה"ג צ.ש. גרוסברד שליט"א, על מטרת ישיבה זו, שהיא להתוות קו לדרכה הרוחנית של הישיבה בזמן הלימודים הקיצוני הבעל"ט, ולאחר ששמעו הצעות רבות מפי כל המשתתפים, לייעול

הנוכחים המוזכרים במסמך הם (כפי המופיע במסמך המקורי) הרה"ג צ.ש. גרוסברד שליט"א, הרה"ג מ.ג. ליפקוביץ שליט"א, הרה"ג א.ל. שטיינמן שליט"א, הרה"ג ש. איינשטיין שליט"א, הרה"ג

הסוציאליות, את הדברים המעיקים עליו בישיבה: בשיעור בסדרים, בלימודיו, בחברתו, וישתדל למצוא מרפא להם - מזה: ומאידך ינצל הזדמנות זאת למען הטף מוסר באהבה לו, אם צריך בכך, בקשר להליכותיו בקודש".

אחד החלקים היותר מפתיעים במסמך, הוא זה שבו הצביעו ראשי ורמ"י הישיבה זצ"ל, "על מחסור בהזדמנויות של פגישות לא-למודיות בין התלמידים בהשתתפות הרמ"ים".

"התלמידים צעירים הם, והרגשתם הטובה במסגרת הישיבה עלולה להעלות גם מידת הסתגלותם לסדרי הישיבה ואף חשקם בלמודים. לא רק בישיבות חסידיות אלא גם במתנגדות, מקיימים כיום גם פגישה בליל ש"ק, סעודה שלישית או סעודת מלוה מלכה בצוותא, או תתכן פגישה במסגרת מסיבות ר"ח וכדו'. הוחלט, כי תוקדש שימת - לב למציאת דרכים להגביר קשרים במסגרות כאלה, וכן להפעיל את התלמידים לפעילות 'חברתית' בשטח ע"י הטלת תפקידים 'מנהלתיים' עליהם, וע"י מינוי ועדות שונות".

כאמור ראשי ישיבות שנחשפו לתוכן המסמך המרתק, אותו הצלחנו לפענח בס"ד בסיועו של הגר"ל גרוסברד שליט"א, התרגשו מאוד למקרא הדברים, ואמרו כי על אף שנשתנו הדורות והטבעים, ולא כל מה שהיה נכון לפני למעלה מחמישים שנה נכון גם היום, עדיין ניתן ללמוד רבות מהרוח הנושבת מהדברים, ומהאופן בו מנתחים מרנן ורבנן גדולי הדור ועמודי התורה זצ"ל, את הבעיות שהיו קיימות אז בעולם הישיבות.

המסמך המלא יפורסם אי"ה בגיליון 'בית היין', שיו"ל ע"י ארגון 'אחינו' ושיתפרסם בס"ד ביום ראשון הקרוב.

הלימודים והחינוך בישיבה, למען תקן דברים שבוקרו לשמם ע"י הורים והנוכחים עצמם, למען העלות את רמת הישיבה ולהרים קרנה: הוחלטו ההחלטות הבאות".

בסעיפים הבאים מופיעות החלטות לגבי קצב הלימודים, כמה דפים יש להספיק מדי חודש בשיעור א', בשיעור ב' ובשיעור ג', מתי יש לעשות חזרה מרוכזת, כמה מבחנים צריכים לבצע וכיצד יבוצעו המבחנים, מי יהיו בוחנים, ועל אלו נושאים לימודיים ייבחנו התלמידים, מה ייעשה בציונים וכיצד ייקבע מי ראוי לעלות לשיעור גבוה יותר בסוף השנה, ומי צריך להישאר שנה נוספת באותו השיעור עד שיהיה ראוי לעלות לשיעור הבא...

כמו כן נקבעה במהלך האסיפה כיצד ילמדו הלכה, באיזה ספר, נדונה השאלה האם סדר מוסר ללימוד עצמאי של הבחורים, אכן מספק בגיל הזה, או שיש להשמיע לבחורים דווקא שיעורים בספרי מוסר, האם הבחורים צריכים ללמוד גם פרשת השבוע, ומה ילמדו בסדרים של ערב שבת ושבת אחה"צ.

ראשי ורמ"י הישיבה מציינים באותה ישיבה, כי הם מבחינים ב"רפיון מסוים בהתחזקות במידות נעלות, בהתעוררות בדקדוק המצוות ובשקידה על לימודים אצל תלמידים מסוימים, ולכן הוחלט להתמיד בלימוד המוסר כנ"ל, ולטקס עצות למען הביא חיזוק בדרכים שונות ביראת ה'. ש'היא אוצרו".

כמו כן - "הצביעו על חשיבות הרבה בקיום קשרים אישיים בין הרמ"ים ובין התלמידים. הוחלט, כי כל ר"מ ישתדל להקדיש לכה"פ פעם-פעמיים בחדש, כרבע שעה לכל תלמיד בשיעור, לשיחה אישית, בה יעשה למען הכר את בעיותיו האישיות, המשפחתיות או

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
 'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
 לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
 נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

הדברים הללו הסעירו את רוחה של הרבנית אלישיב ע"ה והיא אמרה: "באחד הימים פרצה שריפה בבית, תפסתי את הפרימוס הבוער בידי, כשאני נכווית, וטיפלתי בכיבוי השריפה בעצמי, לא הזעקתי אותו ולא אמרתי לו כלום כדי שלא יופרע חלילה באמצע הלימוד. אז מה רוצה אותו יהודי, שארשה לו להפריעו באמצע הלימוד?"

מסירות הנפש של מרן הגרי"ש והרבנית אלישיב זצוק"ל לתורה, מתוך עניות ודחק

"מה טובו אהליך יַעֲקֹב" (במדבר כ"ד, ה')

במשך שנים רבות, נמשך ניסיון העניות המר. לבני דורנו, מדובר במצב בלתי נתפש. בני דור השפע, שכל מה שרוצים מצוי בהישג ידם - אינם יודעים מה הפירוש לגדל משפחה של למעלה מעשר נפשות, בדחוקות מחרידה, כשאף הלחם והצרכים המינימליים אינם בטוחים דיים.

בבית המדרש 'אוהל שרה' שקד רבינו על תלמודו. לבו הומה, בידעו שבביתו מתקיימים אשתו וילדיו על פת לחם, וכולי האי. לבו הרחום מחשב להתפקע כשהוא נוכח במאמצי העצומים של הרבנית לייצר אוכל במצב של יש מאין כמעט, עם מעט הפרוטות שיש בבית.

אולם אהבת התורה של רבינו גוברת על הכל. הרחמים גואים, רגשי הלב עולים על גדותיהם, והעמל בתורה ממשיך במלוא התנופה ובכל העוצמה.

למאמצי העמידה בניסיון הגדול, היה לרבינו שותף מלא: הלא היא הרבנית הצדקנית ע"ה, שמסרה נפשה ממש כדי לא להפריעו מלימודו ולו לרגע אחד.

סבול סבלה הרבנית את ענייה בשקט. במאמצים על אנושיים, גידלה ילדיה עם המעט שהיה.

על שני עקרונות מקודשים הקפידה הרבנית ע"ה במצבים הקשים ביותר: על ארוחותיו של רבינו, שלא יחסר בהן מאומה. ועל אוירת השמחה והחדווה בבית.

במעט הפרוטות שהגיעו אל הבית, הקפידה הרבנית לרכוש לחם לאכול, ואם נשארו מספר פרוטות כדי לקנות בהן מעט יותר, היה האוכל המעולה מוקדש לבעלה הגדול היושב ולומד בהתמדה עצומה בבית המדרש.

בזמן שהיתה אם רבינו בחיים, היה האוכל המשובח מוקדש גם בעבורה. לעצמה ולילדיהם הסתפקה הרבנית במועט שבמועט.

דבר נוסף שעליו הקפידה הרבנית ע"ה בכל כוחה - אוירת השמחה בבית. כשאנו משוחחים עם בתה, הרבנית ישראלזון, שחוותה את חיי העניות, היא מספרת שמעולם לא שררה בבית אוירת דכאון או עצבות ח"ו. אכן, המחסור היכה בכל פינה בבית, אולם רבינו

והרבנית השרו בבית אווירה ניחוחה ורגועה, עד שלא חשו בני הבית שום קנאה בשכנים, שהיו משופעים באמצעים רבים וחיי הועלם הזה שלהם היו נוחים יותר.

מבחינת רבינו וזוגתו הרבנית הצדקנית, העולם הזה לא נועד כדי לחיות בו חיי רווחה. העולם הזה נועד לקנות בו מעלות רוחניות, ואם ההסתפקות במועט היא מעלה רוחנית גדולה, הרי שצריך כך לחיות בעולם הזה.

הרבנית ישראלזון תחי' משחזרת: לאחר נישואי כשנכנסתי לגור בבית, בית שיש בו יותר רחבות מבדירת הורי, היתה לי הרגשה שיש כאן יותר מידי עולם הזה, יותר מיד נוחות. אמא ע"ה כל כך הרגילה אותנו, שהעולם הזה נועד לחיי הסתפקות במועט, עד שכשרווח מעט יותר לא יכולנו לסבול זאת.

מעשה באחד מבני הבית שקנה לתומו כרטיס הגרלה כלשהו, לגדול מזלו עלה כרטיסו בגורל זוכה במקרה. בלבנו גאתה שמחה גדולה, שכן גם אם בבתים רבים שכן המכשיר החדש, הרי שבבית משפחת אלישיב עדיין השתמשו בבלוקים של קרח שנמכרו בעגלה הסובבת ברחוב. בלוקי הקרח הללו לא היו נוחים לשימוש בלשון המעטה, בימי שרב היה הקרח נמס וקשה היה לנהל את הבית בתנאים כאלו. אולם הרבנית הצדקנית ע"ה עומדת כצוק איתן; מקרה זה יותר מידי 'עולם הזה', והיא לא מכניסה את הדבר הזה הביתה.

אולם מכיוון שהמקרה לא נקנה אלא עלה בגורל, לא הועיל לה

אבא ועסק בתורה בהתמדה עצומה למרות הדוחק העצום".

לא בגלל שטעלע ולא בגלל פוסק הדור

קשה לאתר ולתמצת את מסכת חייה של הרבנית ע"ה, ואת גודל הקרבתה למען לימודו של בעלה הגדול, אך נקודה אחת מתוך המסכת המופלאה חייבת לעמוד מול עינינו, כדי שנתבונן בה היטב ונלמד ממנה דרכי עבודת השי"ת.

באותן שנים קשות וארוכות, שבהן התמסרה הרבנית ע"ה כליל ללימודו של רבינו ללא סייג, מתוך דחק ועניות, לא עשתה כן מתוך מחשבה שבסופו של דבר יקבל בעלה 'שטעלע' [משרה], ודאי שלא חלמה אז שבעלה יהיה לפוסק הדור ורבה של כל בני הגולה, והיא התמסרה לבעלה ה'מתמיד', משום שתפקידו העיקרי של האדם הוא ללמוד תורה לשמה בהתמדה גדולה!

בשנותיה האחרונות, כשנתרבו המפריעים בעסקי ציבור, היה קשה לראות את צערה ואת כאב לבה.

לפעמים היתה ניגשת ומתחננת ממש בפני עסקני הציבור ודומיהם, שיניחו לרבינו ללמוד תורה, וכשלא הצליחה להדוף את צבא המפריעים, היתה מתאוננת בכאב בינה לבין עצמה: "חבל שהנחתי לו אז ללכת לבית הדין, הלא אמרתי לו שאני מוכנה להצטמצם ולא לדרוש כלום, ובלבד שיישאר ב'אוהל שרה', עכשיו משהתפרסם שמו בעולם לא נותנים לו ללמוד".

מסירותה כלפי לימוד התורה הקדושה, לא היתה מסירות כלפי פוסק הדור ומנהיגו, אלא כלפי המתמיד הכמעט אלמוני והבודד מבית המדרש 'אוהל שרה'.

הלימוד שלו קודש קדשים

בביתה השרישה הרבנית ע"ה בכל הדרכים, את החשיבות של ההתמדה ושל התורה שהוא לומד. כשהיה לומד בחדרו בבית, אסור היה להיכנס ולהפריעו מלימודו, כי הלימוד שלו קודש קודשים בעיניה. את החינוך הזה קיבלה בבית אביה הגה"צ רבי אריה לוי זצ"ל, וכן מחמיה אבי רבינו, וחמותה בתו של הגה"ק בעל ה'לשם' זיע"א, שהיו דרים יחדיו בבית, והם השרישו אצל כולם שהעולם כולו סובב סביב ההתמדה בתורה. הרבנית ע"ה התעלטה בענין זה למדרגות בלתי נתפסות. עיקר חייה סבבו סביב התמדתו הנוראה ולימוד התורה של בעלה.

אחד מבני רבינו מתאר: "גדלנו בבית שהכל סבב סביב לימודו של אבא.

"אמנו לא פסקה מלהלל ולשבח את אבינו. "היא סיפרה לנו כל העת שיש לנו אבא גדול בתורה, ושאסור להפריע לו במלאכתו החשובה. גם הסבא היה מראה לנו חיבה יתירה, והוא ניהל בעצם את כל הבית במשך ימי חייו".

"טיפלתי בשריפה לבד כדי לא להפריעו מלימודו"

לפני שנים רבות היה הדבר. הגעתי אל הבית ומצאתי את הרבנית ע"ה בפנים זועפות.

מאומה, וביום אחד ניצב המקרר בבית, למרות מחאותיה של הרבנית ע"ה.

גם לאחר שהמקרר נמצא בבית, לא העזה הרבנית לגשת ולהשתמש בו. פנתה אל השכנות והודיעה להן על האפשרות מעתה ואילך להשתמש במקרר שבביתה, היא עצמה לא הצליחה להתרגל לקיומו ול'עולם הזה' הטומן בקרבנו...

פנתה אל אחת השכנות והתחננה בפניה: "אנא השתמשי את במקרר ראשונה, אולי בכך אצליח להתרגל אליו".

שבר את רגלו

ביתו של רבינו, שנבנה בסטנדרטים העתיקים, שהיו נהוגים בתקופת הקמת שכונת 'מאה שערים', הכיל בקרבו שני חדרים צנועים. שני החדרים לא נבנו בגובה שווה, ומכורח המציאות היתה מדרגה בין שני חדרים.

לימים עמדה מדרגה זו לרבינו לרועץ.

בימי זקנותו נתקל במדרגה ושבר את רגלו באופן חמור, דבר שהיה עלול אף לסכן את חייו. לאחר שאושפז בבית החולים, פרש למנוחה ולהתאוששות בבית חתנו הגאון רבי עזריאל אויערבאך שליט"א בשכונת בית וגן.

בינתיים נזדרזו בני המשפחה ושכרו פועלים שיעקרו את הרצפות, יטפלו בדירה ויביאוה למצב שאין צורך במדרגה בין שני החדרים.

אלא שמחמת המלאכה נתערערה יציבות הגג, וכדי לייצב את הגג הניחו מוטות פלדה בגובה הגג מצד לצד.

אותם מוטות פלדה כיערו את מראה הגג, ועל כן הוסיפו תקרה נוספת שכיסתה את מוטות הפלדה ושיוותה לחדר מראה נאה.

לאחר שהתאושש רבינו, ומצב בריאותו איפשר את חזרתו לביתו ולנהל את סדר יומו, החזירוהו לביתו. כשנכנס לבית וראה את השינוי שנערך, הביע את חוסר שביעות רצונו מכל ה'שיפוצים' שנערכו בדירה.

כשנישאל רבינו מפי בני המשפחה מדוע אינו מרוצה וממה, אמר: "מכל מה שנעשה כאן, לשם מה נעשו השיפוצים?"

התנצלו בני המשפחה ואמרו: "השיפוצים נערכו כדי ליישר את הרצפה, היתה בזה סכנת נפשות".

אלא שהדברים לא הניחו את דעתו של רבינו.

"ומה עם התקררה?", שאל רבינו.

אמרו לו בני המשפחה: "הגג היה מלא בברזלים ובמוטות פלדה, ואין זה נאה לגור בצורה כזאת". הפטיר רבינו ואמר: "אלו מותרות!"...

"אולי נמכור את השעון התלוי בחדר הפנימי"

בן רבינו, הגאון רבי בנימין אלישיב מספר: "בשנות ילדותי היה לומד מתוך דחקות נוראה. היו פעמים שהגיעו מים עד נפש. זיכרון ילדות אחד חקוק בי, דו-שיח שנקלט באזניי. שמעתי את אמי מורת ע"ה מציעה לאבא: 'אולי נמכור את השעון התלוי בחדר הפנימי'..."

"לבי נצבט בקרבי, ואף אבא הביע את הסכמתו למכירת השעון, דבר המראה עד היכן הגיעה הדחקות והעניות, ועל כל זה התגבר

שח הגאון רבי יהודה אריה דינר שליט"א, על יהודי מתושבי אנגליה, שלפני 5 שנים עבר משבר כלכלי קשה מאד ונאלץ להכריז על עצמו כ'פושט רגל', כאשר מלבד החובות העצומים, עוד נתקע עם מחסנים מלאים בסחורה, שלא הצליח למצוא מי שיתעניין בה. ואף העלה בדעתו שאולי 'בא מועד' להשליך את כל סחורתו לאשפה, אלא שאז התרגשה ובאה לעולם צרת המגפה ה"י ושינתה 'סדרי בראשית'. ומה היתה הסחורה שבאוצרותיו? מסיכות...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: ע"י האמונה מגרש מעליו כל רע

אותו, ולהוציאו מיישוב דעתו, שיעזוב את 'באר האמונה' ויפול ל'באר שחת'. והדברים אמורים הן לגבי בין אדם לעצמו, הן בבין אדם לחברו וגם לענייני בין אדם למקום. **בבין אדם לעצמו** - פעמים רבות שאדם מחשב לעשות כזאת וכזאת, ורבות מחשבות בלב איש, אך לבסוף משתבשים כל התכניות (פלענער), וכדאמרי אינשי 'א מענטש טראכט און גאט לאכט' (האדם חושב והקב"ה צוחק)... וכן גם כלפי **בין אדם לחברו**, כאשר נתבונן במעשה דפרשתן - הנה בלק ועמו נבהלים כהוגן מבני ישראל העומדים בסמוך לגבולם, והם קוראים לבלעם שיבוא לקללם פעם אחת ושתיים - שרים רבים ונכבדים, וכל טצדקי עשה בלק בהלון ושוב, כדי להרוג את ישראל כיון שחשש מהם "עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו, כלחון השור את ירק השדה", אבל באמת כל זה לא היה אלא פחד שווא שאין בו ממש, שהרי בני ישראל נצטוו מזה עידן ועידנים שלא להילחם עמם - "אל תצר את מואב"... ובני ישראל לא חשבו עליו כלל, והוא כבר הפך עולמות, והכל בטעות גמורה (הוסיף על כך ת"ח אחד, ומדוע בלעם לא העמיד את בלק על טעותו, מדוע לא אמר לו - אסור להם לריב איתך... כי רצה להרוויח את הכסף והכבוד) - כיו"ב נדמים אנו בשעה שאנו מדמים כי פלוני רוצה להרע לנו,

בפרשתן (כב ה-ו) "הנה עם יצא ממצרים, הנה כסה את עין הארץ והוא יושב ממולי, ועתה לכה נא ארה לי את העם", ופירשו בזה (עי' שפת אמת תרל"ב ד"ה כסה), כי 'קליפת' בלק ובלעם היתה לתלות את כל הנעשה בעולם שהם נעשים בדרך הטבע, וזהו שאמר 'הנה עם יצא ממצרים', כלומר שיצאו מעצמם בכוחם ועוצם ידם, והנה כסה את עין הארץ, ר"ל, עם ישראל מכסים את ה'מבט הארצי' - 'די ערדישע בליק', שאין תולים כל המקרים והמאורעות שכולם נעשים בדרך כל הארץ ובדרך הטבע, אלא מאמינים שהכל מן 'השמים', ולא היה יכול בלק לשאת זאת, ועל כן שלח לקרוא לבלעם שיקלל את בני ישראל.

איתא בזוה"ק (ח"ג קצט:), כי ב' האותיות הראשונות של בלק ובלעם הרי הם 'בלבל', וביאר בזה הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע, שהוא על דרך שמצינו בהמן שרצה 'להומם ולאבדם' (אסתר ט כד), והיינו 'להומם', וכמעשה זה ממש היו בלעם ובלק, שרצו לבלבל מאמונתם הטהורה שמקורה בישוב הדעת. ובזה יתבאר מה דאיתא עוד בזוה"ק, שב' האותיות האחרונות של שמם בלעם ובלק עולה לתיבת 'עמלק', כי מתוך ה'בלבל' יביאו את היהודי לבחינת עמלק שהוא בגימטריא 'ספק', והיינו להטיל ספקות ולקררו לגמרי מאמונתו, ובבחי' "אשר קרן", לשון 'מקרה', שהכל הוא במקרה ח"ו. אמנם כאשר יתחזק האדם באמונה פשוטה שהכל מן השמים, והקב"ה הוא מנחה אותו בכל צעד ושעל, ייעלמו כל הבלבולים והדמיונות, ואם ידליק בקרבו את אור האמונה - ינוסו כל הצללים, ויזכה ליישוב הדעת, וכבר כתב הרה"ק מקאברין זי"ע באחד ממכתביו: "כל הון דעלמא לא ישוו לשעה אחת שאיש ישראל עומד ביישוב הדעת, ובדעה מיושבת".

ואכן כעבודתו ועמלו של היצר הרע - לבלבל מוחו וראשו של האדם, כי שם היא תחילת הנפילה, ואולי לכך המשילו חכמים את היצר הרע לזבוב (ברכות סא.), כי הוא דוגמת הזבוב שאין בכוחו להזיק כלל, ואינו כי אם מרחש סביבות האדם, ובזה רוצה הוא לבלבל

פי נחש ערמומי זה...

ומשל זה אמור אף לדידן, כי רבים אשר מתייאשים מעצמם, אף בלא שיש להם באמת סיבה לפחד מהיצר, וללא עמל ויגיעה של הבעל דבר הרי הוא כובשו תחת ידיו... עלינו לזעוק עליו - מה לך כי נתייאשת? הרי אין כל כח ביצר לכבוש ולטרון אותך, קום ברח לך, הגביה עוף מעלה מעלה אל אביך שבשמים, ותראה שכל טכסיסיו של היצר היו רק 'דמיון' להפחידך - להביאך לידי ייאוש, ותו לא מידי.

שח הגאון רבי יהודה אריה דינר שליט"א, מעי"ת בני ברק יצ"ו, מה שסיפר לו יהודי נכבד מתושבי ענגלאנד (אנגליה), שלפני כחמש שנים עבר משבר כלכלי קשה מאד, ונאלץ להכריז על עצמו כ'פושט רגל', כאשר מלבד החובות העצומים שהשתרגו על צווארו בסכומי עתק, עוד נתקע עם מחסנים מלאים בסחורה שלא הצליח למצוא מי שיתעניין בה. לפני כמה חודשים אף העלה בדעתו שאולי 'בא מועד' להשליך את כל סחורתו לאשפה, כי לא היה נראה שעוד יגיע 'עת לחננה' - לקנות את הסחורה אפילו במחיר הקרן.

אלא שאז התרגשה ובאה לעולם צרת המגפה ה", ושינתה 'סדרי בראשית'. ומה היתה הסחורה שבאוצרותיו? **מסכות (Masks)**... אין צריך לומר עד כמה קפצו הכל על המקח, ואכן מכרם במחיר כפול ומכופל מערכם לפני חמש שנים, ולא זו בלבד שכיסה את חובותיו, עוד נותר עם רווח נאה. הרי שלך לפניך - פעמים שמתגלה בחוש כי מסובב כל הסיבות ית"ש מהפך את ה'המתנה' ל'מתנה'... עוד אמר הרב שליט"א דבר נאה ומתקבל, כי מדרך הבריות לשאול על העבר למה אירע כך וכך, ואילו כלפי העתיד שואלים מה יהיה, והנה 'למה' עולה למנין ע"ה, גם 'מה יהיה' עולה למנין זה, וראה זה פלא: 'בטחון' אף הוא בגימטריא ע"ה, חושבנא דדין כחושבנא דדין, ללמדך שה'בטחון' מסלק כל שאלות, חששות, פחדים וספקות הן העבר - 'למה', הן על העתיד - 'מה יהיה'...

בפרשתן (כב לא), "ויגל ה' את עיניו..." הנה רבות מציינו בדברי חז"ל ובקורות הימים, ענין זה של 'יגל ה' - כי אדם המהלך בזה העולם אינו רואה את הנעשה לפניו, אף דברים הווים במציאות, עד שהקב"ה "פוקח עוורים" - פותח עיניו והכל נגלה לפניו. כיו"ב מציינו גבי פרנסתו של אדם, וכביאורו של הרה"ק ה'שפת אמת' ז"ע (חקת, בפסוק) במה שציווה הקב"ה את משה 'ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו' (כ ח), ומקדים להביא את ביאורו של הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' ז"ע בדברי המדרש: "אמר רבי בנימין, הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר את עיניהם, מן הכא (בראשית כא ט) 'ויפקח אלוקים את עיניה' - וז"ל: "כי לעולם כל הנצרך לכל בריה מוכן בכל מקום ובכל עת, רק שמוסתר מעין הגשמי, וכשהקב"ה מאיר עינו רואה שהכל לפניו". וזה היה רצונו ית' באמרו 'ודברתם אל הסלע', שיפקחו עיני בני ישראל, ויראו כי המים מוכנים להם כבר בסלע. וכבר נודעה הסגולה למציאת אבדה לומר דברי המדרש הללו 'אמר

ומשנה ורוצה להזיק לנו וכיו"ב רבות מ'דמיונות' הגוזלים מאיתנו את שלוות הנפש, ומפריעים לנו מלישון בלילה על משכבנו, אף מוציאים אנו על כן ממון רב, והרי אין כאן אלא דמיון בעלמא - על סמך אלו דמיונות וראיות הוכחת שפלוני בא להזיקך?...

בדרך צחות מספרים 'מעשה', באחד שנוקק בדחיפות לסכום מעות אשר לא היו בידו, ובליט ברירה החליט ללכת לידידו לבקש ממנו הלוואה. בדרכו 'נפלה' בלבו מחשבה שמן הסתם לא ירצה הלה להלוות לו אלא ישיב פניו ריקם, אך מיד דחה מחשבה זו, כי מהיכי תיתי שרעהו לא ירצה להיטיב לו? אולם המחשבה הראשונה נקבעה במוחו וניקרה בו כל הדרך כיתושו של טיטוס, עד ש'דמיון' זה נהפך כמציאות ממש, והתרגז עד מאד, כשהוא אומר לעצמו: הן תמיד השתדלתי בטובתו ומדוע 'רשע' זה משיב רעה תחת טובה, מה פשעי ומה חטאתי? וככה המשיך לילך בדרכו כשכולו 'אש להבה', והוא רותח וזועם על 'נבזותו' של רעהו לשעבר, שאינו עומד לימינו בשעת דחקו...

כשהגיע לבית רעהו, נקש על הדלת ותיכף משנפתחה זעק בחמתו: "איני צריך את הטובות שלך... אל תלווה לי... ואיני חפץ להכירך מיום זה והלאה!!", וטרק את הדלת בחזקה עד שנשמע הקול ברחוב השני... והלה עומד נדהם ואינו יודע מה הוא שח, ואיזו הלוואה בראשו?...

וכן במקרים רבים, בניין המריבה והמחלוקת נבנה על 'יסודות' של טעות גמורה ודמיון פורת, אך השטן אינו מוותר על ההזדמנות שנקרתה לפתחו, ואינו נותן מנוח וזמן לחשוב על הטעות ולעצור את המחלוקת, וכך מתגוללים רבים מאחינו בני ישראל, בצרות וייסורים של המריבות ופירות ביאושיהם, מחמת איזו טעות שווא בתחילת הריב. פלוני כועס על רעהו שלא הזמין אותו לנישואי בנו, ובאמת הלה לא התכוון לכך כלל, רק אירעה טעות ברשימותיו או עיכוב במשלוח ההזמנה, והנפגע כבר נכנס לריב ומדנים, וזה משיב לו כגמולו על פי תילי תילים של השערות, שמבין מדוע משנהו כועס עליו, וכך בונים אנשים תילי תילים של מריבות, הם וב"ב וכל הנלווים עליהם, על דברים שלא היו ולא נבראו וגם לא עלתה על ליבם, שנאת חנם כפשוטו...

וכדבר הזה הוא גם לעניינים **בבין אדם למקום**, וכפי שהובא בספר 'לקט אמרים' להגה"צ רבי יעקב מאיר שעכטער שליט"א, וכך איתא שם, ובספר אחד ראיתי, שבארצות רחוקות קיים מין עוף השוכן על אילן גבוה, ושם באותה ארץ נמצאים גם מיני נחשים השואפים לטרון את אותן העופות, וכך היא תחבולת הנחש - שאינו יכול לעלות על העץ אשר שם הציפור, הנחש מתקרב אל העץ אשר עליו העוף וכראותו שהציפור רואה אותו, הרי הוא פוער את פיו בקצף גדול לעיני הציפור, וכראות הציפור ממרומי העץ את פי הנחש אשר יכסוף לטרון אותו, הרי הוא נבהל עד עמקי נשמתו - ובמקום להישאר על עמדו - בידיעה שממילא אין הנחש יכול להגיע אליו, או לכה"פ לברוח ולעוף משם, שאז בוודאי לא יגיע הנחש אליו, הרי הוא נכנס לייאוש עמוק מחוסר אונים, וכופף את ראשו במורא גדול עד שיפוגו ממנו כל רגשותיו - ונופל ממרומי העץ ארצה לתוך

והנה 'למה' עולה למנין ע"ה,
גם 'מה יהיה' עולה למנין זה,
וראה זה פלא: 'בטחון' אף הוא
בגימטריא ע"ה, חושבנא דדין
כחושבנא דדין, ללמדך שה'בטחון'
מסלק כל שאלות, חששות,
פחדים וספקות הן העבר - 'למה',
הן על העתיד - 'מה יהיה'...

האומר (אבות ד'ב') 'הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה', ומעתה יעסקו בעסקיהם ובמסחרם, רק בשלושת הימים הראשונים שבשבוע, ובשאר הימים יעסקו רק בתורה. והוסיף להבטיחם, **כי הוא ערב בדבר שפרנסתם שהורגלו בה לא תתמעט, ולא יחושו כל מחסור.** ואכן, כל בני העיר יחדיו שמעו בקולו ועשו כדבריו, וממילא נשתנו למעליזתא כל אורח חייהם, בתוך שבועות אחדים הורגלו גם אלו שעמדו עמם בקשרי מסחר ומלאכה, שאין להם עסק ודיבור עמם מליל רביעי בשבת ועד ראשון בשבת, ומאז שרתה הברכה במעשיהם ולא חסרו מאומה מקצבת פרנסתם, אף שקיצרו הרבה בזמני עסקיהם.

כך נמשך הדבר כמה שנים, עד שיצא ה'אור החיים' הק' ממקומו ללכת לארץ ישראל, ופנה זיוה של מרוקו. מאז גבר יצרם אט אט, והחל מטיל ספקות באמונתם התמה שמיעוט עסק אינו מפחית מרווחיו, עד שנשתכחה מהם ה'קבלה טובה' שקיבלו על עצמם בעוד רבם בעירם, ושבנו לנהל עסקיהם בכל ימי המעשה. אפס הם סברו שבכך יכפילו את הכנסתם. אך למעשה גילו שאדרבה, לא נוספה פרוטה אחת לכיסם, ועם כל עמלם הגדול לא השיגו דבר. וראו עין בעין שצדקו דברי רבם ופרנסה הקצובה לאדם מן השמים אינה תלויה במשך עמלו (מסוד שיח חסידים).

(מתוך 'באר הפרשה' בלק תש"פ)

רבי בנימין וכו'. ובאמת אין זה 'אמירה' ולחש בעלמא... אלא המכוון בזה שישיריש בעצמו את האמונה הטהורה, שהקב"ה מספק לאדם כל צרכיו וכבר הכין לו ישועתו, ואינו זקוק אלא שיפתח ה' את עיניו, ומיד 'ימצא' את אבדתו העומדת ומזומנת לו מכבר.

מעשה בחסיד 'תמים' ששמע מפי רבו דברי חיזוק בעניין הביטחון, ובתוך דבריו אמר כי הבוטח בה' באמת לא יחסר לו מאומה והקב"ה יספק לו צרכיו. החסיד שהיה איש תם וישר קיבל את הדברים כפשוטם ולהלכה למעשה, מיד הודיע לבני ביתו בקול גדול כי הוא עוזב את 'עבודתו', ולמחרת הוא יוצא אל היער הסמוך לעיר, שם ישהה בבקתה קטנה ויעסוק בתורה ובעבודה במשך שבוע ימים, ואין צורך לדאוג לו למזונות, כי סמוך ליבו בטוח בה' שישלח לו דברי מזון להחיות נפשו.

והנה לאיש זה היה שכן 'לץ' אשר שמע את שיחתו, הלה גמר בדעתו לעקוב אחריו לראות את מעשיו. נטל עמו מאכלים ויצא אחריו, ואכן ראה אותו לומד בהתמדה מרובה, ולאחר מכן עומד ומתפלל ובסיום התפילה שטח את בקשתו כדבר בן אל אביו, "אבי שבשמים, פרנסני, כי רעב אנכי... ושלח לי אוכל להשיב נפשי". 'עוד הם מדברים, ואני אשמע' - השכן שמע את התפילה הנרגשת, מיד השליך מע"ג האילן שהסתתר עליו פת לאכול ומים לשתות... אותו צדיק עמד משתאה לראות כיצד הקב"ה מקבל מיד תפילתו, כי אכן 'לא יבושו ולא יכלמו כל החוסים בו', וחזר לתלמודו בעוז ותעצומות. למחרת היום, תשו כוחותיו ושוב ביקש להקב"ה שרוצה לאכול... וכמעשה מאתמול כך מעשהו היום, השכן העומד על משמרתו לעקוב אחריו שוב שלח לו אוכל 'משמיא'... וכך חזר הדבר נשנה מידי יום ביזמו עד כלות השבוע, ושב האיש לביתו שמח וטוב לב. פגע בו אותו 'לץ', והתעניין לפי תומו היאך עבר עליו השבוע האחרון, והאם באמת היה לו לאכול כדי צרכו, וסיפר לו בהרגשות כיצד זכה לקבל 'לחם מן שמים'...

אמר לו ה'לץ': "לא מהשמים היה הלחם אלא מעשי ידי אדם... אני עמדת שם, אני שמעתי את תפילתך ואני זרקתי את האוכל ממעלה למטה", השיב לו הלה מיניה וביה: "וכי מי הכניס לראשך שיגעון זה, להתחקות אחרי במשך שבוע שלם, ולתת לי מפתך לאכול, אם לא הקב"ה בכבודו ובעצמו?... לא היית אלא שלוחו של הקב"ה, כי הרבה דרכים למקום"...

סיפר הרה"ק ה'דברי שמואל' ז"ע, כי פעם דרש ה'אור החיים' הק' לפני אנשי קהילתו, ובדבריו הציע להם להיות מתלמידי רבי מאיר

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

אני זוכר שפעם ביקשתי מהרבי מאמשינוב שליט"א, שייתן לי איזה שהוא חיזוק על הנושא הזה של לימוד יומיומי בספר ה'אור החיים' הקדוש. הוא הסתכל עלי בחוסר הבנה ואמר לי: "זה כמו שתבקש ממני חיזוק להניח תפילין כל יום. יש דברים שלא צריכים חיזוק, זה בסיס היסודי ביותר"

הג"ר משה שוורץ, העומד בראש מפעל 'מורשת האור החיים הקדוש', וראש כולל להוראה 'כנסת ישראל', מספר על הקשר המיוחד שלו עם ספריו של קדוש ישראל רבינו חיים בן עטר זיע"א, ועל סיפורי המופת שזכה לראות בעיניו

אליעזר (לייזר) רוט

דמותו המופלאה של רבינו ה'אור החיים' הקדוש, רבינו חיים בן עטר זיע"א, שהשבע יחול יום ההילולא שלו, ט"ו בתמוז, חקוקה בלבו של כל יהודי שומר תורה ומצוות. פירושו הנפלא על התורה התקבל בכל תפוצות ישראל במהירות עצומה, והפך לנכס צאן ברזל בכל מקומות מושבות ישראל, בני עדות המזרח והמערב כאחד.

גם בימינו יש לא מעט יהודים שלא עולים בלילה על יצועם, לפני שלמדו לפחות קטע אחד ב'אור החיים' הקדוש. אלפים רבים לומדים את פירושו על התורה, מתחילתו ועד סופו בכל שנה ושנה, ורבבות משתתפים בשיעורי 'אור החיים' הקדוש ב'ליל שיש' או ב'ליל שבת, בבית המדרש או בבית, עם שיעור או עם חברותא ואפילו לבד, באופן יחידני.

אבל יש אנשים, שה'אור החיים' מלווה אותם לא רק כל יום, אלא גם כל היום. אחד מהם הוא הג"ר משה שוורץ שליט"א, שכל יומו עסוק עם תורת רבינו ה'אור החיים', במדרש ואגדה, כמו גם בש"ס ובהלכה. הוא עומד בראש כולל להוראה ללימוד יור"ד 'כנסת ישראל', המכנס בתוכו טובי אברכים, אשר בין השאר עוסקים בבירור מקחו ועריכת ספרו הידוע והעמוק 'פרי תואר'.

"בצאנו ספגתי יחס של אימה ויראה לספר הקדוש", הוא מספר. ידועה התשובה של ה'דברי-חיים' זיע"א (ב יור"ד קה) שבה פסק כי יש לפטר מתפקידו מלמד, שטען כי ספר ה'אור-החיים' לא נכתב ברוח הקודש, מאחר ומי שאומר כך הוא אפיקורס.

"כמו כן שמעתי מכ"ק אדמו"ר שליט"א מצאנו בשם אביו בעל ה'דברי-יצוב' זיע"א, שאמרו משמו של הגה"ק מבוטאאש בעל 'דעת קדושים', שהעיד על עצמו בזה הלשון: 'כשהייתי אברך והתחלתי ללמוד אור-החיים הקדוש, הרגשתי כאילו ונעשיתי בריה חדשה'.

"כמו כן ראיתי בבית אבא אאמו"ר הדיין רבי חיים יעקב מנחם שוורץ שליט"א, דומ"ץ קרית צאנו נתניה, יחס של חרדת-קודש לספר הקדוש, וקביעת שיעורים קבועים בספר זה מדי שבוע. על קרקע משובחה זאת נבט הקשר האישי שלי, שהחל בקבלה צנועה שקיבלתי על ציונו.

"וכך היה מעשה" הוא מספר: "כשהייתי כבן 18 שנה, הגעתי

Hadas Parush/Flash90

להתפלל על ציון ה'אור החיים' הקדוש ביום ההילולא בט"ו תמוז. התפללתי לקב"ה שאזכה למצוא את זיווגי ההגון בנחת ובלא צער, ושיהיה הזיווג עולה יפה וכו', כמו שמתפללים בחורים רבים בהגיעם לגיל השידוכים.

"לאחר ששפכתי שיח פני בוחן לבבות, החלטתי להתחזק ולקבל על עצמי גם קבלה טובה, וקיבלתי על עצמי לומר שיעור בכל שבוע ב'ליל ששי', ב'אור החיים' הקדוש. ביום ה-40 אחרי היארצייט, כ"ו באב, התארסתי בשעה טובה ומוצלחת, ויהי לפלא.

"עברה תקופה, היתה חתונה שמחה כדת וכדין ב"ה, אבל אחרי החתונה עברו כשלוש וחצי שנים, ועדיין לא זכינו לילדים.

"שלוש וחצי שנים זאת לא תקופה כל כך ארוכה, אבל המצב הזה מייצר לחץ, ומי אומר שזה יהיה רק שלוש וחצי שנים, אולי חלילה הרבה יותר וכו', וכמובן שנוצר לא מעט לחץ בעניין.

"באותה תקופה היה לי קשר קרוב עם כ"ק מרן אדמו"ר מאמשינוב שליט"א. השחתי בפניו את צערי ושיחי, והוא יעץ לי לעשות עוד משהו למען האור החיים הקדוש, ובוודאי יועיל הדבר.

"מאז התחלתי להתעסק בהוצאת ספרי ה'אור החיים' הקדוש, ולעסוק בכל מה שקשור לרבינו ה'אור החיים', ואכן מיד נושעתי וזכינו לבנים ובנות, זרע ברך ה', בלי עין הרע.

שיעורים באור החיים מדי שבוע, ואנשים לומדים במספרים הולכים וגדלים ב"ה. אין לי ספק שאם יעשו סקר ויבדקו, ימצאו שספר ה'אור החיים' נלמד בשיעורים יותר מכל ספר אחר, לבד מהגמרא הקדושה כמובן".

בתוך השיחה אנו מבקשים מהרב שוורץ לשמוע מעט עובדות וסיפורי מופת, אודות חשיבות הלימוד בספר 'אור החיים' הקדוש והתפילה על הציון הקדוש. הרב שוורץ מלא וגדוש בסיפורים מסוג זה, בהם נתקל באופן יומיומי מעצם עיסוקו התדיר במורשתו של רבינו חיים בן עטר זיע"א.

"בערב ראש חודש אדר א' תשע"ט, נסענו קבוצה של יותר משני מניינים לאמירת כל התהלים בציון רבינו האור החיים הק'.

"אספר מעשה שכתבתי מפיו של הר"ר יצחק י: 'נולד לנו בן, ילד חמד, שהיתה לו 'גמישות יתר', זה מצב רפואי שבו השרירים גמישים מאוד וצריך להתמודד עם זה.

"ברוך ה' יש לנו אפשרות כלכלית, ושפכנו אלפי שקלים עבור טובי הרופאים והמטפלים למיניהם בכמה מקומות בעולם. סיירנו בכמה בתי חולים לסוגיהם, לרבות טיפולים רגשיים, וטיפולים דרך המוח וכו', וכל זה לא הועיל כלום.

"בינתיים שמענו על רופא גדול בבריסק, שהוא 'אוסתרופט' מיוחד למקרים אלו ומטפל דרך המוח, העברנו אליו את כל החומר הרפואי של הילד, ואחרי שעבר על כל הבדיקות והחוות דעת שהיו לנו מהרופאים בארץ, אמר שהוא יכול לטפל, ובעוד שנה יתחילו לראות תוצאות טובות.

"חששתי מאוד, אך מחוסר ברירה הזמנו תור אליו, ונקבע לנו תור לתאריך כ' בתמוז התשע"ט, וכמובן שילמנו על כרטיסי טיסה ומלון במחירים גבוהים במיוחד.

"כמה ימים לפני הטיסה, שפכתי את לבי לפני אחד מידידי, ואמר לי: 'הנה בעוד שבוע ההילולא של אור החיים הקדוש, קום ותעלה לציון הקדוש ותקבל על עצמך איזו קבלה לטובת הצדיק, ותראה ישועה'. ברגע הראשון לא היה לי חשק, ובדרך לציון שהיתה איטית ומפרכת, היה לי קצת הרהורי חרטה, מדוע אני שורף זמן יקר כל כך? "הגעתי לציון הקדוש, וקיבלתי על עצמי, שבמשך 4 שבועות הקרובים אסיים כל שבוע בלי נדר את כל פירוש אור החיים הקדוש על הפרשה. והנה יומיים לאחר מכן בשבת קודש, אני רואה מחזה פלא לנגד עיניי, שבני מתחיל להבריא לנגד עיניי!

"במוצאי שבת, יום לפני הטיסה, גמרתי בדעתי על פי עצת הרופאים שאין צורך כרגע לטוס לבריסק, אך משפחתי אמרו מקסימום תיסע לנופש בבריסק, כי חבל על דמי ביטול הכרטיסים והמלון. ואכן נסענו לבריסק, הלכנו לרופא הנ"ל, והוא היה המום למראה עיניי! הוא הפטיר שאינו מכיר לזה הסבר על פי הרפואה. מאז ועד היום המצב משתפר והולך, וברוך ה' ההליכה והיציבות הגופנית שלו הם 100%, בדיבור עדיין צריך ישועה, אבל אפשר לומר ש90% כבר מדבר כשאר הילדים.

במשך השנים זכיתי לפעול רבות בעניין, ולמעשה הקמתי את המכון למורשת האור החיים הקדוש, כולל הוצאת ספריו שחיבר ולא התפרסמו כל כך, וכן כתבתי בעצמי ספר על תולדות חייו הקדושים ועל ישועות פלאיות שאירעו בתפילה על ציונו, ובלמוד בספריו הקדושים, וקראנו את שמו 'נר המערב'. ב"ה היתה הצלחה גדולה מאוד, והספר התקבל באהדה רבה בקרב כלל ישראל. גולת הכותרת שבספר הוא הפרק יותר מ-100 עמ' על הספר אור החיים הקדוש, בסוף הספר קונטרס 'סגולת חיים' מה שהעידו גדולי וצדיקי הדורות על ספה"ק אור החיים, והרבה העידו שבזכות ספר זה התחזקו והתחברו ללימוד קבוע בספר 'אור החיים' הקדוש.

"במשך השנים הדפסנו ב"ה את הספר 'כל הכתוב לחיים' - ב' כרכים, בו קבצנו אלפי הערות שהעירו גדולי ישראל, גדולי האדמו"רים, הפוסקים וראשי הישיבות, במהלך לימוד אור החיים. אם זה בדרך של שאלה ותשובה על דבריו, אם בדרך של הבאת ראיות נוספות למה שכותב האור החיים הקדוש, ואם בדרך של פסיקת הלכות, לפי מה שפירש האור החיים בפסקי התורה. הלימוד בספר מאוד מעניין, ונותן הרבה תוספת טעם ללימוד באור החיים עצמו.

בימים אלו ממש זכינו להו"ל הכרך הראשון מספרו העמוק 'פרי תואר' על יור"ד, וגם שאר הכרכים ב"ה בשלבי עריכה מתקדמים. והגם שהוא מזהיר מאוד בנושא, הורו לי גדולי הצדיקים, כ"ק מרן אדמו"ר מפשעווארסק שליט"א והאדמו"ר רבי דוד אבוחצירא שליט"א, שכוונתו של רבינו האור החיים הקדוש היתה שלפני שלומדים בספרים אלו צריך הכנה מתאימה, אבל בוודאי שרצה שיודפסו הספרים, ושמי שראוי יוכל ללמוד בהם ולעסוק בהם.

"כמו כן אני חוקר את כתבי היד של ה'אור החיים' הקדוש, ומלקט מספרים אחרים, כל מה שמוזכר במעלתו של רבינו ה'אור החיים', כי אכן היה לו מעמד מאוד מיוחד בעולם החסידי, ולא רק בעולם החסידי.

"רבינו החיד"א כבר כותב בספרו 'שם הגדולים', שספרי ה'אור החיים' התקבלו בעולם במיוחד, כי הבעל שם טוב הקדוש הפליג בגדולת נשמתו של האור החיים הקדוש. והרה"ק מקאמארנע כותב, שיש חיבור רוחני בשורש הנשמה של כלל ישראל עם האוה"ח הקדוש.

"אני זוכר שפעם ביקשתי מהרבי מאמשינוב שליט"א, שייתן לי איזה שהוא חיזוק על הנושא הזה של לימוד יומיומי בספר האור החיים הקדוש. הוא הסתכל עלי בחוסר הבנה ואמר לי: "זה כמו שתבקש ממני חיזוק להניח תפילין כל יום. יש דברים שלא צריכים חיזוק, זה הבסיס היסודי ביותר".

"מעניין שדברים אלו מתכתבים היטב עם האמרה הידועה משמו של הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב זצ"ל, שאמר שיהודי שאין לו כסף לקנות את ספר ה'אור החיים' הקדוש, צריך למכור את טליתו ותפיליו ולקנות 'אור החיים', והסביר שטלית ותפילין יש לכל יהודי בכל מקום ולכן תמיד אפשר להשאיל ולקיים את מצוותן, ואילו ספר 'אור החיים' עוד לא היה אז כל כך נפוץ, ולכן צריך לקנות, כדי שיוכל לקחת עמו לכל מקום ולהגות בספר הקדוש הזה.

"ברוך ה' זכינו שאכשר דרא, כיום רבו הלומדים בספר, יש רבבות

יש שם מזנון, ואחד ממקבצי הנדבות שקד שם על מצוות ארבע כוסות דרך חירות, כוסות עראק גדושות. עבר שם אדם, והפטיר: "תגיד, בשביל זה אתה אוסף כל היום?!". נתן בו השיכור עיניים חכליליות מיין, ורטן: "ראו נא ראו! הקב"ה נותן לי כבר 72 שנה, ומעולם לא שאל מה אני עושה עם הכסף. ואתה נותן חצי שקל וכבר דורש דין וחשבון?!"...

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על צרות עין

"לא הביט און ביעקב" (במדבר כ"ג, כ"א)

ירדתי ל'כביש השחור', בתחילת בני ברק, לנסוע באוטובוס לשיבה בחדרה. פניתי ימינה, לתחנות האוטובוס. יש שם מזנון, ואחד ממקבצי הנדבות שקד שם על מצוות ארבע כוסות דרך חירות, כוסות עראק גדושות. עבר שם אדם, והפטיר "תגיד, בשביל זה אתה אוסף כל היום?!"...

נתן בו השיכור עיניים חכליליות מיין, ורטן: "ראו נא ראו! הקדוש ברוך הוא נותן לי כבר שבעים ושתים שנה, ומעולם לא שאל מה אני עושה עם הכסף. ואתה נותן חצי שקל וכבר דורש דין וחשבון?!"...

ונסביר. הכתוב אומר: "לא תחמוד בית רעך, לא תחמוד אשת רעך ועבדו ואמתו ושורו וחמורו, וכל אשר לרעך" (שמות כ, יד). ונשאלת השאלה: אם בסוף כלל הכתוב: "וכל אשר לרעך", מדוע פרט בתחילה את ביתו ואשתו, שורו וחמורו?

אלא, אדם מתגורר עם אשתו ועשרה ילדיו בשלושה חדרים, צפוף עד מחנק, ועובר ליד וילה, רואה מעבר למדשאות את הבית הענק, זוג הורים ושני ילדים בעשרה חדרים והעיניים יוצאות.

"רגע, האם אתה יודע ששלום הבית שם מעורר והוא חווה גיהנום?"
"לא ידעתי, מי סיפר לך?"

"גם אני לא יודע, אבל אולי, ואין מה לקנא בו."

"היית רוצה להתחלף איתו, כולל האולקוס והאבנים בכליות?"

"ואתה יודע שהוא מסובך בשוק האפור?"

"אז מאיפה אתה יודע שכדאי לקנא בו?"

"שיש במה?!"

אל תלטוש עין רק לבית, לחמור ולרכב, לאשה או לעוזרות הבית. זה הולך רק קומפלט, עסקת חבילה, "וכל אשר לרעך", ויש הפתעות. אתה מוכן?

לא, מוטב שאשאר בשלי...

מסופר, שאדם המתין בתור, להכנס אל ה'ישמח ישראל' מאלכסנדר זצ"ל. שם לב לתופעה מקוממת: העניים נכנסים, מגישים את הפתקה בצירוף פרוטותיהם, מתברכים ויוצאים מיד. העשירים שנכנסים עם

רבי יהונתן אייבשיץ התפלא: עלה אליו קצב לשאול שאלה. רכש שור בכסף מלא, והנה סירכה בריאה. עיין, ולא מצא מקום להתיר. קיבל הקצב את הדין. הפסיד חמש מאות גילדן עוברים לסוחר, וימכור את הבשר לגוי במחיר אפסי.

למחרת הגיע הקצב לדין תורה בפני הרב. הסתכסך עם פלוני בסכום של עשרים גילדן. שמע הרב טענות הצדדים, והכריע לטובת השני. על הקצב לשלם.

ואז פער פה, תצילנה האזניים: אחת מן השתים, או שהרב בור ועם הארץ, אינו יודע לפסוק וטועה בדבר משנה, או שמשוחד הוא ומטה את הדין. את כל העיר יבעיר, את כל הקהל יקומם!

והרב עומד ותוהה: אמש הודיעו שהפסיד חמש מאות גילדן, סבר וקיבל. היום בשביל עשרים, הופך עולמות?!

והבין: לא על הפסד הכסף מזדעק. הן יהודי מאמין הוא, ומציית לדין תורה. אבל חורה לו שהשני מרוויח...

הקנאה היא הראשונה מהדברים המוציאים את האדם מן העולם (אבות פ"ד מ"א). כה נוקב המשל: "אומרים לחמור טול כור של חיטים ונחתוך ראשך? אומרים לאדם: טול ככר ורד לשאול?" (ספרי בהעלותך, לז). וכאן, 'לקינו בכפלים': אנו רוצים בכיכר של הזולת. אותו אין אנו משיגים ולשאול אנו יורדים. שהקנאה, מוציאנתנו מן העולם! אבל, למעשה, לקינו פי שלושה. כי אין בכלל מה לקנא בזולת!

לשמוע ולחשמוע

ברכב, בבית, ובכל מקום...

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקיאות ובעיון

'הפוחח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

יום אחד בני חזר הביתה עצוב. התברר, שחברי הכיתה דיברו ביניהם על שמחת בר המצוה ולעגו לו, שמכיוון שהוא ממשפחה 'פשוטה מאד' ולא מיוחדת, שולחן הכבוד ב'מזרח' - יהיה ריק מ'חשובים'... כמובן שהילד נהיה עצוב מאד, ויצא לו החשק וההתרגשות מהשמחה, הוא כבר דמיין את מבטם הלועג של חבריו לכתה, בשעה שיראו את שולחן הכבוד. "הלכנו, אפוא, אני ובני חתן הבר מצוה, אל מעונו של רבינו", סיפר אבי הבן

הסלידה של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל מפרסום, כבוד ונגיעות

"מה טובו אהליך יַעֲקֹב" (במדבר כ"ד, ה')

רבינו זצ"ל חשש מאד מעין הרע, ותמיד היה מבקש להצטנע, גם בשמחות שערך אצל ילדיו ונכדיו עשה הכל בהסתר, הוא סבר ששום דבר טוב לא יכול לצאת מפרסום. בכל מקום אליו הגיע, ביקש שלא יהיו מודעות ופרסומות.

לפני מסע הקודש הראשון של רבינו לחוץ לארץ, בארצות הברית, חשבו עסקני הקהילה היהודית כיצד לנצל את ימי הביקור עד תום, ולגרום לקידוש השם ותועלת רוחנית חזקה.

אחת הפעולות שעשו, היתה על ידי פרסום תקשורת רחב על בואו של גדול הדור הישיש מארץ ישראל.

וכך, באחד הימים קיבל בנו הגדול של רבינו, הגאון רבי משה שליט"א, טלפון מעיתונאית אמריקאית בכירה, שמעוניינת לקבל 'קורות חיים' על גדול הדור.

הבן סרב. הוא הסביר כי אביו מתנגד לכל פרסומות כל שהן, כשהמטרה היא פרסום לשם פרסום, והוא לא מסכים לעשות דבר שנוגד את רוחו.

"אינך מבין את הנוהל פה", הסבירה לו הגברת, "ביקור של רבאי כזה נועד לכישלון, אנשים לא מספיק שמעו עליו, הם לא יטרחו לבוא לשמוע אותו, חבל על המאמץ בגילו, שיישאר בבית. כדאי לכם להשקיע בפרסום".

אבל רבי משה, נאמן לדרכו של אביו, סרב בנימוס.

הסוף היה שאותה תכנית אכן לא יצאה לפועל, אולם מנגד, הביקור הצליח מעל למשוער, בכל מקום שהוא הגיע אליו באו מאות ואלפי איש להתחזק, ועשרות קהילות התרוממו מן הקצה אל הקצה כשבאו לשמוע את דבר ה'.

לחשיבות הנדבה, או שהלוקחים ממנו הניפו זהב להראות לכולם ולשבח אותו על נדבתו.

וכשהיה רבינו לומד את הדברים, התפלא, הרי על ידי הפרסום והכבוד יורד משכרם של המנדבים, ולמה עשו להם את זה?

כי אכן, כל חייו בז רבינו לכבוד ולפרסום, הוא היה רגיל לצטט דברי הגר"א (כתר ראש סימן קל"ז): "אינו דומה הניכיון בעולם הבא עבור הנאה גולמית של מעדנים, מהניכיון עבור כבוד שהוא הנאה רוחנית". וכשהיו משבחים לפניו עשירים נכבדים על מעשי הצדקה והחסד, היה נזעק: "אתה מאכיל אותו סם המוות, הכבוד הוא כמו רעל, חבל שיפסיד את מצוות הצדקה שעושה בעבור כפית כבוד..."

סח אחד מתלמידיו, שבמשך שנים היה קרוב אל רבינו בשיעוריו היומיים ובמעגל השנה: היה זה סמוך לחגיגת הבר מצוה לבני הבכור, השמחה וההתרגשות היו גדולות. יום אחד בני נ"י חזר הביתה עצוב. התברר, שחברי הכיתה דברו ביניהם על שמחת בר המצוה ולעגו לו, שמכיוון שהוא ממשפחה 'פשוטה מאד' ולא מיוחדת, שולחן הכבוד ב'מזרח' - יהיה ריק מ'חשובים'...

יומי בישיבת פוניבז' לצעירים, הוא קרא לבנו הגאון ר' שרגא וביקש שיהיה תחתיו.

בתקופה מאוחרת יותר (בשנת תשנ"ח), החליט רבנו להפסיק את מסירת השיעור בישיבה. תלמידים פנו אליו ושאלו מדוע לא מינה תחתיו את בנו, למסור את השיעורים באופן קבוע כפי שכבר עשה בעבר.

תשובתו היתה: "אני חושש מגיעות! כי בעוד כשנעדרתי לזמן קצר ואחריות השיעור היתה עלי, מינתי את בני במקומי, כי ידעתי שזו טובת הישיבה, אבל עכשיו שאין לי אחריות, אני חושש מעצמי אולי אני שם אותו כי אני דואג לעצמי שיהיה לי בן בישיבה... אם הנהלת הישיבה תרצה היא תקרא לו מעצמה לבוא..."

רבינו הקפיד מאד שלא להישאר חייב טובה למי שהיטיב איתו. פעם אף התבטא: "איני רוצה טובות אחרים, כי התגמול שעלי להחזיר להם עבור זה הוא גדול לאין ערוך".

את העובדה הבאה שמענו מנכדו הג"ר אשר שטיינמן: היה זה בחודש אדר א' תש"ס. רעייתו של רבינו ע"ה לא חשה בטוב, ואחרי בדיקות שונות קבעו הרופאים, כי היא צריכה לעבור ניתוח רפואי סבוך בבית החולים. העסקן הרפואי רבי אלימלך פירר, טרח לארגן את כל ענייני הרפואה על הצד המהיר והטוב ביותר, וסידר שהניתוח ייערך על ידי פרופסור מומחה.

היו אלו ימים מתוחים מאד, ובכל זאת כאשר הרב פירר השיא את בנו, ובא להזמין את רבנו למסיבת 'שבע ברכות' בביתו בשעות הצהריים, הוא החליט להכיר טובה באופן אישי ולבוא לאחל לו מזל טוב, על אף המתח שהיה שרוי בו. ועל אף שבאותם שנים כמעט שלא הלך לאירועים כאלו, אפילו אצל צאצאיו.

ואכן הוא נסע לשבע ברכות, ושהה שם זמן מועט, ואחרי זה חזר לביתו והמשיך להעביר בתפילה לרפואתה.

והיה רבינו מצוין מאד במידת הכרת הטוב, וכמו בעובדה הבאה: בבחירתו בתקופת מלחמת העולם השנייה גלה רבנו למדינת שווייץ, שם נדד מידי תקופה ממקום למקום. לא פעם הוא לן בחצר עזובה או מחסן נטוש. בין השאר התארח תקופה בביתו של יהודי אמיד טוב לב, בשם ר' ליביש רובינפלד ז"ל, שארחו בסבר פנים יפות, ואף דאג לכל צרכיו הגשמיים, כדי שיוכל לעבוד את ה' ללמוד כאוות נפשו. אפילו בסוכות דאג לו לד' מינים לברך עליהם.

שתי בנותיו של ר' ליבוש היו נשואות לשני תלמידי חכמים, ורבינו - שהיה פליט בודד ועזוב - מצא מרגוע לנפשו בכך שיכול היה לשוחח איתם בדברי תורה.

כל ימיו היה זוכר את החסד הזה ומזכירו לשבת, וכשהיה מגיע קרוב משפחתו של ר' ליבוש היה מוקירו ומכבדו על זה.

אגב מעניין לציין, כי רבינו היה משבח בעיקר על החסד הרוחני שעשה עמו ר' ליבוש, שדאג לו לקיום המצוות, ועל העובדה שהיה לו חתנים תלמידי חכמים, ופחות על העובדה שדאג לו לעזרה להינשא, לממון ולבגדים.

(מתוך הספר 'שבעינו מטובך')

כמובן שהילד נעשה עצוב מאד, ויצאו לו החשק וההתרגשות מהשמחה, הוא כבר דמייין את מבטם הלועג של חבריו לכתה, בשעה שיראו את שולחן הכבוד.

"הלכנו, אפוא, אני ובני חתן בר המצוה, אל מעונו של רבינו", סיפר אבי הבן. "מכיוון שרבינו הכיר אותי מצוין, קיוויתי בסתר לבי, אולי רבינו 'ירחם' ויגיד 'טוב, אז אני אבוא לבר מצוה'..."

"אבל אחרי שרבינו שמע את הדברים, הוא הפתיע במבטו ההפוך - הישר, הוא היטיב את מבטו לעיניו של הילד ואמר לו: 'דע לך! כמה שפחות כבוד יותר טוב!'."

"מילים פשוטות בעוצמתן! המשפט הזה עם המבט המיוחד בו נאמרו הדברים, חדרו ללבו של הבן, ועד היום הם מלווים אותו, ואותנו כל המשפחה לאורך ימים".

סיפר לנו נכד רבינו הג"ר שרגא ברלין שליט"א: בחודש אלול תשס"ו נסע רבינו לשכונת 'רמת שלמה' בירושלים למסור שיחת פתיחה לישיבה החדשה 'תורת זאב', שהעתיקה את מקומה לשם באותו יום. מכיון שיומיים קודם לכן נכנסתי לגור בשכונה, ניצלתי את ההזדמנות, ואחרי שדרש בישיבה ביקשתי ממנו לעלות לביתי, ולהכריע לי על מספר שאלות שהתעוררו בהלכות מזווה (במאמר מוסגר מוסיף ר"ש - ידעתי כי לסתם ביקור בדירה הוא לא יסכים, שכן חבל על כל רגע).

ואכן הסבא רבינו זי"ע הסכים לעלות. בעוד הוא עולה לחש לו אחד הגבאים: "הראש ישיבה לא צריך למהר, שכן יש עוד עשרים רגעים עד לשיחה הבאה בבית המוסר". כאן הסתובב אליו רבינו ואמר לו בנימת תרעומת: "וכי אמרתי להם שאבוא למסור שם שיחת חיזוק? אדרבה, הרי דברו איתי על זה והשבתי במפורש שלא אבוא".

הגבאי הנבון ענה בגמגום: "אבל הם הבינו שהראש ישיבה כן יבוא, היתה פה אי הבנה. ובכלל, ציבור גדול של אנשים ממתין שם, וכבר הדפיסו מודעות ברחבי השכונה..."

"ככה?", הקפיד רבינו ואמר: "מודעות הן סיבה נוספת שלא לבוא, מי ביקש בכלל פרסום? וכי אתן שימשכו אותי לבוא לאיפה שרוצים? אני לא צריך לבוא!", סיים.

בהמשך הוא עלה לביתי ובדק את פתחי החדרים. הכריע, וקבעת מזוזות והיתה שמחה של מצוה. כשהוא עמד לצאת הוא לחש לי, כאילו הוא מדבר אל עצמו: "חשבתי, מה אכפת לי ללכת? אהה, נגיעות, פגעו בכבודך, לא שאלו אותך... מצד שני אין לדבר סוף, ימשכו אותי לכל מקום שרוצים?... אני לא יודע מה לומר!"...

מסיים ר"ש ברלין: "באותו רגע, כששמעתי שהוא חושש על עצמו מגיעות, ידעתי שהוא יעשה הכל כדי להתרחק מזה. ואכן, כשיצאנו מהבית הוא אמר לנסוע לשיחת המוסר..."

בפעמים הבודדות, בהן נאלץ רבינו להפסיק את מסירת השיעור

בשבת הרביעית לבואו לבית הכנסת, איחר ד"ר קופרמן והגיע כמה דקות לאחר תחילת התפילה. והנה הוא רואה שהספסל שעליו ישב ב-3 השבתות האחרונות, תפוס על ידי אחד המתפללים, וילדיו... רק עכשיו הוא הבין שבעצם המקום הזה היה שייך לאותו יהודי, שהחליט לוותר על זכותו, ואיפשר לו לשבת שם במנוחת הדעת, עם הילדים שלו

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: לקבל בנועם ובחביבות את האורחים בבית הכנסת

"מה טבו אהליך יעקב" (במדבר כ"ד, ה')

"בבית כנסת זה לא אוכל לקבוע את מקום תפילתי", הוא אומר. "כיצד אפשר להתפלל במקום כזה, שבו לא יודעים כיצד להתנהג עם אורחים שזה-ענה עלו לארץ?". לתומו היה סבור שמדובר בתופעה חד-פעמית, שלא תחזור על עצמה בבתי כנסת אחרים. המציאות לא היתה כזו.

בשבת הבאה נכנס ד"ר קופרמן לבית כנסת אחר, ומה גדלה אכזבתו ותדהמתו, כאשר נתקל בהתייחסות דומה. מעבירים אותו ממקום למקום, אף אחד אינו מקדם אותו בברכה, ולא מאיר לו פנים כיון שמלבד מקום-תפילה, חיפש הרופא גם קהילה מתאימה שאליה ואל מנהגיה יוכל להתחבר, היתה המשימה קשה שבעתים. בדרך-לא-דרך נודע לו על קהילת 'אגודת רעים', ברחוב רבי עקיבא 72, וחבריו שכנעוהו להגיע ולהתפלל שם. בית כנסת זה נוסד, כידוע, על ידי עולי הונגריה, ואחד המייסדים הראשונים היה רבי אליעזר רובינשטיין זצ"ל.

למרות שהדוקטור לא הגיע מארץ זו, הוא החליט שלאור החוויות שהספיק לעבור בבתי כנסת אחרים, שווה לנסות את מזלם שם, ב'אגודת רעים'.

הוא מגיע להתפלל עם ילדיו, ומתיישב על אחד הספסלים, תוך שהוא תופס כמה מקומות. והנה אף אחד לא מבקש ממנו לקום. לא ב'ברוך שאמר', לא ב'אשרי', וכך עד סוף התפילה... ולא רק זה, אלא שבסיום התפילה ניגשים אליו כמעט כל המתפללים

קוראים לו ד"ר יצחק קופרמן, והוא נחשב לאחד ממומחי הלב הגדולים בארץ, שזכה להיות רופאם של כמה מגדולי ישראל המפורסמים. לפני עשרות שנים הוא עלה ארצה, עם משפחתו וילדיו, והתיישב בני ברק.

הגם שמוצאו לא היה מהונגריה, השתלב הרופא הנכבד בבית כנסת שכל מתפלליו נמנו על יוצאי הונגריה, וכל ענייני הקהילה ומנהגיה הושתתו על היסודות של גדולי הונגריה. כיצד קרה הדבר? איך התחבר ד"ר קופרמן לקהילה זו?

הפתרון כולל בתוכו סיפור שאותו כדאי לחרוט על לוח-הלב, משום שיש בו נפקא-מינה לכל בתי הכנסת די בכל אתר ואתר.

מה הפעולה הראשונה שעושה יהודי שומר תורה ומצוות, כשהוא מגיע לארץ חדשה, ובמיוחד ארץ ישראל? - מחפש לעצמו בית כנסת, שבו יוכל לקבוע את מקום תפילתו. גם ד"ר קופרמן עשה כך, וכיון שגם ילדיו היו כבר בגילאים כאלה שהלכו יחד איתו להתפלל, צריך היה למצוא בית כנסת שיכיל את כל המשפחה הכבודה.

בשבת הראשונה לבואו לבני ברק, נכנס ד"ר קופרמן עם ילדיו לבית כנסת פלוני, סמוך למקום מגוריו, התיישב על אחד הספסלים והחל להתפלל. לא חולפת דקה, ובהיותו ב'ברוך שאמר' נוקש פלוני על גבו ומבקש ממנו לפנות את המקום

"זה הספסל שלי מימים-ימימה", אמר האיש. קם הרופא ממקומו, ועבר לספסל אחר. והנה, רק הגיע ל"אשרי יושב ביתך" וכבר הוא מרגיש נקישה נוספת, ושוב הוא מתבקש לשים פעמיו למושב אחר. לפני 'שמונה עשרה' הוא נתקל פעם נוספת בבקשה דומה, מצד מתפלל הטוען על זכותו לשבת על הכסאות התפוסים.

'כאן לא אוכל להתפלל'

בסופה של מערכת-הנדודים הזו, מצא לעצמו פינה כלשהי וישב בה עם ילדיו, אבל אין לתאר את ההרגשה המאכזבת שפקדה אותו. והנה כאשר הגיעה התפילה לסיימה, הוא נתקף באכזבה נוספת. כמעט אף אחד מהמתפללים לא מקדם אותו בברכת 'ברוכים הבאים', לא מתעניינים בו, ופונים ללכת איש איש לביתו.

לפעמים אנחנו יכולים להיתקל בבית הכנסת בפנים בלתי-מוכרות של פלוני, והנה הוא מגיע גם מחר ומחרתיים, ונראה שהתיישב כאן בקביעות, אולי קנה/שכר דירה, ואף אחד אינו מקדים את פניו בברכת 'שלום-עליכם' פשוטה

המקומות הפנויים, אלא גם נצייד אותם בחומש ובסידור, ואף נאמר להם שאם הם זקוקים לדבר נוסף, שיפנו אלינו.

לא תמיד מחויבים לוותר על המקום

לפעמים מגיעים אל השמחות אנשים רחוקים מיהדות, הנמנים על קרובי המשפחה, ואם לא מתייחסים אליהם כראוי, ובכל הכבוד הנדרש, אנחנו גורמים לחילול השם חמור, ומביאים את האנשים הללו להסיק מסקנות לא נכונות על בתי הכנסיות שלנו.

ומאידך, התייחסות נכונה עשויה לקרב אותם באופן משמעותי לשמירת מצוות, וכל הזכויות לכך תישמרנה למי ש...הגיש להם סידור, וסייע בעדם בהגיעם לבית הכנסת.

נכון שלא תמיד מחויב אדם לוותר על מקומו. במיוחד אם האבא אינו מגיע לבדו, אלא עם ילדיו, והם - אם לא תושיב אותם במקומות הקבועים, עלולים 'לעשות שמח'. אבל, צריך לחפש דרך נאותה כיצד לפנות אל מי שהתיישב על מקומו, ואף לחפש עבורו מקום חילופי ולהובילו לשם. במקרים אלה כדאי מאד לחשוב כיצד אנחנו היינו מרגישים בסיטואציה דומה ובשמחות הנערכות במשפחה שלנו. כמה היינו רוצים שייגשו אלינו ויסייעו לנו להסתדר בבית הכנסת! כמה היה נעים לנו שלא היו מתעלמים מאיתנו! וכך ננהג גם כלפי אנשים אחרים.

מספורו של ד"ר קופרמן נוכל גם ללמוד, על החיוב להקביל את פניו של כל מי שמגיע למקומו, ולעשות זאת בנועם ובחביבות.

לפעמים אנחנו יכולים להיתקל בבית הכנסת בפנים בלתי-מוכרות של פלוני, והנה הוא מגיע גם מחר ומחרתיים, ונראה שהתיישב כאן בקביעות, אולי קנה/שכר דירה, ואף אחד אינו מקדים את פניו בברכת 'שלום-עליכם' פשוטה, לא מתעניינים בו ולא שואלים בשלומו.

מרוב הבלבול, וחוסר יישוב-הדעת המאפיין את תקופתנו, זה יכול לקרות לנו גם במעלית של הבניין... כאשר נוסעים עם דייר חדש, ולא מגלים אכפתיות בזהותו ובשלמו. לא שואלים אותו מאין בא, ולאן הוא הולך. ופוק חזי מאי עמא דבר, לצערנו...

(מתוך הספר 'מצוות בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן שליט"א)

ומקדמים אותו בפנים קורנות ומאירות, ו...מבקשים ממנו שיקבע אצלם את מקום תפילתו. התמונה המעודדת הזו חוזרת על עצמה גם בשבת השנייה. הוא מתיישב על הספסל, ואף אחד אינו מזיז אותו. וכך גם בשבת השלישית.

רק עכשיו הוא הבין...

בשבת הרביעית לבואו לבית הכנסת 'אגודת רעים', איחר ד"ר קופרמן והגיע כמה דקות לאחר תחילת התפילה. והנה הוא רואה שהספסל שעליו ישב ב-3 השבתות האחרונות, תפוס על ידי אחד המתפללים, וילדיו...

רק עכשיו הוא הבין שבעצם המקום הזה היה שייך לאותו יהודי, שהחליט לוותר על זכותו, ואיפשר לאורח לשבת שם במנוחת הדעת, עם הילדים שלו.

"בבית כנסת זה אני קובע את מקום תפילתי לצמיתות", הודיע ד"ר קופרמן. ואכן, מזה עשרות רבות בשנים שהוא נמנה על מתפלליו הקבועים של 'אגודת רעים'.

סיפור זה, מן הראוי שישמע בכל בתי הכנסיות, ויפקו ממנו הלקחים הנכונים. גם אם לא מדובר במי שמחפש לעצמו מקום-של-קבע להתפלל בו, אלא הגיע לבית הכנסת כאורח, כדי להשתתף באחת השמחות, ומחפש לעצמו מקום-ישיבה, שבו יוכל לשבת עד סוף התפילה - חובתו של כל אחד מן המתפללים לסייע בעדו, לקדמו בברכת 'שלום עליכם' ו'ברוכים הבאים', ולהעניק לו הרגשה טובה.

כשמדובר אכן באורחים המגיעים לשמחות, המשימה היא קלה יותר, אבל עדיין נחוצה מאוד... במיוחד כשמדובר בשמחה המרכזת סביבה אורחים רבים, וקל-וחומר אם השמחה נערכת בשבת עמוסה ממילא, כמו שבתות בין-הזמנים, כשהבחורים נמצאים בבית הוריהם. לעיתים תכופות יוצא לנו להיתקל באורח הנכנס בשערי בית הכנסת, וכיון שהוא אינו רוצה ליטול את מקומו של אף אחד, הוא כמו-מבקש שידריכו אותו היכן אפשר לשבת, מביט אנה ואנה, ומצפה שאחד המתפללים הקבועים יבחין בו, ויוביל אותו אל המקום הנכון. הרי רק מי שמתפלל בקביעות במקום ההוא, יודע היכן באמת יש מקומות פנויים. מי נמצא ומי לא נמצא, מי מתפלל במנין זה, ומי במנין אחר, כך שהמקום שלו פנוי עתה, וכל כיוצא באלה הפרטים, שהאורחים אינם מודעים להם.

האורחים מגיעים בדרך כלל יותר מוקדם מהמתפללים הקבועים, כשמרבית המקומות עדיין פנויים, ועל כן הם תופסים ספסלים, בסומכם על הלב-הטוב וגמילות-החסד של המתפללים הקבועים, שלבטח יאפשרו להם לשבת באופן חד-פעמי על המקום שלהם, ולא יקימו אותם.

האורחים לא עושים חשבון, שיתכן ש'פעם האחת' הזו כבר היתה בשבוע שעבר, וגם לפני שבועיים ושלושה, בשמחות אחרות שהתקיימו בבית הכנסת, וגם אז התיישבו האורחים במקומות הקבועים, וגרמו לאי-נעימות למתפללי בית הכנסת.

כמה נעימות אנחנו יכולים לגרום במו-ידינו, אם ניגש אל האורחים ונסייע בידם בכל הצטרכויותיהם, ולא רק שנוביל אותם אל

יש בדור תורה, יש בדור תפילה. ניתן לראות אפילו ילדים ונערים, שעומדים לתפילת שמונה עשרה במשך קרוב לעשר דקות. לעיתים מזומנות נזקק שליח הציבור לחכות כמה דקות, עד שיהיו עשרה אנשים שיסיימו להתפלל. אנשים מלאים במצוות כרימון. מדוע, אפוא, אין הגאולה באה?

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל, על הגאולה השלימה

"מה טובו אהליך יעקב" (במדבר כ"ד, ה')

"מה טובו אוהל שילה ובית עולמים בישובן, שמקריבין בהם

קרבתות לכפר עליכם" (רש"י)

רבי פינחס אליהו הורוויץ מוילנא כתב ב'ספר הברית': "דרשתי וחקרתי מדוע הגלות הזאת כל כך ארוכה? ואראה והנה בדורות אלה יש הרבה תורה בישראל, מרבים העם ללמוד משניות, גמרא ופוסקים, גם ספרי קבלה, וכמו כן הרבה אנשים התחזקו בדורות אלה בתפילה בכל כוח ועוז, ובכל זאת לא בא לציון גואל".

אכן תמיהה גדולה! יש בדור תורה, יש בדור תפילה. ניתן לראות אפילו ילדים ונערים, שעומדים לתפילת שמונה עשרה במשך קרוב לעשר דקות. לעיתים מזומנות נזקק שליח הציבור לחכות כמה דקות, עד שיהיו עשרה אנשים שיסיימו להתפלל. אני עדיין זוכר שבעודי ילד, אם הייתי רוצה להתפלל שמונה עשרה, או לקרוא קריאת שמע מילה במילה כמונה מעות, הייתי חוטף גערות מבעלי הבתים: "יוהרה! יוהרה!". אנשים סיימו להתפלל שמונה עשרה ברגע כמימריה...

באחת מהרצאותי כשהבאתי את דברי ה'חפץ חיים' זצ"ל שאדם יכול להוציא מפיו מאתיים מילים בדקה, ניסה מישהו להתווכח איתי... "וכמה זמן לוקח לך להתפלל שמונה עשרה?" שאלתי את האיש, שהוריד את ראשו ואמר: "כן! כן! אפשר לומר מאתיים מילים בדקה..."

הקב"ה ברא באדם את המכונה הזו הנקראת פה, באופן שתוכל להוציא מאתיים מילים, כדי שנוכל לברוא מאתיים מלאכים קדושים, מלאכי רחמים, ולא כדי שנוצל את המכונה הזאת להטיס את התפילה, או גרוע מכך, כדי לדבר לשון הרע ורכילות. כפי שדרשו חז"ל (חגיגה ה"ב) על מאמר הכתוב: "כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו" (עמוס ד', י), כשאדם מדבר הוא מוציא מפיו רוח ממללא. והוא יתבע "מה שיחו" - כיצד ניצל את המכונה שניתנה לו, ועל מה הוציא את הרוח מפיו.

אולם עדיין יש רבים שמתפללים כראוי. ועל כן עולה השאלה: הרי תורה יש, תפילה יש, וגם גמילות חסדים יש. אנשים מלאים במצוות כרימון. מדוע, אפוא, אין הגאולה באה? שלושת עמודי העולם

עומדים לכאורה, על תילם, ואף על פי כן עדיין אנו שקועים בתוך הגלות המרה.

משיב רבי פנחס אליהו הורוויץ: "אין זאת אלא מפני שיש איזה מפסיד העומד כנגדם, ויבוא גם השטן להחליש כח שלוש כיתות אלו, כי זבוב אחד מת יבאיש הרבה שמן רוקח. ויהי כאשר חיפשתי לדעת מי הוא זה המפסיד, מצאתי שכל הג' כיתות כולן, אינם מכוונים במה שהם עושים להוציא קודשא בריך הוא מגלותא, כי אם לצורך עצמם ותועלתם".

רבי פינחס אליהו הורוויץ ממשיך וכותב: "כתיב: 'עמו אנכי בצרה', שכינתא בגלותא סובל סבלם וצר בצרתם, אך הם אינם חוששים לכאב שמים, אלא כל אחד לדרכו פנה, וכל תורה ומצוה שהוא עושה, הוא מכוון לקנות לו מקום חשוב בגן עדן ועולם הבא, ושיצליח על ידי זה בכל משלוח ידיו, ושיאריך ימים עם אשתו ובניו. וכל ישעו וכל חפצו שתהיה לו פרנסה בכבוד, ושיזכה לבנות לו בית גדול וחצר מאבני גזית, כפיסין לבנים, הכל כמנהג המדינה, למען יעמוד ימים רבים ויירשנה בניו... ויאריך ימים בגלות, זה כל תכליתו של ישראלי בגלות הזה".

לא כואב לנו על ביזוי כבוד שמים. אנו עוברים ברחוב ורואים כל כך הרבה יהודים נחמדים, יקרים כיהלומים שעם קצת מאור פנים, עם קצת יחס, היינו יכולים לקרב אותם לאבינו שבשמים! ישנם רבבות בני נוער אומללים, שאינם יודעים דבר על מתיקות התורה, רק משום שאף פעם לא היה מי שניסה להסביר להם, באכפתיות

במסירות ובדרכי נועם. ואם אנו עוברים לידם וממשיכים בדרכנו כאילו לא ראינו כלום, זה סימן מובהק הוא שביזוי כבוד שמים לא כואב לנו...

רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל אמר על כך משל נפלא:

מעשה בעשיר גדול שעמד לחתן את בן זקונו. לעשיר היו שני בנים בוגרים שהתגוררו במקום מרוחק. הבכור היה עשיר, ואחיו הצעיר יותר היה עני מרוד. האב שרצה ששני בניו הבוגרים יופיעו בחתונת אחיהם הקטן בצורה מכובדת, שלח לבנו הבכור את המכתב הבא: "מבקש אני ממך שתגיע לחתונה עם אשתך וילדיך בצורה המכובדת ביותר. קנה לכולם בגדים מפוארים, וסע לאולם השמחה בכרכרה מפוארת. אל תחסוך בכלום כי זהו כבודי שתגיע בכלל ההוד וההדר. בקשה נוספת לי אליך, סייע לאחיך הנמצא במצב כלכלי פחות משופר משלך. קנה לו ולכל משפחתו בגדים מפוארים ושכור מראש כרכרה הדורה רתומה לסוסים אבירים, שתוביל אותם לחתונה. ובאשר להוצאות הגבוהות, הסר כל דאגה מלבך. אני אשלם לך את כל העלויות הרבות, שכן מודע אני לכך, שאת כל ההוצאות הללו עושה אתה לכבודי".

הבן הבכור החל במסע קניות ארוך. הוא פנה לחייט מומחה והזמין בגדי פאר והדר לו ולכל בני משפחתו. כמו כן הוא פנה לבעל כרכרה מלכותית, הפקיד בידו דמי קדימה, ושכר מראש את שרותיו ליום החתונה. אין צורך לציין שהבן הקפיד לדרוש קבלות על כל סכום שהוציא, כדי להציגן בבוא העת בפני אביו ולקבל את ההחזר המובטח.

הימים חלפו והבן הבכור שהיה שקוע בהכנת משפחתו לחתונה, טרם טרח לטפל באחיו העני, ולהכין גם אותו ואת משפחתו לשמחה. סמוך למועד החתונה, נזכר הבן הבכור באחיו האביון ובבני משפחתו, אך עקב הזמן הדחוק לא נותר פנאי כדי לתפור עבורם בגדים משובחים. במקום זאת קנה להם האח הבכור בגדים מוכנים פשוטים וזולים, שנתפרו שלא לפי מידתם. גם כרכרה מפוארת יש להזמין כמה ימים מראש, וכעת לא נותרה כל ברירה, אלא לשכור עבור העני ומשפחתו עגלה פשוטה רתומה לסוס תשוש וזקן.

שני האחים ובני משפחותיהם הופיעו יחדיו בחתונה, אך ההבדל

אנו עוברים ברחוב ורואים כל כך הרבה יהודים נחמדים, יקרים כיהלומים שעם קצת מאור פנים, עם קצת יחס, היינו יכולים לקרב אותם לאבינו שבשמים!

התהומי בניהם זעק לשמים. עם כל זאת האבא קיבל את שניהם בשמחה, ולא הפגין את מורת רוחו למראהו העלוב של בנו העני ומשפחתו. החתונה נערכה בשמחה ובששון, ובתומה ניגש הבן הבחור לאביו העשיר, הציג את הקבלות וביקש את ההחזר המובטח. להפתעתו הרבה התכחש האב להבטחתו, וסרב במפגיע לפרוע את הקבלות. "אינני חייב לך מאומה!".

הבן הנזעם מיהר לשלוף מכיסו את המכתב עם הבטחה המפורשת, אך האב נותר איתן בסירובו ונימוקו עמו: "התחייבתי לשלם לך את כל ההוצאות שתוציא לכבודי. אך את כל מה שהוצאת, לא לכבודי הוצאת, אלא לכבוד עצמך הוצאת! אם כבודי היה חשוב לך, היית דואג לאחיך בדיוק כמו שדאגת לעצמך, מלביש אותו ואת בני משפחתו בבגדים מכובדים, ושוכר עבורם כרכרה ראויה לשמה!". והנמשל הוא, שאמנם אנו לומדים תורה, עוסקים בלימוד התורה ובגמילות חסדים, אך פעמים רבות שוכחים את העיקר, ואיננו מכוונים לעשות נחת רוח לבורא. ובשל כך הגאולה מתמהמהת ומתעכבת במשך דורות על גבי דורות.

(על הגאולה מתוך 'אריה שאג', דברים)

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

בוקר אחד, כאשר בעל הבית שאצלו התארחתי הלך לעבודה, הבאלעבוסטע שאלה אותו: "משה! מה אתה רוצה שאכין לך לארוחה?". הוא היה עונה בטבעיות גמורה: "תשמעי, לאה! אם המשיח יבוא - אל תכיני כלום. נרוץ שנינו יחד לירושלים. אם, חלילה, הוא לא יבוא - תכיני אטריות"

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל, על אמונה מוחשית בהקב"ה

"מה טובו אהליך יעקב" (במדבר כ"ד, ה')

סיפר לי הגאון רבי מנחם צבי ברלין שליט"א, ראש ישיבת 'ר' חיים עוזר' בבני ברק, שהוא הכיר בחיפה יהודי זקן ירא שמים, שזכה לשמש את ה'חפץ חיים' זצ"ל לעת זקנותו. פעם אחת היה ה'חפץ חיים' במצב של 'בדיחא דעתיה'. אנחנו צריכים לדעת שאצל אנשים כאלו ה'בדיחא דעתיה' לא הגיע מכך שאכלו איזה צ'ולנט טוב... אי אפשר לדעת אצלם, כי הכל זה סוד שבסוד - "סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם". זו היתה שעת הכושר, שה'חפץ חיים' דיבר על עצמו: "עפעס, משהו הלא עשינו בחיים!" - כך אמר.

ה'חפץ חיים' לא פרט, רק אמר: 'משהו', ואז הוסיף: 'נו, אגיע לשם למעלה, ובשביל ה'משהו' הזה הקב"ה ודאי ירצה לשלם לי. אם הקב"ה ייתן לי את הסטנדר ואת הגמרא - זה תשלום בשבילי. אם לא ייתן לי את זה, מה שישלם לי, זה לא זה!"...

ה'חפץ חיים' רצה להמחיש ליושבים בשולחן לידו - "יתנו לי את הסטנדר עם הגמרא? זה תשלום!".

מדוע אני מספר זאת? כדי שכל אחד מאיתנו יעריך וירגיש את ה"מה טובו אהליך יעקב", שנדע להודות לקב"ה "ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש", ולחזק עוד ועוד את "הקול קול יעקב", ואז נזכה ש"אין הידיים ידי עשו".

גדול, שיש להתנהג אליו בדרך ארץ מיוחדת. היא היטיבה עמו ועם התלמידים, אפשרה לתלמידים להיכנס כאשר הרב רצה, והשתדלה לעשות למענו את הטוב ביותר. עד כדי כך, שכאשר השתחרר מבית חולים, לא נתנה רשות לאף אחד להעביר את חפציו לרכב, אלא רק היא בעצמה, כי היה לה רצון לזכות לעשות משהו לכבוד הצדיק.

טרם צאתו, פנה אליה הרב שך ואמר לה: "יש לי בקשה אליך".

- "איזו בקשה יש לרב ממני?"

- "אני מבקש ממך, שתפסיקי לעשן".

לאדם הרגיל לעשן, הפסקת העישון היא דבר קשה מאוד. ובכל זאת הרב שך ביקש ממנה: "תפסיקי לעשן, יהיה לך טוב בחיים!".

השיבה לו: "רבי, כיון שביקשת אני מפסיקה לעשן!"

בדרך מבית החולים שאלוהו התלמידים: "מה היה הענין בבקשה הזו, מה הנפקא מינה לראש הישיבה אם היא תעשן או לא?"

והרב שך הסביר להם במתק לשונו: "תראו, לאחות הזו אני חייב הכרת הטוב, היא עזרה לי בבית החולים. הכרת הטוב המעולה ביותר היא, לעשות לה טובה רוחנית. כאשר מתחסדים עם יהודי ברוחניות זה החסד הגדול ביותר! להחזיר אותה בתשובה - הרי זה לא פשוט במצבה... אבל דבר אחד כן אפשרי: היא מעשנת, כל ימות השבוע וגם בשבת. לומר לה לא לעשן בשבת - היא לא תשמע, לכן אמרתי כי מטעמי בריאות כדאי שלא תעשן כלל. את זה היא הבינה. אם

מספרים כי רבי ברוך בער מקמניץ זצ"ל אמר פעם בלשון שאלה: "כאשר אגיע לעולם האמת, עם מה אבוא?!", ההייליגער רבי ברוך בער שואל את עצמו במה יבוא לשם!...

והוא השיב: "אם בתורה - יאמרו לי: 'וכי זו תורה?!' אם ביראת שמים - יאמרו: 'וכי זו יראת שמים?!' ימחקו לגמרי את המעשים שלי".

"אמנם", כך אמר, "בדבר אחד אוכל לבוא לשם. אוכל לומר בלב שקט: 'רבנו של עולם, אהבתי יהודי!' כי כאשר בא לקראתי, אוהו! כמה שמחתי לקראתו, הנה בא יהודי! בזה אוכל לבוא לעולם הבא".

הרב שך זצ"ל עבר ניתוח קשה מאוד. בבית החולים היתה אחות, אשה חילונית, שהעריכה והכירה שהמאושפז הוא אדם

חסיד בא לפני רבו ושאלתו בפיו: "מה הנפקא מינה שיש ביני לבין הרב'ה? הרי שנינו אוכלים תפוחים, ובכך אנו שווים. שנינו מברכים ברכה לפני האכילה ואחריה - וגם בכך אנו שווים. "אם כן מהו ההבדל הגדול שיש בינינו?"

ולא יאכל - הקב"ה לא ייתן לו בריאות. אבל בסופו של דבר צריך לדעת, שלא האכילה היא שנותנת את הבריאות, ושום השתדלות לא תעזור לבריאות, אם הקב"ה לא ייתן אותה. בספר 'חובות הלבבות' (שער חשבון הנפש) כתוב, שחובת ההשתדלות אינה על מותרות. אדם צריך להאמין באמונה שלמה שבין אם ישתדל ובין אם לא - בסופו של דבר יהיה לו אותו דבר. כל אחד יקבל את מה שהקב"ה קצב לו.

סיפר רבי משה מרדכי אפשטיין זצ"ל, שמשמים מראים לו זאת עין בעין, בכל פעם מחדש, בכל נסיעה שהוא נוסע לגיוס כספים ליישיבה: אם הוא נוסע לשוויץ - הכסף מגיע מלונדון. אם הוא נוסע ללונדון - הכסף מגיע מאמריקה... וזאת כדי להראות לו: ההשתדלות היא הכרח, אולם הישועה אינה מגיעה מחמתה, אלא מהשי"ת. בימים עברו אנשים, גם הפשוטים שבהם, חיו במוחש את הציפיה למשיח ולגאולה השלמה.

שח רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל: בתקופה שלמדתי ביישיבה לא היו חדרי אוכל ביישיבות. הבחורים, ואני בתוכם היו אוכלים 'טעג' [מים] אצל בעלי הבתים שבעיר. בוקר אחד, כאשר בעל הבית שאצלו התארחתי הלך לעבודה, הבאלעבוסטע שאלה אותו: "משה! מה אתה רוצה שאכין לך לארוחה?"

הוא היה עונה בטבעיות גמורה: "תשמעי, לאה! אם המשיח יבוא - אל תכיני כלום. נרוץ שנינו יחד לירושלים. אם, חלילה, הוא לא יבוא - תכיני אטריות..."

למחרת אכלתי שוב באותו בית, ושוב אני שומע את הבאלעבוסטע שואלת את בעלה, עם יציאתו לעבודה: "משה! מה אתה רוצה שאכין לך היום לארוחה?"

שוב ענה בטבעיות גמורה: "תשמעי לאה! אם המשיח יבוא - אל תכיני כלום. נרוץ שנינו יחד לירושלים. אם, חלילה, הוא לא יבוא - תכיני שעועית..."

א מוראדיגא זאך! כך חיו את המשיח!
"אחכה לו בכל יום, שיבוא".

(לקט מתוך הגדה של פסח 'חי ראובן')

היא, אכן, תפסיק לעשן, הרי תפסיק גם בשבת, והרווח גדול מאד, כי גם סיגריה אחת פחות בשבת היא רווח מאין כמוהו. בכך הועלתה לה בהכרת הטוב".

לנו אין מושגים כאלה. אנו חושבים כי עד שלא תופסים בחור מהרחוב בתל אביב, ומושיבים אותו להיות בחור ישיבה, לא עשינו דבר... מהרב שך יש ללמוד שלא! הצלת יהודי פעם אחת מחילול שבת - הכל כדאי!

אין דברים קטנים ברוחניות!

חסיד בא לפני רבו ושאלתו בפיו: "מה הנפקא מינה שיש ביני לבין הרב'ה? הרי שנינו אוכלים תפוחים, ובכך אנו שווים. שנינו מברכים ברכה לפני האכילה ואחריה - וגם בכך אנו שווים. "אם כן מהו ההבדל הגדול שיש בינינו?"

נענה רבו ואמר לו: "אני מחפש להודות לקב"ה ולברך לשמו, אלא שאין לברך ברכה לבטלה, וכדי שאוכל לברך אני אוכל תפוח. ואילו אתה מחפש לאכול תפוח, אלא שאין לאכול בלי ברכה, וכדי שתוכל לאכול לכן אתה מברך".

"נמצא אפוא", סיכם הרב'ה, "שההבדל בינינו הוא שאני אוכל תפוח כדי לברך, ואתה מברך כדי לאכול תפוח!"

השאלה המרכזית היא, היכן מונח ראשו של האדם - בתפוח או בברכה?

כל אחד יכול להתבונן בעצמו: כמה ראש הוא שם באוכל, וכמה ראש הוא שם בברכה שלאחריו? אם את האוכל הוא אוכל במתינות, עם כל הגעשמאק, תוך שימת דגש על כל פרט, ואת הברכה הוא ממלמל בכמה שניות - הריהו מוכיח בזאת שאצלו הגשמיות היא העיקר...

לעומת זאת מי שזכה להבין כי האוכל הוא רק היכי תמצוי להגיע אל המטרה שהיא עבודת הבורא, ועושה מהאוכל טפל ומהברכה עליו עיקר - הריהו מוכיח בזאת שהרוחניות היא העיקר בחייו.

כשהייתי ילד, היה אבי ז"ל לוקח אותי לשמוע את פה קדוש וטהור, רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, ואני זוכר שפעם שמעתי ממנו דיבור שממש זיעזע אותי. א שטיק אמת. הוא נתן זעקה: "מיר לעבן אין כפירה!" - אנו חיים בכפירה!

דבריו היו לפלא. הוא הרי לא מדבר בפני אנשים ברחוב דיזנגוף... הוא מדבר לפני ציבור של יראים ושלמים. על אלו חיים של כפירה הוא מדבר?

הוא הסביר: אנחנו סוברים שאם אנחנו אוכלים - האוכל מבריא אותנו. הרי אם לא נאכל שלושה ימים - גופנו יחלש, וכשנאכל - גופנו יחזק, הוי אומר: האוכל מבריא אותנו.

זוהי כפירה גמורה. מי לעבן אין כפירה! האוכל הוא רק השתדלות! הבריאות היא מהקב"ה!

אין הכי נמי, אם אדם לא עושה את ההשתדלות שהוא מחוייב בה,

מיודענו, אשר הקפיד מאז ומעולם על תפילה במניין בכל מחיר, לא הסכים להרים ידיים ולוותר. הוא התחנן בפני אותם שני יהודים כי ימתינו עוד שעה קלה, תוך שהוא מתחייב כי ידאג למניין כדת וכדין. במקביל, התקשר הלה לתחנת מוניות קרובה, והזמין שבע מוניות אל השטיבלאך, תוך שהוא מבקש מראש המתנה של רבע שעה במקום...

הגאון רבי מרדכי פרוינדליך זצ"ל, בפניני הפרשה

"מָה אֶקַּב לֹא קִבָּה אֶל וּמָה אֶזְעַם לֹא זָעַם ה'" (במדבר כ"ג, ח')

לכאורה, יש להבין, מה פשר טענתו של בלעם, כי אינו יכול לקלל את עם ישראל משום שהקדוש ברוך הוא אינו מקללם? הלא כל הסיבה לכך שבלק הזמינו בכדי לקלל את עם ישראל, היתה מאחר והקדוש ברוך הוא לא קיללם, שהרי אילו היו מתקללים על ידי ה' יתברך, לא היה צורך בקללתו של בלעם!

את התשובה, נבין על פי המעשה הבא:

מעשה ביהודי, אשר התגורר במשך תקופה ממושכת ב'דמי מפתח', הסדר שמשמעותו הוא תשלום של חלק מסויים ממחיר הדירה, בתמורה לזכות לשכור את הדירה באופן קבוע במחיר מוזל. לאחר תקופה, אחר שגדלה משפחתו, זכה אותו יהודי לרכוש לעצמו דירה חדשה, גדולה ומרווחת, כאשר הוא משלם תשלום משמעותי מראש, ואת היתרה בכוונתו לממן מהשבת זכותו בדירת דמי המפתח לבעליה, וקבלת התשלום הראשוני ששילם.

אך בשלב זה התברר לאותו יהודי, שאין זה כה פשוט... בעלי הדירה סירבו להשיב את דמי המפתח, עובדה אשר הותירה אותו חסר אונים לחלוטין. ברור היה לו, כי מבלי הסכום המשמעותי בו היה מדובר - לא יוכל לשלם את יתרת מחיר הדירה שרכש, והדבר יגרוור כמובן השלכות משמעותיות, ובכללם קנס גדול בשל העיכוב בתשלום הסכומים עליהם התחייב.

מיודענו הסתובב במשך ימים ארוכים כשהוא מוטרד ולחוצן, והמתח כמובן נתן את אותותיו במצב הרוח המשפחתי. אולם משהגיע יום שבת קודש, התעלה מעל עצמו והשיל מעליו את כל דאגותיו. הוא השתדל להסיר מליבו כל מחשבה אודות הסכום שעליו לשלם, ואודות מקור המימון שנחסם בפניו, ולאמץ את התחושה כביכול כל מלאכתו נעשתה ושום דבר אינו מטרידו.

אותו יהודי, נמנה על חסידיו של הצדיק רבי משה יחיאל מאוז'רוב. גם בשבת זו, כמדי שבת בשבתו - התפלל בבית מדרשו של הצדיק, ואף השתתף בשולחנותיו הטהורים. כך בליל שבת, כך בשבת בבוקר, וכך גם בשעת רעוא דרעווין...

או אז, בשעה נעלה זו, נשא הצדיק את דברי תורתו ואמר: "נאמר בפסוק (ישעיה ס', כ"ב) 'בעיתה אחישנה', ודרשו על כך חז"ל

הקדושים (סנהדרין צ"ח, ע"א): 'לא זכו - בעתה; זכו - אחישנה'. ומדבריהם שמענו, כי לעיתים, גם אם עדיין לא הגיעה עת הישועה, מכל מקום אם האדם בבחינת 'זכו', והיינו שעומדת לו זכות מיוחדת - הרי שיכול הוא לזכות ל'אחישנה', והקדוש ברוך הוא יקדים את ישועתו!"

דבריו אלו של הצדיק, עוררו תקוה חדשה בליבו. מי יודע? אולי תמצא גם בידו זכות אשר תחיש את ישועתו?

במוצאי שבת, לאחר הבדלה, הורה הצדיק למיודענו כי ימתין מעט, ומשעזבו שאר הנוכחים את המקום - פנה אליו וברר האם ישנה התקדמות כלשהי בנוגע לדירה, שכן מיודענו כבר הספיק לספר לו בשבוע החולף אודות הבעיה אשר צצה לה לפתע פתאום.

בלב כבד, סיפר מיודענו את האמת לאמיתה. הוא סיפר כי לעת עתה אין כל התקדמות, והרי הוא כעת בבחינת 'מאין יבוא עזרי'. פתח הצדיק ואמר: "הלא זה עתה דיברנו על הנושא של 'בעיתה - אחישנה'... ובכן, בזכות כך שהסרת דאגה מליבך ביום השבת, וכיבדתו במנוחת הדעת שלמה - תזכה אף אתה שישועתך תחוש משמים!"

ואכן, הפלא ופלא: שעה קלה לאחר מכן, כאשר הגיע מיודענו אל ביתו - מצא את רעייתו ממתינה לו בהתרגשות בפתח הבית. היא סיפרה, כי זה עתה הגיע בעל הדירה, וביקש להיפגש עמו בדחיפות.

מיודענו ניגש להבדיל על היין, ולכשסיים - נשמעו דפיקות בדלת. היה זה שוב בעל הבית, אשר הכריז על נכונותו לקבל בחזרה את הזכות המלאה בדירה, ולהשיב את דמי המפתח לבעליהם... וכך, עוד באותו הערב נחתמו המסמכים הדרושים, והסכום המדובר שולם עד לפרוטה האחרונה. דבריו של הצדיק התקיימו במדויק: "בעיתה - אחישנה!"

הרי לנו, כי לעיתים, גם לאחר שנגזרה טובה על האדם - יש צורך בזכות מיוחדת בכדי לזרז את הטובה לבוא. וכן לאידך גיסא. לעיתים, חובה מסויימת, שאינה סיבה מספקת לעונש - מזרזת את העונש שהגיע לאדם בלאו הכי בשל חטא אחר, וגורמת לכך שלא יזכה להארכת אף, כפי שהיה זוכה בלעדיה...

ומכאן, תשובה לשאלתנו, על פי דרכו של רבינו האור החיים' הקדוש שהיה אומר כך: כאשר אין מגיע לאדם עונש, לא יתכן שתפגע בו קללה כלשהי, ואפילו לא קללתו של בלעם הרשע. לא יעלה על הדעת כי ביכולתו של בלעם יהא לגרום לכך שהבורא יתברך, הטוב והמיטיב, יאפשר להרע לאדם שאין עול בכפיו!

אלא מה? כוחו של בלעם היה בכך, שכאשר הגיע לאדם עונש בשל מעשיו, אלא שמשמים האריכו אף ודחו את עונשו - הרי שעל ידי קללתו הזרזה הרעה לבוא. אולם כעת הסביר בלעם, כי מאחר ועם ישראל אינם ראויים לעונש כלל, והקדוש ברוך הוא כלל אינו חפץ לקללם - הרי שאין בכוחה של קללתו לפעול מאומה, ועל כן אין ביכולתו למלא את מבוקשו של בלק ולקללם.

"לֹא הִבִּיט אֲנִי בְּעֵינַי וְלֹא רָאִה עֹמֵל בְּיִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקָיו עִמּוֹ וְתִרְוַעַת מְלָךְ בּוֹ" (במדבר כ"ג, כ"א)

בדברי הפסוק, יכולים אנו למצוא רמז נפלא, על פי המעשה הבא: מעשה ביהודי, אשר בעקבות שרשרת של עיכובים בלתי צפויים - מצא את עצמו בשעת לילה מאוחרת, הרבה אחרי חצות, בדרכו אל השטיבלאך שבשכונת 'זכרון משה', כשהוא מבקש להתפלל תפילת ערבית במנין. בשעה זו, הסיכוי למצוא עשרה יהודים אשר טרם התפללו תפילת ערבית - היה נראה קלוש למדי: כאשר הגיע אל השטיבלאך, הוא מצא שם שני יהודים בלבד, וגם הם כבר עמדו לעזוב את המקום, לאחר שנואשו מהסיכוי למצוא מנין לתפילה. אולם מיודענו, אשר הקפיד מאז ומעולם על תפילה במנין בכל מחיר, לא הסכים להרים ידיים ולוותר. הוא התחנן בפני אותם שני יהודים כי ימתינו עוד שעה קלה, תוך שהוא מתחייב כי ידאג למנין כדת וכדין. במקביל, התקשר הלה לתחנת מוניות קרובה, והזמין שבע מוניות אל השטיבלאך, תוך שהוא מבקש מראש המתנה של רבע שעה במקום...

מאחר ומדובר היה בשעת לילה מאוחרת, לא חלפו אלא רגעים ספורים עד שהגיעו המוניות למקום. מבלי לאבד רגע, ביקש מיודענו מהנהגים כי יואילו להצטרף ולהשלים מנין בשעת ההמתנה, חילק כיפות לאלו מביניהם שלא היו שומרי תורה ומצוות, וכך, החלה עד

מהרה התפילה במנין של יהודים יקרים, אשר חלקם זכו בעקבות כך להתפלל תפילת ערבית, אחרי תקופה ארוכה בה לא זכו לכך... רבע שעה לאחר מכן, הסתיימה התפילה, ומיודענו שלף את ארנקו וביקש לשלם לנהגי המוניות את המגיע להם. אולם כאן, ציפתה לו הפתעה: כל הנהגים, עד האחרון שבהם, סירבו לקבל כל תשלום. "אנו גובים תשלום על עבודה, ואילו תפילה - אינה עבודה!", הבהירו הללו, ושלושה מביניהם אף הכריזו כי מאותו היום ואילך יפקדו את בית הכנסת מדי ערב...

הרי לנו דבר פלא: יהודי, גם אם הוא רחוק מתורה ומצוות - מכיר בכך שהמצוות הינן בגדר 'זכות' ולא בגדר 'עמל'!

ובכן, נקודה זו רמוזה בדבריו של בלעם הרשע, שאמר כי "לא ראה עמל בישראל", כלומר, בלעם הזכיר את מעלתם של ישראל, שבכל המצבים אינם מתייחסים אל המצוות כ'עול' וכ'עמל' - אלא כזכות גדולה ונפלאה!

"הֵן עִם כְּלָבִיא יָקוּם וְכֹאֲרִי יִתְנַשֵּׂא לֹא יִשְׁפָּב עַד יֵאָכַל טָרְף וְזֶם חֲלָלִים יִשְׁתָּה" (במדבר כ"ג, כ"ד)

ובמדרש (במד"ר כ', כ'): "הן עם כלביא יקום" - אין אומה בעולם כיוצא בהם. הרי הן ישנים מן התורה ומן המצוות, ועומדין משנתן כאריות, וחוטפין קריאת שמע וממליכין להקב"ה ונעשין כאריות, ומפליגין לדרך ארץ למשא ומתן".

בפשטות נראה, כי כוונת חז"ל הקדושים הינה לבאר את השבח ששיבח בלעם את ישראל, ולומר כי נשתבחו בכך שהם אינם פותחים את היום בכוסית של "ש, כמו שאר גויי הארצות, אלא בקריאת שמע ותפילה - שרק לאחריהן הם מתחילים את סדר יומם ופונים לעסוק בדרך ארץ ובמשא ומתן. אולם לכשנתבונן בדברים, נמצא כי יש בהם עומק רב, אותו נוכל להבין על פי המעשה הבא אותו מספר ה'סבא' מנובהרדוק בספרו 'מדרגת האדם':

בעיר ורשה, היתה חבורת גנבים, שהצליחה ללסטם את הבריות בדרך מתוחכמת במיוחד. הם היו פונים אל קורבנם האומלל, ומציעים לו לקנות מהם מאה אלף רובל בשטרות כסף מזוייפים, בתמורה לשלושים אלף רובל בשטרות כסף אמיתיים, תוך שהם מבטיחים שמדובר בזיוף כה מקצועי - עד שאין בעולם מי שיוכל לעמוד עליו.

כדי לשכנעו בכדאיות העיסקה - הם היו מציעים לו הצעה מפתה: הם היו מוסרים לידו כמה משטרות הכסף הללו, ומציעים לו לגשת עמם אל הבנק... אם בבנק יזהו את הזיוף - הרי שהעיסקה כמובן בטלה ומבוטלת... אולם אם השטרות יעמדו במבחן עיניהם הבוחנות של הבנקאים - הרי שהקונה יכול להיות סמוך ובטוח, כי אף אחד אחר לא יוכל לגלות את טיבם האמיתי.

ואכן, אנשים רבים נפלו בפח, ונענו להצעה המפתה. הם היו ניגשים עם השטרות אל הבנק, ואכן, התברר כי אפילו הבנקאים המומחים ביותר לא הצליחו לזהות את הזיוף. בעקבות כך, התפתו אותם

אנשים לשלם שלושים אלף רובלים בשטרות אמיתיים, בתמורה למאה אלף בשטרות המזוייפים אותם הציעו הנוכלים.

דא עקא, שכאשר היו הללו יוצאים מבתים של הגנבים ובאמתחתם שטרי הכסף המזוייפים - היו ממתנינים להם בקרבת מקום שוטרים, אשר עצרו אותם בתואנה שהגיע אליהם מידע אודות חבורת זייפנים הפועלת בעיר... מאחר והעונש על החזקת שטרות כסף מזוייפים היה חמור ביותר, עד כדי עונש מוות או למצער מאסר ממושך - היו האומללים נחרדים עד עמקי נפשם, וכך, הם היו מחכים לשעת הכושר, ובורחים כל עוד רוחם במ - תוך שהם משאירים את המזוודה ובה כל השטרות המזוייפים בידם של השוטרים.

אותם אנשים שאיבדו את כל רכושם, לא העלו בדעתם את האמת הפשוטה: האמת היתה, שה'שוטרים' - לא היו אלא גנבים בתחפושת, חלק מחבורת הנוכלים. השטרות המזוייפים - לא היו מזוייפים כלל, אלא שטרות אמיתיים, ולכן הם עמדו במבחנם של הבנקאים המומחים ביותר. ואילו התרמית היתה מבוססת על ההנחה, שהאדם הסבור כי בידו שטרות מזוייפים - לא יהיה אמיץ דיו בכדי לטעון כי מדובר בשטרות אמיתיים, ולהעמיד את טענתו במבחן... אילו היה בו האומץ לכך - הוא היה ניגש עם ה'שוטרים' אל הבנק, מוכיח את טענתו, ונותר כשבידו מאה אלף רובלים בשטרות אמיתיים! אולם מאחר והוא עצמו סבר שמדובר בשטרות מזוייפים - הוא חשש לעשות זאת, וכך, הוא השאיר את הכסף בידם של הנוכלים, בעודו סבור כי הצליח להציל את עצמו מגזר דין נורא ואיום...

הרי לנו, כי ההבדל בין רווח עתק לבין הפסד צורב - נעוץ היה בנקודה אחת: **באמונה!** מאחר ואתם אנשים לא **האמינו** באמת ובתמים באיכותו של הכסף שבידם, הם לא צלחו את שעת המבחן - והפסידו את כל רכושם!

ומכאן, מסר לדורות: אם האדם אינו מצליח לעמוד במבחן רוחני, הרי שיש בכך כדי להוכיח שאמונתו מלכתחילה לא היתה חזקה דיה!

כעת, נוכל להבין את דברי השבח של בלעם הרשע ביחס לעם ישראל: כאשר בלעם הרשע ראה שישאל קוראים קריאת שמע ומקבלים עליהם עול מלכות שמים, הוא לא התרגש. הוא ידע, כי בכך אין די בכדי להוכיח את אמונתם ובטחונם בצור העולמים באופן מושלם, משום שהאמונה נבחנת בשעת מבחן! אכן, כאשר ראה בלעם שהאמונה מלווה את עם ישראל גם כאשר הם יוצאים מבית הכנסת, ופונים לעסוק במשא ומתן - או אז הוא הבין שאמונתם איתנה, שכן עומדת היא במבחן חיי היומיום! ובכן, זו אמנם אמונה שיש מקום להתפעל ממנה, ועליה התנבא ואמר: "הן עם כלביא יקום!"

"וַיֵּשֶׁא בְלַעַם אֶת עֵינָיו וַיֵּרֶא אֶת יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לְשִׁבְטֵי וַתְּהִי עֲלֵיו רֹחַ אֱלֹקִים" (כ"ה, ב')

ובגמרא (בבא בתרא ס', ע"א): "וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו. מה ראה? ראה שאין פתחי אהליהם מכוונים

זה לזה, אמר, ראויין הללו שתשרה עליהם שכירה". לכאורה, עלינו להבין, מדוע הדגיש בלעם דווקא את העובדה הזו, שפתחי אהליהם של ישראל אינם מכוונים זה כנגד זה? מה מיוחד במעלה זו, מבין שלל מעלותיהם של ישראל, עד שהיא זו שגרמה לבלעם התפעלות מיוחדת?

את התשובה נבין על פי המעשה הבא:

בפאתי העיר גרודנא, שכן מפעל לייצור טבק. המפעל היה בבעלות יהודית, ואף העסיק מאות יהודים באגפיו השונים. היה זה מפעל חשוב עבור הכלכלה הפולנית, ואף היה אחראי על אספקת חלק ניכר מהתצרוכת המקומית, עובדה אשר גרמה לשלטונות לגלות בו ענין רב.

כך, ביום מן הימים, גילה מי שגילה, כי המפעל שובת יומיים בכל שבוע: ביום ראשון - שהוא יום המנוחה הלאומי, וביום השבת - היום הקדוש ליהודים. עובדה זו, לא מצאה חן בעיני השלטונות אשר חששו מפני פגיעה באספקה השוטפת של תצרוכת הטבק של איכרי המדינה, ולפיכך יצאה הוראה רשמית אשר חייבה את הפעלתו של המפעל ברציפות, ששה ימים בשבוע, מיום שני - ועד לאחר יום השבת.

משמעותה של גזירה זו, אילו יצאה אל הפועל, היתה, חילול שבת המוני על ידי מאות יהודים, והשבתת קדושת השבת אצל אלפי בני משפחותיהם. מציאות שכזו, עלולה היתה להשפיע בעקיפין על קדושת השבת באזור כולו, ותוצאותיה מי ישרון!

לפיכך, רבנים ועסקנים ששמעו על הגזירה, מיהרו לשלוח משלחת דחופה אל רבם של כל בני הגולה - מרן ה'חפץ חיים' זיע"א, בכדי לבקשו כי יכנס בדחיפות אסיפת רבנים בוורשה הברירה, בכדי שזו תמחה בממשלה הפולנית על החלטתה ותפעל לביטולה.

היה זה בערוב ימיו של ה'חפץ חיים'. באותם ימים, שמיעתו כבר היתה כבדה, ותגובותיו קצרות. לאחר שהוצע בפניו הענין כולו, הוא נאנח מעומק ליבו, הניד בראשו ואמר: "אכן... יש לכנס אסיפת רבנים בגרודנא!"

השלוחים, אשר סברו כי דבריהם לא הובנו כהלכה, חזרו והסבירו כי הינם מבקשים שתתכנס אסיפת רבנים בוורשה, בכדי למחות בממשלה הפולנית. אולם ה'חפץ חיים' רק נאנח שוב ואמר: "אכן, יש לכנס אסיפת רבנים בגרודנא!"

גם בפעם השלישית, כאשר שבו השלוחים והסבירו את המצב, תוך שהם מדגישים כי המפעל אמנם נמצא בגרודנא, אולם ההוראה הגיעה מגבוה, מהממשלה שמושבה בוורשה - לא שינה ה'חפץ חיים' מדבריו: "אכן, יש לכנס אסיפת רבנים בגרודנא!", הוא חזר בשלישית.

לא נותרה לשלוחים ברירה, כי אם לחזור אל משלחיהם ולהביא בפניהם את תשובתו של ה'חפץ חיים'. ולנוכח הוראתו הברורה של גדול הדור, מי יכול לסרב? ואכן, בלית ברירה החלו העסקנים שוקדים על כינוסה של אסיפת רבנים בגרודנא, על פי הוראתו של ה'חפץ חיים', כאשר אף ה'חפץ חיים' עצמו, חרף זקנותו המופלגת, מטריח את עצמו להשתתף באסיפה לצד מאות רבנים מכל רחבי המדינה.

המלחין הישיש נהנה עד מאד ואף התרגש... אבל בסוף הערב היה נראה כי הוא מאוכזב ומדוכדך, 'כל כך יפה ומיוחד היצירות שלך שנוגנו ונשמעו בכל רחבי ניו יורק, מדוע אתה מאוכזב'? שאל העיתונאי את המלחין...

לכל יהודי יש שם לפני הקב"ה - שם של חביבות וקרבה!!

הרב בנימין בירנצוויג

"ויקרא אלוקים אל בלעם" (במדבר י"ט, ב')

שינוי לשון מעניין מצינו בפרשה זו של בלעם - כשהקב"ה מדבר אל משה כתוב "ויקרא אלוקים אל משה" ואצל בלעם כתוב "ויקרא אלוקים אל בלעם", הלא דבר הוא! מבאר נפלא הגאון ר' שמשון פינקוס זצ"ל, הנה לשון "ויקרא" הוא קריאה, ולשון "ויקרא" הוא לשון מקרה, כשהקב"ה רצה לדבר עם משה, הוא קרא לו בשמו "ויקרא ה' אל משה", כשהקב"ה רצה לדבר עם בלעם, זה היה בדרך מקרה לא בקריאה של שמו.

כשקוראים לאדם בשמו, זה מראה על חביבות כמו שאומרים חז"ל, ליהודי יש שם, לכל יהודי באשר הוא יש שם, ושם זה מהות של התפקיד שלו בעולם, 'חביבין ישראל שנמשלו לכוכבים' וכל כוכב יש שם ויש מהות ותפקיד בעולם, אבל לאומות העולם אין שמות, אין להם מהות ותפקיד בעולם, מציאותם בעולם היא בדרך ארעי ומקרה כשאר כל החי הברואים בבריאה.

כשהקב"ה קרה למשה רבנו, קרא לו בשמו וזה חביבותו, אבל כשרצה לדבר עם בלעם זה לא היה בדרך חביבות של קריאת שם, כי אין להם שמות אלא בדרך 'ויקרא' דרך מקרה שאין בה חביבות כלל. יסוד גדול זה מרוממנו מאד! אבל גם מחייבנו מאד! הנה זכינו להיות מקראי שמות לפני הקב"ה, זכינו שיש לנו לפני שמות לכל אחד ואחד! איזה חביבות יש לנו לפני, לכל אחד מאתנו יש תפקיד בעולם, והקב"ה מחבב כל אחד בשמו ובפעלו, כל אחד הוא יחיד ומיוחד לפניו יתברך!

כמה המחשבה הזו מעודדת מרוממת ומגביהה רום! מכל מליארדי מליארדי הברואים בעולם, יש לנו בני עמו חביבות מיוחדת לכל אחד ואחד! לכל אחד יש שם לפניו יתברך!! וזה מחייב להיות תמיד קרובים אליו ולעובדו בלבב שלם!

בשלב מסוים התפתחה שיחה בין שניהם וכך במהלך הזמן נהפכו לידידים הנפגשים בכל יום בבית המדרש, אותו יהודי מבוגר סיפר לר"מ שבגופו מקוננת מחלה חשוכת מרפא, כל הפרופסורים בעולם התיאשו מלנסות לרפואתני, אך אני שש ושמה כי לפני מספר שנים זכיתי להתקרב ליהדות ולטעום מטעם לימוד התורה, והלימוד הזה של דף הגמרא ממש מחייה אותי, אני אמנם מתקשה בהבנת הגמרא בגלל שלא זכיתי לכך כל ימי אבל בעזרת הגמרא המבוארת אני מצליח להבין את דברי הגמרא לפעמים בקושי רב, אבל בסוף כל עמוד גמרא אני מרגיש רוממות מיוחדת, וכך אני מצליח להשכיח ממני את הדאגה מהמחלה המקוננת בגופי.

וכך הם הפכו כמעט לחברותא, הר"מ היה עוזר לאותו זקן בהבנת דברי הגמרא שהוא התקשה בהם, אלא שיום אחד נכנס אותו ר"מ לבית המדרש וראה את היהודי הזה יושב מדוכדך ועצוב, 'מה קרה?' הוא שואל אותו...

והוא אומר לו... 'ישבו כאן לפני כמה זמן קבוצה של תלמידי חכמים ודברו בניהם בלימוד התווכחו והתפלפלו בהבנה עמוקה ובבקיאות עצומה... ומראה זה גרם לי חלישות הדעת גדולה, מי אני ומה שווה לימודי? הרי יש בעולמו של הקב"ה כ"כ הרבה תלמידי חכמים הלומדים בהבנה ובעמקות ויודעים את התורה, מה שווה בפניו הלימוד האיטי שלי כשבקושי אני מצליח לסיים דף גמרא באופן מושלם ומובן' וכדוכו נשמע עמוק עמוק מתוך ליבו...

חשב הר"מ בליבו, 'מה אענה לו כדי להרגיע את רוחו', ואז צננץ במוחו רעיון ממש השגחה פרטית וחייך אליו ואמר לו: בא תראה ידידי איך הכל מסתובב משמים, הבוקר קראתי משהו שיש בו תשובה ניצחת

הוא לחץ על הכפתור וקרא 'בני ברק', אולם המכשיר התקשה לזהות את קולו מבעד לדיבורים שהתחוללו ברכב. שוב הוא מקיש על הכפתור וקורא 'בני ברק', ושוב המכשיר לא מצליח להבין את כוונתו, 'שקט רגע בבקשה!' - זעק הנהג בקול לא לו, 'אני מנסה לדבר עם המכשיר כדי שיבין...'

הקולות שמבלבלים את הקולות

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

'מה טובו אהליך יעקב' (במדבר כ"ד, ה')

בית הכנסת הוא בית ה', מקום בו אנו מתחברים אליו יתברך. הוא תל תלפיות, תל שכל פיות פונים אליו, וה' שומע תפילת כל פה. מקום קדוש זה הופקד בידינו כדי שנוכל להתחבר לקדוש ברוך הוא ולהתרפק עליו, ומכאן נבין עד כמה לא הגיוני ולא מתקבל על הדעת לעסוק בענייני חולין בתוככי בית הכנסת, ובפרט בעת התפילה - הזמן המקודש ביותר בבית הכנסת.

ראשית, עלינו לשוב ולשנן כי איסור הדיבור בשעת התפילה אינו מנהג טוב בלבד, הוא הלכה פסוקה. בשו"ע סי' קכ"ד, נפסק שאסור לדבר בשעת התפילה, נקודה. ולא מדובר על מי שמתפלל עכשיו - האסור בדיבור כי הוא בעיצומה של תפילה, אלא כל השוהה בבית הכנסת בשעה שהציבור מתפלל - אסור לו לדבר. ממש כמו שאסור לטלטל מוקצה בשבת, כך גם אסור לחלוטין לדבר בעת התפילה!

ושנית, כמה כדאי לזכור כי שעת התפילה היא שעת פתיחת שערי שמים, רגע בו בורא עולם קשוב לנעשה בהיכל בית הכנסת. אין פלא כי רבים שקיבלו על עצמם את הקבלה הזו, זכו בישועות גדולות ובניסים גלויים, הודות לכך שבשעה הדרמטית הזו, כשבורא עולם פותח את שעריו להאזין לבניו, הם ניצבו שם כראוי, ולא פצו פיהם לעסוק בדברי חולין.

בפרשת השבוע, בלעם הרשע מתבטא במילים 'מה טובו אוהליך יעקב' - משבח את בתי הכנסת בהם זכינו. חכמינו ז"ל גילו כי מברכותיו של אותו רשע ניתן ללמוד מה רצה לקלל חלילה, כלומר - בלעם הרשע התקנא במקור הכח שלנו, בבתי הכנסת, ולטש את עינו הרעה לאבד מאיתנו את הנכס היקר הזה, אלא שבורא עולם הפך עבורנו את הקללה לברכה.

הבה נתפוס את הברכה הזו בשתי ידיים, נאמץ את קדושת בית הכנסת ואת איסור השיחה בו בעת התפילה. נכון, לפעמים זה לא קל, אנו רוצים לומר רק מילה אחת, או שיש חדשות ממש מעניינות. ובכל זאת - הבה נזכור כי הדיבור בעת התפילה - גם אם אנחנו לא מתפללים עכשיו - הוא איסור גמור, ובנוסף - כמה כדאי להיזהר ולהישמר מכל דיבור בשעת התפילה, כי זה הרגע בו בורא עולם מקשיב ומאזין לתפילה הנישאת אליו, ומרעיף משמים שפע ישועות ורחמים!

וככל שנקבל על עצמנו להיות זהירים בקדושת בית הכנסת, לעורר את עצמנו ואת אחרים שלא לדבר בעת התפילה - כך תימתח מעל כולנו כיפת הגנה שתגן עלינו מכל צרה וצוקה ומכל נגע ומחלה.

סוד שמימי נחשף!

דבר המעשה המטלטל הבא התרחש בחודש ניסן אשתקד, והסעיר את ניו יורק וסביבותיה. למעשה, מדובר בגילוי של ממש מעולם האמת, חשיפה שמימית מסעירה על העובר עלינו בימים אלה. וזה דבר המעשה:

לפני תקופה נפטר לבית עולמו יהודי חשוב מניו יורק, הרב שלום קהלני זצ"ל. הוא אמנם נפטר בשיבה טובה - בגיל 90, אולם גם הוא נמנה על מאות הנפטרים מנגיף הקורונה. ימים ספורים לאחר פטירתו, כשבנו - יבדלחט"א הרב ישעיהו קהלני הי"ו גם את שנתו, והנה רואה הוא את דמות אביו בחלום הלילה...

רעדה ובעתה אחזוהו, זיעה קרה כיסתה את כל גופו. לפתע פתאום, באישון ליל, אביו שנסתלק מהעולם נגלה אליו בחלום. פניו מאירות, חיזו התמידי נסוך על פניו, והוא קרב לבנו ואומר לו בהאי לישנא:

'דע לך בני יקירי, כי נתנו לי רשות מהשמים לרדת לעולם הזה, ולגלות את אזניך בדבר הסיבה למגיפה הנוראית המתחוללת בחוצות קריה, למען תפרסם את הדבר בכל רחבי תבל...' - אמר האב, והבן - תוך כדי חלום, שם אזנו כאפרכסת.

'הסיבה למגיפה הנוראה הזו, היא הזלזול בכבוד בית הכנסת. בית הכנסת הוא מקום מקודש לתפילה, ואנשים נוטים לזלזל בכך

ונכשלים בדיבורי חולין בעת התפילה! והסיבה שנתנו לי משמים את הזכות לגלות לך דבר זה, היא כי כל ימי הייתי מקפיד ונזהר שלא לדבר שיחות חולין בבית הכנסת! - הבן נדהם מהגילוי השמימי, ואז המשיך האב ואמר:

'וזה לך האות, למען תדע כי צדקו דבריי: שמו המדעי של הנגיף המשתולל, הינו Covid19 - כוביד 19. שמו כוביד - רומז לחוסר הכבוד, והמספר 19 - בגימטריא י"ט, רומז לאמור בספר ויקרא בפרק י"ט, שם מופיע הפסוק 'ומקדשי תיראו'. את פסוק זה, האמור בפרשת בהר, נאלצנו לקרוא אשתקד מחוץ לבתי הכנסת הסגורים, למען יהא לנו הדבר לאות: סיבת התפרצות הנגיף בעולם הינה חוסר כבוד לאמור בפרק 19 - י"ט, הזלזול בקדושת בית הכנסת!'

האב פסק את פסוקו ונעלם, ואילו הבן התעורר רועד מפחד. לא בכל יום זוכה בן לקבל גילוי שמימי מאביו בחלום הלילה, ועוד בנושא בו עסוק העולם כולו, הוא הנגיף ממנו הסתלק אביו. בהתרגשות אין קץ שחזר את המראה שנגלה אליו, ובשמו אנו מפרסמים את הדברים כאן - ממקור ראשון ששמע ממנו את הסיפור במלואו.

ושלא במפתיע, פורסם באותו הזמן מכתבם של הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, והגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א - ראש ישיבת פוניבז', בו הם קוראים לכלל הציבור לשמור על הנחיות הבריאות, ומוסיפים שכל אחד יודע בלבו במה עליו להתחזק, 'ובפרט' - כך הם מדגישים - 'בקדושת בתי הכנסת ובתי המדרשות!' כי רק עיוור לא יכול לראות, שההשפעה הדרמטית ביותר של הנגיף, הסערה הגדולה ביותר שחולל, הינה סגירת בתי הכנסת ובתי המדרש, נעילת היכלי תורה על מנעול ובריח, שיבוש היכולת של כל יהודי לבוא לבית ה' ולהתפלל כראוי, בציבור, ברוב עם, בקהל רב. ואם כן, הרי זה מה שתובעים מאיתנו ממעל:

עתה כשרווח לנו, וזכינו לשוב לבתי הכנסת זה כמה חודשים בעוד שבעולם עדיין המצב לא טוב. זו העת להתחזק בקדושת בתי הכנסת, לנהוג בהם בכבוד, להימנע משיחות חולין מיותרות, להכיר ולדעת שאנו ניצבים בבית ה', מקום בו כביכול אוזניו כרויות ולבו חפץ לשמוע את הבל פינו. אין זה ראוי וכמה נקלה הדבר, שהחלל המקודש הזה, היכל בית הכנסת, יספוג דיבורי חולין מיותרים, אשר מקומם לא יכירם במקום כה קדוש.

הבה נקבל את הרמז, ונקבל על עצמנו להיזהר ולהישמר בדבר. הבה נחליט יחדיו, להיזהר מלשוחח שיחות חולין בבית הכנסת, ובפרט בשעה שהציבור מתפללים - כי אז הדבר הוא איסור גמור. כך נזכה להשתפר בעניין חשוב זה, ואזי משמים יראו כי הבנו את הרמז, יסירו מעלינו את הנגיף הנוראי הזה ויעניקו לנו חיי אושר ובריאות לאורך ימים!

קול שמבלבל קול...

בית הכנסת בני ברק אחד, עיצומו של יום בהיר. התקבלה הבשורה, כי אחד מחשובי המתפללים בבית הכנסת חלה במחלה, כל הקהילה נרעשה ונרעדה, עננה של דאגה שררה על פני כולם, והם התכנסו יחדיו להתפלל לשלום חברם ולקבל על עצמם קבלה טובה לזכותו.

האב פסק את פסוקו ונעלם,
ואילו הבן התעורר רועד מפחד.
לא בכל יום זוכה בן לקבל גילוי
שמימי מאביו בחלום הלילה,
ועוד בנושא בו עסוק העולם כולו,
הוא הנגיף ממנו הסתלק אביו

רבה של בית הכנסת, הציע למתפללים כי הואיל והיהודי היקר שחלה מקפיד מאוד בקדושת בית הכנסת ואיסור השיחה בו, אולי מן הראוי שכל המתפללים יקבלו על עצמם לנהוג כמוהו, לרפואתו. ההחלטה התקבלה פה אחד, כל בני הקהילה נמנו וגמרו לרפואת חברם שלא לשוחח בעת התפילה, וקיוו והתפללו לשלומו. ואכן, סגולת הזהירות בקדושת בית הכנסת פעלה גם הפעם. חלפו כמה שבועות, המדדים התייצבו, המצב הלך והשתפר, וביום מן הימים נודע כי הוא עתיד להשתחרר.

ביום המיועד לשחרור, בני המשפחה המתגעגעים, ילדים כבחורים, הקטנים עם הגדולים, כולם דמעו מהתרגשות וביקשו לקבל את פני אביהם. לצורך העניין נשכר טנדר גדול, וכל בני המשפחה יצאו ל'טיול' יוצא דופן, להשיב את אבא הביתה. אם בפעמים קודמות הייתה הדרך נראית להם אפילה וחשוכה, הרי שהפעם הרגישו כי כל עצי היער מוחאים כף בהתרגשות...

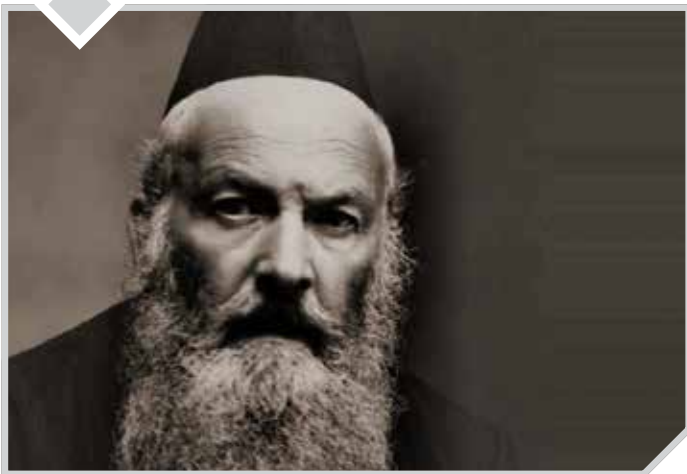
כשהגיעו לבית החולים, הילדים הגדולים עלו אל חדר האב ליטול את חפציו, ואילו הצעירים נותרו בטנדר, מלהגים ללא הרף, מתרגשים כדרכם של ילדים. בחלוף כמה דקות נראתה דמותו של האב, והילדים הנרגשים החלו מוחאים כפיים בשמחה, שרים וצועקים בהתרגשות, כמנהג ילדים נרגשים...

כשעלה האב אל הטנדר, קיבלו הילדים את פניו בשמחה ובצהלה וסיפרו לו על הקבלות הטובות שקיבלו על עצמם לרפואתו, כמו גם על קבלת בני קהילתו שלא לדבר בבית הכנסת. ואז, אחד הילדים המתוקים והחכמים, זרק שאלה: 'אבל אינני מבין. אבא שלנו תמיד מקפיד לא לדבר בבית הכנסת. תמיד. הוא מעולם לא דיבר בתפילה או בקריאת התורה. למה זה לא עזר לו, ורק כאשר החברים שלו קיבלו על עצמם - הוא הבריא?' - שאל הילד בתום ילדותי...

האב התקשה לענות, מה עוד שסביבו סערת התרגשות, והוא עדיין לא בשיא כוחותיו. ואז שאל הנהג האם מישהו יודע מהי הדרך הקצרה ביותר להיכנס לבני ברק, בלי לעמוד בפקקים שבכניסה

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

למחרת התפרסם בברנוביץ שהאשה מוציאה מפיה קולות משונים של בעלי חיים. בני המשפחה פנו לרבי אלחנן, והוא הזמין לבוא לישיבה בערב. כאשר באו, הוציא רבי אלחנן ספר תורה מארון הקודש, ואמר לה: "תמחלי לי שבקשתי ממך לשתוק"

הרב ישראל ליוש

ביום י"א תמוז חל היא"צ של הגאון רבי אלחנן בונים וסרמן זצ"ל הי"ד, ראש ישיבת 'אהל תורה' ב'ברנוביץ' ובעל ה'קובץ הערות' ו'קובץ שיעורים'.

רבי אלחנן בונים נולד בו' בשבט תרל"ה בעיר בירז' שבליטא. בצעירותו למד בישיבת טלז אצל הגאון רבי אליעזר גורדון זצ"ל והגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל, ולאחר מכן גם אצל הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל. בשנת תרנ"ט נשא לאשה את בתו של הגאון רבי מאיר אטלס זצ"ל. בשנת תרס"ג הקים יחד עם הגאון רבי יואל באראנצ'יק זצ"ל ישיבה בעיר אמצ'יסלב, והיה שם כארבע שנים.

בשנת תרס"ז הצטרף ל'כולל קדשים' של מרנא ה'חפץ חיים' זי"ע והפך לרבו המובהק. בשנת תר"ע נתמנה לר"מ בעיר בריסק, שם היה עד מלחמת העולם הראשונה. לאחר מכן חזר לראדין ונדד יחד עם ישיבת החפץ חיים לסמילוביץ, ושם יסד ישיבה יחד עם הגאון רבי שלמה היימן זצ"ל ושהה שם כחמש שנים.

בשנת תרפ"א יסד את ישיבתו 'אהל תורה' בברנוביץ, ותלמידים רבים נהרו אליה.

בשנת תרצ"ח, הישיבה נקלעה למצוקה כספית, ולשם כך נסע לארה"ב, שם פעל רבות להעמדת הדת, על אף שפעולותיו פגעו במטרה הכספית לשם כך הגיע לארה"ב. הוא נשאר שם כשנה וחצי, מחשוון תרצ"ח עד אייר תרצ"ט, ובתקופה זו כתב את יצירתו מופלאה 'עקבתא דמשיחא'.

על אף שכבר נשמעו קולות מלחמה מפולין, החליט לשוב אליה, כי אמר: "יש לי ארבע מאות ילדים, אני צריך לחזור לשם..."

עלה על המוקד ב"א בתמוז [וי"א ב"ד בתמוז] תש"א, בפורט השביעי בגטו קובנא יחד עם בני קהילתו, כשהוא נושא דברים על רגעי קידוש ה' העצומים, להם הם זוכים.

והלא באמת אינו עובר על פי ה'?

ומי ישיב עפ"י הפסוק בירמיה (יט ה) 'ובנו את קמות הפעל לשרף את בנייהם באש עלות לפעל אשר לא צויתי ולא דברתי ולא עלתה על לבי', ובתרגום: 'דלא פקדית באוריית', ודלא שלחית ביד עבדי נבייא, ולא רעוא קדמי'.

ומבואר שיש ג' חלקים בדברי ה': ציווי, דיבור, ורצון ה' והם כל מצוות דרבנן, שאין עליהם לא ציווי ולא דיבור. אם כן זהו עווננו של בלעם, כי ידע שבהליכתו לקלל את ישראל עובר בזה על רצון ה', אלא שסמך על כך שלא עבר בזה על ציווי או דיבורו של ה'.

וכן מדויק היטב בדברי בלעם שאמר לא אוכל לעבור את פי ה', אבל באמת עבר בזה על רצון ה', ולא היה חשוב בעיניו שלא לעבור ע"ז, וזוהי רשעותו.

כל חייו של הג"ר אלחנן היו מקשה אחת של קיום רצון ה', ואף כשעסק בגיוס כספים לטובת הישיבה ב'ברנוביץ', לא עמד לנגד עיניו אלא כבוד ה', ופעמים רבות היו החלטותיו למען כבוד ה', מנוגדות לטובת הישיבה...

פעם נשאל האם אינו חושש שהזדהותו עם 'אגודת ישראל' מפריעה לו ברכישת אוהדים ונדבנים לישיבה, והשיב: "האין אתם סבורים שבהיותי יושב שנים שלמות בברנוביץ ואינו יוצא למגביות רק כשבאים מים עד נפש, האין זו פגיעה בהכנסות הישיבה, הלא

"ויען בלעם ויאמר אל עבדי בלק אם יתן לי בלק מלא ביתו פסח וזהב לא אוכל לעבר את פי ה'..." (במדבר כ"ב, י"ח)

אם אכן בלעם מדבר רק מזה שה' שם בפיו, הקשה הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל (קונטרס דברי סופרים סי' א'), אם כן מהי רשעותו,

חודש אלול, כאשר המשגיח בישיבה היה אומר בשיחותיו דברים חוצבי להבות בענייני תשובה ועזיבת החטא, היה רבי אלחנן נשען על חלון בית המדרש ומתייפח בבכי עד שהרטיב את החלון... מעולם לא הסכים שימתינו עליו בחזרת הש"ץ עד שיגמור התפילה בלחש. פעם אירע שהגיע בחור חדש לישיבה מ'ז'לודוק', ומפני שלא ידע, המתין בחזרת הש"ץ עד שיפסע רבי אלחנן ג' פסיעות. בגמר התפילה, אמר לו רבי אלחנן במרמור: "ז'לודוקאי... וכי אתה רוצה לסלק אותי מהישיבה...?"

רבים היו מבקשים ממנו ברכות, אך הוא בענוותנותו סבר שאינו ראוי לזה, והיה אומר להם: "תקיימו את כל האמור בתורה וברכתכם מובטחת..."

בהזדמנות אחרת, כאשר הפצירו בו מאוד שיברך בכל זאת, אמר: "לו הכרתם אותי כפי שאני מכיר את עצמי, לא הייתם מבקשים ממני ברכה..."

פעם התארח בלונדון אצל הרב אשר שטרנבוך זצ"ל וביקש ממנו שיברך את ילדו הרך הלומד בחיידר, וכדרכו סירב לברכו, ובמקום זאת אמר: "מוטב שאלמדנו דבר מה. זוהי ברכה!" ומיד פנה אל הילד ושאל אותו מה הוא לומד? "קידושין", השיב הילד. רבי אלחנן ביקש ממנו להביא גמרא, וכשהתחילו ללמוד ראה שהילד מתקשה מעט בהבנת הגמרא, מיד למד עימו רבי אלחנן את כל הסוגיא ביישוב הדעת, עד שידע אותה על בוריה. כשסיימו, פנה אל אביו ואמר לו: "הנה עשינו דבר שיש בו ממש", כאילו אומר שלברכותיו אין ממש, אבל לתורה שלימד אותו יש ממש.

הרב מפוניבז', הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל למד יחד עם רבי אלחנן אצל מרנא החפץ חיים זי"ע, ואמר שעל השנים שלמדו יחד, יכול לתת דין וחשבון בשמיים, כי ודאי לא היה בהם ביטול תורה. ומספר הרב מפוניבז' שפעם קיבל רבי אלחנן מברק שאשתו חולה והוא מתבקש לשוב לביתו. רבי אלחנן נכנס אל הקודש פנימה אל מרן החפץ חיים לשאול אותו כדת מה לעשות? והחפץ חיים הגיב בשאלה: "אתה רופא?" משאלתו הבין רבי אלחנן שעליו להישאר בישיבה.

פעם אחרת קיבל רבי אלחנן מברק שאשתו ילדה בן במזל טוב. הוא בירך ברכת הטוב והמטיב, ושוב נכנס אל החפץ חיים ושאל אותו מה לעשות? ואף עתה השיב לו החפץ חיים: "אתה מוהל?" והוסיף "הרי בלאו הכי תשלח שליח למול את בנך..." ואכן רבי אלחנן נשאר בישיבה ולא השתתף בברית של בנו...

תלמידי 'ברנוביץ' מספרים על אשה שגרה בסמוך לישיבה וטענה שרעש הלימוד מפריע לה. יום אחד באה האשה וצעקה בישיבה שהרעש מפריע את מנוחתה.

רבי אלחנן פנה אליה בשקט וביקש ממנה לצאת החוצה, אך היא המשיכה לצעוק. ורבי אלחנן אמר לה בפקודה: "את צריכה לשתוק!"

יכולתי לנצל את השנים לגיוס כספים?! אלא מאי, הישיבה לא קיימת בכדי לאסוף כסף, להיפך הכספים הם למען הישיבה, הישיבה קודמת לכסף, גם 'אגודת ישראל' קודמת לכסף..." כך גם היה כאשר ביקר באנגליה בשנת תרצ"ט, וביקש לערוך מגבית באחת מבתי הכנסת. כשהגיע לשם ותהה מעט על קנקנם של המתפללים, הבין כי הם נמנים על חוגים המקורבים לציונות, ופתח בדרשתו בדברי מוסר על חשיבותה של ארץ ישראל כדי לקיים בה מצוות התלויות בארץ, ולא לכדי לגבש קבוצת אנשים להיות כאומה בין האומות...

וביסס דבריו על הפסוק בפרשת השבוע 'הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב', 'עם' - הסביר רבי אלחנן - הוא כינוי לשבט אשים שנעשו חטיבה מיוחדת מכח דתם ומורשתם הרוחנית, 'גוי' הוא כינוי לשבט אנשים שהתגבש על בסיס ארץ ולדתם גרידא. אנחנו ישראל קיימים בארץ ישראל בזכות היותנו 'עם' וככאלה נשכון לבדד, אבל בתורת 'גוי' שהווייתו היא רק בזכות המולדת, אין לנו זכות קיום...

הדברים יצאו מפי רבי אלחנן, ופני המתפללים חפו, ורבים מהם עזבו ברוגזה את בית הכנסת, אך עובדה זו לא מנעה מרבי אלחנן לסיים את דבריו.

לאחר הדרשה נשאל האם אינו חושש להפסד כספי הישיבה? וענה: "כבר נגזר בשמיים כמה ומהיכן אקבל כסף עבור הישיבה, לעולם אסור לקשור את ענין הכסף בעניינים אחרים שנתחייבנו בהם..."

באותו ביקרו באנגליה, יעצו לו להיפגש עם אשה אחת, עסקנית ידועה, ולבקש ממנה שתסכים לעמוד בראשות 'ועדת נשים' למען הישיבה. כשפגש אותה ראה שאינה מתלבשת די בצניעות, הניח את ענין הישיבה, ודיבר עמה על חשיבות גדרי הצניעות, ועל חובתה וזכותה כבת ישראל להתקדש במלבושה והליכותיה, ומה רב יהיה שכרה אם תתלבש בצניעות, וחלילה להיפך, עונשן של הנשים המזלזלות בזה.

לרגע לא היסס שיתכן שדבריו יסבו נזק גדול למטרת פגישתו עם אשה זו...

מקורביו ידעו שאם רוצים לשכנעו לבקר במקום מסוים לטובת הישיבה, עליהם לומר לו שיוכל לפעול שם גם בענייני חזוק בהעמדת הדת...

פעם הזדמן לעיר אחת, ושמע שיש בה אנשים פורקי עול המחללים את שבת. הלך רבי אלחנן לרב העיר וביקש ממנו לבוא איתו אל אותם פורקים ולדבר על ליבם בדבר קדושת השבת...

אך אותו רב הסתייג מהענין ואמר: "מסופקני אם ישמעו לנו, והרי אם לא יקשיבו לדברינו יהיה זה זלזול בכבוד התורה, ומצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע..."

רבי אלחנן לא התרגש מדבריו והמשיך לשכנעו לבוא עימו, ואמר לו: "כרגע יש לפנינו חילול שבת ודאי לעומת ספק חילול כבוד התורה, והלא שנינו 'אין ספק מוציא מידי ודאי'..."

ככל שגדל בתורה, גדלה ענוותנותו. תלמידיו מרבים לספר כי בימי

אלחנן אם הסיפור אמיתי, ורבי אלחנן אמר שהספור לא היה ולא נברא, ואז נגש רבי לייב להגאון רבי דוד רפפורט זצ"ל, בעל ה'מקדש דוד', ושאל אותו על הענין, והוא השיב: "איני יודע על 'דיבוקים', פשוט האשה היתה חולה, רבי אלחנן בירך אותה והיא נרפאה.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

המלחין הישיש 'אני הוא שהלחנתי את היצירות האלו, לכל אחד מהנגנים יש תווים מיוחדים הנותנים ביחד יצירה מוזיקלית ערבה לאוזן, מדובר בהבדלים דקים וקטנים שכל תו של כל כלי נגינה מוסיף בכל קטע וקטע בשילוב נפלא ומנצח, אפילו בעלי שמיעה מוזיקלית מעולה לא תמיד יכולים להבחין בכלל גווני התווים המושרים בהרמוניה מושלמת, וכזוה מופיע ביחד כל תו ותו משלים את היצירה המולחנת, ולפעמים יש לכל תו ונגן קטע של כמה שניות ששם הוא נותן את הטעם ואת הקניעטש של הקטע, וקטעים אלו של הכנר 15 היו חסרים לי, והיצירות לא היו מושלמות, ולכן אני בעצב שעד שעשו כזה ארוע גדול והנה זה לא היה מושלם, סיים המלחין.

הר"מ סיים את הסיפור שקרא בעיתון הבוקר ואמר לישיש שישב לידו 'אתה מבין? אולי לאנשים הפשוטים אין מושג ברור מהו תפקידו המיוחד של אדם בעולם, גם מביני דבר וחכמים לא תמיד מבינים מה תפקידו של כל יהודי בעולם, אבל מי שיצר את היצירה יודע הוא את תפקידה עד דק מן דק, הוא יכול להבחין בכל ניגון קטן וחרישי, הוא יודע איזה תו וניגון שייך לכל יהודי ברחבי העולם. תדע לך הניגון של הוא ערב ביותר לפני זה שיצר אותו, בלעדיו חסר לו ביצירה המושלמת הזו של לימוד התורה בעולם כולו! היה נראה על הזקן כי התיישבה דעתו הוא הודה לו מקרב ליבו ושקע שוב בשמחה בתלמודו.

כעבור שנה בבין הזמנים שב אותו ר"מ למקום נופש זה וסר לבית המדרש, בתקוה לראות את ידידו הזקן יושב ועמל בהבנת עוד עמוד גמרא בשמחה ואושר, אבל הוא לא מצאו, משבירר הדבר אמרו לו שהוא נפטר לפני כמה חודשים, חברו שהכירו סיפר לר"מ שבשנה האחרונה הוא למד תורה בשמחה עצומה וכל פעם לפני שהתחיל את לימודו היה אומר בשמחה גלויה: אני הולך עכשיו לנגן את הניגון והחלק המיוחד שלי ביצירה של הקב"ה!!

מרגש עד מאד! ובעיקר נושא בחובו מסר עוצמתי מאין כמותו 'כל אחד ואחד יש לו את השם שלו את הניגון שלו את החלק שלו שבעל היצירה הקב"ה לא מרגיש שיצירתו שלמה בלעדי ניגונו, כמה דבר זה משמח אותנו כשאנחנו חושבים מי בעל היצירה שלנו ושכל אחד מנגן את היצירה שהולחנה במיוחד בשבילו על ידי בעל היצירה הגדול מלך מלכי המלכים הקב"ה!!!

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

למחרת התפרסם בברנוביץ שהאשה מוציאה מפיה קולות משונים של בעלי חיים. בני המשפחה פנו לרבי אלחנן, והוא הזמין לבוא לישיבה בערב. כאשר באו, הוציא רבי אלחנן ספר תורה מארון הקודש, ואמר לה: "תמחלי לי שבקשתי ממך לשתוק", היא לא הגיבה, ורבי אלחנן אמר: "תודה", ואז התחילה האשה לצעוק... ולפתע נרגעה, וביקשה מחילה מרבי אלחנן. מסופר שהגאון רבי לייב בארון זצ"ל ממונטריאול שאל את רבי

המשך מעמוד 23 | הרב בנימין בירנצווייג

לטענתך, הבוקר ישבתי במזנון של ארוחת הבוקר במלון וקראתי באחד העיתונים על ספר חדש שמוציא לאור עיתונאי בשם זקס שהוא ספר ביוגרפיה על אחד המלחינים הגדולים בארה"ב, ישיש שחיבר במהלך חייו יצירות מוזיקאליות מורכבות ביותר שאין תזמורת פילהרמונית מכובדת בארה"ב שלא מנגנת מיצירותיו, העיתונאי נפגש עם המלחין הדגול פעמים רבות וראיין אותו על חייו מחשבותיו דעותיו והלחנותיו.

באחד הימים בקש העיתונאי זקס לבא לבית המלחין כדי להמשיך ולשוחח איתו על מפעל חייו, אך המלחין סירב! בערב הזה אני לא יכול להיפגש! מדוע תמה העיתונאי? והוא אמר לו, התזמורת הפילהרמונית של ניו יורק שהיא אחת התזמורות הנודעות של ארה"ב והיא הוותיקה שבהם, מבצעת ערב גדול שכל כולו מוקדש רק ללחנים וליצירות שלי בהשתתפות מעל מאה נגנים מכל הסוגים, הם כמוכן מאד רצו שאשתתף בערב הזה, אך כוחותי לא עומדים לי לטוס לניו יורק, לכן הם ארגנו לי שידור לוויני ישיר לביתי, ושם אני רוצה לשבת ולשמע לבדי בקשב רב את כל מהלך הערב.

העיתונאי בקש ולחץ בכל זאת לבא ולהשתתף בהאזנה לערב המוזיקאלי הזה, והוא הסכים ובתנאי שלא יפריע לו כלל בשאלות במהלך הערב, הוא הגיע לביות וביחד האזינו בקשב רב לכל הערב הנפלא, המלחין הישיש נהנה עד מאד ואף התרגש... אבל בסוף הערב היה נראה כי הוא מאוכזב ומדוכדך. 'כל כך יפה ומיוחד היצירות שלך שנוגנו ונשמעו בכל רחבי ניו יורק, מדוע אתה מאוכזב? שאל העיתונאי את המלחין.

והוא ענה לו 'היה חסר כנר אחד מתוך 15 כנרים שצריכים להופיע ביצירות האלו, אמר בבטחון מופגן הקומפוזיטור הישיש, 'זאת מנין לך?' תמה העיתונאי, כיצד מתוך כ"כ הרבה כלי נגינה מעורבים אחד בשני אתה יכול להבחין בזה? אולי טעית? חזר הישיש בבטחון 'בכאלו יצירות צריכים להופיע 15 נגנים והיו רק 14!!'

העיתונאי שהבין שנפל לידו סקופ גדול על המלחין, התחיל במסע ברורים מקיף אצל האמרגן של התזמורת שאישר לו שהתזמורת היתה בהרכב מלא כולל 15 כנרים, העיתונאי לחץ שיבדקו שוב כי המלחין טוען בתוקף שהיה חסר כנר אחד, ואז התבררה האמת שרגע האחרון ממש אחד הכנרים קבל חום גבוה ולא הגיע והיו רק 14 כנרים.

כיצד ידעת זאת כאשר אפילו מנהלי התזמורת עצמה לא שמו לב לכך? גם מנצח התזמורת בכבודו ובעצמו לא שם לב לכך? ענה לו

לימודו", סיפרה הרבנית. "תפסתי את הפרימוס הנוער בידי, כשאני נכונית, וטיפלתי בכיבוי השריפה בעצמי, לא הזעקתי אותו ולא אמרתי לו כלום, כדי שלא יופרע חלילה באמצע הלימוד. אז מה רוצה אותו יהודי? שארשה לו להפריעו באמצע הלימוד?"...

(מתוך הספר 'גדולה שימושה')

"הגיע לכאן יהודי נכבד וביקש להיכנס אל החדר הפנימי, אמרתי לו שאי אפשר להפריעו באמצע הלימוד.
"אותו יהודי ששאלתו דחקה בו עד מאד התרגז ואמר: 'מה יקרה לו אם יפסיק מעט מלימודו?'"
הדברים הללו הסעירו את רוחה של הרבנית ע"ה עד מאד. "באחד הימים התלקח הפרימוס ופרצה שריפה בבית, בעת שהיה באמצע

המשך מעמוד 9 | הג"ר משה שוורץ

ראה את הספר הרב מיכאל פרץ שליט"א שהחל בעקבות הספר למסור שיעורים באור-חיים על התורה ואף הוציא ספר שלם על האור-חיים".

"במשך שנה, מדי שבוע בשבוע, שיגרתי אליו את הגיליון השבועי והוא הדפיסו במקסיקו וחילקו שם ללומדים ומבקשים. כבר בתחילת הדרך ראו ישועות.

"בעל הדפוס שהדפיס את הגיליון בחינם, עבר ממצב של הפסדים כבדים עד כדי כוונה לסגירת העסק, למצב של רווחים ופתיחת שערי פרנסה לרווחה גדולה. ואגב, גם כאן בארץ ישראל, בית הדפוס שהדפיס את העלוניים בפחות מדמי עלות, ראה חיש מהר ישועת פרנסה למעלה מדרך טבעית".

"אני ממשיך בכל הכוח ללמוד כל שבוע, את כל פירוש אור החיים הקדוש על הפרשה, זה אמנם קשה, אבל יותר קל מלהסתובב בבתי חולים ולשפוך אלפי שקלים לפח".

"ואספר עוד", מסיים הרב שוורץ את דבריו בסיפור אישי, "מדי שנה ביארצ'יט אנחנו מנפיקים על ידי המכון למורשת האור החיים, גיליון צבעוני עם סיפורים ועובדות ותוכן רב אודות האור-חיים, גדולתו, חשיבות הלימוד בספריו, סגולותיו וכדומה.

"יהודי תושב מקסיקו, ר' ידידיה שמו, ראה את הגיליון מעוך וזרוק ליד הציון כחודש לאחר ההילולא ואספו לחיקו.

"כעבור כמה שעות התקשר אלי וביקש להתעניין ולשמוע עלינו. נפגשנו והבאתי לו את הספר 'עיטורי חיים' כצידה לדרך. במקסיקו

המשך מעמוד 22 | הגאון רבי מרדכי פרוינדליך זצ"ל

הורה הכהן הגדול מראדין כי הגיעה השעה למעט השתדלות... הוא ציוה לשלוח משלחת בת שניים או שלושה חברים לוורשה, בכדי לבקש מהשלטונות את ביטול הגזירה. ואמנם, לאחר שיהודי גרודנא עשו את שלהם - נשאה ההשתדלות פרי, והגזירה התבטלה...

הרי לנו, כי הגוי אינו יכול לפגוע ביהודי - אלא כאשר היהודי פותח לו פתח! כל עוד היהודי מבצר את עצמו בין חומות הדת, ומקפיד לאחוז היטב בדרך אבותיו - הגוי לעולם לא יוכל להזיק לו! ומכאן, תשובה לשאלתנו, על פי דרכו של בעל ה'כלי יקר' שהיה אומר כך:

אחת הסיבות לכך שישראל נמנעו מלכוון את פתחי אהליהם זה כנגד זה, היתה בכדי למנוע כל חשש של עין הרע. מעתה, הבין בלעם היטב, כי כל עוד ישראל אינם מניחים פתח לעין הרע שתשלוט בהם - אף הוא לא יוכל להטיל בהם עין הרע ולהזיקם, ועל כן הדגיש נקודה זו!

(מתוך הספר 'ללמדך')

עם הגיע ה'חפץ חיים' לגרודנא, הורה הוא לאסוף את תושבי העיר לכנס מיוחד, שיוקדש לנושא של חיזוק היהדות ושמירת השבת, בעודו מתבטא ואומר: "אם בשמים נגזרה הגזירה על גרודנא, הרי שאין הדבר תלוי אלא ביהודי גרודנא, שהרי הגויים אינם מצווים על שמירת השבת!"...

ואכן, יהודי העיר התכנסו וקיבלו על עצמם גדרים בשמירת השבת, ולאחר מכן - הורה ה'חפץ חיים' לקרוא אליו את בעלי מפעל הטבק המדובר, ולדרוש מהם לקבל החלטה ברורה, כי במידה ואמנם ידרשו על ידי השלטונות להפעיל את המפעל בשבת - הרי שהם לא יצייטו להוראה, בכל מחיר, גם אם הדבר יהיה כרוך בסגירתו של המפעל לצמיתות.

לאחר שהתקבלה התחייבות מצידם של בעלי המפעל, הורה ה'חפץ חיים' לכנס את מאות עובדי המפעל, וגם מהם הוא דרש התחייבות, כי יהיה מה שיהיה, הם לא יסכימו בשום אופן לעבוד ביום השבת, אפילו אם ימצאו את עצמם כשמוטה לחמם נשבר!

רק לאחר שעובדי המפעל התחייבו אף הם כדרישת ה'חפץ חיים',

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

מבוקשו יועץ ומברך על אתר. נכנס עשיר, והוא מחייך וזוחח. אני שואל מה נשמע והוא עונה שברוך השם, הכל בסדר. לא חסר, ואל יחסר. אני מתחיל לשוחח עמו, ומתגלה שהכל כסות מזויפת. אתה מרים את השטיח, וכל החרקים מתגלים. שלום הבית מעורער, הצאצאים מסבים כאב לב, העסקים בסיכון, הנכסים משועבדים, כמה יש לייעץ וכמה לברך.
 "אבל, תבין, לוקח זמן עד שמגלים שגם העשיר הוא עני"..."
 אז יש במי לקנא!?

(לקט מתוך הספר 'והגדת' יום כיפור)

סכומים נכבדים מעוכבים זמן רב, והרבי משוחח עמם באריכות. חרה לו: הוא יודע שכך מנהגו של עולם. מבין הוא שכך נוהגים הרופאים, וכזה היחס בבנק. אבל פה אצל הרבי, לא היה צריך להיות כזה משוא פנים!
 לא כלא את תמיהתו, ובהגיע תורו הביעה לפני הרבי. והרבי לא הקפיד, להפך. חייך, וענה: "האמן לי, זמני יקר. יש לי מה לעשות. יש עוד כה הרבה מה ללמוד, ולהתעלות. אבל מקדיש אני זמני כדי לעזור ליהודים. לייעץ, לברך, ולהושיע כמידת יכולתי.
 "מגיע עני, ושוטח את בקשתו. יודע אני מיד מה חסר לו ומה

המשך מעמוד 25 | הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

חבריו המפטפטים מבלבלים אותה ולא נותנים לה לעלות! - סיימ האב את דבריו המרוממים, ומפיו סופר הדבר למגיד המישרים הרה"ג רבי שלמה לווינשטיין שליט"א, שסיפר את הסיפור.
 וזהו שכתב הרה"ק מאז'ניץ זי"ע, בספרו 'עבודת ישראל' - בבארו את המשנה במסכת אבות פ"ה, כי כשם שבבית המקדש נעשה נס שהרוח לא פיזרה את עשן הקטורת - למען יוכל לעלות בקו ישיר ומהיר השמימה, כך גם במקדש מעט, בכל בית כנסת, כל תפילה מבקשת להגיע בקו ישיר ומהיר אל בורא עולם, אולם אם האוויר והאווירה טעונים ברוחות זרות ובדיבורי חול - הרי התפילה מתערבת בהם ומתקשה לעלות לבורא עולם!

'והרי זה', הוא מוסיף ומגלה עד כמה חמור עניין המדבר בבית הכנסת בשעת התפילה, 'כמי שמדבר עם המלך, והופך את פניו ממנו כאומר אין רצוני לדבר איתך אלא לדבר על מה שאני חפץ...' ולא רק שהוא מפסיד לעצמו, אלא 'ואף שאר העם המתפללים בכוונה, יכול להיות שלא תקובל תפילתם!'

אלו מילים שמרטיטות כל לב! יהודי שמדבר בבית הכנסת, נניח שלעצמו הוא אינו דואג. אבל הרי הוא 'חב לאחריני', הוא מפסיד את תפילותיהם של חבריו, הוא מבלבל את תפילתם מלעלות השמימה, ומונע מתפילותיהם להתקבל! איך יהודי יכול לקחת אחריות על אסון קהילתי שכזה, עבור כמה מילים בשעת התפילה - ימנע מכל תפילות חבריו לעלות השמימה!?

זה הזמן לקבל החלטה נחושה וברורה: כולנו מתחזקים לשמור את הפה מלשוחח בעת התפילה. למעננו, למען ילדינו, למען כל המתפללים בבית הכנסת שלנו. זה ירומם את התפילה שלנו, אולם לא פחות - יפתח את השער לתפילות כל מתפללי בית הכנסת, יעניק להן תנופה ועליה עד כסא הכבוד.

וככל שנתחזק בעת הזו בשמירת כבוד בית הכנסת ובאיסור שיחה בעת התפילה, כך נזכה שכל תפילותינו יתקבלו ברחמים וברצון לפני אדון כל, והוא רחום יכפר עוון ולא ישחית, ישלח דברו וירפאנו מכל נגיף ומחלה, ויעטרנו באושר ושמחות לאורך ימים!

לעיר. מאחר ואיש לא באמת הקשיב לו, כי כולם היו עסוקים בשמחתם ובשיחות עם היושבים לצידם, החליט הנהג לשאול את פי תוכנת ה'וויז'...
 הואיל והיה בנהיגה, מצב בו חלילה וחס מלהקיש בטלפון - שכן זו סכנת חיים, בחר הנהג באופציה של קריאת היעד בקול, כשהמכשיר יתרגם את קולו למילים כתובות. הוא לחץ על הכפתור וקרא 'בני ברק', אולם המכשיר התקשה לזהות את קולו מבעד לדיבורים שהתחוללו ברכב... שוב הוא מקיש על הכפתור וקורא 'בני ברק', ושוב המכשיר לא מצליח להבין את כוונתו, כי קולות אחרים ורמים בוקעים מכל עבר...

'שקט רגע בבקשה!' - זעק הנהג בקול לא לו לאחור, 'אני מנסה לדבר עם המכשיר כדי שיבין, והוא לא מבין בגלל הרעש שמסביב! תנו רגע שקט, והוא יבין ויכוון אותנו לבני ברק!' - קרא הנהג, והילדים השתתקו לשבריר שניה. הנהג ניצל את ההפוגה, קרא 'בני ברק' בקול, וראו זה פלא - הפעם המכשיר הבין, חישב מסלול והחל נותן הוראות ברורות ומדוייקות...

עבור האב, שהתקשה לענות לשאלה ששאל בנו קודם לכן, היה הדבר כהשגחה פרטית ממש. הוא פנה לבניו ואמר להם: 'הסכיתו ושמעו מה קרה כאן עכשיו. נשאלתי, איך יתכן שזכיתי להבריא רק כשבני הקהילה קיבלו על עצמם שלא לדבר בתפילה, בעוד העובדה שאני בעצמי מקפיד על כך - לא היה בה די. ואז זימן לי בורא עולם את התשובה:

ראו נא, הנהג הנחמד שלנו - גם הוא ניסה לבקש מהמכשיר מענה לשאלה איך מגיעים לבני ברק. אבל כל עוד הפטפטת מאחור נישאה במלוא הקיטור, כל עוד נשמעו הדים ודיבורים בכל הסביבה, התקשה המכשיר להבין מה הוא מתכוון, והתקשה לספק מענה. רק כשהשתרר שקט - הבקשה 'בני ברק' נישאה בחלל והגיעה ליעדה, וגם זכתה בתשובה ברורה להפליא!

כך גם לגבי התפילה: יכול אדם להתפלל כראוי בכוונה ובריכוז, בעודו נמנע מכל שיחה, אבל כל עוד בסביבתו יש מי שמדבר, כל עוד החלל שסביבו הומה דיבורים, כל עוד קולו מתערב בקולות של דיבורים אחרים, תפילתו מתקשה להגיע השמימה בבהירות הנדרשת, כי

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ האם מאכלים ומשקאות הם 'מוקצה' ביום הכיפורים?
- ◆ חולה האוכל פת ביום הכיפורים - האם נוטל 'מים אחרונים'?
- ◆ האם מותר לעמוד על גבי כרית בשעת התפילה?

איסור נעילת נעלי עור ביום הכיפורים

• אסור לנעול ביום כיפור נעל העשויה מעור, או שחלקה עשוי עור, ואף אם השרוכים בלבד עשויים עור. ויש שהחמירו שלא לנעול אף נעל העשויה מברד, גומי, או כל חומר אחר, כאשר היא מגנה על הרגל, ואין חשים בעת ההליכה את קושי הקרקע; אולם, כהשהסוליה אינה עבה, וחשים דרכה את קושי הקרקע, ניתן להקל אף לדעה זו.

• במקרים מסוימים, מותר לנעול נעלי עור ביום הכיפורים. ונחלקו הפוסקים אם ההיתר קיים גם בזמננו, כאשר ניתן לנעול נעליים העשויות מחומרים סינטטיים.

• הפוסקים נחלקו בנוגע לנעלי עור האסורות בנעילה ביום הכיפורים, אם דינן ביום זה כ'כלי שמלאכתו לאיסור', שמותר לטלטלו רק לצורך שימוש בגופו, או במקומו.

הלכות שונות

• אין להתפלל תפילת 'שמונה עשרה' על גבי מקום שגובהו למעלה משלשה טפחים. ועל גבי כריות, אין לעמוד אף כאשר הן נמוכות משלושה טפחים, אך מותר לעמוד על גבי שטיח וכדומה.

• חכמינו ז"ל אסרו לשחות בשבת וביום טוב. ויש אומרים, שכחלק מאיסור זה, אסרו חכמים גם להפליג בסירה או בספינה קטנה, משום שהמפליג בהן נראה כשוחה.

• מצוה על האדם 'להקביל' את פניו רבו, דהיינו, ללכת ולהתראות עם רבו; וכן מצוה להקביל פניו אביו, ופני כל אדם שגדול הימנו בחכמה.

• בספר משלי נאמר: "בְּחֶסֶד וְאֱמֶת יִכָּפֵר עֲוֹן", ופירשו חכמינו ז"ל, שעשיית חסד, ולימוד התורה, שנקראת 'אמת', מכפרים על העוונות.

איסור השתייה ביום הכיפורים

• שיעור השתייה ביום הכיפורים לחיוב 'כרת' - ויש משמעות לשיעור זה גם לענין חישוב כמויות השתייה עבור חולה - הוא, מלוא לְחֵי אחת מנופחת; ושיעור זה מכונה: 'כמלוא לוגמיו'.

• הפוסקים דנים לגבי נוזלים שנקרשו במקצת, האם דינם כמאכל, ושיעורם לחיוב 'כרת' ביום הכיפורים - ולענין חישוב כמויות האכילה לחולה - הוא, 'ככותבת'; או שדינם כמשקה, ושיעורם 'כמלוא לוגמיו'.

• מותר לגדולים לטלטל מאכלים ומשקאות ביום הכיפורים, כיון שהם ראויים לקטנים; ויש שהורה, כי במקום שלא מצויים בו קטנים כלל, אסור לטלטל מאכלים ומשקאות.

איסור הרחיצה ביום הכיפורים

• אסור לרחוץ ביום הכיפורים, בין במים חמים ובין במים קרים, ואף חלק קטן מהגוף. ורחיצה להסרת לכלוך, מותרת, במים קרים בלבד. וכן נטילת ידים בבוקר, שלוש פעמים על כל יד, להסרת הרוח הרעה השורה על הידים; וכן נטילת ידים לאחר עשיית צרכיו כשידיו אינן נקיות, וכן לאחר נגיעה במקומות המכוסים - מוֹתְרוֹת, ואין לרחוץ בנטילות אלו אלא את האצבעות. אולם, כהן נוטל את ידיו ל'ברכת כהנים' כרגיל, וכן חולה הנוטל ידיו לאכילת פת, יטול ידיו כרגיל; וכן רשאי ליטול 'מים אחרונים' לאחר האכילה.

• במקרים מסוימים, ובתנאים מסוימים, מותר ללכת בתוך מים בשבת וביום הכיפורים לצורכי מצוה; והתירו למקיים המצוה אף לשוב למקומו תוך שהוא עובר שנית במים.

פנינים יקרים
מהגה"ח רבי מנשה
ישראל רייזמאן שליט"א

אוצרות ויהלומים

"הן עם כלביא יקום" (במדבר כ"ג, כ"ד)

וברש"י הן מתגברין כארי וכלביא לחטוף את המצוות...

מרוב פחדי פן יבא איזה אדם ויקיש על הדלת באמצע ברהמ"ז

ה'סוד ושורש העבודה', שנודע בעוצם גאונותו וחסידותו המובהקת, כתב: "אכתוב לכם בני אהובי ענין אחד באהבת בוראינו ית"ש ויתעלה וזהו: קודם ברהמ"ז לאחר שאכלתי ביחידות בביתי, מרוב פחדי פן יבא איזה אדם ויקיש על הדלת באמצע ברהמ"ז, שאפתח לו ויבטל אותי מכוונתי, לכן תמיד קודם שהתחלתי בהמ"ז התפללתי להשם יתעלה בזו הלשון 'וצרי ובוראי הצילני שלא יבוא אדם שום אצלי בעת ברכת מזוני, שלא יבטל כוונתי הטובה'. ואחר ברהמ"ז אם לא היה לי שום ביטול, שהקב"ה קיבל בקשתי, הייתי נותן הודאה גדולה להשם יתעלה בשמחה וצהלה בזו הלשון 'מודה אני לפניך יוצרי ובוראי שהצלתני מביטול הכוונה בברהמ"ז'".

הגם שתפילות אלו הן מיידות חסידות, תפילה והודאה. אך כמובן שאי אפשר להתפלל כך כשהפלאפון זמין, שעושה תפילתו שקר. ואל רק פלאפון נייד, אלא גם טלפון ביתי שמישב מעצמו ברמקול ומקבל הודעות מכל קצווי תבל, איך אפשר לכוון כך בברהמ"ז. ההכנה צריכה להיות באופן של תפילת שמונה עשרה שהכל בשקט וחשאי, לתת בחירה לאדם שיוכל לכוון בתפילתו, כך יש להשקיט ולהסיר כל הטורדים בברהמ"ז, והוא מלבד הדין בשו"ע מפורש שאסור לעשות שום פעולה בשעת ברהמ"ז.

אמנם בספר 'טעמי המנהגים' כתב לימוד זכות, שאין אנשים מברכים ברהמ"ז ביראה וכוונה כמו בתפילת העמידה, והוא מכיון שזה עתה עסק האדם בענין גשמי והאכיל את גופו והשקהו, האיך דורשים ממנו תיכף להכנס למצב של תפילת שמונה עשרה?

אינני זוכר אם אכלתי, אך בוודאי אני יודע שלא עשיתי ברכה

מעשה שהיה [מובא ב'חוט המשולש'] באחד ממשמשי מרנא החתם סופר, שביקש לגנוב ממנו חתיכת מזונות, בידעו שמרן החת"ס אינו זוכר אם אכל או לאו. מה עשה הלה? אכל את

המזונות כשהחת"ס לא ראה, ותיכף הניח כמה פירורים סמוך למקומו של החת"ס, שיהיה נדמה לו שכבר אכל את המזונות שהיו שם. לאחר מכן בא לפני החת"ס, שאל אותו החת"ס: "היכן העוגה?". השיב המשמש בלישנא דמשתמע ליתרי אפי: "הרבי איננו זוכר?". השיב לו החת"ס: "אינני זוכר אם אכלתי או לאו, אך זאת בוודאי אני יודע, שלא עשיתי ברכה. אילו הייתי מברך הייתי זוכר שבירכתי!".

בענין זה ראיתי בספרי המפרשים על מס' ברכות, מאחד מגאונים ספרד ז"ע, שכתב לבאר לשון המשנה (ברכות נא:): 'מי שאכל ושכח ולא בירך' נחלקו בית שמאי ובית הלל אם יחזור למקומו ויברך או לאו. וצ"ע שהיה צריך לכתוב 'אכל ושכח אם בירך', מהו הלשון 'ושכח ולא בירך', וביאר, שאין הכוונה ששכח אם בירך. אלא שהכוונה היא ששכח אם אכל. היינו שאין אפשרות שיהודי שוכח אם הוא בירך או לא, מה שכן שייך להיות ששכח אם הוא אכל...

מצוה לפרסם: דין ברכת המזון כדין תפילת שמונה עשרה

מצוה לפרסם מה שנפסק ב'שולחן ערוך' (או"ח סי' קפ"ג סעיף ח'), שלענין לשאול בברכת המזון מפני היראה ומפני הכבוד, דינו כתפילת שמונה עשרה ולא כקריאת שמע (אורחות חיים ואבודרהם) ואף על פי שכתב המחבר בלשון 'יש מי שאומר', כבר נודע שאם אין חולק הרי שנקט כדבריו. וביאר המשנה ברורה שאסור לענות קדושה ויהא שמיא רבא באמצע ברהמ"ז כדין 'שמונה עשרה', ולא כדין ק"ש. הרי שההתייחסות של האדם לברהמ"ז צריכה להיות כשמונה עשרה.

והרי לא יעלה על הדעת לענות לפלאפון באמצע שמונה עשרה, וכמ"ש בשו"ע שלפני התפילה יש להסיר כל דבר הטורדו, היינו שצריך גם לכבות את המכשירים שלא יצללו ולא ירעדו בכיסו, אם כן הוא הדין בברכת המזון - צריך להסיר כל הטורדים, ולא להפסיק לא מפני היראה ולא מפני הכבוד. כל מה שאדם מכין עצמו לתפילת שמונה עשרה שלא יטרד, כך יש לו להכין עצמו לברהמ"ז.

(מתוך עלון 'ממשקה ישראל' גליון כ"ז תשע"ח)

סיפורי צדיקים

גליון 472
שנה י' תשפ"א

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

עתה ילחנו כל סביבותינו

בלק בן צפור קוסם גדול היה, והיה עוסק בכשפנות על ידי צפור. עשה לו דמות צפור אחת, ראשה, גופה ורגליה משל זהב, פיה משל כסף וכנפיה משל נחושת קלל, הניח בפיה לשון של אותה צפור ששמה "ידוע" והעמידה בחלון ביתו, ביום מול אור השמש, ובלילה שיפול עליה אור הירח. ושם היתה עומדת שבעה ימים רצופים, והוא מקטיר לה קטורת ומקריב לה קרבנות, ועושה לה כל מיני השתחויות ועבודות. כיון שעברו שבעה ימים, היתה אותה צפור מתחילה לכשכש לשונה בפיה, וכשהיו נוקדים לשונה במחט של זהב, היתה מדברת גדולות ומגידה עתידות, על ידי צפור זו ראה בלק וידע מה שבני אדם אחרים אינם רואים ולא יודעים. ביום מן הימים פרצה אש ושרפה כנפיה של אותה צפור, כיון שראה כך, אחזתו אימה ופחד, אמר מכוחם של ישראל חורכו כנפי ציפורי, עתה ילחנו כל סביבותינו.

(זוהר ח"ג קפד, ב)

פרשת השבוע

דרך המלך נלך לא נטה ימין וכו' (כ' י"ז) הרה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד נהג לרקוד בשמחת תורה יחד עם מאות ילדים. אחד ממאות הילדים שזכו לרקוד עם רבי יוסף חיים בהקפות של הילדים, היה הילד אברהם ברגמן שסיפר בסוף ימיו את הסיפור הבא:

שנה אחת לאחר שסיים רבי יוסף חיים לומר את איך כאלוקינו, ניגשתי אליו ואמרתי בקול שקט ובביישנות. רבי יש לי קושיא חמורה על הסיפור. הביט בו רבה של ירושלים ברוך, ליטף את לחיו של הילד ואמר, שאל בני היקר. מדוע אנו אומרים קודם אין כאלוקינו איך כאדונינו, ואחר כך שואלים מי כאלוקינו מי כאדונינו? והלא הסדר צריך להיות הפוך. נכון אתה חיך הרב, בתשובה אמשול לך משל. מכיר אתה ודאי את מערת צדקיהו שע"י שער שכס. הילד הנהן בראשו, והרב המשיך, ברחבי העולם קיימות מערות נוספות, ישנן מערות קצרות וישנן ארוכות יותר, יש גם מערות ענקיות תמיד שוררת שם חשיכה מוחלטת. מה יעשה אדם הרוצה להלך במערה ולצאת ממנה לאחר מכן? אדם פיקח, עושה לו סימנים בדרכו, כאן יש אבן גדולה, ובפינה זו יש עמוד יצוק בקרקע וכדו'. לכשירצה לצאת מן המערה יחזור על פי הסימנים ולא יתעה בדרכו. שוטה לעומת זאת, אינו חושב על המחיר, ואינו שם לבו לעתיד, נכנס הוא במהירות, אינו משגיח ואינו קובע לעצמו סימנים, ועל כן סביר להניח שיתעה מן הדרך הישרה, חזקה עליו שיאבד את שבילי דרך המלך. יוצא אם כן, שהסימנים שהאדם קובע בדרכו הם הביטחונות שבידי האדם, השומרים

עליו שיוכל לחזור בדרך הסלולה והישרה, ולא יתעה חלילה בדרכו. גם עלינו הסביר הרב בלהט לעשות לנו סימנים, כדי שלא נתעה בדרכי החיים, ובכדי שלא נאבד את הדרך הסלולה לנו מדור לדור, ועל כן קודם כל אנו מכריזים אין כאלוקינו, וזהו סימן אחד, ואחר כך אין כאדונינו, וזהו סימן שני. בעת לאחר שסימנו לקבוע לנו את הסימנים, אפשר לצאת לדרך ולשאל מי כאלוקינו, מי כאדונינו, שאלות מסוג זה לרוב מסוכנות המה, אך לאחר שהסימנים בידינו איננו צריכים לחשוש, אנו בדרך הנכונה והישרה דרך המלך.

רואה אני ילד חביב, שבעוד זמן מה יהיה עליך לעזוב את ירושלים, שנים רבות לא תהיה כאן, בשנים הרבות הללו אל תשכח להציב לך סימנים בדרכך, אלו ישמרו עליך בכל אשר תפנה לבל תסטה חלילה מן הדרך, אל תשכח ילד חביב.

סיפר הילד הקשיש אברהם ברגמן, כל שנות הזעם הנאצי ומראות מלחמת העולם השניה חרוטים עמוק על בשרי, פעמים רבות עמדתי בפני יאוש מוחלט, לא יכולתי לסבול עוד וגמרתי אומר בליבי, כי טוב לי מותי מחיי, אך תמיד בעת צרה וזכרתי היטב את דבריו של הרב הישיש, דמותו הודקרה מול עיני, "עשה לך סימנים" קבעתי אותם עמוק בתוך תוכי, לא שכחתי. בזכותם זיכני השי"ת לחזור לארץ ישראל, זכיתי בזכות הסימנים לצאת מן המערה האפילה של החושך, הצרות והיסורים. הלקח שלמדני הרב הזקן בילדותי לא עזבני לעולם

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:31 ת"א: 8:34 ר"ת: 9:03

פרשת בלק

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:13 ת"א: 7:28

ר' יוסל'ה צדיק נסתר

מסופר: אל הרה"ק המגיד רבי מרדכי מטשערנוביל זיע"א, בא אחד מחשובי החסידים בעל יחוס וירא שמים, בבקשה שהרבי יציע לו שידוך עבור בתו היחידה. מדי פעם דחה אותו הצדיק ואמר לו: אל תיחפו יש עוד זמן. בתחילה היה החסיד מרוצה, הוא הבין שאין לו מה לדאוג, אך משעברו שנים והבת בגרה, החל החסיד להרהר בדאגה לעתידה ותהיה לכוונת הרבי, שמא סימן רע יש בתשובותיו?

פעם אחת אזור החסיד אומץ ניגש אל הרבי ושאל אותו לפשר דחיותיו בקשר לשידוך של בתו, חיך הרבי וענה לו, הדבר הוא פשוט, זיווגה של בתך נמצא ואני גם יודע מיהו, ואתה בוודאי היית מתפאר בו, אך מה לעשות אם הוא אינו מעוניין כרגע להינשא, והבחור הינו אחד מל"ו הצדיקים הנסתרים, בצדקתו הרבה, הוא מוכן להינזר מכל תענוגות העולם הזה, ועל כן הוא מוותר על ענין השידוך, אך אל דאגה עוד אצליח לשכנעו שיסכים להינשא, כיון שליהודי אסור להינזר ולהימנע מלהינשא, ובפרט כשזיווגו עומד ומצפה לו. כאשר שמע החסיד את דברי הרבי נחה דעתו ונרגע מדאגתו. אך כעבור זמן קצר שוב היה בקוצר רוח, שכן היה סקרן לדעת מיהו הבחור הצדיק שהרבי בחר בו כחתן לבתו? מובן שהרבי לא רצה לגלות לחסיד את שמו של החתן, הוא פשוט הסביר לו במלים פשוטות שטרם הגיע הזמן לגלות מיהו חתן בתך. שתק החסיד בשל אמונתו הגדולה ברבי והתאזר בסבלנות.

היה זה בשנה אחת בערב ראש השנה, כאשר בא החסיד לטשערנוביל לשהות בימים הנוראים במחיצתו של הרבי, פנה אליו הרבי ואמר לו, הכן עצמך לדרך וקח עמך את בתך, עשה החסיד את אזנו כאפרכסת והקשיב היטב לדברי הרבי אשר תיאר לו את מקום יעודו, עיירה קטנה לא הרחק מטשערנוביל, סע אל אותה העיירה ושהה בה עד לאחר חג הסוכות, הכן לך שם מראש מקום לינה וגם סוכה תבנה לך, אל סוכתך תזמין את ר' יוסל'ה הידוע בעיירה, ובוה תבוא אליך הישועה כי שעת רצון תהיה לך. ור' יוסל'ה הנועד להיות חתן יתרכך אי"ה ויכנע לדעתי, זו הדרך היחידה שאפשר להשפיע על ר' יוסל'ה המתעקש, כך אמר הרבי ואגב כך גילה הרבי לחסיד, שלא פעם ניסה להפגיש את ר' יוסל'ה עמו ועם בתו, אלא שר' יוסל'ה סירב בכל פעם, עתה הגיע זמנו להינשא, סיים הרבי את דבריו.

נסע החסיד עם בתו לעיירה, החסיד שהיה בעל יכולת, שכר לעצמו דירה מרווחת כיאה לבעל בית חשוב ונכבד, בעיירה הקטנה עורר בואם של החסיד ובתו, סקרנות גדולה בקרב

התושבים, הכל הבינו שיהודי מכובד כמותו, לא יבוא להתיישב בערב יום טוב בעיירה חדשה, מבלי שתהא לו מטרה חשובה לכך, לכן התענינו לדעת מהי מטרת בואו? בנחשם שכנראה כוונת היהודי לחפש חתן לבתו, החלו שדכנים להתדפק על דלת ביתו, אך החסיד לא שת לבו להצעותיהם של השדכנים אלא התעניין אודות ר' יוסל'ה, איש מאנשי העיירה לא הכיר את ר' יוסל'ה, והחסיד החל לדאוג שמא קיבל בטעות כתובת אחרת, הוא שב וניסה לשאול את האנשים, והם בשלהם, ר' יוסל'ה מיוחד אינו ידוע לנו, סתם יוסל יש כאן הרבה. החסיד לא התעצל והחל להתעניין בכל אחד שנקרא בשם יוסל, ונאמר לו יש בעיירתנו יוסקה הבלן שנישא כבר פעם שלישית, גר עמנו גם יוסל העגלון שהוא עז פנים והוא כבר גם אב לילדים רבים, כמו כן נמצא פה יוסל שהוא משמש כעוזרו של השמש, בחור מבוגר איש תם ולא יוצלח, נאנח החסיד והבין שרק יוסל'ה עוזרו של השמש הוא זה שאליה התכוון הרבי, אך הוא השתומם: היתכן שהרבי שלחו אל אדם תם ולא יוצלח? אלא שלא היתה בידו ברירה היות כי אין בעיירה זו יוסל'ה אחר, והוא החל לחפש אחר יוסל'ה עוזרו של השמש.

בבית המדרש פגש החסיד את יוסל'ה, הוא היה עסוק באותה שעה בעבודת ניקוי המקום וטאטא את רצפת בית המדרש, אחר כך ניגש אל המנורות והסיר מעליהם את חלב הנרות, לאחר מכן ניקה יוסל'ה את הארובות, וכל עבודתו נעשתה בניחותא. לאחר שסיים את מלאכתו הלך מבלי שאיש ידע לאן, הוא החל מתעניין אודותיו וכפי שסיפרו לו היה מקום לינתו מתחת לספסל בבית המדרש, לעתים רחוקות ראוהו אוכל ואיש לא ידע מה היו מעשיו בזמנו הפנוי, לפעמים היו שומעים את קולו כשהוא יושב ומתנועע ליד ספר לימוד, אך כשהיו מתקרבים אליו והתבוננו בספר, ראו שהוא מונח הפוך והדבר עורר צחוק וגיחוך בקהל, מעולם לא ראהו איש מתפלל כראוי ואמרו עליו שבקושי ידע לבטא מלים, כיוון שמעולם לא שמעוהו מדבר בקול רם, אלו שהקשיבו פעם לתפילתו, ציינו כי ביטויו דומה לשל גוי.

לשמע דברים אלו ירדה מועקה כבדה על לבו של החסיד, ואם לא היו הימים ימי חג היה שב על עקבותיו. בערב סוכות הקים החסיד סוכה נאה וכשרה, וזכר שהרבי ציווה עליו להזמין את ר' יוסל'ה לסוכתו, אך לא הבין שזהו יוסל'ה עוזרו של השמש, כשחזר החסיד בליל סוכות מבית המדרש והחל לומר את האושפיון, נזכר ביוסל'ה השמש וחשב בלבו, אולי ר' יוסל'ה לא נמצא בעיירה, אבל יוסל'ה זה אין לו מקום לאכול ואיש לא הזמינו להסב לשולחנו, על כן ריחם עליו החסיד וחזר לבית המדרש כדי להזמין.

משל ונמשל

כמים הפנים לפנים, כן לב האדם

משל לאיש כפרי, שבאחד הימים בעודו עסוק בסידור ערימות החציר בשדהו, קיבל מכתב מדודו, אחי אביו. במכתב הוא מזמין אותו להגיע אל העיר הגדולה לביקור. בן הכפר עמד נרעש ונרגש מול הודמנות הפו שנפלה בחלקו. מיהר ושיתף את חבריו ואת ידידיו בחוויה הגדולה שנודמנה לו. הללו השפילו את עיניהם בקנאה. משסיים את עסקיו, רתם את סוסו לעגלה, נפרד ממשפחתו, מחבריו ומידידיו, ויצא לדרך. כפרים ועיירות חלפו ביעף על פניו, אך הוא לא התמהמה. הן פניו מועדות אל העיר הגדולה. כשהגיע אל שערי העיר, ירד בקפיצה מעגלתו, מותר את סוסו מאחור, ועמד נפעם מיופיה וגודלה של העיר. לעת ערב מצא סוף סוף את הבית. עייף ומותש עמד לרגע, נשען ליד שער הבית. בעודו משעין את גבו אל הקיר, שמע זמזום עצבני. הוא ניתר בבהלה הצידה, שמא החריד מרבעו בעל חיים מאיים. והנה, נפתחה הדלת, ודודו, ששנים רבות לא ראה אותו, קיבל את פניו והובילו אחר כבוד אל הבית פנימה. "גש נא אל הכיור ושטוף את פניך ואת ידיך", אמר לו הדוד. הוא ניגש, אולם כעבור דקה חזר: "סלח לי דוד יקר, אבל המים אולו מן הכיור". הדוד חיך מתמימותו של הכפרי, ניגש אל הכיור ופתח את הברז למול עיניו הנדהמות, והמים זרמו למרבה הפלא של האיש. גם האכילה לא היתה מלאכה פשוטה כלל וכלל. לא רגיל היה לאכול בכפית ובמולג, ודקר את עצמו, עד שהצליח להכניס לפיו משהו מן הצלחת. כוחותיו לא הסכינו לחידושים כה רבים. משהראה לו הדוד את חדרו, נכנס וסגר אחריו את הדלת. והנה, הוא ראה מולו דמות אדם. לרגע רגז על דודו שהכניסו לחדר משותף עם אדם מכוער שכזה, אולם לאחר מחשבה שנייה ביקש להראות לאותו פולש כי הוא אחיינו של בעל הבית. עמד ושרבב את לשונו למול אותו מכוער. לתדהמתו, ברוב חוצפתו, ההין הלה ושרבב אף הוא לשון כנגדו. התכעס וביקש להרים את אגרופו, אולם הלה, שמגושם היה, הרים אף הוא את אגרופו. עמד בפרצוף נזעם, ואף הלה עמד כך כנגדו. "די!!! נצטעק בקול. לשמע הצעקה נבהל דודו ומיהר אל החדר. ראה את אחיינו עומד נזעם כולו, ומאיים באגרופיו. "מה קרה?" שאל הדוד. "למה זה הכנסתני לחדר אחד עם מכוער ועצבני שכזה?" התרעם בן הכפר. הדוד חיך בהבנה: "ודאי אתה הוא זה שהתחלת במריבה. נסה נא להתפייס ותראה מה יהיה". משראה כי אחיינו מהסס, אמר: "תן חיוך קלוש". חיך הכפרי, והנה אף האיש שכנגדו חיך. חיך הכפרי חיוך עמוק יותר, והלה הגדיל את חיוכו. ביקש להתפייס כדרכם של ידידים, וניגש ללחוץ את ידו. התקדם צעד אחר צעד, הושיט את ידו, ונתקל בזוכית...

הנמשל: אדם עומד מול ידידו ותמה על חמצת הפנים, על חוסר ההארה, על הזלזול ועל העצבנות. כדאי לו לנסות את דברי שלמה המלך, החכם מכל האדם, שאמר: "כמים הפנים לפנים, כן לב האדם". הניסוי יצליח למעלה מהמשוער.

(מתוך מאמר)

כשנכנס החסיד לבית המדרש היה המקום כבר חשוך בחלקו ורק נרות הזכרון האירו עדיין, עמד החסיד ליד הדלת והנה הגיע לאזניו קול ניגון, היה זה קולו של יהודי המתפלל בכוונה גדולה, הוא אימץ את עיניו לראות באפלולית, והנה הבחין ביוסל'ה העומד לו לבדו בפינה ומתפלל ביחידות, הוא עמד משתחה ותמה למראה עיניו, כי היתה זו תפילה נלהבת הנאמרת בקדושה יתירה, אשר רק אצל הרבי או צדיק אחר אפשר היה לשמוע כמותו. כעבור דקות מספר פנה החסיד אל פינה בחדר והמתין לסיום תפילתו של יוסל'ה, לאחר זמן רב של המתנה, כשסיים יוסל'ה להתפלל והסתובב, ראה החסיד את פניו המאירים, עיניו הנוצצות ומצחו הזורח, היה זה יוסל'ה אחר, כשיצא יוסל'ה מבית המדרש הלך החסיד בעקבותיו עד שהגיעו ליער עבות, בעמקי היער כשיוסל'ה עצר לפתע, התחבא לו החסיד מאחורי עץ ולעיני החסיד נתגלתה סוכה, הסוכה היתה מוארת בנרות ויוסל'ה נכנס לתוכה, ומיד נשמעה שירה ערבה מתוך הסוכה, היתה זו אמירת האושפיון של יוסל'ה, התקרב החסיד אל הסוכה והציץ דרך סדק וכמעט התעלף מפחד, כשלעיניו נראו יוסל'ה וחבורת זקנים עטורי זקן כסוף כשהם יושבים סביב ושרים, שב החסיד לביתו כשכולו שקוע בהרהורים והבין שזוהו ר' יוסל'ה אשר אליו שלחו רבו המגיד מטשערנוביל.

למחרת בהיותו בבית המדרש, בשעת קריאת התורה קנה החסיד מפטיר, וביקש את השמש לקרוא לתורה את יוסל'ה במקומו, אך הלה התנגד לעלות לתורה ואמר: אינני יודע את הברכות, ניגש אליו החסיד ולחש באזנו: "ר' יוסל'ה, הכל גלוי כבר לפני, הגיע הזמן שעליך להתגלות דבר לא יצילך מכך". ר' יוסל'ה עלה על הבימה ואמר את הברכות, תחילה ניסה לגמגם כמי שאינו יודע לברך, אבל מיד התעשת ואמר את הברכות בהתלהבות גדולה ובמתיקות רבה להשתוממות כל הקהל, לאחר התפילה הזמין החסיד את ר' יוסל'ה אליו לסוכה, ור' יוסל'ה נענה ברצון להזמנה, בסוכתו של החסיד הגישה בתו את הסעודה, לאחר סעודת החג שאל החסיד את ר' יוסל'ה את חוות דעתו על בתו, השיב ר' יוסל'ה נו אם המגיד מטשערנוביל בחר אותה עבורי הרי זו עובדה קיימת, הוא נצחני, כל זמן שהייתי נסתר יכולתי לחיות בדרך שבחרתי לי, עתה אני נכנע. במוצאי החג נכתבו התנאים וכל העיררה רעשה, כשנודע לתושביה שיוסל'ה המוכר להם כבור ועם הארץ הרי הוא צדיק נסתר.

צ'ין אדם לחברו

בשביל גמילות חסד אחת כדאית כל הטרחה הזו

מסופר, פעם בערב שבת קודש אחר חצות היום, כאשר ישב הרה"ק רבי שלמה מקארלין זיע"א (יומא דהילולא כ"ב תמוז) בביתו וכולו אחוזו שרעפים, מתכוונן לקבל את השבת, ראה מבעד לחלונו אדם המסתובב מחנות לחנות, מבקש לפרוט רובל ואינו מוצא. נקש הצדיק על החלון, והזמינו להיכנס לביתו, משכנס, לקח שולחן, העמיד עליו כיסא, עלה על הכיסא ופשט ידו על ארון גבוה שעמד שם. משם לקח מספר קופסאות כסף ממועות ארץ ישראל שהיו לו, ירד מהשולחן ומנה את הפרוטות שהיו שם, ופרט לו רובל כבקשתו. בתוך כך נכנס אחד מאנשי שלומו של הרבי, וכולו פליאה: האם בשביל ענין כזה, יטריח הרבי את עצמו בטירחה כה גדולה? השיב לו רבי שלמה: הלא זוהי גמילות חסד, בשביל גמילות חסד אחת כדאית כל הטרחה הזו.

לא רוצה שיתן ולא יתנו אחרים

מסופר: אל חדרו של הגה"ק רבי יחזקאל לנדא זיע"א בעל ה"נודע ביהודה", נכנסו גבאי צדקה ובקשה בפיהם: נודמנה לדינו מצוות פדיון שבויים, וזקוקים אנו בדחיפות לשלוש מאות זהובים. קם רבי יחזקאל מכסאו ופנה אל החדר הסמוך, עד מהרה שב החדרה והניח על השולחן לפני הגבאים מלוא חופניים מטבעות, ספרו הגבאים את הסכום והגיעו לכדי מאתיים ותשעים אדומים, זו נדבתו, אמר להם הרב ואת השאר יתנו אחרים. גדולה היתה שמחתם של גבאי הצדקה בסכום הנכבד שניתן להם, הם הרעיפו מלות

תודה על ה"נודע ביהודה", ואולם שאלה קטנה אך מציקה ניקרה בליבותיהם, אם רבי יחזקאל נדב להם סכום כה גדול בעין יפה, מדוע כבר לא נתן עוד עשרה אדומים בלבד, ואז כל המצווה היתה נקראת על שמו. מסתבר שתמיהתם נכרה על פניהם, שכן רבי יחזקאל פנה אליהם ואמר: דומני כי הוסחה הדעת משום מה ממשנה שלמה, הן שנינו (פרקי אבות ד' – ט"ז) "הרוצה שיתן ולא יתנו אחרים עינו רעה בשל אחרים" עתה הבינו הגבאים על מה ולמה לא קיבלו את שלוש מאות האדומים בשלמותם.

שיפויו ומעלתו של יהודי

מספרים שפעם תוך כדי שיחה דיבר הרה"ק רבי שלום דובער מליובאוויטש זיע"א בשבחם של אנשים פשוטים ותמימים, התערב בשיחה אחד החסידים העשירים ואמר: מדוע לו לרבי לעשות עניין שלם מאנשים פשוטים? כי יש בהם מעלות רבות, השיב הרבי, אמר העשיר אינני רואה את המעלות שלהם, שאלו הרבי האם מצויים עתה בדרך היהלומים שבהם אתה סוחר? כן, השיב החסיד ומיד שלף חבילת יהלומים, הניחה לפני הרבי, ואמר בהתפעלות תוך שהוא מצביע על אחת מהאבנים, "אבן מופלאה בעלת יופי נדיר" "יופי נדיר אבן מופלאה!", אמר לו הרבי אינני רואה זאת, כדי לעמוד על טיבה של אבן ולהכיר ביופיה יש צורך במומחיות. הבהיר החסיד סוחר היהלומים, גם כדי להכיר ביופיו ובמעלותיו של היהודי הפשוט והתמים יש צורך במומחיות, השיב לו הרבי.

הילולא דצדקיא

שבת ט"ז תמוז הרה"ק רבי דוד היילפרין אב"ד אוסטרצה ב"ר ישראל (תלמיד הבעש"ט - תקב"ה)

יום ראשון י"ז תמוז יהודה בן אשר (בן הרא"ש - ה"א קנ"א)

יום שני י"ח תמוז הרה"ק רבי משה דוד אשכנזי מטאלטשאוא ב"ר אשר אנשיל (תולדות אדם - תרט"ז) הרה"ק רבי יעקב אריה מראזמין ב"ר שלמה (תרל"ד)

יום שלישי י"ט תמוז הרה"ק רבי אהרן שמואל ב"ר ישראל (תפארת שמואל על הרא"ש (תל"ט)) הרה"ק רבי מאיר תאומים ב"ר יוסף (אבי הפרמ"ג - תקל"ג)

יום רביעי כ' תמוז הרה"ק רבי נתן נטע האנווער הי"ד ב"ר משה (שערי ציון - תפילות - תמ"ג)

יום חמישי כ"א תמוז רבי אליהו ב"ר משה לואנץ (בע"ש מווארמס - שצ"ו)

יום שישי כ"ב תמוז הרה"ק רבי שלמה מקארלין ב"ר מאיר הלוי (תקנ"ב) הרה"ק רבי אורי פיבל מקריסניפולי ב"ר אהרן (אור החכמה - תקע"א)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נחמיה הכהן רבינוביץ שליט"א מח"ס "גם אני אודך" יסודות יסודי תורה על המצוות.

הגבחת התורה (ז')

א) כשקורין בשני ספרי תורה, המחזיק את הספר תורה הראשון, אין לו לעמוד בשעה שעושין ההגבהה לספר תורה השני. (שו"ת קנין תורה, חלק ה', סימן ט"ז)
ב) כשעושה הגבהה בספר תורה פתוח, לא יסתובב מהר, אלא בנחת, כדי שהציבור יוכלו להסתכל היטב בספר תורה. (שערי אפרים, שער י', סעיף י"ד)
ג) מה שנהגו להסיר רצועת התפילין מהאצבעות בהגבהת הספר תורה, זה רק מכיון שזה מכאיב האצבעות כשהרצועה על האצבעות, אבל רשאי לעשות הגבהה גם אם הרצועה על האצבעות, וכן נהג האדר"ת שלא היה מסיר כלל הרצועה מאצבעותיו. (תפילת דוד, עמוד מ"ז)

לע"נ

הרה"ק רבי דוד משה מקרעטשניף ב"ר אליעזר זאב זיע"א נלב"ע ט"ז תמוז תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֶׁת בְּלֶק - שְׁנַאת הַגּוֹיִים לְיִשְׂרָאֵל

"וַיִּקֶץ מוֹאָב מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר כב, ג)

הוא הפליג בספינה מארץ ישראל לאטליה, אחד מגדולי הרופאים בעולם שהיה בספינה, הודיע שהוא עומד לדרוש ולהזהיר על גודל הסכנה שיש בעישון סיגריות.

אותו רופא אכן הודיע לשומעים כמה רע העישון. הוא הוסיף ואמר כי הסיגריות מקצרות את חיי האדם כפשוטו ממש.

לאחר מספר שעות הרב ראה לתדהמתו המרובה את אותו הרופא מסתובב להנאתו ומעשן סיגריה.

הרב פנה אליו ושאל: "אדוני הרופא סיפר אך לפני מספר שעות על הנזק שגורם העישון. והנה הרופא בעצמו נוהג כנגד כל מה שאמר?"

הרופא ענה לו בתמיה: "נכון שאמרתי כי עישון מקצר את חיי האדם. אך לא אמרתי שכדאי להימנע מלעשן בגלל זה. יתר על כן, אני מעדיף להפסיד עשר שנים מהחיים שלי ובלבד שאוכל לעשן. בלי העישון חיי אינם חיים!"

בעקבות מקרה זה הרב כתב, שעתה הבין את גודל טומאת הכופרים והגויים. אפילו חכם גדול ומפורסם אצלם מסכים לקצר את חייו רק כדי להשיג עוד הנאות חולפות ומזדמנות, וללא זה חיהם אינם חיים.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

שְׁנַת לַבְּתָר

ע"פ	כנסת לבת	צאת לבת	יבין חם
י"ט	19: 14	20: 26	21: 21
כ"א	19: 31	20: 24	21: 18
מ"ט	19: 35	20: 27	21: 22
כ"ג	19: 31	20: 23	21: 18

רש"י הקדוש פירש את המילים: "וַיִּקֶץ מוֹאָב" (במדבר כב, ג) - קצו בחייהם. צריך להבין מה הטעם שמואב קצו בחייהם, וכי מפני הפחד ממלחמה עם ישראל הם כבר איבדו את הטעם לחייהם?

לפי מה שכתבו הראשונים (רמב"ן במדבר כ"ב ג') יש לתמוה: הרי בלק כבר ידע שעם ישראל לא ילחמו נגדו, שהרי כבר קיבלו ציווי על כך: "אַל תִּצְרַךְ אֶת מוֹאָב וְאֶל תִּתְּגֶר בָּם מִלְחָמָה" (דברים ב, ט).

הם לא חששו אלא שמא עם ישראל יכבשו את הערים שסביבות מואב ויטילו מס על המואבים. אם כן, קשה יותר להבין מדוע המואבים קצו בחייהם. האם מחמת חשש כזה האדם כבר קץ בחייו רק מפני חשש הפסד ממון של תשלום מס?

נראה שהביאור בזה שהם חששו שאם עם ישראל יתגברו עליהם במלחמה וישלטו עליהם, יתחילו הם להסתובב ביניהם. במציאות כזו יקשה עליהם להמשיך לחיות חיי תאוה והפקרות כתאוות ליבם.

כאשר הם יראו בכל עת את האמת והיופי שבחיי הקדושה בעם ישראל, המצפון שלהם לא יניח להם להמשיך לנהוג בהפקרות כדרכם. זה הכוונה שהם קצו בחייהם מפני בני ישראל.

כל חיי הגוי הם רק כדי למלאות את תאוות-ליבו. ברגע שאינו יכול למלאות את תאוותו-חייו אינם חיים.

הגאון הרב משה שטרנבוך שליט"א סיפר על כך (בספרו ביאורים והנהגות על התורה): כאשר

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרור בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעמה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

שׂוֹאֵל וּמְשִׁיב בְּהִלְכָה - שֶׁבֶת- הַטְּמָנָה - חֵלֶק ג'

מהו איסור הטמנה?

שאלה

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה

אסור להטמין בשבת, אפילו באופן שאינו מוסיף חום לתבשיל, ואפילו אם התבשיל כבר מבושל כל צרכו. **הערה:** חז"ל גזרו, שמא ימצא קדירתו צוננת ויבוא להרתיחה. כן פסקו השו"ע (או"ח סימן רנז ס"א), משנה ברורה (שם ס"ק יג) ושער הציון (סק"ו). כתב הגרש"ז אורבך בספר 'שמירת שבת כהלכתה' (פ"א סו"ה והערה קצג) אע"פ שהפלטה כאש קטומה ואין חשש חיתוי, מכל מקום הבגדים מוסיפים הבל מחמת חום הפלטה, נחשב כגפת, שלא שייך בו חיתוי ואסור. ראה משנה ברורה (סימן רנז ס"ק מז).

לכן אסור לתת על הסיר מגבת או שמיכה כדי לשמור את החום. בדיעבד, אם עבר והטמין- התבשיל מותר. **מקורות:** הגרי"ש אלישיב זצ"ל כתב בספר קובץ תשובות ח"ג (סימן מב) אדם שעבר והטמין, אינו חייב להסיר את ההטמנה. הטעם הוא, מכיוון שאיסור הטמנה בדבר שאינו מוסיף הבל, הוא שמא ימצא קדירתו צוננת וירתיח אותה. יתכן, שאסרו רק את פעולת ההטמנה, אבל לא חששו, שמא יסיר את ההטמנה וירתיח את הקדירה.

סיר לבישול איטי, שיש לו קדירה כפולה [קרק פוט], והסיר החיצוני מתחמם על ידי גופי חימום חשמליים ובסיר הפנימי מונח התבשיל, נחלקו הפוסקים האם מותר להשתמש בו, או שמא יש בו איסור הטמנה. העיקר להלכה להתיר. **הערה:** דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל להחמיר בזה, כפי שהובא בשמו בספר 'מטבח כהלכה' (ביאורים לפ"ה אות א). כן דעת הגרש"ז אורבך זצ"ל בסוף ספר 'אורחות שבת' ח"ט (בירורי הלכה סימן ב). אולם בשו"ת 'שבט הלוי' ח"ט (סימן נב) וכן הראש"ל בספר 'חזון עובדיה- שבת' ח"א (עמוד טד) כתבו להתיר, מכיוון שמכסה הקדירה אינו נדון כהטמנה, משום שעיקר מטרתו לשמור על התבשיל מפני הלכלוך, כמבואר בשו"ע (סימן רנז ס"א). ע"ש. עוד נראה להתיר, מכיוון שסיר החרס שהמאכל בתוכו אף שהוא מוטמן בתוך הסיר החשמלי מכל מקום יש הבדל של 2 ס"מ ביניהם. בכהאי גוונא כשיש הבדל אוויר לא הוי הטמנה כמבואר בשו"ע (שם ס"ח) שכאשר מניח ע"ג הקדירה כלי רחב שאינו נוגע בצידי הקדירה אין כאן הטמנה. דדין זה הוא לפי דברי התוספות בשבת (מח). דלא אסרו, אלא כשמטמין ומדביק סביב הקדרה דומיא דרמץ אבל תנור או חפירה שיש אוויר בין הדפנות לקדירה, אין לאסור. ע"ע מ"ש בשו"ת מנחת פאר ח"א (סימן יג) דהמיקל יש לו ע"מ שיסמוך. **ובלבד שיכסה את כפתורי הפעלה.**

כאשר מטמין את החלה תחת השמיכה הנתונה מערב שבת 'בדרך אגב' מותר. כגון, אם הסיר את השמיכות לבדוק את התבשיל או להוציא מתוכו, כאשר הוא מכסה בחזרה, מותר בדרך אגב לכסות דבר יבש, כגון חלה. **מקורות:** משנה ברורה (סימן שיח ס"ק נא) בדעת מרן השו"ע. בשו"ת מנחת שלמה מהדו"ת (סימן יב אות ח) כתב, שלא הותרה הטמנה דרך אגב אלא כשאפשר לתלות שהכיסוי הוא עבור הקדירה שהיתה טמונה קודם לכן. לדעת החזון אי"ש (או"ח סימן לז ס"ק יז) אין לעשות כן.

איסור הטמנה נאמר אפילו בקדירה מבושלת כל צורכה, ואפילו מצטמק ורע לו. **מקורות:** שו"ע (סימן רנז ס"ז). הרמ"א כתב, י"א דמבושל כל צורכו - אין בו איסור הטמנה.

אָמוּנָה בְּבוֹרָא עוֹלָם

הרב משה פורטמן זצ"ל ששימש כעוזרו הנאמן של מרן הרב הצדיק מפוניבז', הגאון ר' יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, סיפר: ביטחונו של רבינו בה' יתברך היה לאות ולמופת. יום אחד מספר אנשים התאגדו יחד לבוא ולתבוע מרבינו את החובות הכספיים שחב להם (הרב לווה מאותם אנשים עבור ההוצאות של ישיבת פוניבז'- תשלומים לר"מים, אוכל לתלמידים וכיו"ב).

הרב אמר להם: "מחר בעזרת ה' אביא לכם את הכסף". אחד המלווים ענה: "הרב, כבר אמר לנו זאת פעמים רבות ולא יצא מזה מאומה". הרב מפוניבז' קם לפתע בצורה נחרצת ואמר: "אני מבטיח לכם, שמחר כולם יקבלו ממני את הכסף!". כששמעו את ההבטחה הזו, שיצאה מפי הצדיק, המלווים יצאו מהבית. לאחר מכן שאלתי את מרן: "כבוד הרב, הרי אני יודע שאין לרב פרוטה. על סמך מה הבטיח, שמחר כולם יקבלו את הכסף? הרי מדובר בסכומים גדולים!". הרב ענה לי: "גם אתה תראה, שיהיה לי". למחרת, הרב אמר לי: "היום לוקחים מונית ונוסעים". לא ידעתי לאן הרב רוצה לנסוע ולא שאלתי.

הזמנתי מונית. כשהנהג הגיע, נכנסנו לרכב. נהג המונית שאל: "להיכן אתם רוצים להגיע?". הרב מפוניבז' ענה לו: "סע לאן שאתה רוצה". הנהג נדהם מהתשובה. אף פעם לא נתקל בנוסע שביקש כך. הרב הרגיע אותו ואמר: "מה אכפת לך. תיסע לאן שאתה רוצה, ואני אשלם לך מחיר מלא".

הנהג התחיל לנסוע לעיר תל-אביב הסמוכה לבני-ברק. הם נסעו ברחובות ללא מטרה... לפתע מישהו סימן למונית לעצור. המונית נעצרה, ואליה יהודי ניגש. הוא פנה לרב מפוניבז': "רבינו, כמה אני שמח לראות את הרב... זה עתה השלמתי ב"ה עסקה גדולה. הבטחתי, שאם היא תצליח- אתן את המעשר לישיבת פוניבז'. הכסף נמצא אצלי בכיס, ולא ידעתי כיצד להעביר אותו לרבינו. הנה הקב"ה זימן אתכם לידי". האיש הוציא את הכסף ומסר אותו לרב. **למרבה הפלא, היה זה סכום שהספיק לכסות את כל החובות...**

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

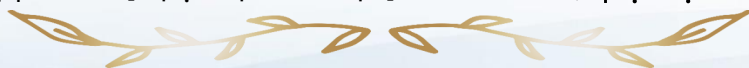
כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 א.ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הצדיק הרב סיני יצחק הלוי אדלר זצ"ל

הצדיק הרב סיני יצחק הלוי אדלר זצ"ל - נולד בשנת ה'תרפ"ח (1928) בפראג שבצ'כוסלובקיה. הגרמנים כבשו את פראג לאחר כעשר שנים. הגרמנים ניהלו רישום מדוייק של היהודים והכריחו אותם לעמוד טלאי צהוב. בנוסף, נאסר עליהם לצאת לאחר החשיכה וכן היה אסור להיכנס לכל מקום ציבורי כולל מגרשי משחקים לילדים. בשנת ה'תש"ג (1943) הגרמנים ימ"ש העבירו את היהודים לגטו טרזין. לאחר מכן העבירו קבוצת אנשים שביניהם היו רבינו ואביו למחנה הריכוז אושוויץ בירקנאו. אביו ומשפחתו של רבינו הי"ד נעקדו על קדושת ה'. רבינו הצליח להשיג תפילין בדרך לא דרך. כאשר הגרמנים ידעו כי הצבא הרוסי יכנס בעוד זמן קצר אל המחנה, הם החליטו לקחת את היהודים שנשארו אל 'צעדת המוות'. משמעות הדבר שהם הלכו בשלג במשך מספר ימים. רבים מאחינו היהודים לא שרדו את המסע המפרך. לאחר כשלושה שבועות רבינו הגיע אל מאוטהאוזן. משם עבר למחנה גונסקירן. רבינו שתה את כוס התרעלה ואיבד את משפחתו. בניסי ניסים הצליח לעבור את השואה האיומה. רבינו הגיע ללונדון ולמד בישיבת 'עץ חיים'. בשנת ה'תש"ו (1946) עלה לארץ ולמד במשך שש שנים בישיבת חברון בירושלים. בשנת ה'תשי"ב (1952) עבר לכולל 'בית זבול' ולמד שם שלוש שנים.

בשנת ה'תשכ"ב (1962) התמנה כרב ראשי אשכנזי באשדוד, במקביל לרב הספרדי ישראל אליזרע. פעל רבות ונצורות יחד עם הרב הספרדי. הם הצליחו לגרום לכך שנמל אשדוד לא יפעל בשבת ועד היום הנמל לא פועל בשבת. בשנות ה-80, לאחר פטירת אשתו, עזב את רבנות העיר אשדוד, כדי להתמסר ללימוד תורה. עבר להתגורר במבשרת ציון, שם החל ללמד בכולל מר"ץ (מרכז צוותים). הרב העביר בכל יום שיעורים עוד לפני מניין ותיקין וגם שעה לאחר התפילה בנוסף לשיעורים רבים. כך נהג, בכל יום, במשך שנים רבות. נפטר בי"ט תמוז ה'תש"פ (2020). חי כ-92 שנים. ציונו בסנהדריה.

אביו: ר' ד"ר שמעון אדלר (לימד בת"ת 'מחזיקי הדת' באנטוורפן שבבלגיה. שימש בקהילות שונות, ביניהם כרבה של העיירה זברסלב וכרב בית-הכנסת 'הוכשול' והיה הרב של פראג).
אימו: מרת רייזיל (בת ר' סיני שיפר ומרת אסתר פרי). **אשתו:** מרת שרה מרים (בת ר' מרדכי יהודה לייב זק"ש, רבה של שכונת 'שערי חסד' ומרת רוחמה חיה בריינה, בת ר' יעקב משה חרל"פ).

מרבותיו: הגאון ר' אליהו לופיאן, מרן הרב שלום אלישיב. **מספריו:** **דבר סיני** - סדרת ספרים עם חידושים על הש"ס, חידושים ביד החזקה, על חגי ישראל ומועדיו, על התורה, ענייני שבת, הלכה ובאגדה, שו"ת בנושאים הקשורים לשואה **יהודיה יבגיא צלמות** - אוטוביוגרפיה, חייו במחנות ריכוז • **הורינו** - קורות חיי הוריו (בשיתוף עם אחיו ר' מתתיהו)

מידי שנה במוצש"ק הרב ערך סעודת הודיה רבת משתתפים לרגל שיחרורו ממחנות ההשמדה. למרות התנאים האיומים והקשים ששררו במחנות ההשמדה רבינו השתדל לקיים כמה שיותר מצוות ואפילו בדוחק רב. רבינו סיפר: אחד מהיהודים הצליח להבריח תפילין למחנה. בחורף היינו יוצאים לעבודה הרבה לפני עלות השחר. הייתי מניח תפילין תוך כדי עבודה (מתחת לערימת החציר בד"כ). פעם אחת אירע לי דבר שאפשר להסבירו רק כנס. נכנסתי לאחד הצריפים ששימש כבית-מלאכה. ישבו בו אסירים רבים ועסקו איש-איש במלאכתו.

נעמדתי באחת הפינות. הנחתי תפילין כשפני מופנות לקיר והתפללתי. עמדתי כך, עטור תפילין וכובעי על ראשי. לאחר מספר דקות שמת לב כי השתרר במקום שקט בלתי רגיל. הסתובבתי כדי לעמוד על פשר הדבר. לתדהמתי הרבה ראיתי שבאותו רגע ממש עברו מאחורי גבי, במרחק של מטרים ספורים, שלושה קצינים בכירים של הס"ס. ביניהם היה מפקד המחנה ומפקד אזורי הממונה על ענייני העבודה.

הם הגיעו לביקורת פתע. **למרבה הפלא, אף אחד מהם לא הבחין בי ובמעשי.** אין לתאר מה היה קורה לי אילו הבחינו בי. הרי באותו הרגע עברתי מבחינתם על כמה עבירות חמורות ביותר: **הנחתי תפילין.** בנוסף לכך **חבשתי כובע לראשי.** דבר שהיה בניגוד לאחד מחוקי המחנה: "בראותך איש ס"ס - הסר מיד את כובעך". בפרט כשאתה נמצא במקום מקורה, שזה כשלעצמו דבר חמור מאוד. **גם עמידה כשהגב מופנה אליהם נחשבה עבירה חמורה.** ומעל הכל, **עברתי את כל העבירות הללו באמצע העבודה! דבר זה נחשב לחבלה במאמץ המלחמתי, שאין עוון חמור ממנו.** (רבינו בענוה הגדולה שלא תלה את הנס המופלא שהתרחש עימו בזכותו, אלא הוסיף ואמר): "היהודי בעל התפילין היה צדיק תמים. בוודאי בזכותו ובזכות התפילין שלו התרחש לי הנס הזה!".

רבינו סיפר על הרגע שכה יחלו לו, השחרור מידי הנאצים הארורים ימ"ש וזכרם. היה זה לאחר שראו את הג'יפ הראשון של הצבא האמריקאי נכנס למחנה. רבינו היה במחנה גונסקירן. המחנה היה במרחק קצר מהכביש הראשי המחבר בין שתי ערים באוסטריה: וולס ולמברך. רוב אנשי המחנה, שהיו מסוגלים ללכת, יצאו מהמחנה לכיוון העיר וולס שהיתה קרובה יותר. רבינו ובחור בשם יהודה בקון החליטו ללכת בכיוון ההפוך. לימים סיפר כי חשב בתמימותו שכך יגיעו לשוויץ. **לאחר שהגרמנים עזבו את המחנה, הם התנפלו על מחסן האוכל של המחנה. כך כל אחד מהם השיג פרוסות אחדות של לחם.** כך הם יצאו לדרך. לאחר שהלכו כברת דרך הם נתקלו במכונית נטושה. רבינו וחברו נכנסו לתוכה כדי לסעוד את הפרוסות שהיו בידיהם.

באותו הרגע בדיוק עברה על ידם קבוצה של גויים אוקראינים שנראו כשבויי מלחמה. כשהם ראו שהם מחזיקים בידיהם לחם, הם התנפלו עליהם וחטפו את הלחם. ככל הנראה גם הם היו רעבים. כמובן שרבינו וחברו לא יכלו לעשות מאומה מול אותה קבוצת גויים. לאחר מכן התברר לרבינו שלחם זה שהיה מיועד לחלוקה במחנה, הורעל ע"י הגרמנים ימ"ש. הרשעים הארורים רצו לתת אותו לאסירים במחנה כדי להרוג אותם. אולם הם לא הספיקו להפיק את זממם.

קבוצת הגויים שחטפה את הלחם ואכלה אותו, מתה ממנו. למעשה הם זכו לראות במו עיניהם כיצד בורא עולם שומר עליהם מכל רע. גם כאשר רואים דבר שנראה באותו הרגע אכזרי, בסוף מתגלה כמעשה חסד של בורא עולם. ה' יתברך רצה להגן עליהם שלא ימותו ע"י אכילת הרעל, ולכן זימן את אותה קבוצת גויים שחטפה מידיהם את הלחם המורעל, וכך הצילה את חייהם! (הסיפורים מעובדים מתוך ספרו 'בגיא צלמות')

כָּל מֵה שֶׁה' עוֹשֶׂה - לְטוֹבָה

באותו יום, הוא צעד בלי כוונה במסלול הישן, שעובר ליד החנות הגדולה והמפוארת שהגוי פתח. עיניו הביטו אל החנות שלא מרצונו. הוא ראה מודעה גדולה - "החנות למכירה".

הוא לא האמין למראה עיניו. "מה? למה? למה למכור חנות מצליחה כל כך? למה הבעלים רוצה למכור אותה פתאום?" תהה לעצמו והוא החליט, "אכנס לשאול אותו. אין לי הרבה מה להפסיד, שהרי אני ממילא צריך לעזוב את החנות הותיקה שלי בעוד זמן קצר".

הוא ניגש לבעל החנות ושאל על השלט המוצב בחוץ. "החנות אכן למכירה", הגוי אמר, "יש הרבה קונים והרווחים יפים מאוד". הוא הסביר שיש לו סיבות אישיות המאלצות אותו לעזוב את האזור, לכן הוא חייב למכור את החנות.

"אני מעונין עקרונית לקנות את החנות", הסוחר אמר, "האם נוכל לשבת ולשוחח על כך באופן רציני?". "נוכל בהחלט. תבוא מחר בבוקר בשעה עשר בדיוק. אל תאחר, מכיוון שבשעה אחת עשרה קבעתי פגישה עם אדם אחר, שגם הוא מתעניין בחנות".

בשעה עשר הסוחר היהודי הגיע לחנות של הגוי. לאחר משא ומתן לא ארוך במיוחד הם הגיעו להסכמה וחתמו בשעה טובה ומוצלחת על הסכם מכירה. בשעה אחת-עשרה האדם האחר שהתעניין בחנות הגיע אליה. בעל החנות הודיע לו שהחנות כבר נמכרה.

כעת, במבט לאחור, יכל הסוחר להבין שכל הצער הגדול שלו- מקורו היה בטעות. הוא הצטער מאוד על החנות היפה והגדולה, שנפתחה בסמוך לחנות שלו ועל הצלחתה הגדולה.

הוא הצטער על העובדה שרוב הלקוחות הקבועים שלו עזבו אותו וכמעט שנשבר לרסיסים, כששמע כי עליו לעזוב את מקום השכירות הוותיק שלו.

מה התברר למפרע? הכול היה לטובתו ולתועלתו. כל הדאגות והחישובים שלו היו טעות. הקדוש ברוך הוא רצה לתת לו חנות יותר מוצלחת ויותר מבורכת.

אם החנות החדשה לידו לא היתה נפתחת, היה עליו לעזוב את החנות הישנה בתום השכירות ולהתחיל את הכל מהתחלה. לפתוח חנות במקום אחר, למכור במחירים זולים במיוחד כדי למשוך לקוחות, ומי מבטיח לו שהיה מצליח?

ה' יתברך ריחם עליו ונתן לו הכל כבר מוכן. הוא קיבל את החנות החדשה עם הלקוחות הקבועים שלו, כשהיא כבר מבוססת ומניבה רווחים יפים.

להלן סיפור המעובד מתוך הספר 'משכני אחרך'. ניתן ללמוד ממנו כי כל מה שה' עושה - זה לטובה. גם אם, חלילה, נראה לנו כי אנחנו נפגעים מאותו מהלך, הרי שבסופו של דבר נגלה, כי הדבר היה לטובתנו ולתועלתנו.

ליהודי אחד בניו יורק היתה חנות של יינות ומשקאות חריפים. החנות ב"ה הניבה רווחים יפים, והוא כלכל את בני ביתו בנחת ובכבוד.

יום אחד הגיע גוי עשיר. הוא קנה בניין גדול שסמוך לחנותו של היהודי. העשיר פתח שם חנות מפוארת של משקאות חריפים.

בחנות החדשה היה מבחר גדול של יינות ומשקאות חריפים. לרגל פתיחת החנות המחירים היו זולים משמעותית מהמחיר בחנות של היהודי.

העשיר היה יכול להרשות זאת, אולם מיודענו לא היה יכול לעמוד בכך. כתוצאה מכך, קונים רבים עזבו את החנות של היהודי ועברו לקנות בחנות החדשה.

החנות של היהודי צברה כל חודש עוד ועוד הפסדים. מעט מאוד אנשים נכנסו לחנות, ופעמים רבות אף יצאו בידיים ריקות.

מיודענו המשיך להחזיק את החנות ולשלם את דמי השכירות הגבוהים, למרות שהתקשה בכך מאוד. הוא קיווה, שיבוא ימים טובים יותר.

יום אחד, כשהיהודי ישב בחנות הריקה מקונים ומתפלל בלב נשבר, נכנס לחנות אדם לבוש בגדים יקרים. הוא הודיע לו, שעליו לפנות את החנות בתוך פרק זמן קצר.

"מה פירוש?" הסוחר מחה. "אני שוכר את החנות הזאת כבר שנים לא מעטות. איזה זכות יש לך לסלק אותי מהמקום?"

אותו אדם הודיע לו: "אני קניתי את החנות הזאת, וגם את שאר החנויות שנמצאות בבניין הזה. אני לא מתכוון לחדש לך את השכירות. בסוף תקופת השכירות עליך לעזוב את המקום ולחפש לך מקום אחר".

הסוחר היה שבור לחלוטין. אם חשב לפני כן, שהמצב גרוע, כעת התברר לו, שהמצב גרוע הרבה יותר...

הסוחר החליט לשוב לביתו, שם יוכל לתת פורקן לכאבו ולצער. הדרך מחנותו לביתו עברה בסמוך לחנות החדשה. מאז שנפתחה החנות ההיא, הסוחר הלך תמיד בדרך עוקפת, כדי לא לראות את ההצלחה הגדולה של החנות. היה קשה לו לראות את הקונים הרבים. במיוחד אלו, שפעם היו הלקוחות הקבועים שלו, ועכשיו הם נכנסים לחנות החדשה ויוצאים עם שקיות מלאות במשקאות חריפים.

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב יוסף בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברקו דב ז"ל
אביבה בת איירין ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל	סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה
דב בן יצחק ז"ל	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה
סוליקה בת עישה ע"ה	יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה
סלים בן פרחתה ז"ל	רחל רפאת בת השמת ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל
יעקב בן סלימה ז"ל	לטיף בן פרחתה ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	דניאל רפאל בן חגית ז"ל	מרים בת שרה ע"ה
מישא אסתר בת זרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	אביבה לוי ע"ה
אברהם בן טובה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה	כל נשמות עם ישראל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל
ר' עוליאל ישעיה בן סטה מקנין זצ"ל	רפאל בן אסתר ז"ל
דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל
צדיק חכם בן חזקה ז"ל	נעימה בת גורג'יה ע"ה
דוד בר חסיבה ז"ל	חי זיזי בן קלרה ז"ל
חוה בת יעקב צבי ע"ה	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה
ברכה בת מרדכי ע"ה	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
יעקב בן נעמה ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה
שרה בת מורברי רחל ע"ה	דוד יצחק בן פרחתה ז"ל
אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

בלק

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת בלק

- א כי אתה ניצב לקראתי – השגחה פרטית בכל צעד ושעל.....
- ד..... ה' אלוקיו עמו – אהבת עולם אהבתנו ה' אלוקינו.....
- ה..... גדר מזה וגדר מזה – עשיית גדרים וסייגים ובפרט בשמירת עיניים ובענייני יראת שמים.....
- י כי עצום הוא – חשיבות העבודה בדור אחרון וחביבותה הגדולה אצל השי"ת.....
- יב..... תלמידיו של אברהם אבינו – בעין טובה ואהבת ישראל וזהירות בכבודם.....

פרשת בלק

כי אתה ניצב לקראתי – השגחה פרטית בכל צעד ושעל אלם, להודיעו כי ה' פותח פי הנאלמים, וכל שבן בפרשתן (כב כח), 'ויפתח ה' את פי האתון', ותב הרמב"ן (פסוק כג) וז"ל, ומעם הנם הוה, להראות לבלעם מי שם פה לאדם או מי ישום

א. סיפר אחד מחשובי מורי ההוראה בעי"ת בני ברק יצ"ו אשר בכל ערש"ק הוא נוסע לעיר קרובה לשבת שם בבית ההוראה' להודיע דבר ה' זו הלכה לכל דורש ומבקש, והנה לפני כחצי שנה, בעש"ק פר' שמות כ"ד טבת נסע כמנהגו, ובעלותו על הטעקס"י ראה כי ה'מנהיג' הינו 'מתקרב' חדש, שהחל לאחרונה להתחזק בשמירת התורה והמצוות, והוא שומע עתה דרשת חיזוק מפי אחד הרבנים בענייני פרשת השבוע, והגם שה'קול' הפריע לו בלימודו, מ"מ נתן לו להמשיך לשמוע כי הבין שנחוץ לו ביותר לשמוע דברי התעוררות וחיזוק...

בסוף דבריו פתח ה'דרשן' לספר אודות הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע לרגל יומא דהילולא שחל באותו היום, ובתוך הדברים סיפר מה שראו עיניו ולא זר שפעם נכנס אברך בליל שב"ק אל ה'טיש' (עריכת השולחן) של הרה"ק זי"ע, תיכף קרא לו הרבי ולחש לו באזניו דבר מה, הלה החוויר ויצא מיד, הבחורים (ואותו 'דרשן' ביניהם) שביקשו לדעת מה אמר לו הרבי שבגין כך ברח משם רדפו אחריו לשמוע ממנו את דבר הרבי, מתחילה לא אבה לספר, אך משגברו הפצרותיהם נענה להם, וכה אמר, מזה תקופה ששלום ביתו מעורער עד היסוד, ובינו לנוות ביתו יש 'וויכוח' חריף עד מאד, הוא עומד על שלו שעליה להדליק את נרות השבת על גבי איצטבא (מדף) העומד בצדי החדר, והיא רוצה להדליק על השולחן דייקא, ובכל שבוע, הוא מסדר את הנרות על המדף, ובבואה להדליק כשהוא כבר יצא מהבית היא מעבירה אותם אל השולחן... לא עלינו ולא עליכם... והנה היום החלטתי לעשות 'סיום' להנהגה זו, והזהרתי אותה - אם כשאחזור מהתפילה אמצא את הנרות על השולחן לא יהיה כאן לא 'קידוש' ולא 'סעודה', ואכן, מעשה בע"ד הצליח, ובבואי לביתו מצאתי את הנרות על השולחן, מיד אמרתי צאתכם (לא) לשלום וברחת... והלכתי לביהמ"ד (כשאינו מעניש אלא את עצמו, לא קידוש ולא סעודה, וז"ל, אך כך היא דרכה של מחלוקת שהחולק סובל בעצמו יותר מרעהו), וכאשר שמעתי את קול השירה הבוקע מהיכלו של הרבי עלה בליבי לעלות לשם, ואכן, הרבי הרגיש בכל זה, ומיד קראני וכה אמר, כל עניין הדלקת הנרות הוא 'משום שלום ביתו' (שבת כה:), ואם מריבים עמה אודותם הרי בטלה כל התקנה... עד כאן מה ששמע המו"ץ שליט"א באותה נסיעה, ולאחר מכן הגיע למחוז חפצו. והנה, באותו היום נכנס אברך אחד לבית הוראה לשאול את הרב שליט"א, כי דברי ריבות בשעריו, ויש ביניהם טענות ומענות אודות המקום הנכון להעמיד שם את הנרות על השולחן או על גבי איצטבא שעל הכותל, יורה לנו הרב כדת מה לעשות, באותה שעה הבין הרב שליט"א נפלאות דרכי ההשגחה הפרטית, כי מן השמים הקדימו 'רפואה למכה', וזימנו לו לנסוע דייקא עם אותו נהג וישמע שיחת חיזוק שלא כהרגלו והכל בכדי שידע מה לענות (כי באמת לא ידע מה לענות לו מצד ה'הלכה'), ועל דרך שנאמר בפרשתן 'את אשר ישים אלוקים בפי אותו אדבר'...

וביותר עומק, כי אילו היה עונה לאותו האברך את ה'הלכה' הצרופה, עדיין היה נשאר 'מצה ומריבה' בבית, כי אותו הצד שהרב פסק כמותו היה 'מנצח' את השני, והשני היה נשאר מנוצח... אך עתה המתיק הרב את כל הענין, שהעיקר הוא לוותר איש לרעהו, ולהשכין את השכינה ב'שלום' הבית בבית, וחלילה מלהדליק את אש הנרות אחד על ראשו של רעהו.

ב. רמז נפלא אמרו, שהנה מצינו ביתרו דכתיב ביה (שמות יח א) 'וישמע יתרו...את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו', ועל כן הלך אל המדבר להתגייר, לעומתו גם אצל בלק נאמר (כב ב-ג) 'וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי, ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא' וגו', ומשום כך שלח לקרוא לבלעם שיקלל את בני ישראל, ונמצא שבין יתרו ובין בלק ראו 'דבר אחד', ניסים ונפלאות שנעשים לישראל לנצח את אויביהם, ומעתה תתמה, מדוע אותה ראייה הביאה את יתרו להתגייר ואילו את בלק - לקרוא לבלעם. אלא כי יתרו שמע 'את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים', והיינו שהבין 'ושמע' שהקב"ה הוא שעשה את כל האותות והמופתים והוא שהוציא את ישראל, ומאחר שנתברר לו כי הקב"ה הוא מנהיג העולם

באר הפרשה - פרשת בלק

היה. עכ"ל. וכבר מפורש כן במדרש (מדרש 'למדנו') 'ויפתח ה' את פי האתון, להודיע שהפה והלשון ביד הבורא ב"ה, שהרי פתח פי האתון שהיה סתום, וכך יסתום פי הפתוח, שלא יהיה בו רשות לקלל את ישראל'.

להודיע, כי אין דבר הנעשה בעולם בלא השגחה פרטית מדוקדקת בכל עניין ועניין, וכל הקורה והמזדמן לאדם בכל עלילותיו ומעשיו הרי זה רק ברצונו של הבורא ית"ש, כפי הבוונה העליונה, וחלילה לנו לתלות בדרך הטבע והמקרה, או בסיבות הזמני והמקום

אם כן ידע שעליו להתקרב אל ה', לעומת זאת בלק ראה 'את כל אשר עשה ישראל לאמורי', והיה סבור כי בני ישראל הם גבורים וחזקים, ובכוחם ועוצם ידם ניצחו את האמורי, על כן ויגר מואב, ושלח לקרוא לבלעם כי היה סבור שבלעם יותר תקיף מהם...

ג. איתא בזוה"ק (ח"ג קצט:), כי ב' האותיות הראשונות של בלק ובלעם הרי הם 'בלבל', וביאר בזה הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע (קובץ שיחות למשמרה הראשונה) שהוא על דרך שמצינו בהמן שרצה 'להומם ולאבדם' (אסתר ט כד), והיינו שרצה לבלבל את בני ישראל ועל ידי זה יוכל להשמידם רח"ל, כי ידע שלא יוכל 'לאבדם' אלא אם מקודם יהיה 'להומם', וכמעשה זה ממש היו בלעם ובלק, שרצו לבלבל מאמונתם הטהורה שמקורה בישוב הדעת. ובזה יתבאר מה דאיתא עוד בזוה"ק (ח"ג קצד. רפא:): שב' האותיות האחרונות של שמם בלעם ובלק עולה לתיבת 'עמלק', כי מתוך ה'בלבל' יביאו את היהודי לבחינת עמלק שהוא בגימטריא 'ספק', והיינו להטיל ספיקות ולקררו לגמרי מאמונתו, ובבחי' אשר קרך, לשון 'מקרה', שהכל הוא במקרה ח"ו.

הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע ביאר מנהג ישראל קדושים שמוליכים את החתן לחופתו, כי באו לרמז לו, בצאתך ל'חיים', כלל ראשון בתהלוכות החיים שלעולם אין לרוץ... כי זה דרכו של היצר ל'בלבל' את האדם שתמיד ירוץ אנה ואנה, אם בטרדות הפרנסה ואם בשאר עסקי העולם שינהג בחפזון, כביכול הוא 'מנהל' את עצמו ואת העולם... ולא זו הדרך, אלא יחיה תמיד את האמונה כי הכל מושגח על ידי הבורא ב"ה ויחיה במנוחת שלום שלווה השקט ובטח.

ד. פעם דיבר הבעש"ט הק' זי"ע עם הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (בטרם התקרבותו לדרכו של הבעש"ט) בעניין האמונה בהשגחה פרטית, שעל כל דבר שבעולם יש השגחה פרטית מיוחדת היכן ינוח והיכן ינוע, ובתוך הדברים אמר לו שבכל מאורע ומקרה שיארע לאדם אין זה מעצמו ח"ו אלא הקב"ה 'מדבר' אליו ורוצה לרמז לו דבר מה בענייניו. ובתוך כדי הדברים הגיע נכרי אחד שהיה מתקן כלים, ופנה אל הבעש"ט ואמר לו, ישראל'יק יש לך משהו לתקן, השיב הבעש"ט בלאו, אמר לו הגוי תחפש, חזר הבעש"ט ואמר שאין לו שום כלי שצריך תיקון, שוב אמר לו הגוי, ישראל'יק ישראל'יק אם תחפש כהוגן תמצא, אז אמר הבעש"ט ל'תולדות', השמעת מה 'בת קול' הכריז הקב"ה באזנינו מפיו של הגוי - אם תפשפשו במעשיכם כהוגן כבר תמצאו מה יש בהם כדי לתקן, ודע לך, כי אפילו כשנכרי מדבר עימך אף בזה יש קריאה מן השמים, וכמו במעשה דידן, שבאו לעורר אותי שגם אם נראה לאדם שהינו שלם במעשיו ותמים בדרכיו ואינו צריך שום 'תיקון' אך אם יחפש היטב בחדרי הנפש כבר ימצא דברים הרבה שאינם מושלמים ושעליו לתקנם... ה'תולדות' מיאן לקבל את דבריו, ותמה וכי יש השגחה פרטית גם על דיבורי הנכרי לאמרם במקום הצורך ולמי שצריך לשמעם, ואמר לבעש"ט שאינו יכול לקבל דבריו, נענה לו הבעש"ט, אל תאמר איני יכול, תגיד איני רוצה... ויצא ה'תולדות' מעם הבעש"ט ופנה לדרכו.

בדרכו משם ראה 'בעל עגלה' המוביל עגלה מלאה קש ותבן, ו'שלא-מזל' זה הפך את כל העגלה על פיה וכל הקש נשפך חוצה, ביקש ממנו בעל העגלה שיקיים 'הקם תקים' ויעזור לו להרים את העגלה, אך ה'תולדות' היה שקוע בשרעפיו ולא היה לו פנאי להתעסק בדבר, והשתמט מן הגוי בטענת איני יכול, כי כבד עלי המשא, השיב לו הגוי אל תאמר איני יכול, תגיד איני רוצה, אם תרצה תוכל... ונכנסו בו הדברים וראה בהם אות ומופת לצדקת דברי הבעש"ט הק' שאין לך דבר שאין בו השגחה פרטית מדוקדקת, ודברי הגוי נאמרו אליו 'בשליחות' מן השמים להראות לו על תוקף ההשגחה הפרטית, ומיד שב על עקבותיו וחזר אל הבעש"ט (ובזה נהפך לבבו להתקרב אליו ולהיות מתלמידו הקדושים).

ה. וכך ביאר הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (ד"ה כעת) מה דכתיב בפרשתן (כג כג) 'כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-ל', כי כידוע 'יעקב' מרמז על מדרגה פחותה יותר, ואילו 'ישראל' מרמז על הצדיקים, והכי קאמר, כעת -

באר הפרשה - פרשת בלק

ג

ושאר האותות והמופתים - שמלאך (שליח) נשלח מבורא עולם לעצור בעדו מלילך עם שרי בלק, על זה גופא ייאמר עליו חטאתי.

בדברים האלה כתב הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע (ר"ה ויאמר אליו), וז"ל. ומי שעושה רצון קונו - כשיראה איזה דבר תימה מתבונן שבזה מצוה לו השם יתברך איך יעשה, ואם עושה דבר ובפתע פתאום נולד בדבר דבר תימה וחידוש, מתבונן שבזדאי רצון השם יתברך שלא לעשות הדבר הזה... אם כן היה לבלעם לשום על לב ולא להכות האתון, ובמה שהכה גילה בלעם עוצם רשעתו, גם שרצון השם יתברך שלא ילך אף על פי כן הולך הוא, ומכה בחרי אפו האתון על שמעכבו בדרך לילך, לזה חרה אף המלאך עליו ואמר לו 'על מה הכית', עכ"ל.

וכל כיו"ב, אלא הקב"ה הוא המחליף את הזמנים ומשנה את העיתים כפי רצונו הנעלה.

וכך נאמר עוד בפרשתו (כב לה) 'ויאמר בלעם אל מלאך ה' חטאתי כי לא ידעתי כי אתה ניצב לקראתי בדרך'. והקשה השל"ה (בלק דרך חיים תוכחת מוסר כא) דסותר עצמו מיניה וביה, כי אם לא ידעתי מדוע אמר חטאתי, הרי לא ידע שעמידתה של האתון הייתה בגלל שראתה את מלאך ה'.

אלא, כי רצון השי"ת שכל אחד מברואיו יבין וישביל שאין דבר הנעשה מאליו בעולם, ובכל אשר יארע לפניו יתבונן לחשוב כי דיבר ה' אליו. ויחשוב מי עשאו - הקב"ה, ומדוע עשאו - להורות לו את הדרך ילך בה. ומכיוון שבלעם לא עצר להתבונן - בשעה ששידר הקב"ה מערכות תבל, בדיבור האתון

לתלות את הפגעים בזמן וביעת', כלומר שתקופה זו קשה.. יאמר רק ליעקב, שרק מי שהוא נחות דרגא יאמר כן, אבל ישראל - המה יאמרו על כל מה שיבוא עליהם שהוא פעל א-ל, מפעולתו של הקב"ה.

ומוסיף לבאר בזה מה שאומרים (בזמר כל מקדש) 'שכרו הרבה מאד על פי פעלו', והקושיא ידועה, כי נראה כסתירה מיניה וביה, שאם שכרו הרבה מאד שוב אין זה לפי פעלו, ואם אכן מקבל שכרו רק לפי פעלו ממילא אין זה 'הרבה מאד', אלא כך הוא שורת הדין לשלם לו כגמולו, אלא הרמז בזה למי שאומר ומאמין בכל דבר ודבר שהוא על פי פעלו של הקב"ה זוכה הוא לשכר הרבה, כי האמונה פותחת לו מקור כל הברכות וההשפעות הטובות.

ו. וכך אמר דוד מלכא משיחא (תהילים לא טז) 'בידך עֲתֹתַי', ופירש רש"י, 'עתים העוברים עלי - על פיך הם, ובגזרותיך' [וכעין זה עוד ב'מצודת דוד', וז"ל, כל העיתות שעברו עלי בין העתים לטובה ובין העתים לרעה הלא המה בידך על פיך נעשו]. ורמז יש בדבר כי 'עתתי', ר"ת תמים תהיה עם ה' אלוקיך, ללמדנו על חובת האדם גם בעת שהקב"ה משנה את העיתים ונראה לו כי באו עליו 'עתים לרעה' ח"ו, גם אז ידע ש'בידך עתותי', הכל בידי הקב"ה, ואין לו אלא להלך בתמימות ובאמונה.

מסופר על 'ראש ישיבה' שראה פעם בעת שיעורו לפני התלמידים, שהכל שותקים, הם מאמינים לכל דבריו ולפירושו, ו'מקבלים' את הכל על הן הן ועל לאו לאו... מבלי שיבער בם ריתחא דאורייתא ויקיפוהו בהוויות ובקושיות, נענה רה"י ואמר, הנה היום 'דור תהפוכות המה', מלפנים כזאת בישראל שהיו מאמינים בהקב"ה ובהנהגתו ואילו את הגמרא היו רוצים להבין, אך עתה 'התהפכו היוצרות', מאמינים לגמ'... ואת הקב"ה רוצים להבין... וכך היה אומר הגה"ח רבי ישראל שמעון קסטלניץ זצ"ל, מזקני ויקירי ירושלים של מעלה, כי דורות הקודמים היו דור דעה, ואילו דור האחרון הוא דור מדע - שרוצים להבין... ובאמת אין צורך להבין דרכי ה' אלא לקבל את הנהגתו בתמימות ובפשטות.

ז. כתב ה'רבינו בחיי' (כב כט) כי כל בר אנוש כשיראה פלא גדול - נס מחודש כזה שחמור פונה לבעליו באמצע היום ויאמר לו, ר' משה 'היכן היית אתמול', וודאי שהלה ירעש ויפחד על אשר ראו עיניו ותעתק לשונו ממקומה, ואילו בלעם, שבשעה זו לא ראה לנגד עיניו כי אם את 'שנאתו' לבני ישראל, לא הבחין ולא ראה כל דבר חידוש במה שאירע לפניו, וכאילו שהחמור מדבר עמו בכל יום... ואף השיב לו כדבר איש אל רעהו...

ח. לדין ייאמר, כי לאו דווקא באתון העומדת מלכת, אלא אנו בשלנו - כשנעצרה לו העגלה או הרכב (בזמנינו), מחמת קלקול העגלה, או מחמת פקק (טרעפיק) וכדו', והלה מאבד את כל ישוב דעתו, ומסוכן הוא לכל סובביו, שמכה אותם במטה או בשבט פיו וכו', בין אם הם אשמים בין אם לא - הריהו דומה ממש לבלעם... שאבדו כל עשתונותיו כשעמדה האתון מלכת. ופשיטא ואין צריך לומר שאין אנו עוסקים ב'דיני הרכב'... אלא הרי זה כעין

באר הפרשה - פרשת בלק

ה' אלוֹקֵינוּ עִמּוֹ – אֶהְבֵּת עוֹלָם אֶהְבֵּתוּ ה' אֱלֹהֵינוּ

בפרשתן (כד ג-ד), 'נאום הגבר שתום העין... נופל וגלוי עיניים'. כתב השל"ה הק" (תורה אור עיי"ש כל הענין באריכות), דע כי אין רע יורד מלמעלה לאומה הישראלית כי בנים הם לה'ט, ואף שחרה אף ה' בהם בחורבן המקדשות וגלות ישראל לבין האומות וכו' הכל הוא לטובתם' - כאשר ייסר איש בנו להעמידו על דרך טוב"ם. נמצא שאם הם מעמידים עצמם על דרך טוב כבר אין צורך לייסר אותם. ובוז מבאר - 'נאום הגבר', פירושו, בעת אשר מזלו של האדם גובר לטוב והוא מצליח בכל דרכיו, אינו זוכר כי ה' הוא המיטיב לו.

והרי הוא שתום העין - שנסתמו עיניו מלראות שכל הטובה והברכה מאת ה' הייתה זאת. רק בשנופל - בעת נפילתו או וגלוי עינים, נזכר שיש בורא ומנהיג לבירה, מדוע לא זכר את ה' ברוב הטובה שהיה לו, שאו לא היה נצרך לבוא לידי הנפילה.

בין כך ובין כך, אף אם כבר החשיכו לו מן השמים ידע כי לא עזבו הקב"ה ח"ו אלא אדרבה משגיח עליו ביותר"י, ולא בא עליו 'חושך' זה אלא מתוך אהבת הקב"ה המחפש כביכול שיהיו בניו קרובים אליו - אם מעתה ישא ראשו השמימה ויאמר, אבי, הנני, מעתה אתקרב אילך, מיד תנין לו החמה ויאיר לו.

משל לסבר את האוזן, על כל תקלה וכל פאנצ'ר שלא יבוא, אם נוהג הוא כבלעם להכות את עצמו ואת סובביו או שמבין כי מאת ה' היתה זאת...

ט. ומן העניין להביא דברים מלהיבים שכתב החסיד יעב"ץ בפירושו לאבות (פ"ה מ"ה) על הנס שנעשה ב'פי האתון', וז"ל, ואין בכל התורה דבר יורה על אהבת השי"ת על ישראל כזה, והוא דמיון לאיש השומע עצת רשעים יועצי רע על חברו וחגר כלי מלחמתו כנגדם והצילו, ולכן אמר (מכ"ה ו ה) 'זכר נא מה יעץ בלק' וגו', שהיו ישראל יושבים לבטח, ובלק ובלעם חורשים עליהם רע, והאשימם האלוקים והפילם ממועצותיהם וברוב פשעיהם הדיחם, וכל זה שלא ע"י נביא שעמד בפרץ לפניו ולא ע"י תפילה שהתפללו ישראל כי לא ידעו בכל אלה, והוא לבדו ב"ה ידע את עצתם, ובאהבתו ובצדקתו הוא גאלם למען שמו, הוא אומרו למען דעת צדקות ה'. עכ"ל.

י. בא וראה עד כמה הקב"ה מראה אהבתו הגדולה לבניו חביביו גם בשעה שהוא 'מעניש' אותם... שהנה מצינו בפרשת בהעלותך 'וישובו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכילנו בשר' (יא ד), והיה הדבר רע בעני ה', ונתן להם שליו לאכול, ו'הבשר עודנו בין שניהם טרם יכרת ואף ה' חרה בעם ויך ה' בעם מכה רבה מאד' (שם לג), ומכל מקום כתיב (פסוק לא) שהיה השליו בגובה 'אמתיים על פני הארץ', ופירש רש"י, 'פורחות בגובה עד שהן כנגד לבו של אדם, כדי שלא יהא טורח באסיפתן, לא להגביה ולא לשחות', והדברים נוראים למתבונן, שהרי אין מדובר כאן ב'צדיקים גמורים'... ולא הגיע אליהם השליו כשכר על פעלם הטוב... ומכל מקום חס הקב"ה שלא יצטרכו לטרוח אפילו קימעא לשוח מעט... להראות את תוקף אהבתו באותה שעה בה הוא מייסר אותם.

יא. וידע היטב שגם כשהוא עומד במצב 'נפילה' לא סרה הימנו אהבת הבורא וכמו שנאמר בפרשתן (טז טז) 'וכן יעשה לאהל מועד השוכן אתם בתוך טומאתם', וברש"י, אף על פי שהם טמאים, שכינה ביניהם, וכבר אמר הרה"ק ה'בת עין' זי"ע, וז"ל, מי שאינו מאמין שהקב"ה שוכן עם בני ישראל בתוך טומאתם גם הוא לאפיקורוס יחשב (הובא בבת עין מהדו"ח בהוספות שבסוף הספר).

אלא אדרבה, הבורא ית"ש מתקרב אליו כביכול לנקותו מכל שמץ טינוף, וכמאמרו של ה'אור החיים' הק' זי"ע (מאור החיים עמ' כ"ה, חובר ע"י תלמידו ר' שלמה פרנקו זצ"ל) על הכתוב (ירמיהו לא יט) 'הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים, כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד, על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאום ה'', כי מדרך העולם כשנודף מאדם ריח שאינו טוב מתרחקים כל סובביו ממנו, לא כן פני הדברים כשהריח בא מתינוק קטן, שהרי אז לא זו בלבד שאין הריח מרחיק את הוריו מאתו, אלא אדרבה ירוצו לקראתו באהבה וחיבה יתירה לנקותו מכל לכלוך וטינוף, להעמידו בטהרתו ונקיותו, וכמו כן אומר לנו אבינו שבשמים, בני רחומי, אפילו אם הבאשתם ח"ו את ריחכם בעוונות וחטאים, מכיוון שאתם ה'בן' יקיר לי אפרים, לכן עדיין אתם ילד שעשועים כתינוק הקטן שהוריו משתעשעים בו בכל זמן ועת, ללא שום חילוק במצבו, וזה שמסיים הכתוב כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד, בכל מצב בו ימצא תדיר רחם ארחמנו נאום ה'.

יב. וכך ביאר הרה"ק רבי משה מראדוביץ זי"ע (נכדו של התורת חיים מקאסוב) בספרו 'ויקח משה' בלשון הכתוב בפרשתן (כד ב) 'וירא את ישראל שוכן לשבטיו ותהי עליו רוח אלוקים', כי 'שבט' מתפרש מלשון מקל חובלים (כמו 'שבטך

חלף כל זאת יהיה שמחתנו לעתיד לבוא כב"א, וידוע כשישראל בשפלות מכונים יעקב ויורדים עד לעפר ח"ו, וזהו שאמר מי שיכול למנות עפר יעקב - ימי שפלותם, הוא ידע מספר רובע ישראל במהרה בימינו אמן. עכ"ל.

גדר מזה וגדר מזה - עשיית גדרים וסייגים ובפרט בשמירת עיניים ובענייני יראת שמים

בפרשתן (כב כד), 'ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים גדר מזה וגדר מזה, ופירש בספר 'חומת אריאל' שתיבת 'במשעול' ראשי תיבות ש"כר מ'צווה ב'האי ע'למא ל'יכא (קידושין לט:), ורומז בזה, שבלעם רצה לקלל את בני ישראל, אך מאחר שידע שלא יוכל להפסידם מ'עולם הבא', על כן בא במענה שאין לתת להם שכר בעולם הזה כיוון ש'שכר מצווה בהאי עלמא ליכא'. הוסיף על זה ב'ערוגת הבושם' (ד"ה ויעמוד) שעל כן העמידו מן השמים את המלאך בין 'גדרות', והיתה בכך תשובה על טענת בלעם, כי אף ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא, ומאחר שמדרכם של בני ישראל לעשות תמיד 'גדר מזה וגדר מזה', על כן 'בדין' הוא שלא יוכל לקללם 'כי ברוך הוא'. וללמד בא על חובת עשיית גדרים וסייגים המרחיקים את האדם מן העבירה, אך בלא גדר קרוב הוא ליפול ולהיכשל ח"ו, וקל וחומר אם הוא 'פורץ גדר'...⁷

בפרשתן (כג כג), 'כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-ל', וביאר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (ה"ח עה"ת) כי ב' פירושים יש לתיבת 'מה', לפעמים היא משמשת בלשון שאלה, המורה שהדבר קטן הוא עד מאד, וכמו"ש (דברים י יב) 'ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה', ולפעמים הכוונה היא להיפך, שהיא מורה על הפלגת הגדלות, ובניחותא ולא ב'שאלה', וכדכתיב (תהילים לא כ) 'מה רב טובך', ובוה יתפרש הכתוב שהוא מדבר על אחרית הימים, כי פעמים הרבה אנו שואלים ומתאוננים בזמן הגלות המר הזוה שאנו נמצאים בבחי' קטנות, 'מה פעל א-ל, כלומר מדוע הסתיר פניו כ"כ והיינו לאכול לכל אכזר', וזהו שאמר, כעת יאמר ליעקב - שאומות העולם יאמרו על 'יעקב' מה עשה ה' ככה לארץ הזאת, אכן כבוא היום בו ישוב ה' שבות עמו 'ישראל' או יראו באמת מה פעל א-ל, איזו טובות גדולות היו בכל אותם הרעות של שנות החושך וההסתרה, ואז נאמר להם 'מה' ראו נא אלו טובות גדולות ונצורות פעל עמנו הא-ל בימי הגלות.

ביו"ב מבאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ד"ה מי) את הכתוב (כג י) 'מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל', וז"ל, על דרך 'שמחנו כימות עניתנו שנות ראינו רעה' (תהילים צ טו), כי מובטחים אנחנו כי חלף (תחת) כל הצרות והתלאות אשר עברו ראשינו,

ומשענתך, (תהילים כג ד), והכי קאמר, כאשר בן איש ישראל שוכן בשבט של ייסורים רח"ל, ומדוכא הוא במכאובים, דייקא אז ותהי עליו רוח אלוקים...

יג. נוראות אמר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, שהנה מבואר בגמ' (סנהדרין קו) כיצד היה החטא בשיטים האמור בסוף פרשתן, שהעמידו למכור כלי פשתן, וכשנכנס ישראל לתוך האוהל הציעו לו יין של עמונים, ומובא בגמ' 'ועדיין לא נאסר יין של נכרים', ולאחר ששתה בער בו יצר הרע, ולא לחינם נזכר בגמ' שבאותה שעה עדיין לא נאסר 'סתם יינם', אלא ללמדנו, כי אם היה כבר נוהג דין זה לא היו שותים ולא היו נופלים לאן שנפלו... וכל חטאם היה רק מאחר שלא העמידו גדר לאיסור.

יד. ובוה פי' מה שאמר בלעם 'לכה ארה לי יעקב' שהוא מלשון 'אורה בתאנים' (כמו בוצר בענבים ומוסק בזיתים), והנה מצינו בתאנים (פאה פ"א מ"ד, שבת סח.) 'שאיין לקיטתם כאחת' אלא כאו"א בזמנו, וזה שרמז בלעם לבלק, הנך רוצה לעקור ולנתק את בני ישראל משורש קדושתם, תדע לך שאין לקיטתו כאחת - לא תוכל לנתקו כאחד, בפעם אחת, אלא תתחיל להורידו מגדר קדושה כאן, ומסייג פלוני לאחמ"כ, ומשם תורידנו מדרגה אחר מדרגה עד לשאול תחתית.

כה היה מעשה בעיר פאס שבמדינת מרוקו לפני כמאתיים וחמישים שנה, איש אחד שהיה גביר אדיר אהב לצאת מפעם לפעם למסעות 'ציד', את החיות אשר צד היה מעניק ל'גן החיות' שבבית המלך יר"ה, פעם אחת הצליח לצוד 'גור' אריה קטן בחיים, אלא שהפעם החליט 'לגדלו ולחנכו ל... בביתו, ואכן, לקחו עמו לביתו, ייחד לו מקום בחצר הבית, שם גידל את האריה לתפארת המשפחה כולה, במשך הזמן גדל הגור ונעשה לאריה המסוכן

באר הפרשה - פרשת בלק

וכבר כתב ה'ראב"ד' (בעלי הנפש שער הקדושה) הראשון לכל הגדרים הוא שמירת עינים^{טו}, דמתוך שעניו שמורים לבו שמור, ומתוך שעניו ולבו שמורים כולו שמור^{טז}.

בה כתב ה'אור החיים' הקדוש על הפסוק (כה א) 'וישב ישראל בשיטים'. וז"ל. צריך לדעת מה צורך בהודעת מאמר זה... ונראה לפרש שהכתוב יעיד סיבת הזנות, שהייתה - לפי שיצאו העם לטייל חוץ למחנה ישראל...

להמית, נטל הגביר חבל וקשרו סביב צוואר הארי, ואת הקצה השני קשרו אל סורגי הברזל שהיו בראש גדר האבנים שהפריד בין חצרו לרחוב העיר, וכך היה סמוך ובטוח שלא תצא תקלה מתחת ידו. כעבור זמן מה הגיעו לפאס שני סוחרי בדים לרכוש סחורה ביריד הגדול, ברצותם לחזור לביתם מצאו שחסר להם חבל לכרוך בו את גלילי הבדים, מכיוון שחזרו אחרי 'חבל' ראה אחד מהם קצה של חבל הקשור לסורגי הברזל אשר בחצר הגביר, נענה האיש ואמר ל'שותפו', הנה מצאתי את שאהבה נפשי, ובמקום לקנות חבילת חבלים שלימה ננתק את החבל אשר מצאתי ובו נשתמש לצרכינו, נענה לו הסוחר השני, חלילה לי מלעשות כן, והרי גזל הוא, אך הלה חמד מאוד את הגזל, ואמר, אף אם נניח שזו עבירה, אך אין זה עבירה גדולה כי אם קטנה... כי כמה שוויו של חבל, פרוטות בודדות ותו לא... ובפרט שהוא צריך אותו 'לצרכי פרנסה'... אמנם השני לא הסכים לדבר בשום אופן, על כן עזבו והעדיף להתיישב על מקומו בראש העגלה. בינתיים הסוחר ההוא הוציא סכין מחיקו וחתך את קישורי החבל והחל למשוך אותו, משך ומשך עד שהציץ ראש אריה מבעד לסורגים... והבין האריה כי משוחרר הוא לנפשו, ובבת אחת יצא מן החצר, התנפל על הסוחר ונעץ בו מלתעותיו, השמיע הלה קול זעקה, וכשמוע השני את הזעקות סיבב ראשו לראות מה זה ועל מה זה, אך אדהכי והכי כבר היה הראשון מונח כגל של עצמות. ותרב תאניה ואניה, וישבו 'שבעה' עליו עשרים איש (בניו ובנותיו היתומים ואימם האלמנה, הוריו ואחיו ואחיותיו). בעת ניחומי האבלים, נענה אליהם אחד הרבנים, הביטו וראו, פריצת גדר קטן - נטילת חבל כל שהוא, הרגתו לאותו איש והביאה צער ובכיה, מספד ואבלות לעשרים איש היושבים 'שבעה' ל"ע... ללמדנו, כי אף אם נדמה לאדם שאין זה אלא גדר קטן, ומה יארע אם יעבור עליו, אך האמת כי אחריתו רע ומר...

כיו"ב ייאמר לדין, פעמים שהאדם מתיר לעצמו 'חבל' קטן, פריצת גדר קטן, ואינו מבין שבכך גורם רעה ומיתה לעצמו, ולא לעצמו הוא מחריב עולמו, אלא גם לכל סובביו שנחשך עליהם עולמם ברוב צער בכי ומספד, ועד שנעשה דבר כבר 'נסתם הגולל' ואת הנעשה אין להשיב, על כן ישמר ויזהר מבעוד מועד, ויטיב לעצמו ולכל סובביו. לעומת זאת כל המוסיף גדרים להתרחק מן הרע מוסיף על עצמו ברכה ושמירה עליונה עד בלי די. וכבר כתב בספר חסידים (תתקצד) 'אמרו לזקן במה הארכת ימים, אמר כי היו אורחים בבית המרחץ וכו', ואני לא דברתי מעולם בבית המרחץ ובכיה"כ ואפילו דברים של חול אע"פ שמותר, והואיל ועשיתי לי גדר ותוספת הוסיפו לי אף שנותי'. טו. וביותר צריך חיזוק בחדשים אלו - תמוז ואב, שהם מכוונים כנגד העיניים (ספר יצירה), ונרמז במאמר הכתוב (איכה א טז) 'עיני עיני יורדה מים', שחורבנות בתי המקדש היו בחדשים אלו בגלל שלא שמרו על העיניים.

כה אמר הרה"ק רבי שמואל שמעלקא מניקלשבורג ז"ע (דברי שמואל, קרח) ועוד צדיקים (אמרי נועם לחדש אלול) לפרש הפסוק (איוב לא א) 'ברית כרתי לעיני ומה אתבונן על בתולה', שהנה חודש אלול מזלו בתולה, והשומר עיניו מראות ברע בחודשי תמוז ואב שהם כנגד העיניים, שוב אינו צריך לדאוג בחודש אלול, כי אם ברית כרתי לעיני בחדשי תמוז אב מה אתבונן על מזל בתולה.

ורמזו לה בלשון הכתוב (קהלת ב יד) 'החכם עיניו בראשו והכסיל בחושך הולך', כי החכם מתחיל להתכונן לראש השנה כבר בחדשי תמוז אב המכוונים כנגד עיניו, ואילו הכסיל אינו 'נזכר' אלא בשעה שבחושך ילך ב'מוצאי מנוחה' לומר 'סליחות'...

טז. בספר 'מחזה עיניים' (דף ו. טור ב) רמז כן בלשון חז"ל (תענית כד.) 'כלה שענייה יפות אין כל גופה צריכה בדיקה', ומרמז לכל אדם, אם עיניו יפות כלומר, שמורות כהוגן, הרי זה מורה שכל קומתו שלימה ובכל גופו הנו שמור, ולא יהא צריך בדיקה אחריו.

כתב בספר 'חושב מחשבות' (מבעל משנת חסידים) לפרש בלשון הכתוב (דברים כח לד) 'והיית משוגע ממראה עיניך', כי הרי 'אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות' (סוטה ג.), וזהו והיית 'משוגע' שתבוא לידי חטא - ממראה עיניך - ע"י שאינו שומר את עיניו, ורואה מה שאינו צריך לראות.

באר הפרשה - פרשת בלק

ז

ב"ב ג.) וכמו שנאמר בבלעם 'נופל וגלוי עינים' (כד ד), 'ר"ל זאת הנפילה שלו כי היה גלוי עינים שלא שמר בחי' הראות שלו'. וכאשר ראה בלק את בני ישראל 'והנה כסה את עין הארץ' - שמכסים הם את עיניהם מכך התיירא עד מאוד, כי אין ערוך לקדושתם.

ובן פירש הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע במה דכתיב בפרשתן (כד ד) 'נאם שומע אמרי קל אשר מחזה ש-ד-י יחזה נופל וגלוי עינים', אפילו אדם גדול ש'שומע אמרי קל', ורואה 'מחזה ש-ד-י', אעפ"כ יהא נופל מכל מדריונותיו אם ח"ו יהיה גלוי עינים - שלא ישמור על עיניו.

ובבר מצינו כזאת בדברי חז"ל (ויק"ר כד ו) על מה שאמרה האשה השונמית על אלישע 'הנה נא ידעתי כי איש אלוקים קדוש הוא' (מלכים ב' ד כז), ומנין ידעה שהוא קדוש, 'רבי אִיבון אמר מלמד שלא הביט בה מימיו', ומכאן אמרו 'כל מי שגודר עצמו מן הערווה נקרא קדוש', הרי לך, שהכל תלוי בשמירת העיניים, שאם שומר על עיניו נקרא קדוש, ואם לאו...

ושם נכשלו, והוא אומרו וישב ישראל בשמים פירוש במקום שהיו מטיילים בו חוץ למחניהם, ושמים הוא לשון טיולים. כדרך אומרו (יא ח) 'שמו העם' ופירש"י שם, 'אין שייט אלא לשון טיול', וזה סיבת ויחל העם לזנות, עכ"ל. ומכאן למדנו עד כמה יש לו לאדם לשמור עצמו לשהות במקומות השמורים מכל כיעור, ולא יהלך במקומות המסוכנים לעיניים" ולקדושת היהודי"ט.

בפרשתן (כב ה), 'הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ'. וביאר הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (ד"ה וכסה) כי הנה כל מדריונותיו של האדם ועליותו וירידותו תלויים במידה בה שומר הוא את עיניו ממראות אסורות, שאם עוצם עיניו מראות ברע הרי מתקדש ומתעלה מעלה מעלה, ועל דרך שנאמר (בראשית לח כא) 'איה הקדשה היא בעיניים', 'הקדשה' מלשון קדושה והיא בעיניים 'כי עיקר הקדושה של האדם בשמירת העיניים', ולעומת זאת מי שמפקיר את עיניו רח"ל יורד הוא עד התהום, 'והיוק ראה שמה היוק' (מלשון הגמ')

יז. ידועה קושיית המפרשים בלשון הכתוב (טו ט) 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם', שלכאורה היה צריך לומר 'אחרי עיניכם ואחרי לבבכם', כי בתחילה ה'עין רואה' ורק אח"כ 'הלב חומד', וביאר החסיד המפורסם רבי מענדל פוטרפאס זצ"ל, עפ"י מציאות הדברים שהלב מפתה את האדם ללכת למקומות מסוימים אעפ"י שיודע שיש שם חשש סכנה שמא יכשל שם בעיניו ח"ו, אך הלב חושק וחומד, ועל כך הזהיר הכתוב לא תתורו אחרי לבבכם כי לבו מושכו ללכת למקום שיכשילוהו עיניו... ולדין ייאמר לעניין הכלים האסורים, אשר כל אחד יודע כי הם אבי אבות הטומאה וברגע אחד יכול להיכשל בעיניו, אך הלב חומד ומוצא 'היתרים' שונים ומשונים אשר אינם ראויים אפילו לצור על פי צלוחיתו... ועלינו לחקוק בקרבנו את דברי ה' אשר המה כאש יוקדת לא תתורו אחרי לבבכם... יח. נוראות מצינו בתורתו של הגר"א זי"ע (אמרי נועם ברכות סא.) על הא דאיתא בגמ' (שם) 'אחורי ארי ולא אחורי אשה', וז"ל, אחורי ארי, אף על פי שעובר על לא תרצח, דכתיב וחי בהם ולא שימות בהם, מכל מקום הוא יותר טוב משיעבור על לא תנאף והוא אחורי אשה, ודי בזה למתבונן...

יט. מעשה בבחור אשר נכנס אל הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע והתאונן בפניו שקשה עליו ההליכה ברחוב וביקש עצה והדרכה, נענה לו ה'לב שמחה' מיניה וביה, אם קשה ללכת אזי באמת אין הולכים... כמי שאומר שאם אינך יכול לשמור על עצמך אסור לו להכניס עצמך למקום סכנה. ושתק זמן מה והוסיף לאמור שאם בדרך הילוכו מהרהר הוא בלימוד אזי הראייה אינה ראייה, שמאחר שמוחו 'תפוס' במחשבת הלימוד הרי אין 'רואה' דברים אחרים ולא נקלטים במוחו, ובפרט שמאחר שעסוק בתורה אזי אין ערך אצלו לדברים מאוסים, וכמו שאין יודע כמה 'חתולים' מסתובבים ברחוב, שאינו מביט עליהם כלל כי אין להם שום חשיבות וערך.

עוד אמר הרה"ק, דאיתא מהקדמונים שמי שנכשל רח"ל עצתו היא להיזכר מיד בדבר הלכה לתקן את אשר פגם. ובזה פירש מה שכתב רש"י בסוף פרשתן (כה ז) על מה שנאמר 'וירא פנחס - ראה מעשה ונזכר הלכה', שמאחר שראה מעשה של זמרי וחטא ישראל בשיטים על כן נזכר הלכה.

כ. וכבר אמרו לפרש בדברי בלעם 'אלוקיהם של אלו שונא זימה' (סנהדרין קו.), שלכאורה הוא יתור לשון, והיה לו לומר 'אלוקיהם שונא זימה', מדוע האריך ואמר 'של אלו'. אלא, ביאור הדברים - הרי הוא אלוקיהם, של אלו השונאים את הזימה, כי מי ששונא את התיעוב, אומר הקב"ה אני הוא אלוקיו, וכמו שאיתא ב'ירושלמי' (ברכות א

באר הפרשה - פרשת בלק

בפרשתן (כג י), 'מי מנה עפר יעקב' יא, איתא במדרש בשם מדרש ילמדנו, שבא הכתוב לשבח את בחורי ישראל העומדים במבחר ימיהם בתוקף יצרם ואעפ"כ הינם שומרים את עצמם מן החטא, וכל הנהגתם בקדושה וטהרה. זאת מי מנה - מי יוכל למנות (ח יד) שהוא אייל בחור. הוסיף ע"ז ה'ערוך' (ערך עפר) (תנ"כ, ילק"ש וכן בבעל הטורים) שתיבת עפר מרמזת על בחורי ישראל, מלשון 'עופר האיילים' (שה"ש ח יד) שהוא אייל בחור. הוסיף ע"ז ה'ערוך' (ערך עפר)

ה) אמר הקב"ה - אם אתה נותן לי את לבך ועיניך, הריני יודע שאתה שלי, ומי פתי לא ירצה להיות נמנה על 'אנשיו' של הבורא...

כא. אגב אורחא, באופן אחר דרשו חז"ל (יל"ש תשסז) פסוק זה בשבחן של בחורי ישראל בזה"ל, וכן לובש בגדים של שבת ושל מועד ונכנס ומתאבק בעפר לשמוע לזקן ולשמוע דברי תורה. הוא שיעקב אמר ליששכר מי גרם לך להיות בן תורה שאתה רובץ בעפר ובאשפתות 'יששכר חמור גרם' (בראשית מט יד) למה ש'רובץ בין המשפתים' (שם). אמר הקב"ה, בעולם הזה אתם מקיימין את המצות בעפר אף אני 'התנערי מעפר קומי שבי ירושלים' (ישעיה נב ב), וכתוב (שמואל א' ב ח) 'מקים מעפר דל מאשפות ירים אביון'. עכ"ל.

ומלבד עצם דברי חז"ל בשבחן של ישראל שרוצים לקיים את המצוות אף כשהם שקועים ב'עפר' (עם כל המשמעות והפירושים), למדנו מתוך הדברים על תכלית יום השבת שניתן להם לישראל לתורה ולעבודת ה', וללמד על הכלל יצא בחשיבות המתאבקים אצל רבותיהם ביום השב"ק, נהרא נהרא ופשיטה.

מעשה היה בילד יניק וחכים שאמר 'דבר תורה' לפני הרה"ק ה'ישועות משה' מויז'ניץ זי"ע על הפסוק (ויקרא כה ה) 'שנת שבתון יהיה לארץ', כי מי שאינו ממלא את השב"ק ב'אש קודש', אלא הוא 'ישן' בשבת (אף כשהוא נייער), וכל סדר יומו מתוך 'שינה', וכמו שאומרים א פארשלאפנער שבת, אזי שבת כזו תהיה לארץ... שהיא שווה כמו קרקע הארץ... נהנה מאוד הישועות משה מ'ווארט' יקר זה, ומיד חזר עליו בפני הסובבים אותו (הובא באורח צדיקים כאור נוגה עמ' קמט).

כב. בדרך הרמז פירש הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (מאורן של ישראל פורים אות א) בהא דאיתא בגמ' (מגילה טז.) שכאשר הגיע המן להרכיב את מרדכי היהודי ברחוב העיר ראה אותו כשהוא מלמד הלכות קמיצה, אמר המן 'אתא מלי קומצי קמחא דיכדו ודחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי', כי מרדכי חשש שנגמר דינו למיתה על ידי המן, לכן מיהר להנחיל לבני ישראל לדורות עולם את יסוד היהדות, ומה לימד אותם, הלכות קמיצה, שעניינה הוא שהכהן מכניס את כף ידו לתוך הכלי המלא סולת וקומץ משם מלוא קומצו, והוא העולה לזכרון לפני ה', ללמדנו כי מה שאדם 'קומץ' ואינו נראה מבחוץ הוא עיקר הנחת רוח לפני המקום, וזה כלל גדול בכל עבודת השי"ת, כי כשאדם קומץ ועוצם עיניו מראות ברע, ואין איש יודע אלא רק הקב"ה לבדו, או כשקומץ וסוגר את פיו מלדבר ברע ורק השי"ת הוא היודע ועד כמה 'מסירות נפש' השקיע וכמה נתייגע לכבוש את יצרו, באותה שעה עולה 'הקומץ' לנחת רוח לפניו שאמר ונעשה רצונו. ועל כך אמר המן מלי קומצי דיכדו דחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי, כי שבירת היצר בדברים שנפשו של אדם מחמדתם היא זוחה כל שאר קטרוגי היצר.

כג. סיפר הרה"ח רבי חונה אדמקר זצ"ל שפעם טייל בעיר תל אביב יחד עם רבו הרה"ק ה'אמרי חיים' מויז'ניץ זי"ע, לפתע עצר ה'אמרי חיים' ודפק במקלו על איזה בית, ואמר לו, לך נא ראה מי הוא הדר בבית זה, הלך רבי חונה לראות, בדרך חזירתו סיפר כי הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע דר שם. נענה ה'אמרי חיים' ואמר 'מה טובו אהלך יעקב' שני פירושים יש לה לתיבת אהל, מלשון אהל ודירה, עוד אפשר לבארו מלשון מור ואהלות - בשמים שיש בהם ריח טוב, וכלשון הכתוב (שם ו) 'כאהלים נטע ה', וכלומר שבית שהוא קדוש הרי עולה ממנו ריח קדושה.

ובעניין קדושת הבית היהודי נביא מה שסיפר הגה"ח רבי אליהו ראטה ז"ל, כי באחד מנדודיו של ה'אור החיים' הק' הגיע לעיירה שלא היו לו בה מכרים, מששאל אודות 'אכסניה' עבורו שלחוהו בני העיר לבית פלוני אשר תושביו אנשים פשוטים הם אלא שהם מצוינים בהכנסת אורחים, ויהי בהיותו באותו בית, הכיר ה'אור החיים' שקדושה מיוחדת שורה על בני הבית, ואפילו קורות הבית נסוכים בחן מיוחד (אף שלא היה בהם לא פאר ולא הדר). חשב ה'אור החיים' שמא צדיקים נסתרים לפניו, אך משתהה על קנקנם ראה שאין כאן לא 'צדיק' ולא 'נסתר', מכיוון שכן, גברה פליאתו 'קדושה' זו על שום מה היא, החל ה'אור החיים' לחקור אותם האם הם זהירים באחת ממצות התורה באופן מיוחד, או שמא נסיון גדול בא לידם ועמדו בו בגבורה, ולא העלה מאומה בידו.

חשיבותם וגדולתם (ושכרם) של עפר יעקב של בחורי ישראל הכובשים את יצרם^כ ומתגברים על תאוות ליבם^כ.

עד ששמע מהם כ'מסיחים לפי תומם' עובדא הקשורה ב'הכנסת אורחים' שלהם, כי פעם אחת נזדמן לביתם אדם זקן וכבדוהו מאוד כפי הראוי, ומאז היה בא לביתם מזמן לזמן להיות 'אורחם', הלה היה נוהג בהם בכבוד ומעניק מתנות לכל המשפחה. באחת הפעמים, פנה הזקן ואמר להם, רואה אנכי שהנכם מקפידים לברך ברכת המזון בקול רם, לדעתי לא טוב הדבר אשר אתם עושים, שהרי הקב"ה 'עונה לחש' ולשם מה עליכם לזעוק ולצעוק את ברכותיכם, זאת ועוד, מי יודע אם אין האורחים מתביישים בראותם שאינם 'מחמירים' כמותכם, בני המשפחה נבוכו מתוכחתו, סברו וקיבלו. משראה הזקן שהם שומעים בקולו, הוציא מאמתחתו מתנות נוספות וחילק להם. לאחר זמן מה הופיע הזקן, כדרכו מפקידה לפקידה, ואף הפעם הביא עמו מתנות. בליל שבת קודש כששבו מבית הכנסת והחלו לזמר 'שלום עליכם' בקול רם, גער בהם הזקן והזכיר להם את 'שיטתו' מפעם הקודמת, שהקב"ה שומע אף אם לא יזעקו בקול רעש גדול כל כך... והם שתקו וקיבלו את דבריו.

בפעם הבאה בא הזקן בערב פסח, וכששמח בעל הבית לקראתו והזמינו להיות אורחו התנה הזקן ואמר, אבוא לביתך בתנאי שאת 'ההגדה' יאמרו בהשקט ולא ברעש גדול, א"ל בעה"ב, לזה לא אסכים עד שאשאל את בני ביתי. נכנס ונמלך בדעתה, והיא השיבה לו, שתקתי כשעקר הלה 'ברכת המזון' מפיהם של ילדינו, מחלתי כשהשתיק את זמרת 'שלום עליכם' ממעוננו. אבל את הלילה הקדוש הזה לא אתן לו בשום אופן... ואעפ"י שאנחנו מהדרים אחר אורחים, מ"מ את הגבול הזה לא נעבור. מששמע הזקן את דבריה כעס וגער בהם - לחינם הענקתי לכם כל ה'מתנות' שנתתי לכם עד הלום, בראותי כעת שאינכם שומעים בקולי. נבהל האיש, כי היו אלו מתנות יקרות וכעת חשש שהזקן יבקש שיחזירם לו. אך היא אמרה לבעלה, מהר קח את כל מתנותיו וחזירם לו בטרם יתקדש החג. אין לי כל חפץ בהן, כשם שאין לי חפץ בו ובתוכחתו הפסולה. נענה ה'אור החיים' ואמר בהתרגשות, עתה ידעתי מהי ה'קדושה' החופפת עליכם ועל ביתכם, כי היה זה הס"מ שביקש לצנן את האמבטי... ולעקור את התמימות מביתכם... כד. הרה"ק ה'אובה ישראל' זי"ע (עיי' דבריו בפר' בהעלותך, ד"ה ויעש) מבאר בדברי הגמרא (יומא לג.) 'ודם התמיד קודם להטבת שתי נרות', והוא מפסיק בין חמשת נרות הראשונים של המנורה לשנים האחרים, כי הז' נרות מכוונים כל אחד כנגד 'מידה' (ספירה) אחת מז' הספירות, ושנים אחרונים מכוונים כנגד 'יסוד מלכות', יסוד - ענין שמירת הקדושה, 'מלכות' ענין האמונה בה' שהוא מלך העולם, ואכן כהקדמה לשני אלו, נצרך האדם ל'דם התמיד' - להקיז דם מעצמו תמיד בכל יום בכל עת ובכל שעה, לעמוד בהם בעוז ותעצמות במסירות נפש, רק כך יוכל לקנות ולקיים כראוי את הקדושה והמלכת ה'.

כה. ואין כל מלאך ובריה יכולים לשער גודל השכר שיקבל האדם על כל 'מסירת נפש' בהתגברו על רצונותיו ותאוותיו, וכפי שאמר ה'בית אברהם' זי"ע בשם ה'ספר חרדים' על הפסוק בפרשתן (כג כג) 'כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-ל' שהם מתפללים איך ברגעא חדא מצליח בשר ודם בעוה"ז להעפיל ולהגיע עד לכסא הכבוד, אך הקב"ה עונה להם - א-ל', סוד הוא ביני ובין בני ישראל, כי רק הוא יתב"ש יודע צפונות לב האדם ונסיונותיו, וכמה יגיעה עלה לו להתגבר על טבעו.

ואין הדברים אמורים דייקא בעניין השכר הצפון לעולם הבא, אלא גם בעולם הזה הקב"ה משלם שכר טוב ליראיו. ומפורש כן בדברי הגר"א (משלי יג ט) בכתוב 'תִּצְאֶה נְהִיָּה תִּעָרֵב לְנַפְשׁוֹ, וז"ל. נהיה הוא לשון נשבר והוא מלשון 'הָיָה עַל הַיָּהּ' וגו' (יחזקאל ז כו), כלומר התאוה כאשר היא נשברת אח"כ היא תערב לנפש אף שבשעה שהייתה תאוותו מתגברת עליו והוא שובר אותה הוא מצטער מ"מ אח"כ היא תערב לנפש ונהנה מזה מאוד. ואמר לשון 'נהיה' כי כאשר האדם שובר תאוותו ורצונו מפני כבוד ה' בכדי לעשות רצונו הקב"ה עושה רצונו, כמו שאמרו (אבות ב ד) בטל רצונך מפני רצונך וכו', ולכן כתיב נהיה כלומר כאשר ישבר תאוותו 'תאוותו נהיה' - שהקב"ה יעשה רצונו'. כו. דבר נפלא מצינו ב'תרגום יהונתן' המפרש פסוק זה בזה"ל, וְהָיָה פִּיּוֹן דְחָמָא בְלָעָם חֲתִיבָא דְבֵית יִשְׂרָאֵל הָוּוֹן גְּזִרִין עוֹרְלָתְהוֹן וְטִמְרִין בְּעַפְרָא דְמִדְבָּרָא אָמַר מֵאֵן יִיכּוֹל לְמַמְנֵי זְכוּוֹתָא חֲסִינְיָא הָאֵילִין וכו', - כאשר ראה בלעם את רשעי בני ישראל שהם מלים את ערלתם וטומנים אותם בעפר המדבר, אמר, מי יכול למנות את הזכויות הגדולות והחזקות האלו (וכן מפורש בפרקי דר"א פכ"ט). ומן העניין להביא מה שכתב הגה"ק מהר"ש ויטאל זי"ע (שער מאמרי רז"ל שבת קיט) 'בשעה שקוברים את הערלה הוא שעת רחמים, ורמז הוא מהפסוק (תהילים קמז טו) השולח אמתו ארץ, 'אמתו' היא המילה, וכדרך שדרשו חז"ל על הפסוק (שם קיט קסב) שש אנוכי על אמרתך, אמרתך זו מילה, כאשר קובר את הערלה בעפר אזי 'עד מהרה ירוץ דברו' - במהרה תקובל בקשתו.

נקראים בשם ישראל, ואילו ב'משכנותיך' היה לו לומר יעקב, כי אחר החורבן הרי אנו בשפל המצב בסתר המדרגה. אלא מבאר ה'שפתי צדיק', כי אכן כהיום הננו במדרגה גבוהה יותר, כי עתה מתקבל לנחת רוח כל נדנוד עבודת קודש ביתר שאת משהיה אז בבית המקדש. ולא עוד אלא שכל כוונת המשכן היה שיהיה לנו בקל לזכות לבחינת ישראל, ואם כן כהיום שרבו הנסיונות וכל מעט עבודת ה' עולה בקושי רב - הרי אנו בבחינת ישראל ע"י ההתגברות², ואדרבה אותה העבודה שבזמן בית המקדש היא בדרגא פחותה יותר

כי עצום הוא - חשיבות העבודה כדור אחרון וחכינותה הגדולה אצל השי"ת

בפרשתן (כד ה), 'מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל', וברש"י, מה טובו אוהליך יעקב בזמן שבית המקדש היה קיים, ומשכנותיך ישראל היינו לאחר החורבן. והקשה הרה"ק ה'שפתי צדיק' זי"ע (אות מו) דלכאורה היה לו לומר להיפך, שהרי כשנקראים 'ישראל' סימן הוא שהם עומדים במדרגה גבוהה, ואילו 'יעקב' מורה על דרגה פחותה יותר, ואם כן היה לו לומר 'אוהליך ישראל' - כי בזמן 'אהליך' - בית המקדש,

וכך ייאמר לגבי ערלת הלב, שכאשר אדם מל את ערלתו וקובר את תאוותיו ב'עפר' אזי מי יכול למנות אותה זכות גדולה ועצומה, והיא שעת רחמים ועת רצון למלא כל מבוקשו במהרה.

כז. עוד מעניין ההתחזקות, סיפר הרה"ק רבי חנה מקאלשיץ זי"ע על אחד מגדולי תלמידי מרן הבעש"ט הק' זי"ע, שהיה מקפיד שלא לישון לבד בסוכה, פעם נשאר לבדו בסוכתו והגיע זמנו לעלות על יצועו, לפיכך יצא החוצה ושמח לפגוש באחד החסידים העובר ברחוב, מיד ניגש אליו וביקש ממנו שיבוא לישון עמו בסוכה, אולם החסיד שפיקח היה השיב בחכמה, שאם יבטיח לו הרבי שגם בעלמא דאתי יזכה להיות לצדו אז יבא לישון אצלו, בתחילה לא רצה הצדיק להבטיח הבטחה זו, אך הלה עמד על שלו ולא הסכים ללון אלא אם כן יקבל הבטחה זו, וכיון שהשעה היתה שעת לילה מאוחרת ולא היו עוברים ושבים ברחובות העיר על כן נאלץ הרבי להבטיח לו שיהיה עמו גם בעלמא דאתי.

ויהי ממחרת נפל אותו יהודי למשכב, וכל הרופאים שהוזעקו למטתו לא הצליחו למצוא רפואה ומזור למחלתו, מיד מיהרה זוגתו לבכות ולהתחנן לפני הרבי שיברך את בעלה ברפואה שלימה, שמע הרבי לדבריה ובירך אותו ברפואה שלימה, לא עבר זמן רב והצדיק הגיע לבקר את החולה, בהיותו שם אמר לו, שאם יוותר על ההבטחה להיות עמו בעלמא דאתי אזי יפעל עבורו שיתרפא ברפואה שלימה, ולא עוד אלא שיזכה לאחד משלשה דברים - עשירות, אריכות ימים או בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות, האיש חכך הרבה בדעתו ובסוף הכריע שהוא מוכן ומזומן לוותר על ההבטחה אם יבטיח לו הרבי את כל שלשת הדברים גם יחד - עשירות, אריכות ימים וילדים טובים, והסכים הצדיק לבקשתו וברכו בכל מכל כל.

כאשר סיים הרה"ק מקאלשיץ לספר עובדא זו לפני חבורת חסידים, פנה לאחד מן המובחרים שבחבורה שהיה חסיד בן עלייה משכמו ולמעלה, ושאלו האם לדעתו נהג החסיד כהוגן במה שוויתר על ההבטחה אם לאו, השיב הלה שלדעתו לא עשה כהוגן, כי איך ויתר על זכות גדולה כזו להיות במחיצת הרבי בעלמא דאתי, ויהי כשמוע הרה"ק מקאלשיץ את תשובתו הרים עליו קולו בגערה ואמר: הלא בכל רגע שאדם חי בעולם הזה יכול להתעלות ולהגיע למדרגה כזו להיות במחיצתו של אברהם אבינו בעלמא דאתי, אם כן בודאי בדעת ובתבונה בחר להישאר בעולם הזה. וסיפור זה הוא לנו ללימוד גדול, שבכל רגע ורגע שאדם חי בעולם הזה יש בידו האפשרות להתעלות ולהתקדש להיות קודש קדשים, לכן הבה ננצל מתנה טובה זו ונתחזק כנגד היצר הרע.

סיפר כ"ק אדמו"ר רבי יעקב יוסף מספינקא זי"ע כשבא הרה"ק רבי יהודה צבי מראזלא זי"ע לשבת על כסא ההנהגה, נענה ואמר מי אני ומה מעשי לעמוד במקום גדולים - לשבת על כסאם של הצדיקים הקדושים, מו"ח הרה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע ואחריו הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע, אך מיד שב ואמר בניגון ונוסח זידיטשוב הידוע, כי מי שיש בידו מאתיים זוז אינו נחשב 'עני' לקבל מקופה של צדקה ולאכול מן התמחוי, אולם אם יש לו חמישים זוז בלבד אלא שהכניסם בתוך 'עסק' המרוויח נחשב לו כמי שיש בידו מאתיים זוז ויצא מכלל עני. ובלשונם (ירושלמי פאה פ"ח ה"ח) 'טבא חמשיין דעבדין ממאתן דלא עבדין' - עדיפים הם 'חמישים' המביאים לאדם 'פירות' ממאתיים שאינם פועלים מאומה. ומטעם זה עצמו עלי לישב על כסאם, כי הם כבר 'אינם עבדין', שבעולם העליון א"א להוסיף זכויות, ואילו אנכי עדיין חי וקיים ועדיין בידי לקנות ולהשיג תורה ומצוות, על כן 'אשובה ארעה צאנך אשמור' (מלשון הכתוב בראשית ל לא).

ולבן אצל העבודה זרה המאוסה הזאת כתוב (תהלים קן כח) 'ויצמדו לבעל פעור' שבני ישראל נצמדו אליה בקירבה גדולה ועצומה, אך לענין קירבתם אל אבינו שבשמים אין כתוב כי אם 'ואתם הדבקים בה' אלוקיכם' (דברים ד), ודביקות היא קירבה פחותה מ'הצמדות' (סנהדרין סד. עיי"ש), כי המונע מבני ישראל ומרפה את קרבתם אל א-ל אלוקי הרוחות הוא מה שהם נצמדים לבעל פעור דהיינו שסוברים שאין ערכם שווה כל כך, והיא היא הע"ז הגרועה והמאוסה ביותר המונעת מהאדם לעלות אל ראש הפיסגה, ומזה 'לא הטהרנו עד היום הזה', מאפיקורסות הלז עדיין לא הטהרנו^ל.

אלא זה כלל ראשון בעבודת האדם, שיחשיב את עצמו, וידע כי כביכול הקב"ה יושב ומצפה

ובבחי' יעקב לעומת חשיבות העבודה בדורות האחרונים^{כח}.

בפרשתן (כה ג), 'ויצמד ישראל לבעל פעור', ובכתבי הקודש נאמר (יהושע כב יז) 'עונן פעור אשר לא הטהרנו עד היום הזה', ומבאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (פנחס, ד"ה ענין פעור) כי דרך עבודתה הייתה להראות לאדם פחיתותו (כמבואר סנהדרין סד.), ועי"ז להוריד את ערכו בעיניו עד לעפר, שיחשוב שאינו מן הראוי שפחות כמותו יעבוד את ה' הגדול והנורא, ודבר זה הינו המפריע הגדול ביותר לאדם בעבודת ה', כי על ידי שאינו מכיר ברום ערך חשיבות נשמתו הקדושה, ומחשב שאינו שווה כלום, על ידי כן הוא נופל לתהום^{כט}.

כח. נוראות כתב הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (ידי ישראל, חוקת), על הפסוק בריש פרשת חוקת, זאת חוקת התורה, וברש"י 'לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצווה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חוקה. והנה, חק הוא לשון מזוני, כמו שנאמר (משלי ל ח) 'הטריפני לחם חוקי', ואמרו חז"ל (זוהר חדש ח"ג ז): 'ישראל מפרנסין לאביהן שבשמים', ומזונו של הקב"ה כביכול - הוא התורה והמצוות והיינו כשהוא בא להם בקושי, בטרדות ונסיונות, וזהו לפי שהשטן ואוה"ע מונין את ישראל - שהשטן מביא עליהם טרדות ונסיונות שונים ומשונים - חדשים לבקרים עם רעיונות חדשים שלא שערום אבותינו, ובנ"י מתגברין עליו ועל נסיונותיו ועובדים את ה' בכל לב ונפש, זהו כביכול מזונותיו של הקב"ה - 'לפיכך כתב בה חוקה'.

הוסיף על זה ב'הגהות' שם (מתוך הגהות דבר"י פר' קדושים) בשם זקינו הרה"ק מקאזמיר זי"ע כי כלל זה שהזכרנו - 'ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים' הוא עד עצם היום הזה אף בדור שפל כמונו, ומי שאומר שהיום אינו כן חס ושלום - הוא שוטה, כי צריך לידע שאנו קיום ה'חנות' של השי"ת, ובימים הקדמונים היה לו חנות גדול, והיה סוחר גדול, והיה לו פרנסה בריווח כביכול (והיינו בזמן שביהמ"ק היה קיים, והיה כהן בעבודתו ולוי בדוכנו, ואף לאחמ"כ עדיין היה העולם מלא בצדיקים), אבל גם היום אנחנו נותנים לו פרנסה, כי אם לא כן ממני הוא מתפרנס, וכי מבני ישמעאל ובני עשיו. רק העיקר לידע אז מען גיט איהם היינט גאר ווינציג צו לייזען (פי', שכהיום נותנים לו 'רווחים' קטנים מאד), אבל באמת גם היום אנו נותנים לו פרנסה - כי בשמים שוקלין לפי ערך הנשמה, לפי ערך הגלות, ולפי ערך הטרדה.

אמור מעתה, כשנבוא לחשב באיזה גלות וטרדה אנו שרויים בה אז נבין עד כמה עולה חשיבותנו למעלה לאין ערוך כלל וכלל, שכאשר ה'רוחים' מועטים הרי יש לכל פרוטה ופרוטה חיבה עזה ויתירה, כי הם מחיים את נפשו, וכך כביכול פרנסתו של הקב"ה היא רק מאותם 'פרוטות' שלנו...

כט. וכך פירש הרה"ק המגיד מקאז'ניץ זי"ע (עבודת ישראל אבות א ט"ז) במה שאמרו 'עשה לך רב', שהוא מלשון גדולה כמו 'רב לכם בני לוי' (טז ז), שצריך האדם להגדיל את עצמו בענין זה, ולהחשיב את עצמו בעבודתו.

ל. בפרשתן (כד א), 'וירא בלעם כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל וגו' וישת אל המדבר פניו, וברש"י, 'אזכיר עוונותיהם והקללה תחול על הזכרת עוונותיהם', על כן השיים פניו כנגד המדבר להזכיר החטא שעשו במדבר. וכן מצינו בכל הפרשה שניסה להיתלות בחטא זה או אחר, אלא שלא עלתה בידו כי 'לא הביט און ביעקב'. אמור מעתה, שאם ח"ו הייתה נקודת רע בישראל היה בידי הקללה כח לחול עליהם, מכאן נלמד שאם יש באדם 'נקודה טובה' בוודאי תחול עליה הברכה, וממנה יכול יהודי להתחדש כנשר נעוריו, שהרי מידה טובה מרובה, ומכאן ההוראה למעשה לכל אחד למצוא בעצמו חלק טוב, ומכוחו ישוב לצמוח מחדש.

מעין הדברים אמר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע בלשון הכתוב שבהפטרה (מיכה ו ה) 'מן השמים עד הגלגל', שטים לשון 'שטות', והיינו שמשטות קטנה התגלגלו עד להיכן שנפלו כי עבירה גוררת עבירה, ומעתה קל וחומר שמפעולה טובה אחת ומעשיית מצוה ניתן להתחזק ולעלות מעלות רמות כי מצוה גוררת מצוה.

באר הפרשה - פרשת בלק

צדיק וישר בלא יגיעה - כל איש היה רוצה להיות, אף הרצען והחייט היו רוצים להיות בשר וצדיק'. והעיקר הוא היגיעה בעבודת השם לנצח את אויבינו ולנצח על מלאכת בית ה'.

תלמידיו של אברהם אבינו - בעין טובה ואהבת ישראל וזהירות בכבודם

בפרשתן (כד ב), 'וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו ותהי עליו רוח אלוקים', וברש"י, 'ראה שאין פתחיהם מכוונין זה כנגד זה, שלא יציין לתוך אהל חברו, ותהי עליו רוח אלוקים - עלה בליבו שלא יקללם', והרי שהתקדמה והתכנה ל'ברכה' היא 'שאין פתחיהן מכוונין' ואין אחד המציין לתוך אהל חברו. ומבאר הגה"ק ה'קרן לדוד' ז"ע (נשא ד"ה כה תברכו) כי הנה מדרך הבריות הוא שאף אם יהיה להם הרבה יותר מכפי הנצרך עדיין לא ישמחו בחלקם, מאחר שרואים שלשני יש יותר... וממילא מה תועיל הברכה כשעיני צרה בשל אחרים והוא מקנא בהם, על בן תחילה וראש צריך שלא יציין לתוך אהל חברו ל"ה,

שיעבוד אותו ל"ה, ואז יהא בכוחו להתגבר על כל הנסיונות. ואין מקום ל'ענוה' כלל, אלא יתחזק בגאוה דקדושה, וכמו שכתב היעב"ץ (בהקדמה לסידורו, סולם בית א-ל חווק ב עין א) וז"ל, ומאחר שכל תכלית האדם ללכת בדרכי ה' ולדבקה בו גם בזה ידמה לעליון, מה הוא הבורא ית' גאה גאות לבש וכו' כך אנו עם היותו שוכני בתי חומר יש לנו לילך אחר מידותיו ית' וכו'.

ואף אם נפל יתחזק כארי לעמוד ממקום נפילתו ל"ה, כמו"ש הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' ז"ע בפרשתן בפסוק (כד ט) 'כרע שכב כארי', שביזתר צריך חיוזק בעת אשר יהודי 'שוכב' ומרגיש נפילה או צריך להתגבר כארי, כי בשעת ההארה כל אחד יכול לעמוד, ורק בשעה שמעמידין נגדו מן השמים אז עליו להתגבר כארי - לעמוד על עמדו, כי ארי נחשב אריה אף בשעת שכביבתו, אך זה כלל גדול שאין מעמידים מן השמים נגד האדם כי אם כפי כוחו שיכול לעמוד. ואם היה בידוע שאין בכוחו לעמוד כנגד זה, לא היו מעמידים אותו בניסיון זה ל"ה. ומסיים שם, אך בלא יגיעה פשיטא שאינו יכול להשיג מאומה, כי באם היו יכולים להיות

לא. אף אם 'תכבד עליו העבודה', יזכור ממה ששנו חכמים (אבות הו) שעשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות ואחד מהם הוא 'פי האתון', שכל תכליתו היתה למנוע מבלעם לילך לקלל את ישראל, ומכאן למדנו שכבר מששת ימי בראשית הוכן סיוע ועזר אלוקי בכדי שיוכל לעמוד כנגד יצרו הרע, ואם לבלעם הרשע כן, קל וחומר בן בנו של קל וחומר כמה דרכי עזרה והצלה מוכנים עבור כל יהודי ויהודי.

ואל תאמר חלוש אנכי ואין בי כח להתחזק, אלא הט אונך למה שאמר הרה"ק ה'חווה מלובלין' ז"ע (זאת זכרון) בשם הרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש ז"ע לפרש בלשון הכתוב בפרשתן (כג כד) 'הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא', שהנה גבורת ה'ארי' שהוא זכר יתירה היא מגבורת ה'לביא', ומעתה יש לומר כי זה שאינו חזק כ"כ ואעפ"כ קם ומתחזק כ'לביא' אזי מן השמים יוסיפו לו כוחות הרבה עד שיתנשא כ'ארי', שהבא לטהר מסייעין לו.

לב. ואין לתאר גודל החשיבות לפני המקום ב"ה כאשר יהודי מתחזק למרות כל נפילותיו, וכמו שפירשו בסוף פרשתן במעשה זמרי, שנאמר (כה ה) 'והמה בוכים פתח אוהל מועד', ובתרגום יהונתן 'ואינון בכיין וקריין שמע', שעל אף הבכיה הגדולה ומרה על הנפילה הגדולה בבנות מואב וחילול השם ע"י זמרי לא נעצרו בבכיה ובשברון לב ורוח אלא קראו שמע להתחזק לקבל עליהם עול מלכות שמים מחדש, ומיד ויקם פנחס מתוך העדה, וזכה להיות אליהו המבשר על הגאולה.

לג. הנה מצינו ב'פרשת פרה אדומה' שהאריכה התורה תחילה בכל סדר עשיית הפרה ושריפתה, ורק לאחר עשרה פסוקים התחיל הכתוב לבאר מה צורך יש בפרה אדומה... שנאמר דין הנוגע במת שיטמא שבעת ימים ואינו נטהר בלא הזאה מאפר הפרה ביום השלישי וביום השביעי, ולכאורה היה מן הראוי להזכיר תחילה דין טומאת מת, ורק לאחמ"כ לכתוב את ה'סדר טהרה', כי עתה שנכתב בראשונה דיני הפרה עדיין אין אנו יודעים לאיזה תכלית נועדה ומתי יעשו אותה, אלא ללמדנו כלל גדול כי אין טומאה בלא טהרה... שאין הקב"ה מביא נסיון לאדם אם אין לו דרך שיוכל לעמוד בו ולהימלט מכל ה'טומאה', על כן הקדים להודיע כי ניתן להיות טהורים ורק אח"כ נשנו דיני הטומאה. לד. ובכלל הדברים 'שלא יציין לתוך אהל חברו', ר"ל שלעולם לא ישווה את מצבו לעומת השני, אלא אם 'יעצום עיניו' ויתבונן רק במה שיש לו כבר יראה ויכיר היטב עד כמה גדלו חסדי ה' עמו. וכמו שאמרו שלכן אומרים

ישראל אמור להם' - בשעה שהם באחדות וכאיש אחד, או אז 'וברכך ה', כי במצב כזה ניתן להשפיע עליהם מלא חפניים ברכות ממקור קודש.

וזכר איתא ב'אבות' (ה יט) 'כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו מתלמידיו של אברהם אבינו, ושלשה דברים אחרים מתלמידיו של בלעם הרשע. עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה - מתלמידיו של אברהם אבינו, עין רעה ורוח גבוהה ונפש רחבה - מתלמידיו של בלעם הרשע. מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע, תלמידיו של אברהם אבינו אוכלין בעולם הזה ונוחלין בעולם הבא וכו', אבל תלמידיו של בלעם הרשע יורשין גיהנום ויורדין לבאר שחת לה, ע"כ. ובכל עת, וביתר שאת בפרשה זאת, יש לנו לקנות בנפשנו קנין עולם להיות נמנים על 'תלמידיו של אברהם אבינו' - בג' מידות הללו, להוסיף באהבת ישראל, לגמול חסד

בלומר שלא יביט בהם בעין רעה אלא ישמח בהצלחתם ויחיה עימם בשלום ובאהבה ובאחדות, ואז ניתן להשפיע עליו רוב ברכה. וזהו מה שאמרו חז"ל (עוקצין פ"ג מ"ב) 'לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה אלא השלום', כי אם אין שלום אלא קנאת איש באחיו אי אפשר לברכה שתחול, כי אף יתמלא ביתו בכל טוב עדיין יהא עצב נרגז ונרגז ויחיה בהרגשת 'כל זה איננו שוה לי'...

ובזה מבאר הקדוק לשון הכתוב ב'ברכת כהנים', שם נאמר (ו כג-כד) 'כה תברכון את בני ישראל אמור להם, יברכך וגו', וצריך ביאור הטעם שהתחיל בלשון רבים 'אמור להם' וממשיך תיכף בלשון יחיד 'וברכך'. אלא, כי לשון יחיד מורה על אחדות ישראל [וכדכתיב (שמות יט ב) 'ויחן שם ישראל', ופירש רש"י 'כאיש אחד בלב אחד'], ובא הכתוב לומר, אימתי 'תברכון את בני

הפסוק 'מה יקר חסדך אלוקים' בעת 'עטיפת הטלית' כשפניו עדיין מכוסות בטלית, ללמדנו, שאכן, רק בשעה שעיינו מכוסות מהביט סביבותיו - לדעת מה ייעשה בכל אחד מידידיו ובביתם, אז יש בידו להכיר את 'חסדך אלוקים' עמו.

לה. הקשה הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע (אבות שם) שהנה המשנה מעמידה את ההבדל בין תלמידיו של אברהם לתלמידיו של בלעם שהרי זה דבר והיפוכו, ומאחר שאצל תלמידי אברהם כתיב שהם אוכלין בעולם הזה ונוחלין בעולם הבא אם כן היה צריך לומר שתלמידי בלעם אינם אוכלים בעוה"ז ויורשים גיהנום, ומדוע הזכיר רק שהם יורשים גיהנום ויורדין לבאר שחת שהוא ה'כנגד' האמור בתלמידי אברהם שהם נוחלים עוה"ב. ומבאר כי כוונת המשנה במה שאמרה שהם יורשים גיהנום היינו בעוה"ז, מלבד מה שיורדים לבאר שחת בעוה"ב, כי מי שיש בו ג' מידות מושחתות אלו של עין הרע ורוח גבוהה ונפש רחבה הרי חיינו אינם חיים, שלעולם אינם מסתפקים ושמחים במה שיש להם, והם מלאים רוגז ומכאוב על הצלחת אחרים ועל כך שאין יכולים למלא כל תאוותיהם, לעומת זאת, אלו שזכו להיות מתלמידי אברהם אבינו אשריהם בעולם הזה וטוב להם בעולם הבא, חיים הם בעולם הזה בתוך 'גן עדן', כשהם תמיד מלאים שמחה ואושר החיים...

לפני כשנה ומחצה נלב"ע איש תם וישר שהיה מסתופף בצל קדשם של אדמור"י לעלוב זי"ע ה"ה הרב ר' משה כהן ז"ל מבני ברק, שהיה ידוע בשם 'משה בן עליזה' מאחר שנפצע לפני שנים רבות מאוד, ומני אז לא היה מסוגל להזיז אבר, ובכל עת וזמן היה יושב בכסא גלגלים (וויילטשער), ומלבד ראשו לא פעל גופו במאומה, אבל, ר' משה זה שרוי היה תמיד בשמחה, מעולם לא מש השחוק מעל פניו. שמעתי מבנו הר"י שיבדלחט"א ששאל את אביו, ילמדני אבי מורי, כיצד ניתן להיות שרוי בשמחה עצומה ובמאור פנים כה גדול כשמצבו כה קשה, וכל גופו כ'שבר כלי' ממש רח"ל, נענה לו רבי משה ואמר, הנה אילו היו כל הבריות שבעולם כמוני, כולם יושבים בכסאות גלגלים וזקוקים לעזרה בכל צעד ושעל אזי פשיטא שהייתי יכול להיות בשמחה, שהרי מה ביני לבין אחרים, אלא מאי, כולם בריאים ושלמים ורק אני משותק ומוטל בכסא גלגלים, וכי מן היושר שאהיה בצער ובעצבון על כך שכל ברואי עולם זכו לבריאות השלימה... וכמה אמת נוקבת יש בדבריו של יהודי 'פשוט' זה... כל חד וחד בקושי דיליה, יזהר מאוד שלא יהיה בעצבות על כך שטוב לאחרים...

לו. בדרך צחות אמר הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע ש'בלק' ר"ת ו'אהבת לרעך כ'מוך, ואם תשאל הרי אין זה מתאים לפי האותיות, תשובתך, כי אכן כשאין חברך מתאים עמך, ובאופן זמן שקשה לו לאדם, יתחזק גם כן ב'ואהבת לרעך כמוך'...

באר הפרשה - פרשת בלק

איש עם רעהו¹ מתוך עין טובה ושפלות הרוח. וחלילה לנו מלהיות מתלמידיו של בלעם הרשע להתנשא איש על רעהו, או בעין רעה² ושנאה אחד על חברו ח"ו.

נוראות מצינו בפרשתן היאך חס המקום ב"ה על כבוד

הבריות, וכמבואר ברש"י (כב לג) שאמר המלאך לבלעם שהורג הוא את האתון 'מפני שדברה והוכיחתך ולא יכלת לעמוד בתוכחתה וכו', על כן הרגתיה, שלא יאמרו זו היא שסלקה את בלעם בתוכחתה ולא יכול להשיב, שחס המקום על כבוד הבריות' (ועיין ברש"י שמביא

זו"ל הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע (לך לך תשל"ח, תשמ"א). הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע אמר חסידים באים הנה ומבקשים להם רבי, והרי אפשר להיות מתלמידיו של אברהם אבינו, כדאיתא במשנה מתלמידיו של אברהם אבינו ע"ה 'עין טובה ורוח

לז. כאשר עלה הגרי"ז הלוי מבריסק זי"ע להשתקע בארה"ק לא גחן לנשק הארץ, והגם שכתב הרמב"ם (הל' מלכים ה ט) וז"ל, גדולי החכמים היו מנשקין על תחומי ארץ ישראל ומתגלגלין על עפרה, וכן הוא אומר (תהילים קב טו) 'כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו', עכ"ל, אך בענותנותו אמר על עצמו שאינו מ'גדולי החכמים'... לעומת זאת היה מקפיד על מה שכתב הרמב"ם (הל' מתנות עניים י טו) 'גדולי החכמים היו נותנין פרוטה לעני קודם כל תפלה ואחר כך מתפללין, שנאמר (תהילים יז טו) אני בצדק אחזה פניך', פעם שאלו בנו הגאון הגרמ"ד זצ"ל מדוע נותן צדקה קודם התפילה אף שאינו (לטענתו) מגדולי החכמים... ומה נשתנה הנהגה זו שהוא נוהג בה, ממה שלא נישק אדמת הקודש בבואו לארץ.

והשיב לו בדרך משל, בעיר אחת חיפשו אחר 'בעל תפילה' חדש, אך לא הצליחו למצוא, כי האחד היה בעל 'קול נעים' אך מבלי יראת שמים, ומשנהו היה בעל יראת שמים אך ללא קול ערב, והשלישי - שני המעלות היו בו, כי היה ירא שמים מרבים וגם קולו נעים, אך דא עקא שאת ה'עברי' לא ידע ולא היה יכול לקרוא כהוגן, מה עשו חכמי הקהל, הבינו כי את השנים הראשונים אין ביכולתם למנות כחזן, כי אין בידם לשנות קולו של אדם, וגם יראת שמים אין בידם להכניס בלבו של השני, אמנם את השלישי בידם לתקן, כי ימנו עליו 'מלמד' מומחה שילמד אותו מחדש את כללי העברי, וכן עשו, כשנקבע לו זמן שעד ששה שבועות הוא ייהפך לבקי בתורת ה'דקדוק'.

למעשה, עברו ו' שבועות ועדיין לא ידע האיש לקרוא כהוגן, בלית ברירה מינו פרנסי הקהל חזן אחר... אלא שכעבור כמה שבועות בא האיש וטען הנה נא ידעתי כבר לקרוא כהוגן, ועליכם למנות אותי לחזן, אמו לו ראשי הקהל, מאחר שנתעכבת יותר ממה שנדברנו בינינו, ואחר ששה שבועות לא היית מוכן - העמדנו אחר תחתך, ומה נעשה עמו בזו השעה... אמר להם החזן, נו נו, אבל מה אעשה עתה עם ה'עברי' - כשאין לי 'עמוד' להביע אותו ולהכריז לפני הכל כי יחיד מומחה הנני בקריאת לשון קודש'...

וכזאת היתה תשובת הגרי"ז, מאחר שאינני מחזיק עצמי בתואר 'גדולי החכמים' לא נשקתי את הארץ, והרי לא הזיק מאומה, כי הקב"ה כבר ימצא אחרים שינשקו, אבל לגבי פרוטה לצדקה, מה נעשה עם העני... מוטב אעטר עצמי בתואר 'גדולי החכמים', כי בזה עכ"פ ירוויח העני את הפרוטה...

לח. הנה מצינו בחטא המרגלים שנענשו להיות ארבעים שנה במדבר, וכדכתיב (יד לד) 'במספר הימים אשר תרתם את הארץ ארבעים יום לשנה יום לשנה תשא את עונותיכם ארבעים שנה', והקשה הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, שהרי חטאם של המרגלים לא היה אלא יום אחד בלבד - היום בו שבו מארץ ישראל והוציאו דיבת הארץ, ואם כן מדוע נענשו כנגד כל ארבעים יום בהם הלכו בארץ ישראל. אלא מכאן למדנו יסוד גדול בעיקר הפגם של לשון הרע, שאין החטא בדיבור בלבד, אלא על כל ההסתכלות השלילית שבגינה ומחמתה דיבר לה"ו, שאם היה מסתכל על חברו בעין טובה לא היה רואה את חסרונו, ואף אם היה מבחין בהם אזי היה מתרץ ומצדיק אותם, אך מאחר שמביט עליו בעין רעה ואינו חפץ בטובתו על כן ראה את החסרונות שבו, וממילא כבר דיבר עליו. וזו היה חטאם של המרגלים שכל זמן הליכתם בארץ ישראל לא חיפשו לראות בטיבה ובמעלתה.. וממילא כל ארבעים היום הינם בחטא.

עוד כיו"ב). ומעתה קל וחומר בן בנו של קל וחומר אלף של כל איש ישראל באשר הוא לט', ולהיזהר בתכלית פעמים, אם חס המקום על כבודו של אותו רשע טמא הזהירות שלא לפגוע בכבודו^ט ושלא לצער אותו^י. ומשוקץ כבלעם הרשע, עד כמה עלינו לחוס על כבודו ואף אם הלה רודף אותו ומצער אותו עדיין יעביר על

לט. מעשה פלא והפלא שמעתי מבעל המעשה, שלפני כשנה ומחצה הציעו לבתו 'שידוך' עם בחור פלוני, והחלו הדברים להתגלגל ולהתקדם והגיעו קרוב לעמק השוה וכמעט שנגמר השידוך בכי טוב, אלא שברגע האחרון הודיעו 'צד החתן' כי אינם מעוניינים להמשיך וירדה ההצעה לטמיון. בינתיים כבר התארסה הבת לבחור אחר וכבר נערכו הנישואין בשמחה ובששון. והנה לפני כחודש ימים התקשר אותו שדכן שהציע בזמנו את השידוך שלא נגמר, ואמר לו כי אותו בחור עדיין 'תקוע' בפרק האיש מקדש... ועלה חשש אצל הוריו שמא פגעו בהם בזמנו כ'שהורידו' את השידוך, ואותה קפידא היא המונעת ממנו למצוא את זיווגו, על כן מבקשים שימחלו להם, מיד אמר לשדכן, לא היה כאן שום פגיעה ושום קפידא, ואין מקום ל'מחילה', אך השדכן אמר לו, אף על פי כן, אמור בפה מלא סלחתי, ואף תבקש מבתך שתמחל גם היא. תוך כדי דיבור אמר בקול גדול מחול להם מחול להם, וביקש מבתו שתמחל ותברך שבחור פלוני ימצא במהרה זיווגו, והוסיף לומר לה שמקובל מפי ספרים וסופרים כי בעת שאחד מוחל לשני הרי אותה שעה היא עת רצון במרומים לפעול ישועות, על כן מן הראוי שתנצל את שעת הכושר ותבקש בעד המצפים לישועה. סברה וקיבלה ומחלה בפירוש, והוסיפה לבקש בעד קרובת משפחתה שבגרה ויושבת וממתינה... וראה זה פלא, כעבור יומיים בלבד הציעו שידוך לבת משפחתה והיא בת ל"א שנים, ולא עברו ימים אחדים ונגמר השידוך בכי טוב. ולא זו בלבד, אלא שכעבור זמן מה פגש את השדכן הנ"ל, והלה סיפר לו, כי כמה ימים לאחר המחילה בא ה'בחור' הנ"ל בקשרי שידוכין, וכך הווה מעשה, מזה לפני זמן רב הצעתי להורי הבחור שידוך אלא שצד ה'כלה' לא אבה בו, ולפתע – כמה ימים אחר מחילתכם, חזרו הורי הכלה והתקשרו אלי מעצמם שאנסה לחזור ולעלות את ההצעה על השולחן, וכבר 'נשברה הצלחת' בקול רינה וישועה...

למען דעת א. עד כמה עלינו לחוש על כבוד הזולת, ב. וגם ללמד יצא על כוחה של המחילה לשדד מערכות ולפעול אותות ומופתים בקרב הארץ...

מ. בספרי קורות הדורות מובא שבעלות האור החיים הק' ממרוקו לארץ הקודש התיישב תחילה בעיר הקודש טבריה, אך לאחר זמן מועט עזב את פני העיר, וסיבת הדבר היה, שפעם אחת ישב לסעודת מצווה יחד עם רבה של טבריה הגה"ק רבי חיים אבולעפיה זי"ע, משהגישו את דברי המאכל לא אבה רבינו לאכול בנמקו שהוא מרגיש ששורה בבית זה רוח הטומאה, וכעבור דקות מספר אכן מצאו שהמשרתת פרחה נשמתה בחדר הסמוך ורבינו הרגיש זאת, אך יחד עם זה הבין שמעתה יעזבו אנשי העיר את רבם וילכו אחריו [מאחר שרק הוא הרגיש את הטומאה ולא ר"ח אבולעפיה], לכן נטל את מטלטליו ושם פעמיו אל עבר ירושלים קרתא דשופריא. וללמדנו עד כמה זהירות נדרשת בענין כבוד הבריות.

מא. מעשה נורא שמעתי מאחד שהחלו שערותיו לנשור בזה אחר זה (והיה אז צעיר לימים), ונכנס אל הרה"ק הפני מנחם זי"ע לבקש ברכתו, אמר לו הרה"ק, 'קרח' הם אותיות 'קרח', ואם מן השמים גלגלו עליך להיות קרח שמא יש בך מפגמו של קרח – שלעגת וצחקת על גברא רבה... ונזכר שאכן בהיותו בחור היה הולך להשתתף בעריכת השולחן של אדמו"ר אחד והיה ממלא פיו שחוק מהנהגתו, וסיפר זאת לרבי, נענה לו, אין לך עצה אלא לבקש מחילתו. יצא הלה והחל לחפש אחר מעונו של אותו אדמו"ר אלא שבינתיים עקר הלה את מגוריו לארה"ב, ולא ידע מה לעשות, ואמר למשמשו של הפני מנחם שיש לו שליחות מהרה"ק לילך לאותו אדמו"ר אך הוא מתגורר מעבר לים, וכששמע הפני מנחם את דבריו הגיב וכי אני שלחתי אותו... הוא צריך לפייס, ואין לו ברירה אלא 'ללכת אחריו למדינת הים'... ואכן נסע לארה"ב לבקש מחילה אולי יחוס אולי ירחם... בהגיעו שמה פגע בו הגבאי של האדמו"ר, ואמר לו בפליאה רבתית, וכי עד הנה באת... כלומר, עד לכאן הגעת בכדי לשחוק על הרבי... דע לך כי שמעתי ממנו מפורש כמה פעמים שאינו יוצא לערוך את שולחנו מחמת בחור פלוני המצחק...

ומלבד מה שרואים את העונש החמור של הפוגע בזולת ובפרט בזילותא דתלמידי חכמים שהקב"ה תובע על כבודם ויקרם (ברכות טז.) הרי עלינו להתבונן הרבה, כי פעמים הרבה שנדמה לאדם מה עשיתי, רק דברתי ורק צחקתי... ואינו יודע עד כמה עמוקה היא הפגיעה ומכתה אנושה, והרי הוא ממש שופך דמו ברבים, בחור עומד וצוחק ועל כן מנהיג עדה לחסידים היושב בכבודו של עולם אינו מסוגל לערוך את שולחנו ברבים מחמת פגיעתו הרעה של אותו בחור... והדברים נוראים למתבונן בהם, על כן היו חכמים והיזהרו בדבריכם...

באר הפרשה - פרשת בלק

מדותיו ולא יענהו דבר מ"ב (שהרי אינו גורע מבלעם שרדף אחר ישראל לקללם ולאברם מן העולם ח"ו ומכל מקום עדיין נוהר המקום שלא יבוא לידי בושה...).

ויה"ר שנזכה לראות את ה' המשגיח עלינו בכל צעד ושעל, והקב"ה יראה בנו רק את הטוב, ובמהרה יחיש גואל צדק לגאלנו.

מב. ידוע מה שהובא בגמ' (סנהדרין קה:) כל ה'משא ומתן' שהיה לבלעם עם אתונו, שבתחילה שאלו אותו שרי מואב מדוע אינו רוכב על סוס כי אם על אתון, וענה להם בלעם במרמה שאכן תמיד רוכב על סוס אלא שעתה נמצא הוא במרעה על כן היה מוכרח לרכוב על אתון, מיד פתחה האתון את פיה ואמרה הלא אנכי אתונך, הצטדק בלעם ואמר שלוקח אותה לטעון משאות, השיבה האתון אשר רכבת עלי, המשיך בלעם לומר שאין זה אלא באקראי בעלמא, וחזרה האתון לגלות את רמאותו ואמרה מעודך עד היום הזה והמשיכה לגלות 'סודות' ממעשיו, בבזיונות נוראים ועצומים וכמבואר שם בגמ'. ונמצא שאם בלעם היה שותק בתחילה מיד כשאמרה הלא אנכי אתונך הרי לא היתה מגלה קלונו ברבים והיה חוסך מעצמו כל אותם בזיונות, אלא מכיוון שהרגיש שהוא 'מוכרח לומר את המילה האחרונה', על כן שילם בכפל כפליים... וללמדנו כי המעביר על מידותיו ואינו משיב למחרפהו אזי מלבד השכר הטוב שיקבל מן השמים הרי מונע הוא מעצמו הרבה כאב לב...

בא וראה מתן שכרו של המעביר על מידותיו, שמעתי מפמ"מ הגאון רבי אשר דרוק שליט"א מעיה"ק ירושלים ת"ו, אשר נשא דרשת התעוררות בער"ב'מעמד' בבני ברק, בצאתו משם ניגש אליו אברך ואמר מחויב אנכי להודות לכם... נשא בו עיניו ותמה על מה תברך 'ברכת ההודאה'... ענה האברך במעשה שהיה, אחד משכניו רצה להרחיב אהלו ולהוסיף על דירתו, כל השכנים הסכימו חוץ ממנו מחמת סיבות שונות, והנה כעבור זמן מה, בחודש אלול, נולד לו ילד 'בעיתו ובזמנו' ללא רוח חיים רח"ל, והרגיש שיש עליו 'תביעה' מן השמים שעל כן באה אליו הרעה הזאת (אלא שלא נתחברו לו הדברים...).

והנה בכ"ד באלול, יומא דהילולא של החפץ חיים זי"ע נערכה עצרת התעוררות ל'בית יעקב', ואף ב"ב השתתפו באותה עצרת, שם נשא הג"ר רבי אשר דרוק מדברותיו, ועורר על עניין 'מעביר את מידותיו', כשהוא מביא דברי חז"ל מפורשים (ר"ה יז. חגיגה ה.) שהמעביר על מידותיו מוסיפים לו חיים על שנותיו, וקרא ר' אשר בקול, מי האיש החפץ חיים, ורוצה להגיע לשנות התשעים בבריאות - שיעביר על מידותיו, ונתן דוגמאות מחיי המעשה, כגון, אם אחד מהשכנים רוצה לבנות ולצאת החוצה' - הניחו לו לעשות כרצונו... וכיו"ב.

כשחזרה לביתה אמרה לבעלה אכן הנני להודות לך על שזירזת אותי להשתתף באסיפת החיזוק, אך דע לך כי עתידים אנו לשלם על כך מחיר יקר... שאף אני רוצה לחיות תשעים שנה, ושמעתי מ'הדרשן' שהעצה היא להיות מעביר על מידותיו, לוותר לשכנים ולתת להם להוסיף על דירתם כאוות נפשם. ואכן כבר באותו הלילה הודיע האברך הנ"ל אל כל שכניו שהוא מסכים לכל מה שהם מבקשים וחתם על הסכמתו. כעבור עשרה חודשים נולדו לו במז"ט תאומים בריאים ושלימים, וראה בכך אות מן השמים, שמאחר שהיטיב דרכיו רצה אלוקים את מעשיו ו'החזירו' לו גם אותו הילד ההוא שנולד מת (כי בכל המשפחות ש'מסביב' לא נראה כדבר הזה - לידת תאומים כבר דורי דורות)...

עוד מעשה שמעתי ממרא דעובדא, מה דבדידיה הוי בשבוע שעבר, ואף זה בעסקי בנייה שנינו... ששכנו רצה להרחיב ולבנות חדר נוסף לביתו אך הוא לא הסכים, ותבעו השכן לדין תורה, ואכן בשבוע שעבר עלו השניים לבית הדין ושטחו את טענותיהם, ובתוך הדברים אמר לו הדיין שליט"א כדאי לך לוותר... נענה האיש, אם הרב אומר שכדאי לי לוותר הריני מושך את כל טענותיי ותביעותיי, ומיד חתם שהוא מאשר לבנות. כשחזר לביתו מצא את בנו שהוא בן שנה שוכב על הארץ כשפניו כמעט שחורות מחוסר אוויר לנשימה, אחר שנחנק מכדורי שוקולד (המסוכנים לתינוקות לבליעה מבלי מציצה מקודם), הכניס האב את אצבעו לתוך פה התינוק בכדי להוציא את ה'כדור' אך שוד ושבר... בזה דחף את הכדור יותר לעומק הגרון, וכבר ראה את מר המוות כנגד עיניו רח"ל, נשא עיניו למרום וצעק, רבש"ע זה עתה ויתרתי... אנא ה' הושיעה נא, שוב הכניס את האצבע והצליח להוציא את ה'מזיק' מהפה, וחזר הילד לנשום והיו חייו לשלל...

באמת אמרו, כי בוודאי אין זה דבר קל כלל להיות מעביר על מידותיו... אך הקושי לאבד ילד ל"ע גדול הוא כהנה וכהנה... ומוטב ל'התייטר' בוותרנות מאשר לעבור ייסורים אחרים...

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: כח הרצון

פרשת בלק

בס"ד | גיליון מס' 336

כיצד 'צנח' סידור היישר על רעמת השיער הנכונה?

קום לך איתם (כ"ב, כ)

מידותיו ואם רצונו אמיתי להרבות חסד - הרי שמשמים יתנו לו את הכוחות להגשים את הרצון! אל לו לאדם למדוד את יכולותיו בהתאם לכוחותיו כעת, כי אם ירצה באמת - יתנו לו משמים כוחות חדשים לממש את הרצון!

בפרשת השבוע אנו מגלים את כוחו של הרצון - על דרך השלילה, בסיפורו של בלעם הרשע היוצא לדרך, בניגוד לרצון הבורא. האתון לא משתפת פעולה, פעם אחר פעם הוא רואה שרצון ה' שלא יילך, ובכל זאת הוא כן רוצה ללכת. ולפיכך, בורא עולם הוא שאומר לבלעם 'אם לקרוא לך באו האנשים קום לך איתם, ורש"י מגלה על אתר כי ביסוד האישור השמימי ללכת לדרך שבואר עולם אינו רוצה בה, עומד הרצון של בלעם, הואיל והוא רוצה - משמים מוליכים אותו לממש את רצונו!

ואם כך בבלעם שרצונו היה נגד רצון בוראו, על אחת כמה וכמה יהודי טוב, ילד, בחור, אברך או עמל לפרנסתו, שקם בבוקרו של יום ואומר לעצמו 'כן, אני רוצה להתחזק היום בלימודי', או 'כן, חפץ אני להתפלל היום כראוי!', או 'כן! היום אני שואף לשפר את מידותי ולהרבות בחסד לזולתי' - בוודאי שמשמים יסייעו בעדו לממש את רצונו, כי זו סגולת הרצון, שנותן כח שמימי המלווה למימוש השאיפה! אחים יקרים, הלקח שלנו מפרשת השבוע, הוא להכיר את כח הרצון הפועם בנו. לא להרים ידיים מול מכשולים ונסיונות, לא להעיף מבט אל עבר הכוחות שאנו חושבים שיש לנו. כי אם נרצה באמת, משמים יתנו לנו את הכח, יעניקו לנו את היכולת! כל מה שנדרש מאיתנו הוא לרצות, וככל שנרצה יותר, ורצוננו יהיה זך ואמיתי, טהור וכנה - כך נזכה שבואר עולם יסייע בעדנו לממש את רצוננו, ונזכה להגשים כל שאיפה, להשיג כל הישג, להגיע לכל יעד נרצה!

הסידור ש'צנח' במקום הנכון...

בית הכנסת של חסידי 'צאנז' בעיר העתיקה בצפת, הוא מקום מוכר למדי לאלו הנוהגים להתארח או לשיבות מעת לעת בין סמטאותיה הציוניות של עיר הקודש. לצד תושבים מקומיים המתפללים בקביעות במקום, מחזה נפוץ הוא לראות אורחים הנקלעים למקום, ומתפללים בבית הכנסת תפילה או שתיים. לצד כאלה המתפללים בקביעות ורק בית הכנסת הצפתי זר עבורם, יש לא מעט כאלה הנקלעים לבית הכנסת לראשונה בחייהם, ומביטים בתפילה בעיני תייר פערות...

המנוע החזק ביותר שמפעיל את כולנו, הכח העומד מאחורי כל מה שאנו פועלים, המקור ממנו נובעים כל המעשים שלנו - הוא מעיין בלתי נדלה של אנרגיה, ושמו 'כח הרצון'. כל אדם שמגשים שאיפה בחייו, שמגיע ליעד שהציב לעצמו, שמצליח לשים את ידו על הישג חשוב לו, זה הכל מכח הרצון.

לפני שאדם יוצא לדרך, כל דרך שהיא, ראשית הוא קובע לאן הוא רוצה להגיע. כלומר, מה הרצון שלו. זה לא רק ביציאה לדרך פיזית, אלא גם ביציאה למסע להגשמת חלום גדול, כמו הישג לימודי, הצלחה כלכלית, או כל יעד רצוי אחר. יעד רצוי - כשמו כן הוא, זהו היעד אליו מכוון הרצון, שהוא המנוע המניע את האדם להגיע אל היעד.

כח הרצון הוא מתנה עצומה שנתן לנו בורא עולם, כדי להעניק לנו את הכלי החשוב ביותר להתקדם בחיים. ברגע שאדם רוצה משהו, ורוצה אותו באמת, וככל שהרצון שלו חשוב יותר, חד יותר וחי יותר לנגד עיניו - יש לו את הכלי הראשון שיוביל אותו לאותה הצלחה. כי כח הרצון - הוא העומד בבסיסה של כל הצלחה, והיא נובעת ממנו. 'פותח את ידיך ומשביע לכל חי - רצון!' - בורא עולם פותח את ידו ומעניק לכל אדם חי את כח הרצון, כי ממנו יוכל לצמוח ולפרוח!

אולם כח הרצון הוא לא רק כח מניע ומפעיל. חז"ל חושפים כי בתוככי הרצון טמון כח רוחני רב עוצמה, כור של אנרגיה רוחנית כבירה, המובילה את האדם למימוש רצונו. דברי חז"ל 'בדרך שאדם רוצה ללכת מוליכים אותו', מגלים שהעובדה שאדם רוצה משהו - לא רק מניעה אותו באופן אישי לפעולה, אלא גם מעניקה לו משמים כוחות לממש את רצונו. כלומר, בשמים בונים את המסלול ומכשירים את הדרך, על מנת שיוכל להוציא את רצונו לפועל!

זה לא פחות ממדהים: אנשים נוטים לחשוב, שנכון שאנחנו רוצים כל מיני דברים, ונכון שאנו שואפים להתקדם בלימוד התורה, להתפלל בכוונה, להיטיב את המידות שלנו או להרבות בחסד, אבל אין לנו את הכוחות לכך, ולפיכך אנשים נוטים להישבר ולהתייאש ממימוש רצונם, מתוך חשיבה מוטעית שאין להם את הכוחות לממש את הרצון הכמוס עימם.

דברי חז"ל מגלים שלא היא, אלא שהעובדה שאדם רוצה לכשעצמה - נותנת לו כוחות ממעל להגשים את הרצון. אם הוא באמת רוצה להוסיף בלימוד התורה, אם הוא באמת רוצה להתחזק בתפילה בציבור ובכוונה, אם הוא באמת רוצה לשפר את

אוכל כשר, רק בשבת?

סוף העולם. זו תחושתו של בחור מארץ ישראל, שנקלע שלא בטובתו לבית חולים ענק באינדיאנה שבארצות הברית. הוא הגיע בעקבות חברו שאושפז שם לניתוח דחוף, והמשפחה ביקשה שישהה לצידו בשבת שלאחר הניתוח. בבית החולים הנוכרי, אין זכר לשבת, אין בלד של יהדות. לא מניין, לא אוכל כשר, לא נרות ולא זמירות. לפיכך הצטייד הבחור באוכל כשר בשפע, לעשות את השבת כראוי ולהתענג בתענוגים ככל האפשר, גם בתנאים כאלה...

ליל שבת. שני החברים בלובי המחלקה, האחד שוכב על מיטת בית החולים מתאושש, והשני עורך שולחן, פורש מפה, מקדש על היין, ומשורר זמירות עם חברו בנעימה. לפתע פתאום ניגש אליהם אדם זר - שנראה כגוי ממש!, ושואל באנגלית: 'האם יש לכם אוכל כשר?'

הם השיבו מיד בחיוב, והלה שאל אם יוכלו לתת גם לו לאכול. הם ניאותו ברצון, והזמינו אותו להצטרף לסעודה, כשעיניהם תמהות מה לאיש הזר ולסעודת שבת כשירה... לאחר ששבע, השיב ההלך הזר למבטיהם התמהים, והסביר: 'האמת, אינני שומר מצוות כלל, לא יודע מה זה בכלל. לא גדלתי על זה, לא חונכתי להכיר בתורה ובמצוות. אבל לפני כמה שנים שמעתי שיהודים אוכלים כשר, ומאז - אני מקפיד שבסופי שבוע, ביום השבת, אני אוכל כשר...'

וכך יצאתי לסיבוב בבית החולים הענקי, עובר ממחלקה למחלקה, ומחפש יהודים. עליתי קומה ועוד קומה, אני משוטט כבר שעה ארוכה, רעבוני צובט את בטני, אבל אינני רוצה להישבר, עודי מחפש יהודים שאפשר לקבל מהם אוכל כשר... ואז מצאתי אתכם! - סיים האיש, והודה בהתרגשות על הסעודה לפני שנעלם לדרכו...

סיפור מפעים זה, אותו שמענו מהבחור שהיה עד לו, מדהים כל כך: הנה כי כן, יהודי שעדיין אינו שומר מצוות, למרבה הכאב, אבל הוא רוצה לאכול כשר, לפחות בשבתות... וכיוון שרצה באמת - בורא עולם זימן לו אוכל כשר אל תוך בית חולים נידח באינדיאנה, בדרך ניסית של ממש, כי כשיהודי רוצה באמת - אבא שבשמים מסייע לו! אחים יקרים, הבה נרצה באמת. אם נרצה באמת - בורא עולם יסייע בידינו לממש את רצוננו, להתקרב אליו באמת!

הכרטיס שהונח מעל הארון...

שעת אחר הצהריים של ערב שבת, בבית כנסת מקומי, אי שם בעיר דרומית. בבית הכנסת ישב בחור, תלמיד אחת הישיבות בסביבה, ועיין בעלוני השבת לפי תומו. האמת, זה לא היה ממש לפי תומו, הוא פשוט המתין למשהו שאין סיכוי שיקרה...

העניין הוא, שאותו בחור, שאינו משתייך לקהילות החסידיים, העיר ה' את רוחו על חשיבות עניין הטבילה במקווה, והוא גמר אומר לקבל על עצמו לטבול מדי יום ביומו. לצורך כך הוא זקוק ל'כרטיס מנוי' למקווה, אולם עלות התשלום בגין המנוי החודשי היא למעלה מיכולתו. הוא מקבל סכום זעום מדי חודש כדמי כיס, ואין בסכום הזה כדי לכסות את עלות המנוי.

אולם הוא רצה, רצה באמת. ולפיכך, החליט כי ילווה סכום כסף - כדמי עלות המנוי, וינסה במשך החודש לכסות את העלות ולפרוע את ההלוואה. בדרך לא דרך, זימן לו ה' מדי חודש את הסכום הדרוש, וכך במשך שלושה חודשים הצליח לעשות מנוי חודשי, לטבול באמצעותו מדי יום, ולהשיב את ההלוואה עד סוף החודש.

אולם, בסיום החודש השלישי, מצא את עצמו ללא יכולת ללוות כסף. הוא אמנם השיג את סכום ההלוואה שלקח בתחילת החודש ופרע את ההלוואה, אך לא הצליח ללוות את אותו סכום שוב. בכל זאת לא רצה לוותר על הטבילה, מה עוד שאותו היום - היה ערב שבת קודש. לפיכך יצא לכיוון המקווה, וקיווה שה' זמן לו משהו...

הוא מגיע למקווה, ולמרבחה הפתעה - אין הפתעה. הוא מעביר את הכרטיס במכשיר, שמגיב בחריקה צורמנית וקובע במסך הדיגיטלי כי תוקף המנוי פג, יש להטעין מחדש... לנוכח זאת אין לו ברירה, הוא נכנס לבית הכנסת הסמוך, ומנסה לחשוב על מוצא מהסבך - איך ישיג כסף להטענת הכרטיס שלו?! הרי הוא רוצה בכל מאודו להיכנס למקווה ולטבול, אבל אין לו כסף לדמי המנוי!

עודו יושב בבית הכנסת, נכנס פנימה יהודי הדור פנים, ושואל אותו לפי תומו האם כבר טבל היום. הבחור הופתע, והחליט לגלות את כל האמת - כי לכך בדיוק הוא מצפה, אלא שאין לו כסף... המנוי החודשי - פג תוקפו, וכרטיס מנוי המשולם לפי כניסות - אין ביכולתו לממן. 'אני רוצה מאוד לטבול, לא רק היום, אלא כל יום!' - אמר הבחור והסתיר דמעה של רצון כנה, 'אבל אין לי איך!'

אותו יהודי התרגש, והשיב לו מיד: 'הקשב לי ידידי, אני גר פה בסמוך, ומחזיק כרטיס העובד לפי פעימות - דהיינו שעל כל כניסה יורד מהכרטיס סכום כלשהו, סכום נמוך ביחס לעלות כניסה חד פעמית. אני אשאיר את כרטיסי כאן, באופן קבוע!' - אמר האיש בנדיבות והניח את הכרטיס מעל ארון הספרים, 'אתה, מתי שרק תרצה, תוכל לקחת את הכרטיס מכאן, ולהיכנס למקווה כאוות נפשך, על חשבונך!'

הבחור הביט בו כאינו מאמין, אבל היהודי אכן עשה מעשה והניח את הכרטיס. 'תרגיש בנוח לעשות זאת מדי יום!' - אמר, 'אני אעקוב אחר הכרטיס, כל אימת שהסכום הטעון בו יאזל - אני אטעינו מחדש. אנחנו נשתמש באותו כרטיס, אני משאיר אותו פה!' - אמר, והלך לדרכו...

והבחור, כל שנותר לו - באותו יום, ובשאר הימים מכאן ואילך, הוא להגיע לבית הכנסת לגשת לארון הספרים, לשלוח את ידו אל מעל לארון, ולשלוח את הכרטיס. עמו הוא נכנס למקווה, ואחר כך משיבו למקומו, ואותו יהודי טוב - הוא שמטעין את הכרטיס מעת לעת...

את הסיפור שמענו מהבחור בעצמו, ויש בו מימד מרגש במיוחד: הנה כי כן, בחור שאף לעשות מעשה טוב, רצה בו באמת, אבל לא היה ביכולתו. הוא לא התייאש ולא הרים ידיים, הוא פשוט החליט לעשות מצידו הכל - להגיע עד לשערי המקווה, לרצות בכל הכח להיכנס...

ואז - בלי כסף, הוא הצליח להיכנס. באותו יום, ומדי יום. כי כשיהודי רוצה משהו באמת - הקדוש ברוך הוא נותן לו את הכח. אחים יקרים, הבה נרצה באמת, נרצה בכל הלב. נעמיד את שאיפותינו האמיתיות בראש מעיינינו, נפעל ליישם כל רצון הפועם בנו, בלי לחשוב על כמה איננו יכולים או איננו מסוגלים. ובורא עולם - הוא יעמוד לצידנו ויסייע לנו להגשים את רצוננו, להתעלות מעלה מעלה!

באחת השבתות התארח בצפת משפחה, אשר בבוקר יום השבת החליטה האם לקחת את בתה הקטנה לבית הכנסת, להתפלל בו תפילת שחרית. הן מצאו לעצמן מקום בקרבת קיר המזרח של עזרת הנשים, במקום ממנו שומעים ורואים היטב את הנעשה בבית הכנסת. הבת הקטנה נטלה את הסידור האישי הקטן שהביאה עמה האם, ונעמדה על גבי החלון הפונה לעזרת הגברים, כשהסידור בידה...

חלפו כמה דקות, ומבלי משים ניתק הסידור הקטן מידי הילדה וצנח מטה - אל עבר היכל בית הכנסת. האם נבהלה קמעא, הרי אין לדעת על מי נפל הסידור ובמי פגע, יתכן שנפל בעוצמה על יהודי מבוגר שנחבל קלות, יתכן גם שהבהיל את מי שהסידור נפל לצידו. היא גם לא מקומית, כך שמדובר בתקרית בכלל לא נעימה...

אולם את הנעשה אין להשיב. הסידור נפל על מי שנפל, אין לדעת במי פגע, ולידי מי הגיע. האם המתונה בדריכות עד לסיום התפילה, ואז נעמדה ביציאה מבית הכנסת, מחפשת ילד שתוכל לבקש ממנו להיכנס לבית הכנסת ולהוציא עבורה את הסידור, ושמא גם תצליח לפגוש במי שהסידור נפל עליו, ותוכל להתנצל בפניו.

לפתע יוצא יהודי מהיכל בית הכנסת, ומראהו - זר ומוזר. על ראשו רעמת שיער לבן גדולה, כיפה תלויה מעל בריוול, ולבושו מאוד שונה מהמקובל. ניכר עליו שאינו מבאי בית הכנסת בקביעות, ומבטו התווה והתועה - הסגיר שכל העניין הזה של תפילה קצת מוזר עבורו, כנראה שלא גדל או חונן על ברכי התפילה...

ואותו יהודי, בדיוק הוא, מחזיק בידי את הסידור הקטן שלה, ותר בעיניו אחר בעליו!

היא פנתה אליו מיד, התנצלה על שהסידור כנראה נפל עליו, ואמרה כי אכן כן, זהו הסידור שלה, והוא יכול להשיב לה אותו. ואז, להפתעתה, פנה אליה אותו יהודי, וסיפר בהתרגשות ובדמעות של ממש את סיפורו האישי:

ובכן, מסתבר שאכן כן, עד גיל מבוגר למדי, כל מה שידע על יהדותו - הסתכם בכך שידע שהוא יהודי. לא תורה ולא מצוות, לא שמירת שבת ולא תפילה. כלום כלום כלום. יהודי שלא זכה להתחנך על הכרת בוראו, לא ידע שיש לו אבא גדול וחזק בשמים, ולבטח לא ידע שאפשר לדבר אתו ולהתפלל אליו!

ועכשיו, בגילו המתקדם, החליט לבוא לצפת למטרת תיירות, לראות את העיר, את קריית האמנים, את העיר העתיקה, את השילוב בין הישן לחדש... הוא ידע שבמקום יש בית כנסת, והחליט שאולי זו הזדמנות להיכנס אליו, ולראות מה עושים בו. איך נראית תפילה? מה אומרים במהלכה? ואולי יזכה גם להתפלל בעצמו, לראשונה בחייו!

הוא נכנס לבית הכנסת, ידע שיש ספר כזה שנקרא סידור - ובו כתובות מילות התפילה הנאמרות על ידי הקהל. אולם התפילה כבר היתה בעיצומה, כל הסידורים כבר היו תפוסים, ולו לא נשאר סידור! לפיכך, נעמד לו האיש בשולי בית הכנסת וצפה בקהל המתפלל, כשרצונו חזק ואיתן להצטרף אליהם, אולם הוא אינו יכול, שכן אינו יודע מה אומרים, ואין לו סידור!

הוא כבר חשב להישר ולוותר על הזדמנות חייו להתפלל, אולם החליט להתעכב עוד קצת. הן כל כך רוצה הוא לחוות פעם את חוויית התפילה, לחוש אותה על בשרו, לומר את המילים עם הקהל, להיענות לקריאותיו של החזן! אין לו סידור - זו אכן בעיה, אבל הוא כל כך רוצה...

ואז, משמים, צנח עליו סידור מעזרת הנשים!!!

לא יאומן כי יסופר! הוא הביט בסידור ועיניו נמלאו דמעות! בורא עולם שלח לו סידור, ליהודי הטועה והמבולבל, התווה והנבון, זה שלא יודע מהי תפילה וניצב בה לראשונה מעורו - ולידיו אבא שבשמים הצניח סידור! בהתרגשות אין קץ פתח את הסידור, מאן דהוא הראה לו היכן אוחזים בתפילה, והוא זכה להתפלל עם הציבור - לראשונה בחייו!

ככל הסיפור הזה סיפר האיש הזר לאשה ההמומה, שהבינה שלא בחינם צנח הסידור מידי בתה... אבא הטוב שבשמים שלח אותו ליהודי שרצה להתפלל, ולא ידע איך, ולא היה לו סידור, וחש אבוד מול בית הכנסת הפועם. והנה כי כן, בכח הרצון שלו - הוא הצליח להביא לעצמו סידור יש מאין, לא יאומן כי יסופר!

סיפור מדהים זה, אותו סיפר מגיד המישירים הגאון רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א, מאיר את עינינו: אחים יקרים, כל מה שיהודי צריך זה רק לרצות, לרצות באמת. כשיהודי רוצה - לא משנה כמה הדבר רחוק, כמה אין זה הגיוני, כמה זה לא שייך, כמה אין לו כוחות או יכולות - בורא עולם יפיל את הדרך, יעניק לו את הכח!

כל מה שנדרש מאיתנו הוא לרצות, אבל לרצות באמת. הבה נרצה באמת להתעלות בתורה, הבה נשאף בכנות לשפר את המידות, הבה נחפוץ מכל הלב להתפלל בכוונה לאבא שבשמים. ככל שנרצה באמת - כך נזכה שבורא עולם יפתח לנו את השער, יתווה לנו את הדרך, יעניק לנו את הכוחות, ויוביל אותנו לממש את רצוננו!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

באמצעות התפלה נעשה האדם כ'בריה חדשה'

'ויפתח ה' את פי האתון' (כב כח)

"נתן בה כת לדרך כענין 'ה' שפתי תפתח' (תהלים נא י) ... כי מה' מענה לשון גם לבלתי מוכן" (ספרונג).

באר המשגיח רבי ירחם ליבוביץ:

ההשואה בין תפלתו של דוד שיפתח ה' את פיו ויתן בו דעת להגיד תהלותיו לבין הגס העצום של פתיחת פי האתון שהיא בריאה מיוחדת שנבראה בשטח ימי בראשית, מולמדת אותנו שפתיחת הפה לשבח ולהלל את הבורא פראוי משנה את האדם ל'בריה חדשה' ממש. כאותו שנוי שנועשה באתונו של בלעם בשעה שפתח ה' את פיה ובכך התעללה מדרגת ח' למדבר'.

דעת חקמה ומוסר' ח"ג עמ' קמז

'ונהיה אנחנו' ומתוך כך 'וצאצאינו'

'תמות נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמהו' (כג י)

"שתהיה אחריתי וצאצאי מעי כמו ישראל, כי אמנם בניו של אדם ויוצאי חלציו נקראים אחריתו" (ספרונג).

אמר רבי שמשון דוד פינקוס:

בלעם בקש בקשה מפרכת - שהוא עצמו יחיה כגוי שפל ואלו צאצאיו יחיו כבעלי מעלה וכזרע ישראל. מציאות זו מנגדת לטבע הבריאה, שכן טבעם של ילדים ללכת בדרך אבותיהם. הדרך היחידה לזכות לבנים טובים היא דגמה אישית; כאשר הילדים רואים את הוריהם הולכים בדרך התורה והמצוות, אזי ממילא מבקשים אף הם לצעוד בדרךם.

זוהי הסבה שאנו כורכים מדי בקר בברכת התורה את הבקשה על עצמנו ועל צאצאינו כחטיבה אחת - 'ונהיה אנחנו וצאצאינו... יודעי שמך ולומדי תורתך'. ללמדנו כי כדי לזכות לבנים טובים כשאיפתנו עלינו להשתדל להיות בעצמנו 'יודעי שמך ולומדי תורתך'.

'תפארת שמשון'

נשיאות פנים בשכר נשיאות פנים

'לא הביט און בעינקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלקיו עמו ותרנית מלך בו' (כג כא)

דרש החתם סופר:

במסכת ברכות (כג ב) הביאו חכמים: 'אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: 'רבוננו של

קריעת גזר דין בזכות עניתי אמן

'נאם שמע אמרי א-ל אשר מחזה ש-די יחזה' (כד ד)

דרש האדמו"ר רבי יעקב משה מקאמרנא כי הכתוב שלפנינו רומז להבטחה שהבטיחו חכמים (תיקו"מ א): 'כל העונה אמן בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה', וכדלהלן: "נאם" - אותיות 'אמן'; העונה 'אמן' בכל עת שהוא 'שמע אמרי א-ל' - שפאמרים ומשבחים את הקדוש ברוך הוא בברכה, יזכה שיקים בו: "מחזה ש-די יחזה", כלומר שיקרע גזר דינו. כפי שאמרו חכמים (תנחומא מקץ י) ששם 'ש-די' רומז לקריעת גזר דין, וכמאמרו: 'מי שאמר לשמים וגרץ די [בברית העולם], לאמר ליסורי די'.

'שלשלת קאמרנא' עמ' שעד

עולם, כתוב בתורתך (דברים יז): 'אשר לא ישא פנים', והלא אתה נושא פנים לישראל דכתיב (במדבר ו כו): 'ישא ה' פניו אליך?' אמר להם: 'וכי לא ישא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה (שם ח ט): 'ואכלת ושבעת וברכת' והם מדקדקים על עצמם [לברך גם כשהם אוכלים רק] עד פאת ועד פביצה?!" ויש לבאר את עמק פונת הדברים, כי שבחם של ישראל הוא בכך שאף בזמן שהקדוש ברוך הוא נהוג עמם במדת הדין ומשפיע להם את מזונותיהם בקשי ובמדה מועטה, עד שאין להם כדי אכילה לשבע, בכל זאת הם מקבלים עליהם דין שמים באהבה ומברכים אותו.

למעלה זו רמז הפסוק שלפנינו: 'לא הביט און בעינקב ולא ראה עמל בישראל' - הקדוש ברוך הוא נושא פנים לישראל בכך שהוא מביט בזכותיהם ואינו מתחסל לעונותיהם (כפי שפרש רש"י ע"פ תנחומא יד), משום שגם כאשר ה' אלקיו עמו" - הוא נהוג עמם במדת הדין [הנרמזת בשם 'אלקים'], עדן ותרועת מלך בו" - נותרים הם בקרבתם ורעותם אליו יתברך ואינם מתרעמים עליו כלל.

'תורת משה'

פדי לקום כיהודי יש ללכת לישן כיהודי

'הו עם כלביא יקום וכארי יתנשא לא ישכב עד יאכל טרף' (כג כד)

דרש האדמו"ר בעל 'ייטב לב'

סגלה ידועה היא למי שחפץ להשפיע קום בשעה מסוימת, שבשעה שהולך לישון יקרא קריאת שמע בכונה, ואחרי כן ישא תפלה ויפרט את השעה שהוא מבקש לקום; "ומפקיד רוחו, והקדוש ברוך הוא מחזיר לו פקדונו בשעה שרוצה לקבלו".

סגלה זו נרמזה בפסוק שלפנינו. כיצד זוכים ישראל שיתקם בהם: "הו עם כלביא יקום וכארי יתנשא", בזכות שמקיימים בעצמם: "לא ישכב עד יאכל טרף", וכפי שפרש רש"י: "כיצד? קורא את שמע על מטתו ומפקיד רוחו ביד המקום".

יש הקמים פארי, ויש הקמים כלביא

'הו עם כלביא יקום וכארי יתנשא' (כג כד)

"כשהו עומדים משנתם שחרית, הן מתגברין כלביא וכארי לחטוף את המצוות, ללבש טלית לקרא את שמע ולהגיה תפלין" (רש"י).

יש להבין: מפני מה הצרף הכתוב להמשיל את הקמים בבקר גם לארי וגם ללביא [גור אריות קטן (רמב"א)], הלא אם פארי יתנשא, על אחת כמה וכמה ש: כלביא יקום?

פרש רבי שאול בראך רבה של קאשוי:

רמז הכתוב לשתי דרגות שיש במשפטי הבקר: יש המתנשאים פארי בכך שהם משפיעים בשעה מקדמת דיה, ובכך הם יכולים לקרא קריאת שמע בזמנה בתוך סדר התפלה, ובעודם עטורים בתפלין - כאזהרת חכמים (ברכות יד ב): "כל הקורא קריאת שמע בלא תפלין - כאלו מעיד עדות שקר בעצמו". אולם פנגדש יש המתקשים להתנשא פארי, אלא מאחרים לקום כלביא סמוך לסוף זמן קריאת שמע. כיון שכך הם נאלצים לקרא קריאת שמע לפני התפלה, בלא תפלין ושלא על סדר התפלה, ורק לאחר מכן עומדים להתפלל.

אף רש"י רמז לכך בפרושו, כשהקדים "לקרא את שמע", ורק לאחר מכן: "ולהגיה תפלין", אף שלכתחלה יש להגיה תפלין קודם קריאת שמע כדי שלא יהיה הקורא כמעיד עדות שקר. זאת משום שבקש לרמז אף לאלו שדרגתם פחותה כלביא, אשר אף הם זוכים לקרא קריאת שמע בזמנה מדי בקר.

כהיום תמצאון'

איך תבוא הגאולה?

"חסיד אחד התענה על אריכות הגלות, ונתגלה לו בחלום: איך תבוא הגאולה והעולם אינם משגיחים לענות אמן על הברכות שמבקשים בהן על הגאולה."

דרך משה' [לרבי משה כהנא אב"ד גיביטש, אמשטרדם תנ"א] ליום י"א

בני אמונים. עונים אמן לכל ברכה.

ג'דל' (יא): העקר העשירי - ההשגחה

השגחה פרטית על כל מעשי בני אדם העקר העשירי מחייבנו להאמין שהבורא יתברך שמו יודע את כל מעשי בני האדם ואת כל מחשבותיהם. להוציא מדעת הכופרים הקדמונים שסברו שלאחר הבריאה עזב הבורא את עולמו להנהיג השבע או מסר השגחתו לשלוחיו. בעקב זה אנו מצהירים כי הקדוש ברוך הוא כבדוד ובעצמו יודע ומשגיח על כל מעשי בני האדם ומחשבותיהם, כפאמר (תהי' לה טו'): "גדל העצה ורב העלייה אשר עיניך פקחות על כל דרכי בני אדם..." (פיה"מ לרמב"ם סנהדרין הקדמה לפ'). עקר זה בא כהקדמה לעקר הבא שהקדוש ברוך הוא משלים שכן לעושי מצוותיו ומעניש לעוברים על דברו.

את העקר הזה בקש הקדוש ברוך להנחילו כאשר התגלה אלינו על הר סיני בעת מתן תורה ואמר (שמות כ ב): "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים". לא אמר: "אנכי ה' אלקיך אשר עשיתי שמים וארץ", אלא: "אשר הוצאתיך מארץ מצרים". לפי שהאמונה ביציאת מצרים היא השלמה הכרחית לאמונה במציאות ה'. שכן יציאת מצרים והסים הגדולים שארעו במהלכה, גלו לעין כל שהקדוש ברוך הוא שברא את הבריאה כלה לא עזב את הנהיגה לרגע, אלא בכל עת ובכל שעה הוא משגיח ומושל על כל פרט ופרט המתרחש בה, והוא יודע את דרכיו ומחשבות לבו של כל אדם (אחות תי"ט לראש"ט יא כ).

המבין אל כל מעשיהם - שגלו ושפסתר

בפיט ג'דל' חלק המשורה את ענין ההשגחה לשני חלקים: "צופה" - הקדוש ברוך הוא יודע מעשי בני אדם, ו"יודע סתרינו" - ואף יודע את כל המחשבות שבלב (עיון תפלה בספור אצור התפלות).

את הפסוק (משלי טו א): "שאל ואבדון ג'דל' אף כי לבות בני אדם", פרש הגר"א כן: בל יטעה האדם לסבר כי הקדוש ברוך הוא טהור ואינו מבטח במקום טמא, ועל פי לא יבטח בו בהסתתרו כדי לחטא ולטמא את נפשו. שכן אף "שאל ואבדון" שהם תכלית הטמאה, הם "ג'דל'" - על אחת כמה וכמה "לבות בני אדם". על כן אנו מצהירים כי הקדוש ברוך הוא: "צופה יודע סתרינו" - שאף בחסאים המגנים שאנו חוטאים בסתר הוא צופה יודע (סדר יצא חיים).

מלבד הכרתנו בידיעת ה' ובהשגחתו על כל המעשים - אף אלו שפסתר, אנו מוסיפים ומצהירים כי הקדוש ברוך הוא "מביט לסוף דבר בקדמתו" - והמקור מראשית הבריאה ועד סופה גלויים לפני מראש ומקדם. זאת משום שכל הבריאה כולה משתלשלת מראשיתה ועד אחרייתה בדרך של סבה ומסובב, והבורא יתברך הוא עלת של העלות וסבת כל השבות, והוא: "מביט הקדוש ברוך הוא צופה במעשינו יודע סתרינו" - מבטח לבנו מביט לסוף דבר בקדמתו - מראשית הבריאה.

תפלה, נסיון ושיועה

אף על פי ששמו של ר' אלקים לא הזכר במפרש במכתב, נתן היה להבין בקלות מחכמו כי האשמים המרפזיים בכל המצב העגום שאלינו נקלעו דירי הבנין הם לא אחרים מר' אלקים ומשפחתו.

אך למותר לצין כי תכנו של המכתב היה תלוש מהמציאות לחלוטין. ר' אלקים הוא אברך עדין נפש ונעים הליכות, ורחוק ממריבה כרחוק מזרח ממערב. יתכן שיצר הקנאה עמד בעוכריו של אותו שכן בשעה שכתב את דבריו, אולם מפל מקום הדברים הקשים שנכתבו במכתב ועמדו בשעות האחרונות לעיניהם של כל השכנים בבנין, פלחו את לבו כמקורות חרב, והוא התקשה להשלים עמו.

פגוע וכואב מהר רבי אלקים תלש את המכתב מדפן המעלית, ואחר כנס לביתו כשהוא סוער ודואב. הפגיעה הפואבית שלוב העיפות האפינית לסופו של יום הצליחה להשיג מלבו של ר' אלקים את הקבלה שיקבל זה עתה. מתוך הכאב שבו היה שרדי הוא התישב לצד השלחן בסלון, נטל לידיו גליון ניר וטוש שחר, והחל לכתב מכתב תגובה.

ר' אלקים נחן בלשון משחזר, ומכתב התגובה המפרט שיצא מתחת ידיו האמונות כשהוא כתוב לשם ויתפארת עשוי היה להשיב לאותו שכן מנה אחת אפים ובד בבד להבהיר לכל השכנים אחת ולתמיד מיהו האשם האמתי במצב שנוצר.

כתבת המכתב השקטיה בקמע את רוחו הסוערת, והוא הלך לישן בלב רגוע. מחר הוא יחלה את המכתב ויכתב ילקוט מעליו כל טענה ומענה.

למחרת בבקר התעורר כהרגלו בשעה מקדמת, וכאשר בדרכו לצאת לתפלה הבחין במכתב שהיה נח על השלחן בסלון קפא על מקומו בבהלה. לפתע ניזר שבקבלה שקבל רק אמש בעמדו בתפלה והוא הפה על מצחו בבהלה; אף יתכן שלא הבנתו! "הרהר לעצמו, הלא משמים קבלו את תפילתי והעמידו בפני נסיון שבכתי ליעמד בו, והנה אני עומד להפסיד הכל..."

תוך כדי הרהור נטל את המכתב מהשלחן, אותו המכתב שעל פסחו עמל אמש, קרע אותו לפסות קטנות והשליכו לפח האשפה.

ר' אלקים צעד בדרכו לבית הכנסת בפסיעות מתרונות. לבו התמלא בהודאה לקדוש ברוך הוא על כך שהזכיר לו את הקבלה שקבל אתמול בטרם הספיק לעשות מעשה בלתי הפיר.

את תפלת שחרית הוא התפלל בהתרוממות רוח מיחדת, כזו השמורה למי שזכה לעמד בנפסיון. גם הפעם הוא הרבה תפלה לפני ה' שיקבל את מנחת נפשו ויקרבו עלבונו באהבה וימרו ויחוש להושיעו, ומשפס תפלתו פשטה בלבו מן שלוח בלתי מרת. הוא חש כי הפעם ישועתו קרובה באמת.

במים הבאים היה עליו להמשיך ולהתמודד עם הנפסיון. חסר התגובה מצדו התפרש בעיני פמה מהשכנים כהספקה לדברים שנכתבו במכתב. הנפסיון היה קשה, אולם היה לו ברור כי הקדוש ברוך הוא לא יעמיד בפניו נסיון שאין בכחו לעמד בו, והוא דבק בקבלה שקבל על עצמו ובחר שלא להגיב כלל.

כצפוי הסערה שהתחוללה בבנין מגוריהם שככה אט אט, אולם בד בבד חללה שמש השועה לזרח בביתם של ר' אלקים ורעייתו. פחות משנה לאחר מכן הם זכו לחבק בן זכר בריא ושלם, בשעה טובה ומצלחת.

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש טז תמוז תשפ"א: הדלקת נרות: ירושלים 7:13 תל-אביב: 7:28 חיפה 7:21 מוצאי שבת: ירושלים: 8:31 תל-אביב: 8:34 חיפה: 8:35 ר"ת: 9:05

פרשת בלק

"מה טובו אהליך יעקב"

בני הישיבות העוסקים בתורה, מקיימים את עם ישראל ומצילים אותו מאויביו, וזוהי הברכה הטובה ביותר לעם ולארץ!

נלמד מהפסוק: "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל" (פרק כד-ה) ואמרו חז"ל (סנהדרין קה:): א"ר יוחנן, מברכתו של אותו רשע אתה למד מה היה בלבו. ביקש לומר שלא יהו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות "מה טובו אהליך יעקב"... אמר רבי אבא בר כהנא כולם חזרו לקללה [=כל הברכות של בלעם חזרו לקללה כמו שהיתה כוונתו מתחילה. רש"י]. חוץ מבתי כנסיות ומבתי מדרשות שנאמר "ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלקיך" – קללה ולא קללות.

יש להבין: כאשר כל הברכות חזרו - עקב החטאים - לקללה, כפי שהיתה כוונת בלעם מתחילה, מדוע נותרה רק ברכה זו של "בתי כנסיות ובתי מדרשות" משאר ברכות? ומדוע מהסיבה "כי אהבך ה' אלוקיך"? מה המיוחד בברכה זו שצריך לה אהבת ה' מיוחדת כדי להותיר רק אותה?!

התשובה היא: משום שבלי בתי המדרש והיכלי התורה אי אפשר לשרוד אפילו יום אחד! אין קיום לעם ואין גם קיום לעולם! וכמש"כ "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתיו". נמצא שכל ההצלה וההגנה תלויים רק בלימוד התורה שבישיבות ובהיכלי התורה. וממילא בכל מצב, על זה אי אפשר לוותר!

וידועים דברי חז"ל: "הקול קול יעקב"... בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, אין ידי עשיו שולטות. וכן אמרו (מד"ר בלק): אמר הקב"ה לישראל: אם שמרתם מצוותי אני מפיל שונאיכם לפניכם. וכן (במד"ר קדושים): אמר הקב"ה לישראל: בני עסקו בתורה ואין אתם מתייראין משום אומה. וכן בגמרא (מכות י:). מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה - שערי ירושלים שהיו עוסקים בתורה.

וזהו שאמרו חז"ל (במד"ר תולדות ס"ה): נתכנסו כל האומות אצל בלעם, אמרו לו, תאמר, האם אנו יכולים לנצח אומה זו? אמר: לכו וחירו על בתי כנסיות ובתי מדרשות שלהן, ואם מצאתם שם תינוקות מצפצפין בקולן, אין אתם יכולים להם, שכך הבטיחם אביהם "הקול קול יעקב" וכו'.

במכתב (מכ"ג אדר תשכג) כתב (בין היתר) רבינו הגרא"מ שך זצ"ל: "ומי שיש לו מח בקודקדו יבין וידע כי כל קיומנו בכל שנות הגלות המר הזה, שלא התערבנו בין האומות היא רק ע"י התורה ולומדיה. והרי עמים רבים גדולים ועצומים אין זכר להם, ואנחנו המעט מכל העמים ב"ה חיים וקיימים, וכל מדינה שנתדלדלה מלימוד התורה. התבללה. וסוף היה שאפילו שומרי מצוה לא היו, וכל מדינה שהחזיקה בלימוד התורה ויסדו ישיבות, החזיקה מעמד בזמנים הקשים ביותר תחת גזירות וכו'.

מי נדחה מפני מי?
באחת הפגישות שקיים כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג - רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זצ"ל עם ראשי השלטון החילוני, התבטא אחד מהם בנוכחותו, שכדי לאפשר דו-קיום בחיים המשותפים צריך כל צד לוותר משלו... השיב לו הרבי: "עליכם לדעת שיש דברים עקרוניים, אשר היהודי החרדי אינו יכול בשום אופן להתפשר עליהם בעוד שעמיתו החילוני לא יפסיד בגללם מאומה. עליכם לדעת שיש יהודים, אשר אינם יראים משום דבר שבעולם זולת מאש הגיהנם בעלמא דקשוט".

"אני עצמי בהיותי בשבי הנאצים ימ"ש, לא בא בפי שום אוכל לא כשר, למרות שהייתי צפוי למות ברעב, ולא עשיתי שום מלאכה ביום ש"ק, על אף הסיכון הממשי שיוציאוני להורג בגלל התנהגותי זו. ואילו לאדם שאינו נזהר בכשרות, לא יאונה כל נזק, אפילו אם יאלצו אותו לאכול מאכלים כשרים דוקא!"

"מוגנים בזכות לומדי התורה..."
בימים הטרופים של מלחמת תש"ח כתב **הגרצ"פ פרינק זצ"ל** מכתב למפקדת הצבא. וכך כתב בין היתר: "חלילה להוציא ולנתק את בני הישיבות מאהלי התורה ולשבעדם לצבא המלחמה, אימונים או שאר עבודות. וידעו נאמנה שכל מי שמסר נפשו וחיייו לשקידת התורה, הנהו איש צבא מלגיון מלכו של עולם להגנת עמנו וארצנו. וכל אלה העומדים במערכת הקרב עם האויב מוגנים בזכות לומדי התורה..."

ומסיים את מכתבו בזה הלשון: "בכל לבי אני קורא לכם, הבו גודל לאלוקנו ותנו כבוד לתורתנו, שלא ייבש המעיין וקול התורה לא ידום. כדאי הוא קול התורה שבכותו להגן לכל היורדים לשדה המלחמה, שיחזרו במהרה בחיים ושלום לביתם בזר הנצחון, וממשלת זדון תכלה ותעקר מן הארץ".

עמוד ההוראה

הדפסת והפצת העלון השבועי "איש לרעהו" פרשת בלק, הפועל למען הזולת נתרמו באדיבות יו"ר זמנהלי "הליגה למלחמה בשחפת ובמחלות ריאה בישראל - ירושלים" - ע"ר, לעילוי נשמתה של מנהלת הליגה מרת הדסה אסתר זיסל בת יעקב ישראל סוקוליק-סמית ע"ה הקדישה את חיה לטובת הזולת, חן ברימי מחלות ריאה וחן במניעתן, במסגרת הליגה למלחמה בשחפת. גייסה כספים מקרנות צדקה עבור משפחות נזקקות שנמנעו בעקבות מחלות ריאה. לרגל יום השנה, נפטרה ביום כ' תמוז תשס"ה, ת.נ.צ.ב.ה.

לשמור כבודו של כל אדם באשר הוא!

נלמד מהפסוק: "זיפתח ה' את פי האתון... ואתה החייתי" (פרק כב-כח, לג)

וכתב רש"י (מהמדורש): ועתה מפני שדיברה והוכיחה ולא יכלת לעמוד בתוכחה כמו שכתב "ויאמר לא" הרגתה: שלא יאמרו זו היא שסילקה את בלעם בתוכחה ולא יכול להשיב, שחס המקום על כבוד הבריות.

אמרו חז"ל על בלעם הרשע "וישם ה' דבר בפיו", נתן לו הקב"ה רסן וחכה בפיו. והביא הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל (בספרו דרכי מוסר) את תמיהתו של הסבא מקלם: הלא לכל אדם יש בחירה והיאך לקח ה' ממנו את כח הבחירה? [ושמא ניתן לתרץ, לאור מה שכתבנו בעלון "איש לרעהו" - פרשת "חוקת", עפ"י הפסוק (במשלי כא-א) "לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפוץ יטנו" עיי"ש].

וביאר הסבא מקלם, כי באמת ה' לא לקח ממנו את כח הבחירה, אלא הקב"ה גילה את עיניו והראה לו את מעלתו וחשיבותם של ישראל, וממילא לא העיז יותר לקללם והיה מוכרח לדבר בשבחם של ישראל.

והוסיף הרב ניימן, כיצד יש לראות את מעלתם של ישראל, עפ"י מה שסיפרו חז"ל בגמרא (בבא מציעא פג): מעשה ברבי יוחנן בן מתיא שאמר לבנו צא ושכר לנו פועלים. הלך ושכר ופסק להם מזונות, וכשבא אצל אביו אמר לו: בני, אפילו אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך שהם בני אברהם יצחק ויעקב.

וראים מכאן כיצד צריך לראות את מעלתם המיוחדת של עם ישראל. הרי הפועל הפשוט הזה שהוא בעצמו לא מחשיב את עצמו, ולא עולה על דעתו שמגיע לו יותר מאשר פת וקטיניות, בכל זאת רבי יוחנן בן מתיא אומר לבנו: אם פסקת להם מזונות סתם, אזי אפילו סעודה כסעודת שלמה לא מספיקה להם, אלא מגיע להם כאברהם מפני שהם בני אברהם.

כי על כן, רבי יוחנן בן מתיא שאמר זאת, הבין היטב מה היא מעלת נפש מישראל שכל "יהודי פשוט" שהוא בן אברהם יצחק ויעקב, יש לו קשר עם האבות הקדושים. אין יהודי פשוט! כל "יהודי פשוט" הוא יותר חשוב ויותר מרומם מהשרים הגדולים של אומות העולם, מפני שהוא בן אברהם יצחק ויעקב, כמו שאמר הכתוב "כל השמים כאין נגדו מאפס ותהו נחשבו לו". ועוד, כל "יהודי פשוט" קשור הוא עם התורה הקדושה, והתורה הקדושה מקשרת אותו אל הקב"ה, ולכן כל יהודי הוא מרומם ונישא עד לאין שיעור.

וזהו שכתב הרמב"ם (סנהדרין פכ"ד ה"י): אל יהיה כבוד הבריות קל בעיני האדם, שהרי הוא דוחה לא תעשה של דבריהם. וכל שכן כבוד בני אברהם יצחק ויעקב המחזיקים בתורת האמת, שיהיה זהיר שלא יהרס כבודם."

מובא במאסף ישורון (חלק מא) שכאשר קרא פעם הגאון רבי שריה דבילצקי זצ"ל באחד מכתבי העת התורניים תיאור על דרכו של תלמיד חכם גדול מרביץ תורה הנוהג לזרוק מרה בתלמידיו בביטויים חריפים בשעה שמוסר את שיעורו, עמד רבי שריה ושיגר מכתב למערכת ובו כתב את הדברים הבאים לשם פירסומם:

"עז היום ידעתי כי כשאומרים לאחד גנב או עם הארץ... עוברים על איסור דאורייתא בלאו של "ולא תונו", ואם זה ברבים עוברים גם על איסור מלבין פני חברו ברבים שאיסורו ועונשו חמור מאד מאד, ואסור גם בדרך שחוק כמש"כ בספר חובת השמירה למרן הח"ת... ואם כן, מי הם הראשונים או האחרונים המתירים כל זה בשופי המחכה לתשובתכם. ידידכם..."

"בזכות הזהירות הרבה בכבודו..."

סיפר הרה"ג רבי אברהם צבי טויב שליט"א: כשלמדתי בבחורתי בישיבת פוניבז', היה שם בחור בעל כשרון אדיר שקלט ברגעים את הנלמד, אך היו לו בעיות קשות בהתנהגותו שבעטיין הספיק להזיק מכמה ישיבות. אף בפוניבז' שלח ידו במעשי קונדס לא מעטים עד שבאחת הפעמים הגדיש את הסאה וקיבל הוראה חד משמעית לקום ולעזוב.

הוא ניגש אלי והתחנן שאעזור לו לנסות לסדר שיוכל להשאר. באתי לרבינו הגרא"מ שך זצ"ל וסיפרתי לו על הבחור שנשלח מהישיבה. הוא הקשיב והרהר בקול "מה ניתן לעשות איתו"? ולפתע שאלני: "היכן נמצא הבחור ברגעים אלו"? השבתי שנמצא בחדרו בפנימיה. אמר לי הרב שך: "הבה נרד. נכנס לחדרו ונדבר על ליבו שישוב לדרך הטובה!"

כמוכן שהגבתי מיד שאין זה לכבודו של ראש הישיבה שיטריח עצמו לחדרו של הבחור, והצעתי שאקרא לבחור שיבוא להיכל הישיבה לראש הישיבה. אך הרב שך התעקש לבוא לחדרו. הוא אחז בידי וכך הלך מרחק די גדול עד לחדרו של הבחור.

כשהגענו לחדר אמר הרב שך לבחור: "מה אתה חושב שהחיים קלים לכל אחד?! נראה לך שהיה לי כל הזמן טוב וקל? היו לי עליות ומורדות כל העת! אבל דע לך, כל המשברים חולפים אם דבקים ביעד האמיתי ואז מגיעים למטרה הנכספת! כך הוסיף ודיבר על לב הבחור וכשחש שהדברים מחלחלים ללבו דרש ממנו הבטחה להמשיך דרכו מה שסלל את הדרך להשארותו בישיבה.

לאחר שיצאנו, שאלתי את הרב שך מדוע מצא לנכון להטריח עצמו עד לחדרו של הבחור, הרי יכולתי לקרא לו לאולם ושם היה שומע את אותם דברים מראש הישיבה?

ענה לי הרב שך תשובה מאלפת: "כשסיפרת לי שזרקו אותי מהישיבה הבנתי שהגדיש את הסאה. חשבתי לעצמי, מה עוד ניתן לעשות כדי להצליח לשנות בו משהו ואז אמרתי לעצמי: אעשה מאמץ מיוחד. אטריח עצמי, בשביל שלא יתבייש שיראווהו מגיע אלי להיכל הישיבה לעיני-כל. אלך עד לחדרו לחזק אותו. אולי בזכות המאמץ לבוא עד אליו והזהירות הרבה בכבודו, תהיה לי סיעתא דשמיא מיוחדת". ואכן זכה לס"ד מיוחדת. הדברים פעלו והבחור חזר למוטב.

הלמות עמלים

כבודה של ילדה...

אחד ממקורבי הגה"צ רבי שלום שבדון זצ"ל שלח את בתו הקטנה עם מגש עמוס במשלוח מנות בפורים למעונו של רבי שלום. אך בכניסתה לביתו רפו ידיה והמגש על כל תכולתו נפל ארצה. בקבוק היין התנפץ לרסיסים והיין נשפך על הארץ.

מבוכה רבה ובושה כיסו את פני הילדה. רבי שלום ששהה בחדר הפנימי הבחין במתרחש, מיהר לצאת ולהפוך את התקלה לאירוע מוצלח... ובכך להפיג באחת את בושתה של הילדה. הוא קרא בהתלהבות: כמה טוב שבקבוק היין נשבר הרי חז"ל אומרים (עירובין סה). "כל בית שלא נשפך בו יין כמים, אין בו סימן ברכה".

רבי שלום המשיך בהתלהבות גואה ובצהלה רבה ששחפה את כל בני הבית למול שברי הבקבוק: "ברוך השם נשפך יין בבית. כזה סימן ברכה בפורים הרבה זמן לא היה לנו..." ושמחת הפורים גדלה שבעתיים.

קול חוצב

לשמור על כבוד השואל...

סיפר הגאון רבי דוד כהן שליט"א (ראש ישיבת חברון): "יום אחד השתתפתי בשמחת "שבע ברכות" שהיה נוכח בה הגאון רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל. בעלי השמחה כיבדו את רבי אברהם לשאת דברים לכבוד החתן. והנה באמצע דרשתו הפסיקו אברך צעיר שנוכח במקום והעיר על דבריו, אך דיבר שלא לענין ובחוסר דרך ארץ עד שממש צרם לאוזני השומעים.

"רבי אברהם התייחס אליו בצורה מכובדת מאוד ושיבח את שאלתו. אנכי תמהתי על הנהגתו הזו של רבי אברהם ביודעי שאם הלה היה עושה כן לדרשנים אחרים, אזי או שלא היו מתייחסים כלל, או שהיו מעמידים אותו במקומו הראוי..."

לאחר שסיים רבי אברהם את דבריו, ניגשתי אליו ושאלתי: מדוע לא העמדתם את אותו שואל טרדן על האמת להראות לו שטעה בכל דבריו?

השיב לי רבי אברהם: האברך הצעיר הזה ששאל, מטבע הדברים יש להניח שאשתו נמצאת מאחורי הפרגוד, וכאשר שומעת את קולו, תיכף ומיד מטה אוזן לשמוע את אמרי פיו, ואם אני לא אתייחס אליו בכבוד הראוי יש לחשוש אלו תוצאות עלולות לצאת מזה. וכאשר הנני מכבדו ומשבח אותו הרי כל השלום-בית מתחזק אצלו.

והפטיר רבי דוד: "יותר ממה שהתפעלתי מענוונותו של רבי אברהם, התפעלתי מחכמתו אידך שבין רגע על-אתר, חישוב כל זאת".

אגן הסהר

לדון וללמד זכות על כל אדם מישראל!

נלמדה בדרך דרש ורמז, מהפסוק: "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלוקיו עמו" ... (פרק כג-כא)

ופירש כ"ק האדמו"ר, גאב"ד אונגוואר הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל (בספרו משנה הלכות מ"מ עה"ת) את הפסוק כך: "לא הביט און ביעקב" ... כלומר: אדם שלא רואה כל עוול וחסרון בעם ישראל. אינו מביט על עוונם וחובותם, אלא מלמד עליהם רק זכות. רואה הוא רק את מעלתם. אדם כזה יזכה ש"ה" אלוקיו יהיה עמו" - שהשכינה תהא מתייחדת עמו, "ותרועת מלך בו" - שהקב"ה נעשה לו כ"רע"

מובא בספר פלא יועץ: "ידוע שהקב"ה חפץ שילמדו סנגוריה על ישראל על הכלל ועל הפרט... וגדעון זכה על שלימד סנגוריה על ישראל ובשביל זה זכה להושיע את ישראל כדכתיב "לך בכחך זה והושע את ישראל" (שופטים ו). והטעם הוא כי כל אשר ידבר האיש, עושה רושם ומעורר פמליה של מעלה. אם מדבר אדם קטרוגיה מעורר המקטרגים, ואם מדבר סנגוריה מעורר סנגורים ודבריו עושים פירות."

"הנה כי כן" - מוסיף הפלא יועץ - "מה מאוד צריכים להזהר הדרשנים ובפרט בימי הדיו ימים נוראים, שלא לעורר דין ושלא ללמד קטגוריה בדרשות בהזכירם חטאי רבים ח"ו, ורק יאמרו מה צריך לעשות וממה צריכים להזהר והשומוע ישמע. ואם ימצא בבתי כנסיות של עמי הארץ וישמע שמלמדים חובה על ישראל, יאזור חיל ללמד עליהם זכות אפילו בטענות שאינם ברורים לו.

וביותר צריך להזהר כשאדם נתון בצרה, ללמד לו סנגוריה, ושלא להזכיר עונותיו, כמנהג קלי הדעת שאומרים: זה וזה גורם, ועל כן באה עליו הצרה הזאת. כי יודע שאין מקטרג אלא בשעת הסכנה ונמצא שיגלו שמים עוונו וארץ מתקוממה לו."

שח החפץ חיים כיצד משה רבינו לימד זכות על ישראל כשאמר קודם פטירתו: תיקנתי עבור הכל אבל עבור רוצח בשגגה עוד לא תקנתי כלום. על כן ביקש מהש"ת עבור זה ונענה שיעשה עבורם ערי מקלט. ועשה זאת מיד בשמחה. לאחר שתיקן זאת, שוב אמר משה: אמנם תיקנתי עבור הרוצח בשוגג אבל עבור המזיד לא תיקנתי כלום.

עוד נאמר בפסוק: "ונסלח לכל עדת בני ישראל ולגר הגר בתוכם כי לכל העם בשגגה" (במדבר טו-כו). ודרשו חז"ל: "כשם שאתה סולח לגר, כך תסלח לכל בני ישראל". והיינו, כמו שהגר שעד אתמול היה נכרי ולא ידע כלום מהתורה ועכשיו נעשה יהודי, הרי אם עוד יעבור על אחת ממצוות התורה, וכי תהיה טענה עליו? הלא לא ידע כלום! כי עד עכשיו היה בין הגויים.

כמו כן הדבר אצל עובר העבירה. אם היה יודע את גודל קדושת תורתנו ומתן שכרן שעל מצוות, לא היה מצוה שהיה עובר עליה. נמצא שמה שעוברים על המצוות זה כמו "הגר", מפני שלא יודעים מאומה. בכך לימד משה זכות על ישראל ואמר: "כשם שאתה סולח לגר - כי הוא שוגג - כן תסלח לכל עדת בני ישראל."

כשראה החפץ חיים בחורים מאמריקה באים ללמוד בישיבה בעיירתו, היה מתמלא שמחה, והיה פונה להקב"ה בהתרגשות ללמד עליהם זכות באומרו: "הביטה וראה רבש"ע" עומד לו בחור ועוזב את ביתו, את הוריו וקרוביו באמריקה, ארץ שמכילה כל התענוגים והנוחיות, הלא גם שם מצויות כבר ישיבות, ואילו הוא בא לכאן, לעיירה קטנה ונידחת לחיות חיי צער, הרי זו גלות בתוך גלות לשם מה ולשם מיי? לשמך ולשם תורתך!"

"בגלל זה לבד הלא עליך לרחם כבר על עמך ישראל ולקבצו מכל גלויותינו. הגיעה העת, העת הגיעה!" ופרץ הח"ח בבכי.

"כל אשר לאיש יתן בעד נפשו"...

ביתו של כ"ק האדמו"ר רבי דוד מלעלוב זצ"ל, הגיע ביום קר ומושלג יהודי עני. מנעליו קרועים ובלויים מאוד. חשב רבי דוד: "אני הרי יכול להשאר ספון בביתי, ואילו הלך זה משרך את רגליו בשלג וברפש בנעלים קרועות". מיד חלץ הרבי את נעליו ונתנם לעני.

כשהרבנית מצאה את בעלה רבי דוד מתהלך יחף, מיהרה ללוות כמה פרוטות ויצאה לשוק. חיפשה למצוא זוג נעלים משומשים במחיר מוזל. הפנו אותה לדוכנו של גוי מוכר נבלות ובשר פיגולים שהציע למכירה זוג נעלים. מה מאוד נדהמה לראות כי אלו הם נעליו של הרבי. התברר שהגוי קיבלן מאותו עני תמורת נתח בשר משוקך.

מיד קנתה הרבנית את הנעלים ושבה לביתה. היא פנתה לרבי דוד בטרוניה: ראה למי נתת את נעלך. לרשע המפגל נפשו במאכלות אסורות.

טען רבי דוד כנגדה: "התבונני נא, עני המבוסס בשלג בנעלים קרועות שהבוץ והקרח חודרים דרכו, והוא זוכה בזוג נעלים שלימות וטובות, היעלה על הדעת שהוא ימכור אותם בשביל נתח בשר לתאבון?!"

"אין זאת" - לימד עליו רבי דוד זכות - "אלא שהיה רעב עד מות ואחזו 'בולמוס', ושנינו במשנה (וימא פח) כי מי שאחזו בולמוס, מאכילים אותו אף נבילות וטריפות. א"כ, עשה אותו עני כדון שנתן נעליו תמורת נתח זה, שהרי "כל אשר לאיש יתן בעד נפשו". חשבנו לקיים מצות צדקה ועלה בידינו מצות פיקוח נפש.

הלמות עמלים - ח"ב

"בשום אופן אין בחורים רעים"...

באחת השנים בתחילת "הזמן" בישיבת חברון, נכנסו מספר בחורים לחדרו של ראש הישיבה הגאון **רבי שמחה זיסל ברוידא** זצ"ל, כשבפיהם הצעה כלשהי בדבר תוכניות מסויימת הנוגעת לבני הישיבה, על מנת לקבל את הסכמתו לכך.

תוך כדי דיבור נפלט מפיו של אחד הבחורים: "הרי הראש ישיבה יודע שיש בישיבה גם בחורים רעים, ולא רק טובים"...

למשמע הדברים נחרד ראש הישיבה כולו, ונתרע לאחוריו כמי שנכווה ברותחין, וזעק: "לא! אין כזה דבר! אין בישיבה בחורים רעים! אמנם לצד הבחורים הטובים ישנם גם טובים פחות, אבל בשום אופן לא בחורים רעים"...

נסיד ממלכת התורה

הניצוץ היהודי...

סיפר הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל: "פעם התקיים סמינר ולקירוב רחוקים) במלון "המלך שאול" שבאשקלון. כשהגעתי למקום למסור הרצאה, עמדה שם ניידת משטרה. התברר כי אחד השכנים התלונן שמרעישים בקומת המרתף של המלון, ומפריעים לו לישון..."

"ידעתי כי מדובר בתלונה קנטרית והצקה מכוונת, משום שבכל לילה מתקיימים שם אירועים רעשניים ומסיבות הוללות והם לעולם לא הטרידו את השכן. ולפתע דוקא הרעש של הסמינר מפריע לו?!"

הבטחתי לשוטרים כי נקפיד שלא להרעיש, אך הם חזרו שוב ושוב עד שלבסוף הופיעו עם השכן טען: "האמינו לי, יש לי סימפטיה לדת, אבל דעו לכם, כי אם תרעישו ותפריעו לי לישון, אני עוד אנקום בכס..."!

"אני בגישה תמידית של "לימוד זכות" על ישראל - אומר רבי אריה - לדעתי אין רשעים בעם ישראל. כל אלה המנסים להצר את צעדנו, עושים זאת מכאב, מקנאה, מתיסכול ומירמור, אך לא משנאה אמיתית. כואב להם לראות אחרים קרובים אל ה' בשעה שהם רחוקים. קשה להם להודות על האמת. אילולא כן היו מצטרפים מיד אלינו.

"ובכן" - המשיך רבי אריה לספר - "ניגשתי אל המתלונן, הנחתי עליו יד ידידותית, לקחתי אותו הצידה ואמרתי לו: תגיד לי את האמת נכון שמה שמפריע לך לישון זו דמותו של הסבא שלך, שהיה יהודי שומר תורה ומצוות? נכון שבתוך ליבך היית רוצה להיות כאן עם כל המשתתפים שמגלים את אור היהדות? לא הרעש מפריע לך אלא זה שאחרים זוכים לשמוע דברי תורה ואתה לא, וזה מה שכואב לך שאתה לא יחד איתם!"

"ברגע זה ראיתי את עיניו מתחילות להתמלא בדמעות. הוא הודה שאכן בסתר לבו יש לו משיכה להשתתף בסמינר... ומיד ביטל את התלונה ושלח את השוטרים לדרכם."

עפ"י 'אריה שאג'

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

"...בתנאי שאתה מוחל"

גבוה - מעט יותר מבחורים אחרים, או על תרומה חד פעמית לטובת הישיבה...

מדוע הם רוצים להיכנס? אם החליטו לא לקבל - שיאמרו! ואם הוחלט לקבל אותו אפשר להודיע זאת בטלפון קצר. מסתבר שהם רוצים משהו שקשור איך שהוא ליסוד הגדול של "תן וקח"...

לא הייתה לו ברירה והוא לא דחה את הפגישה, אבל הכין את עצמו אליה, עם זעם סמוי, ועם תכנית לשפוך את מה שיש לו בלבבו פנימה...

* * *

הם הגיעו לביתו המפואר. התיישבו ר"מ הישיבה ומלווהו שליט"א. הוא קיבל אותם בפנים עצובות, והם דווקא התיישבו בפנים רציניות אבל שמחות.

שקט שרר בחדר הגדול.

הוא לא הצליח לקורא על הפנים שלהם את הכוונות...

הר"מ הישיבה התיישב ואמר לו כך.

תשמע - אמר לו הר"מ - התבקשנו מפי "ר"ב אהרן-ליב" לקבל את הבחור, אבל הוא ביקש מאיתנו להגיע אליך במיוחד, ולומר לך כי מקבלים אותו בתנאי ש-

האיש נדרך לשמוע מה התנאי והר"מ המשיך: בתנאי שאתה מסכים לעמוד ולומר "הריני מוחל וסולח לראשי הישיבות שאני עזרתי להם עשרות פעמים והם לא הכניסו את הנער לישיבתם - ואני גם אשתדל להמשיך לסייע ולעזור להם כאשר יהיה ביכולתי".

האיש - שלא האמין למשמע אוזניו - הניח את ראשו על השולחן. והחל בוכה.

לאחר שיצאו, נכנסה רעייתו לחדר, וראתה את בעלה נרגש מאד.

הוא פתח ואמר לה: הבחור התקבל לישיבה, ואני התקבלתי לתוך עולם של רחמים וחסדים. לא העליתי ברעיוני בקשה כזו...

"הריני מוחל וסולח ולא תהיה לי קפיידא כלל".

[מתוך היצירה החדשה 'חכימא דיהודאי' שעתידה לראות אור בקרוב!]

איש עסקים נכבד מאד, בר-אוריין ומורם-מעם במעשיו הטובים, סיפר דברים כהווייתן: (מפאת צנעת הפרט שונו מעט פרטי הסיפור).

הוא סייע רבות לישיבות ביעוץ משמעותי, וברוב המקרים ללא טובת הנאה.

והנה הגיע רגע, שהחליט אישית לסייע לאשה מתושבי שכונתו להכניס את בנה לישיבה גדולה. הוא היה בטוח שכל הדלתות יהיו פתוחות לפניו. נכון, הבחור לא היה מאלו שרצים אחריהם, אבל היה בחור טוב.

הוא הגיע בימים האחרונים של זמן הרישום, בעת שרוב הישיבות הטובות כבר עמוסות וסגורות, וניצבות בפני לחצים רבים מכיוונים שונים, כך שלא היה חסר להם לחץ נוסף. ואכן הוא נתקל בתגובות מתחמקות ובנעילת כמה דלתות.

הוא ניסה במקומות שנעזרו בו רבות, אך ללא הצלחה.

הוא היה כאוב ולא האמין "הרי סייעתי לאותן ישיבות לא פעם אחת - והרי הם עוד יצטרכו את עזרתי!"

* * *

אם נבחן את הדברים במבט עמוק יותר, נוכל לקבוע כי אדרבה זה מוכיח כי הסיבה להתחמקות נובעת ממצוקה אמיתית, שבאמת בלתי אפשרי לשלב את הבחור במסגרות שביקש. אלא שהם צודקים מבחינתם והוא צודק מאד מבחינתו.

כיון שכאבו עלה לגרונו, נכנס ל"ר"ב אהרן-ליב" ואמר לו דברים כהווייתן ואת הכאב הצורב: "עזרתי להם, וכעת ביום פקודה לא עומדים לי פעולותיי למענם, וכי אין הגינות?!"

"ר"ב אהרן-ליב" הרהר ואמר: גם אצלנו ב"אורחות תורה" נסגר כבר הרישום, אבל אני אברר ואם הוא בחור טוב אכניס אותו אצלי. הוא יצא בתחושת רוגע קלה.

לאחר כשבוע הוא קיבל טלפון כי הר"מ של ישיבת 'אורחות תורה' רוצה להיכנס אליו בעניין אותו בחור כדי לדבר איתו אודות תנאי מסוים לפני שיקבלו את הבחור לישיבה.

האיש, שהיה גם עשיר בעל ממון, הבין לתומו ובצדק, כי הם מעוניינים לשבת אתו ולרמוז, או אפילו לסכם, על שכר חודשי

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בלק

בלק", כי הרי אין זה כבודו שישלחו אליו פשוטי עם. אולם כאשר שלח אליו בלק שרים נכבדים אמיתיים, המאיימים על כבודו ומעמדו, או אז מתהפך הגאווותן ורומס ומבזה אותם ומתייחס אליהם בזלזול עד שקורא להם "עבדי בלק"!
(הגאון ר' נח מינדס ז"ל)

"אם לקרוא לך האנשים" (כב, כ)

השאלה מפורסמת וידועה: מדוע בתחילה לא הסכים הקב"ה לבלעם ללכת עם שרי בלק, באומרו "לא תלך עמהם", ולאחר מכן

- בעת שאמר בלעם לשרי מואב שילינו אצלו הלילה וישיב להם דבר בבוקר - אמר לו הקב"ה: "אם לקרוא לך באו האנשים קום לך איתם". מה נשתנה?

בעת שביקש רבי חיים מוואלוז'ין, תלמידו המובהק של הגר"א מווילנא, להקים את ישיבת וואלוז'ין, החליט לבצע מהפך שורשי מן הנהוג עד אז בישראל: לא עוד בחורים יושבים מפוזרים בבתי מדרשות ולומדים בחוסר כל, כאשר הם נזקקים לחסדיהם של יהודים טובים, אלא ישיבה שתרכז את טובי ומופלגי המתמידים שמוכנים להקדיש את חייהם ללימוד התורה.

הישיבה שיקים, הגה רבי חיים בחזונו, תהיה בית יוצר להעמדת תלמידי חכמים ומורי הוראה, כאלו שיהיו מופת ודוגמה לכל אשר בשם ישראל יכונה, כיצד נראה ומתנהג תלמיד חכם.

ראשית לכל נסע רבי חיים לוויילנא, אל מורו ורבו, הגאון מווילנא, רצה לשמוע מהי דעתו על התוכנית החדשה. נכנס בדחילו ורחימו אל רבו ושטח באוזניו בהתלהבות את התוכנית כולה לפרטי פרטים. הגאון ישב והקשיב לכל מילה שהוציא תלמידו המובהק. בסיום

"ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא" (כב, ג)

לכאורה היה צריך הכתוב לומר בלשון רבים: "כי רבים הם". אלא, ביאורו של דבר על פי מאמר חז"ל (תנחומא נצבים א) שאין ישראל נגאלין עד שיהיו כולן אגודה אחת, ואמרו במדרש, משל לחבילה של קנים, שאם יפרידו כל קנה וקנה בפני עצמו, בנקל ישברו כל אחד, אבל אם מתאגדים באגודה אחת, אי אפשר לשבור אפילו אחד מהם.

אכן גם מצינו בתורה, שכל מקום שהיו כלל ישראל באחדות, השתמש הכתוב בלשון יחיד, בעת שהגיעו להר סיני נאמר: "ויחן שם ישראל נגד ההר" (שמות יט, ב), ופירש"י "ויחן" כאיש אחד בלב אחד.

זו הייתה סיבת חששם של מואב: "ויגר מואב מפני העם כי רב הוא", היינו, על אף שהם רבים, מכל מקום הם בבחינת "כי רב הוא" מאוגדים ומאוחדים כאיש אחד, ואז אין כל אומה ולשון יכולה לשלוט בהם. (ישמח משה)

"ארה לי את העם הזה" (כב, ו)

אמר החפץ חיים, בוא וראה עד היכן מגיעה רשעותם של אומות העולם! כאשר פחד בלק בן ציפור מ ישראל, לא ביקש מבלעם שיברכהו ולא ביקש יינזק, אלא ביקש ממנו שיקלל את ישראל. רשעותו הייתה כה גדולה עד שהעדיף שהאחר יינזק, ולא שהוא ינצל.

"ויאמר אל שרי בלק" (כב, יג)

מדוע כאן קראם הכתוב "שרי בלק", ואילו לאחר שבאו "שרים רבים ונכבדים מאלה" נאמר "ויאמר אל עבדי בלק"?
אלא, כך היא דרכו העקלקלה של בעל גאוה, בתחילה כששיגר בלק אל בלעם שלוחים פשוטים, אזי בלעם לכבוד עצמו התייחס אליהם כשרים חשובים וקרא להם "שרי

מַעֲשֵׂה בְּאֵלְמִנָּה אַחַת עֲנִיָּה, שְׁהִיְתָה מְתַאֲמָצָת וְחוֹסֶכֶת פְּרוּטָה אַחַר פְּרוּטָה - פְּדֵי שְׂתוּכָל לְקָנוֹת עוֹף לְכַבּוֹד שְׂבָת.
לְפַעֲמִים הָיוּ מִתְעוֹרְרוֹת שְׂאֵלוֹת בְּכִשְׁרוֹת הָעוֹף, וְהָאֵלְמִנָּה הִיְתָה רְצָה לָרֵב בְּשִׁהְעוֹף בְּיַדֶּיהָ, מְגִיֶּשֶׁה אוֹתוֹ לָרֵב בְּמִתַּח וּמְצַפָּה לְמוֹצֵא פִּיּוֹ.
לְמִזְלָה הַפְּחוֹת טוֹב, הָיָה רַב הָעִיר מִהַמְּחַמִּירִים הַגְּדוֹלִים בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר, וּבְהִרְבָּה מִן הַמְּקָרִים הָיָה מְטַרִיף אֶת הָעוֹף וּמוֹרָה לָהּ לְהַשְׁלִיךְ אֶת הָעוֹף לַפְּנֵי הַכְּלָבִים...
לְאַחַר תְּקוּפָה אַרְבָּה שָׁבָה כְּמַעַט בְּכָל שָׁבוּעַ הִיְתָה הָאֵלְמִנָּה מְגִיעָה לְבֵית הָרֵב, הַפְּסִיקָה בְּאַחַת לְהוֹפִיעַ בְּחֶדְרוֹ.
עָבְרוּ שָׁבוּעוֹת וְחֻדְשִׁים - וְהָאֵלְמִנָּה אֵינָה בָּאָה. הַתְּפִלָּא הָרֵב: הָאֵם מְצַאָה לָהּ רַב חֻדָּשׁ לְשֵׁאל אֶת שְׂאֵלוֹתֶיהָ, אוֹ אוֹלֵי אֵינִן לָהּ יוֹתֵר שְׂאֵלוֹת? מוֹזֵר.
לְאַחַר כְּמַעַט שָׁנָה, הָיָה חוֹזְרָה לְבֵית הָרֵב. עוֹף בְּיַדֶּיהָ...
שְׂאֵל אוֹתָהּ הָרֵב: לְהִיכֵן נַעֲלַמְתָּ? הָאֵם מְצַאָתָּ רַב חֻדָּשׁ שְׂפִסְקָ לָךְ עַל שְׂאֵלוֹתֶיךָ?

לעי"נ הרה"צ
ר' פנחס בן ר' בנימין ביווש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בלק

(להנאתך וטובתך, כלשון רש"י) באו האנשים - שוב אין חשש. תוכל ללכת ולא תצליח להזיק מאומה. והנמשל עבורנו, חד וברור.

(במחשבה תחילה)

"ויקם בלעם בבקר ויחבש את אתונו" (כב, כא)

כותב כאן רש"י, אמר הקדוש ברוך הוא לבלעם: 'רשע, כבר קדמך אברהם אביהם, שנאמר (בראשית כב, ג) "וישכם אברהם בבוקר ויחבש את חמורו".'

נשאלת על כך השאלה, לשם מה היה צריך להראות לבלעם שיש דמיון בגין מעשהו לשל אברהם, ומה רצה הקדוש ברוך הוא ללמדו בזה?

אלא, הקב"ה רצה לומר לו בזה: אינך הראשון, שבגלל חשקו ורצונו לעשות את אשר בלבו, השכים בבקר וחבש את בהמתו בעצמו, כדי להזדרז לצאת לדרך, שכן כבר קדמך בזה אברהם, אלא שבעוד שאברהם הזדרז לעשות את רצונו, ולשחוט את בנו כפי שצויתיהו, הרי אתה הזדרזת לעשות נגד רצונו, ולקלל את בני.

היה לך ללמוד מכך קל וחומר, אם אברהם שבקש לקיים את רצונו, לא הועילה לו השכמתו בבוקר, שהרי מנעתי ממנו לשחוט את בנו, קל וחומר שאתה, שמבקש לעשות כנגד רצונו, לא תועיל לך

השכמתך, ולא תוכל לבצע את זממך.

(נפת צופים)

"ויתייצב מלאך ה' בדרך לשטן לו... ושני נעריו

עמו" (כב, כב)

להיות חביבים עלי דברי דודים אכתוב דבר אחד ששמעתי בשם רבינו מו"ה צבי הירש מזידיטשוב זצוקלה"ה בפסוק ויתייצב מלאך ה' בדרך לשטן לו והוא רוכב על אתונו ושני נעריו עמו, ופירש רש"י מלאך

הדברים הגאון היטה את השיחה לנושאים אחרים. בסיומו של ביקור גילה רבי חיים שרבו לא הסכים לתוכנית, אך גם לא התנגד לה. אלא שכתלמיד מובהק שאינו זו שום צעד ללא עצת רבו, בוודאי לא בנושא כה גורלי, החליט רבי חיים להימנע לעת עתה.

שב לוואלוז'ין והמשיך בלימודו ושיעוריו. אלא שהמצב הטריד אותו והציק לו ביותר. הוא ראה את בחורי הישיבה והצר בצרתם, חפץ היה בכל מאודו לעשות משהו כדי לרומם את קרנם, כדי לכוונם בדרך העולה בית ק-ל.

בפעם הבאה שנסע רבי חיים לוולנא, שטח כבדרך אגב בין השיטין את תוכניתו הישנה לייסוד ישיבה. להפתעתו הרבה הגר"א היה נחרץ: בוודאי! זהו דבר נחוץ וחשוב ביותר!

שאל רבי חיים: רבי, מאי שנא? מדוע בפעם הקודמת שבאתי במיוחד בשביל הישיבה והסברתי בהתלהבות על התוכניות, הרבי העביר נושא ולא התייחס. אולם כעת, כשלא הגעתי דווקא עבור זה, אני מקבל ברכת הדרך וגיבוי מלא?

ענהו הגאון מווילנא: היא הנותנת. בפעם הראשונה הגעת וחששתי שברוב רצונך להעמיד ישיבה ולראות את דור העתיד, טמונה איזושהי נגיעה עצמית. כזו שיש לה טובת הנאה שלך בין השיטין.

אולם כעת כשאתה מדבר מתוך כאב ולשם שמים לגמרי - הרי שאין שום חשש וצריך אתה לפעול למען התורה בכל הכוח.

יש שביארו את סירובו של הקב"ה בפעם הראשונה לבלעם, בכך: ייתכן שבלעם הולך לקלל את ישראל מתוך אידיאולוגיה. מתוך רצון שלא יהיה עם אחד נבחר, אלא לכל האומות תהיה דרגה וקרבה שווה אצל הבורא יתברך. לכן הקב"ה סירב לו נחרצות, שכן מי שפועל מתוך אידיאולוגיה - יכול לפעול גם במקום שזה כמעט בלתי אפשרי. אולם כאשר התברר שבלעם בסך הכל רוצה "כסף" ותו לא - "אם לקרוא לך

"אָכֵן", הַשִּׁיבָה הָאֵלֶמְנָה, "מִצְאָתִי רֵב' חֲרָשׁ. הַפְּלֵב הַנְּאֻמָּן שֶׁל שְׁכֵנִי" ...
"מַה־הֵיִהָ???" נִדְהֵם הָרַב מִהַתְּשׁוּבָה, "הַפְּלֵב, הוּא הֵיָה הָרַב שֶׁלָּךְ?"
"כֵּן! מָה לֹא בְּרוּר?" הָאֵלֶמְנָה הִיָּתָה בְּטוּחָה, "הֲרִי אָנִי יוֹדַעַת שְׁבָשָׁר טְרֵפָה שֶׁיֵּךְ לַפְּלֵב, כֶּךָ כְּתוּב בַּתּוֹרָה - 'וּבָשָׂר בְּשָׂדֵה טְרֵפָה לֹא תֹאכְלוּ, לַפְּלֵב תִּשְׁלִיכוּן אוֹתוֹ'...
"בְּמָקוֹם לְרוּץ בְּכָל פֶּעַם לָרַב וּלְחַפּוֹת בְּמַתַּח לַתְּשׁוּבָה, שֶׁבְּדֶרֶךְ כָּלֵל תִּהְיֶה מִחְמִירָה, פְּשׁוּט מִצְאָתִי 'פְּטָט': בְּכָל פֶּעַם שֵׁישׁ לִי שְׂאֵלָה עַל כְּשָׁרוֹת הָעוֹף אָנִי מְנִיחָה אוֹתוֹ מוּל הַפְּלֵב וּמְמַתִּינָה בְּסִבְלָנוֹת. אִם הַפְּלֵב מִתְנַפֵּל עַל הַקְּעָרָה - סִימָן שֶׁהָעוֹף אָכֵן הֵיָה טְרָף וְאֶסוּר לְאָכִילָה, וְאִם הַפְּלֵב לֹא יִגַּע בְּצִלְחַת - הֲרִי זֶה סִימָן שֶׁהָעוֹף הוּא גֵּלָאֵט כְּשֶׁר'..."
"נו", שְׂאֵל הָרַב בְּשַׁעֲשׂוּעַ, "אִם מִצְאָתָ לְעֶצְמָךְ פְּתָרוֹן פְּשׁוּט כָּל כֶּךָ - מִדּוּעַ אִם כֵּן חֲזַרְתָּ אֵלַי עַכְשָׁיו?"
"אָה, זֶה פְּשׁוּט כִּי שְׁמַתִּי לֵב שֶׁהַפְּלֵב הוּא 'מִחְמִיר' הַרְבֵּה יוֹתֵר גְּדוֹל מִהָרַב... אֲצַל הָרַב יֵשׁ פְּעָמִים שֶׁהָעוֹף הוּא כְּשֶׁר - וְאֵלּוֹ הַפְּלֵב לֹא 'הַתִּיר' לִי אֶפְלוֹ פֶּעַם אַחַת אֶת הָעוֹף..."

לעי"נ האשה החשובה
מרת מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשוון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בלק

אם אין רצונו של ה' לקלל את ישראל- מוטב לו שיחזור לביתו. אך בלעם לא רצה שתהיה לו שהות לחזור בו, ועל כן הוא רכב על אתונו לבדו, כדי שיגיע במהירות אל יעדו. כשראה הקב"ה כך, חרה אפו בבלעם ושלח אליו את המלאך שיעמוד מולו בדרך לעכבו מללכת.

כמוהו, אף אתה, נוהג כבלעם, ברגליים ממהרות לרוץ לרעה. אם היית הולך ברגל, ודאי היו עולים בליבך הרהורי חרטה על אשר אתה עומד לעולל, ועל כן שכרת סוס מהיר, כדי שתוכל לבצע את זממך לפני שתהיה בידך שהות להתחרט...

אכן זו הסיבה שהרגליים תמיד ממהרות לרוץ לרעה. לא רק משום שהן מתאוות לעבירה, אלא מפני שהיצר יודע כי אין לו זמן רב לבצע את זממו, שכן,

אם האדם יתחיל לחשוב ולהתיישב בדעתו, ישנם סיכויים רבים שהוא יתגבר על יצריו וימנע מלעשות את העבירה, ולכן הוא ממהר את האדם ומריץ אותו אל עבר הרע.

כדברי הרמח"ל בספרו מסילת ישרים (פ"ב): "אחת מתחבולות היצר הרע ועורמתו, להכביד עבודתו בתמידות על ליבות בני האדם עד שלא יישאר להם רוח להתבונן ולהסתכל באיזה דרך הם הולכים, כי יודע הוא, שאילולי היו שמים לבם כמעט קט על דרכיהם, ודאי שמיד היו מתחילים להניחם ממעשיהם, והייתה החרטה הולכת ומתגברת בהם עד שהיו עוזבים החטא לגמרי".

(פניני עין חמד)

"ויפתח ה' את פי האתון" (כב, כה)

מפני מה חולל ה' נס כזה גדול ועל טבעי, שהאתון פתח את פיה ודברה?

הקדוש ברוך הוא רצה שבלעם יברך את ישראל במקום לקלל, כדי שאומות העולם יראו שאפילו הנביא שלהם מספר בשבחם של עם ישראל, ומברך אותם, ואז תפול עליהם אימתה ופחד.

אולם הגויים שהכירו את בלעם, וידעו שהוא חובב ממון, ואמרו לעצמם: "אולי בלעם מברך את עם ישראל, משום שהם הבטיחו לו שכר על כך", ולכן לא נגרם בכך קדוש השם,

של רחמים היה וכו'. וקשה, אם רחמים היה, מדוע נאמר לשטן לו?

ותירץ רבינו, כי איתא במס' אבות (ה, יט) תלמידיו של אברהם אבינו עין טובה רוח נמוכה נפש שפלה, תלמידיו של בלעם הרשע עין רעה רוח גבוהה נפש רחבה, ולכן נאמר באברהם אבינו ויקח את שני נעריו אתו ע"ן ר'וח נ'פש ראשי תיבות נער, כי הכניס הכל אל הקדושה כמו שכתוב אצלו (נחמיה ט, ח) ומצאת את לבבו נאמן לפניך.

וגם בבלעם הרשע נאמר ושני נעריו עמו כי הוא היה ההיפך ממש, והנה שט"ן הוא ראשי תיבות ש'פלה ט'ובה נ'מוכה, וזהו לשט"ן לו, שהיה המלאך מתכוון להחזירו למוטב שיהיה לו עין טובה רוח נמוכה נפש שפלה, וזהו

שפירש רש"י מלאך של רחמים היה והיה רוצה למנועו מלחטוא, עד כאן שמעתי ודפח"ת.

(אמרי יוסף)

"ויחר אף אלוקים כי הולך הוא ויתייצב מלאך ה' בדרך לשטן לו והוא רוכב על אתונו" (כב, כב)

מקשים העולם, מדוע יצא חרון האף על בלעם, ומדוע התייצב מלאך ה' לשטן בדרכו, הרי הקב"ה נתן לו רשות ללכת עם שרי בלק? בספר 'ליקוט הגרשוני' מובא מעשה ביהודי עני, שמרוב עניותו לא היה לו כסף אפילו לשלם על נסיעה בעגלה.

אולם כשפרצה מריבה קשה בינו לבין חברו, הוא שכר סוס בכסף רב, ודהר עליו בזעמו הרב אל בית המושל, כדי להלשין על החבר. למעשה שפל זה פתאום היו לו אמצעים...

כאשר חזר משם בחדוות ניצחון, פגשו רב אחד, ואמר לו כך: "כל ימי תמה הייתי על פסוק בתורה, ובזכותך הבנתי."

כאשר הלך בלעם לקלל את ישראל בלוויית שרי מואב, מספרת התורה "והוא רוכב על אתונו" ומעודי תמהתי, הסביר הרב, מה ענין הרכיבה על האתון לזה

שמלאך ה' ניצב לו לשטן?

"אך עתה הבנתי, כי ה' אמר לבלעם ללכת עם השרים שבאו לקרוא לו, מתוך כוונה כי בדרך יהרהר בדבר, ויבין כי

זֶה אֶכְנֶן סַפּוֹר נֶחְמָד, אֶבֶל יֵשׁ בּוֹ אֲמַת עֲצוּמָה: יֵשׁ אֲנָשִׁים שְׂלֵא מְסֻגָּלִים לְהַבִּיט עַל אָף אֶחָד בְּמַבְט חַיּוּבֵי וְכֶשֶׁר, כָּלָם פְּסוּלִים בְּעֵינָיו (חוּץ מִמֶּנּוּ בְּעֲצָמוֹ, כְּמוֹבֶן...) פְּלֵם טְרָפִים, כָּלָם לֹא רְאוּיִים... מִי שֶׁמְרַגֵּל אֶת עֲצָמוֹ לְהִסְתַּכֵּל בְּמַבְט שְׁלִילִי עַל הָעוֹלָם - אֵינוֹ שׁוֹנֶה בְּהִרְבֵּה מֵאוֹתוֹ רַב - כֹּלֵב'... הַפְּרִי הָאָרֶץ מְלַמֵּד אוֹתָנוּ לְהִתְמַקְדַּ בְּעֲצָמֵנוּ, לְהִתְעַסֵּק עִם הַהִתְמוֹדְדוּיּוֹת הָאִישִׁיּוֹת שְׁלֵנוּ - וְאֵלּוֹ אֶת הַסְּבִיבָה לְדוֹן לְכַף זְכוּת, לְהִסְתַּכֵּל בְּמַבְט חַיּוּבֵי וּמְאִיר... גַּם אֲנָשִׁים שְׂאָנוּ יוֹדְעִים עֲלֵיהֶם שֶׁהֵם עָשׂוּ מַעֲשִׂים שְׂלֵא יַעֲשׂוּ - זֶה כִּי הַבוֹרֵא רוֹצֵה לְעוֹרֵר אוֹתָנוּ, הוּא רוֹצֵה שְׁנַבִּין שְׂגָם אֲנַחְנוּ הֵיינוּ חֲלִילָה מְסֻגָּלִים לַעֲשׂוֹת כֶּךָ - אִם לֹא שֶׁהוּא הִיָּה שׁוֹמֵר עָלֵינוּ... (נְקֻדוֹת שֶׁל אוֹר - סְפִינְקָא)

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בלאק

או אז שלח המלך את אנשיו באישון ליל, ונכנסו לתוך המנהרות העמוקות, תפסו שם את אויבי המלך ואסרו אותם בשלשלאות של ברזל והעמידו עליהם שומרים מטעם המלך. בבוקר ירד המלך עם בנו לתוך המנהרה החשוכה והחנוקה שחפרו אויביו.

תמה הבן ושאל את אביו: 'אבי, מהי המנהרה הזאת ומדוע אתה מכניסני למקום חשוך כזה שכמעט אי אפשר לנשום בו?' השיבו המלך שרצונו להראות לו בזה את חיבתו ואהבתו אליו. מיד אמר הבן: 'אבי, יודע אני שהנך אוהב אותי מאד, אין צורך שתראה לי זאת בדרכים של צער!'

בני יקירי, עדיין אינך יודע כמה אני אוהב אותך, כפי שתבין תכף. כשהגיעו סמוך למדינת האויב הראה המלך לבנו את כל האויבים כלואים על ידי שוטרי המלך. ואת המזימות שירדו לטמיון... אז צוו השוטרים את האויבים לספר מה הייתה מזימתם, והם ספרו שרצונם היה לחטוף את בן המלך, ולא להשיבו כי אם בתנאי שהמלך יתן להם מלכות וממשלה משל עצמם, ותכננו לבזות עמו את המלך כשייקחו אותו לעיני העמים ויראו לכולם שכן המלך הזה, שדומה למלך ומוכשר ומלומד בנימוסי מלכות, כעת הוא בידם, ותכננו לעקור את עיניו ואת ידיו ורגליו עד שהיה מת מצער.

אמר המלך לבנו: 'אם הם רק היו מצליחים לצעוד עוד צעד אחד לתוך הארמון - היית שבוי בידם וכבר לא יכולתי להצילך!' כתב החתם סופר (שו"ת יורה דעה שנו): כל התורה כולה ראינו בעינינו חוץ מפרשת בלעם, מי הגיד לנו מה היה בין מלך מואב ובין קוסם אחד בלעם, שבא אליו אל ארצו, ולמה בא, ומי הביאו, ומי ידע שבנה מזבחות, ושרצה לקלל ונהפך לברכה, מי בא בסודם, וישראל היו שרויים במדבר, ואם הם עמדו בארץ מואב בראש הפסגה וראו למטה אל המדבר למרחוק, מאין ידעו יושבי מדבר שמביטים עליהם מראש ההר הזה, ושנחשים עליהם, ואפי' משה רבינו עליו השלום לא ידע, ורק מפה הקב"ה ית"ש נכתבו הדברים.

"נאם הגבר שתם העין" (כד, ג)

חז"ל אומרים שבלעם היה סומא באחת מעיניו, ואילו בתרגום נאמר: "גברא דשפיר חזי" - האיש שרואה היטב. כיצד ניתן ליישב את הסתירה בין דברי חז"ל ללשון התרגום? ידוע שכאשר אדם רוצה לזכות לנבואה, עליו לקדש את כל גופו. בלעם היה ההפך הגמור מכך - הוא טימא את כל גופו, כפי שמסופר חז"ל. אולם הקדוש ברוך הוא רצה בכל זאת להשרות עליו נבואה, כדי שלא יהיה לגויים פתחון פה, וכיצד ניתן להשרות נבואה על מי שכל גופו טמא? לשם כך סימא ה' את אחת מעיניו של בלעם, וכך נמצא בו אבר אחד אשר איננו חוטא, ובזכות עין סתומה זו, זכה להיות "שפיר חזי" - ולראות את המלאך. (תורת משה)

א טו טבת

והגויים לא הכירו בזה שרצון ה' הוא זה שהפך את פיו של בלעם מקללה לברכה, ולא מרצונו ברך. על כן היה צורך בנס נוסף, על טבעי, שיראו אומות העולם שיד ה' בדבר, משום כך פתח ה' את פי האתון, והבינו שאף ברכתו של בלעם הייתה משמים, ולא בגלל שעם ישראל שחדו אותו בממון. (משך חכמה)

"לא הביט און ביעקב" (כג, כא)

בליקוט מאיש לרעהו מובא, באחת משיחותיו של הרבי הרי"צ מליובאוויטש זי"ע הוא סיפר: שכשהייתי ילד בן ארבע שנים, שאלתי את אבי, האדמו"ר הרש"ב זי"ע, למה נברא האדם בשתי עיניים ובפה אחד וחוטם אחד? שאלני אבא: האם יודע אתה אל"ף ב"ת? השבתי הן, והוא שאל שוב: האם יודע אתה שיש שיי"ן ויש סיי"ן ומה החילוק שביניהן? והשבתי לו בשי"ן הנקודה היא בצד ימין ובסי"ן בצד שמאל. אז אמר לי אבא: לכך צריך שתי עיניים; כי ישנם דברים שצריך להביט עליהם בעין הימנית ויש דברים שצריך לראותם בעין השמאלית - על יהודי צריכים להביט תמיד בעין הימנית, ואילו על סוכרייה וצעצוע בעין השמאלית. מאותה שעה, סיים הרבי, החדרתי לעצמי כלל - שעל כל יהודי, יהיה מי שיהיה, צריך להביט עליו תמיד רק בעין יפה. (סיפורי חסידים)

"לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל"

ה' אלוקיו עמו" (כג, כא)

כתב המהרש"ם מברעזאן זצ"ל בהקדמתו לספרו גילוי דעת, ידוע שכאשר אדם רוצה לעיין בספר, חייב הוא להחזיקו במרחק מסוים מעיניו, מפני שאם יתן את הספר סמוך לעיניו ממש לא יצליח לקרוא את הכתוב בו. בזה פירש את הפסוק, 'לא הביט און ביעקב' - הקב"ה אינו מסתכל בעוונותיהם של ישראל, והסיבה לכך היא כי ה' אלקיו עמו', בגלל שהקב"ה קרוב מאד לעם ישראל, ומחמת קרבתו הגדולה אינו יכול כביכול לראות את חטאיהם. (מפי ספרים וסופרים)

"בעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-ל"

(כג, כג)

משל למלך גדול שהיו לו תכסיסי מלוכה רבים וחכמות גדולות, והיה לו בן יחיד שעתידי לירש את המלוכה. המלך היה מטיב תמיד לבנו ורצה שהוא יכיר לו טובה באמת ויכיר בגדולתו, ויאהב אותו בכל לבו ונפשו, לכן המלך עשה בחכמה ושלח שליחים לאויביו שעוררו אותם לנסות לחטוף את בן המלך, ונתן להם כלים שעמהם האויבים חתרו מנהרה עד לחדרו של בן המלך שבארמון, כאשר שומרי המלך יודעים מכך ועוקבים היטב אחר הנעשה.

{ אז נדברו }

פרשת בלק תשפ"א | לסדר: "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלוקיו עמו. | גליון מספר: 518

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

אני עושה שנאת חנם? מה פתאום... זה הוא!!!

כולנו יודעים שבית המקדש נחרב על שנאת חנם... ושנאת חנם הרי לא צריך להסביר לנו מה זה... אנחנו יודעים טוב מאוד איך זה נוצר... אבל משום מה!!! יש מידע מסוים שחז"ל מסתייגים מאיתנו ובשיטתיות!!! מה?? מה היה הנושא של השנאת חנם בדור של החורבן??

הרי לכל שנאת חנם... אם זה מריבה על איזה בנין או ירושה או איזה ויכוח בהשקפה... ומסתמא גם בדור של החורבן היה שם איזה מוקד הצתה... היה שם את המכוננית תופת שהתפוצצה וממנה התחיל כל המחלוקת... ומה?? מה זה היה? ניסיתי לנחש... אולי זה מתחיל מבית שמאי ובית הלל... אבל כנראה שלא!!! חשבתי אולי זה קשור איכשהו לויכוח של חכמים וצדוקים וגם ודאי שלא!! (כי זה לא שנאת חנם... הצדוקים היו אפיקורסים גמורים והיה מצוה לשנא אותם) חשבתי שזה אולי קשור להנהו בריוני... אבא סיקרא וזה לא לגמרי נשמע... כי סו"ס לא כ"כ הגיוני כלל ישראל נתבעו על שנאת חנם ביחס לסיקריקים שהיו רוצחים גמורים... אז מה כן???

אין!!! אין מידע! חז"ל כביכול מסתייגים מאיתנו את הפרט הדומיננטי הזה... למה??

האמת היא שזו שאלת סקרנות נטו!!! מה היה הנושא?? ולמה חז"ל מסתייגים את זה??

התחדשנו בס"ד:

מהיום ניתן שוב לקבל את

הגיליון בשירות פקס

באמצעות שיחת טלפון:

0795319191

(ניתן לפעול לפי ההוראות
המפורטות שם..)

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 705284

בנק פאג"י

סניף 187

באשראי:

"נדרים פלוס"

- "קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

בדואר:

פולק- רח' גאולה 15,

חיפה

תודה מראש!!!

אבל יש לי עוד שאלת סקרנות: כולנו מכירים את המעשה בקמצא ובר קמצא שעל זה נחרב בית המקדש... אבל אם שמת לב שוב יש פרט מאוד דומיננטי בסיפור... שחז"ל לא חושפים לנו... הרי הסיפור היה שבר קמצא הגיע לסעודה והבעה"ב התנפל עליו בחמת זעם... תצא מפה... והוא לא הסכים להקשיב לו וזרק אותו מכל המדרגות... וחכמים היו שם ולא מיחו בו... וזה לא היה בסדר ולכן הוא הלך והלשין וקרה מה שקרה... תסלח לי: אותי לימדו שאין עשן בלי אש... אם אותו בעה"ב התנפל בכזו חמת זעם על בר קמצא... כנראה שבר קמצא לא היה טלית שכולה תכלת!!! כנראה שהוא עשה משהו מאוד מאוד גרוע ש... שזה הגיע לו ביושר!!! בפרט!!! בפרט אם חכמים היו שם ולא ראו לנכון למחות... כנראה שבר קמצא הזמין את הביזיונות האלו במו ידיו... ולא הגיע לו שיעזרו לו... בקיצור: זה ברור שבר קמצא לא היה שה תמים!! הוא היה פה הפרוייקטור הגדול... ומשום מה חז"ל משתיקים לגמרי ולא מציגים לנו את התמונה המושלמת... הם מציגים לפנינו את בר קמצא כאילו מדובר באיש תם וישר נעים הליכות שהגיע לסעודה והתנפלו עליו על לא עוול בכפו והוא עד הרגע הזה לא יודע למה "נפלו" עליו... אז שוב אותה שאלה: למה חז"ל בכוונה לא משתפים אותנו מה היה נסיבות השנאת חנם? על מה ניטש הויכוח?? דבר שני: באמת מסקרן אותי מה... מה עשה בר קמצא... סו"ס אם חכמים לא מיחו סימן שהוא עשה משהו מאוד מאוד גרוע... ואילו מצד שני: סו"ס יש תביעה למה כן ביזו אותו...

אז צריך למצא פה איזה נוסחה... של מעשה שמצד אחד הוא מעשה נורא גרוע!!! ומצד שני למרות שהוא גרוע אסור היה בשום אופן לבזות אותו... ועד כדי כך שבגלל זה נחרב ביהמ"ק...

תנסה לדמיין מה יכול להיות... אני שובר את הראש לחפש כזו סיטואציה... של מעשה כזה שמצד אחד לא יעשה ברמה הכי חמורה... ומצד שני: לא מצדיק שיחרפו ויבזו אותו... יש לך רעיון???

עד כאן שתי שאלות הסקרנות שלי... כעת לפני שניגש לתשובה... יש לי סיפור...

היה זה בחודש אלול... התפללתי מנחה בבית כנסת נוסח אשכנז... ומי שניגש שם לש"ץ היה אחד שמתפלל נוסח ספרד... וכשהגיעו לסוף התפילה הוא החליט על דעת עצמו להגיד לדוד ה' אורי וישעי!! מי שידע: נוסח אשכנז אומרים לדוד ה' במעריב ולא במנחה... וכאן זה הרי נוסח אשכנז... והוא בכל זאת התעקש בכוונה לומר במנחה לדוד ה' אורי וישעי ואח"כ הוא עוד עשה קדיש... **אזה אזה... אין לך מושג מה שהלך שם... איזה צעקות... התנפלויות... אדוני: פה זה אשכנז!! אל תשנה... מנהג המקום... חוצפה שכזו... זה כמעט נגמר במכות...**

עכשיו בינינו: במקרה הספציפי הזה אני היכרתי את הנפשות הפועלות... ואני אומר לך שהם צדקו בצעקות שלהם... כי הכרתי את הבן אדם וידעתי שהוא עשה את זה בכוונה... הוא ידע שזה יקפיץ אותם והוא רק רצה לבדוק לאיזה טונים זה יגיע... וממילא הוא הזמין את זה וקיבל את זה ביושר... ההתפרצות עליו היתה די במקום... **ואני כעת שואל אותך:** ההתפרצות שהציבור התפרץ עליו... האם זה נחשב בכלל **שנאת חנם** או לא? (על השנאה אני לא שואל... ברור שהייתה שם שנאה מכובדת... השאלה שלי האם השנאה הזו הייתה בכלל שנאת חנם או לא?) **לכאורה לא!!!** כי מתי זה שנאת חנם? **כשזה בחינם!! סתם!!** אבל כאן זה הרי לא היה חנם... סו"ס הוא באמת לא היה בסדר... ממילא ההתפרצות עליו **לא** הייתה לחינם... **אח... מה אתה אומר??**

אז זהו שכן!!! אני טוען בתוקף שזה כן היה שנאת חנם... למרות שהם צדקו בצעקות שלהם... למרות שלא לחינם הם כעסו עליו... עדיין זה בכלל שנאת חנם!!! **ואתה יודע למה? כעת תקשיב טוב למשפט הבא: שנאת חנם לא צריכה להיות חנימי ת!!!** **מספיק שהיא לא שווה את המחיר... לא שווה-- זה חנם!!!**

המחמאות שמהדלת האחורית...

לכל פרשה בתורה יש את הערכים התורניים שלה... פרשת משפטים זה נזיקין... כי תצא זה נשים... פרשת קורח זה זרעים... ויקרא צו- קדשים... פרשת שמות עד בשלח זה אמונה והשגחה פרטית... וכן הלאה...

והנה אנחנו בפרשת בלק!!! מה הערך התורני שנלמד בפרשת בלק?? מה הסוגיה הנלמדת בפרשת בלק??

התשובה היא: פרשת בלק זה מסכת יהודי!!!

פרשת בלק מתחילתה ועד סופה עוסקת בסוגיה המהותית שעומדת ברומו של עולם שאנחנו כמעט ולא מודעים לקיומה... סוגיה שנקראת יהודי!! בלעם רוצה לקלל את העם היהודי... הוא מחפש לתפוס אותם בקלקלתם... והרבש"ע לא נותן לו!! מכניס לו חכה לתוך הפה ומכריח אותו לשבח אותם ולברך אותם... לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל...

רק לשבר את הארץ: עיר וקדיש ר' אהרן מבעלזא זיע"א... מה היה המעלה הכי גדולה שלו?? שהוא היה יהודי!!! כמובן שזה נשמע מגוחך... ר' אהרן מבעלזא קדוש ה'... כל כולו דבקות וקדושה וטהרה ופרישות וכל השיעור קומה שלו... אחרי הכל... אחרי כל המעלות הנשגבות שלו... בסופו של דבר יש מעלה אחת שעולה על הכל... הוא היה יהודי!!! מה הראיה שזו המעלה הכי גדולה שלו?? תאר לעצמך שר' אהרן מבעלזא היה קדוש וטהור אבל הוא לא היה יהודי... זה היה שווה משהו?? כלום!!! יהודי זה חלק אלוך ממעלה!! זה משהו שפועל בשמיים... אחרי שזה פועל... כעת אפשר לשדרג את המכונה הזו לעילא ולעילא... אבל אם זה לא עובד... אז מה זה משנה אם זה מכונת משחק שעולה 5 שקל לבין מכונת על שלט משוכללת או מכונת גדולה שיש בלונג פארק... שניהם לא עובדים!! שניהם לא לוקחים אותך לשום מקום!! יהודי זה מרכבה לשכינה הקדושה... זו מכונת אמיתית שיכולה להוביל את הנהגת ה'... עכשיו: כמה המכונת הזו שווה? האם היא טאראנטע או לימוזינה?? זה כבר ההבדל בין ר' אהרן מבעלזא לבין ריקנין שבך... אבל בלעם בלעם... שתדע לך: שגם ריקנין שבך הם אמנם טרנטע... אבל לפניך!!! הוא יהודי ואתה לא יהודי!!!

רק השאלה הנשאלת: למה בלעם הוא זה שצריך לגלות לנו את הסוד הזה?? למה צריך שהוא ירצה לקלל ותכל'ס יצאו לו ברכות ושבחים מהפה??

התשובה היא פשוטה: אמא שלי ע"ה לימדה אותי שמחמאות ישירות לא מדברות אליה... (כי סו"ס לפי הספר אמורים להחמיא... וברור שמן שליט"א בחן את הילדים והתפעל מידיעתם... מה תרצה שיהיה כתוב בעיתון?? שהוא היה מזועזע מהבורות שלהם?) אבל כשהמחמאה מגיעה מהדלת האחורית... כאן זה אמיתי!!! כשאתה עומד מאחורי הדלת ואתה שומע שנים שמסיחים לפי תומם... הוי... איזה בן אדם טוב הוא... זו מחמאה!!! כשבלעם מחמיא זה מהדלת האחורית... אבל זה לא רק זה!! זה יותר מזה... כשיהודי עומד מול הרבש"ע... כאן צריך להיות צדיק... הקב"ה תובע מאיתנו להתקדם... מתי הקב"ה סגלה את חיבתו אלינו?? שמגיע איזה בן אדם זר ורשע ומנסה לגנות אותנו... כאן הקב"ה מתפרץ עליו בזעם... אתה תדבר על הילדים שלי... יתכן שהקב"ה בעצמו ככה ידבר אלינו!!! אבל זה מגיע בתור חינוך... ואילו כשבלעם מגיע ואומר אותו דבר ממקום של גנות... כאן הקב"ה אומר לו באמת מה הוא חושב עלינו... כי ה' דיבר טוב על ישראל...

מילה אחת מלב אל לב לידידי הצעיר שלא מסתדר עם ההורים...

בפרשת השבוע אנחנו פוגשים את המושג וייתייב מלאך ה' בדרך לשטן--לו!!! היה פה שטן!! בדרך כלל שטן זה דבר לא טוב... אנחנו חוששים ממעשה שטן... השטן בדרך כלל מנסה להפריע ולטרפד את כל התכניות שלנו... **אז זהו** שצריך לדעת שלפעמים השטן הזה הוא מלאך של רחמים... שהוא אמנם מתייבב כשטן... אבל שטן-לו!!! "מלאך של רחמים היה, והיה רוצה למנעו מלחטא, שלא יחטא ויאבד" (לשון רש"י)... צריך לזכור: שלא תמיד מעשה שטן זה דבר שלילי!! לפעמים זה מלאך של רחמים... שטן--לו!!! הוא בסה"כ מנסה למנוע ממך לעשות את טעות חיך שהולך לעלות לך ביוקר... פעם התייעץ איתי בחור האם לעשות רישיון... הסברתי לו כמה שזה לא כדאי... והוא לא הבין... ניסיתי עוד קצת להסביר והוא התעקש... טוב... כעת הגיע השלב שהוא התחיל לחשוש שאני אפריע לו... שאני אתקע לו מקלות בגלגלים ואני אלשין לראש ישיבה וכו'...

אמרתי לו: תרגע... אני לא אפריע לך... צר לי!!! כמה שאני אוהב אותך ומרחם עליך... עדיין אני בן אדם... **אני לא מלאך!!** אם הייתי מלאך של רחמים הייתי יוצא לשטן לך... הייתי באמת יוצא נגדך כמו שטן ותוקע לך מקלות בגלגלים כדי למנוע ממך בכל דרך לעשות את הטעות הזו... אבל בשביל זה צריך רחמים של מלאך... ואני לא מלאך... הרחמים שלי מוגבלים וממילא אני לא מספיק מרחם עליך בשביל להתאמץ כ"כ למעןך... אני לא עד כדי כך אוהב אותך לעשות לך טוב גם אם תקלל אותי... **אבל תדע לך!!! אמרתי לו:** תדע לך שההורים שלך הם כן מלאכים!!! ההורים שלך האלו שהספקת לספר לי בחצי שעה האחרונה איזה שטן הם בשבילך... תדע לך שהם מרחמים עליך אבל לא סתם... הם מלאכים של רחמים!!! כ"כ אכפת להם ממך... הם מרחמים עליך בכזו עוצמה שהם מוכנים שאתה תסתכל עליהם כמו שטן העיקר להציל אותך מלהסתבך בכל מיני בעיות...

מה אעשה שאני לא עד כדי כך אוהב אותך... ולכן אני פה האיש הנחמד... אני האיש הטוב שהולך איתך באותו ראש... וההורים שלך הם ה-ויתייב מלאך ה' בדרך לשטן--לו!!! (ואל תאמין לי... עזוב... אני סתם מבלבל את השכל... אני לא מבין מהחיים שלי... אני סתם אומר... אני רק מבקש ממך בקשה אחת: תגזור קופון זה ותשמור אותו בכיס... תפתח את השורות האלו בעוד שנתיים שלוש ותגיד לי אם צדקתי או לא... עשינו עסק??) אני לא מבקש שתאהב את השטן!!! אני לא מצפה ממך שתנשק את כפות רגלי ההורים שלך בו בזמן שאתה מרגיש שהם לא הולכים איתך באותו ראש... זכותך... גם אני בגיל שלך סימנתי את ההורים שלי כמ... ע"ל... אז עכשיו תורן!!! אז אני לא מגיע אליך בטענות... **אבל!!! דבר אחד אני כן מצפה ממך שתבין:**

הרי אותי אתה כן אוהב!!! אדון אז נדברו הוא אלאכפאק... ואני שואל אותך: מי יותר אוהב אותך?? אדון אז נדברו או ההורים שלך?? מי שילם את החובות האחרונים שלך? ההורים או אז נדברו?? מי סופג את ההתפרצויות שלך? אני או ההורים?? מי מממן אותך מיום שנולדת עד היום? אני או ההורים שלך?? אז תגיד לי: מי יותר אוהב אותך?? אני או ההורים?? **את זה אני כן מצפה ממך שתבין!!!** שלכה"פ תבין שאני לא אוהב אותך יותר מהם... שוב: האם ההורים שלך אוהבים אותך?? לא!! ממש לא!! אבל מה שבטוח: כל מישהו אחר בעולם שאוהב אותך... הוא לא מגרד את קצה האהבה שיש להורים שלך אליך...

ואת זה אתה מוכרח להבין!!! כי אתה לא מטומטם!! אתה יודע טוב מאוד שאני לא מוכן להשקיע עליך שקל... וההורים שלך... אוהו... כמה עברו איתך... כמה הוציאו עליך... הם ודאי אוהבים אותך יותר ממני! ואם בכל זאת... אחרי כל האהבה שלהם... אם אני הוא האיש הטוב והם השטן... אז אני חושב שמתעורר פה איזה חשד קל... ש... שאולי... אולי אולי יש לך עסק מול מלאך של רחמים שמתייבב בדרך לשטן--לו!!! אז שוב: כפי שכבר הקדמתי... אני מבין אותך שאתה כעת מתעצבן עליהם כמו בלעם שכועס על המלאך של רחמים הזה... סו"ס הוא כעת נראה שטן... **אבל לפחות תהיה מוכן וערוך לקראת ההפתעה הגדולה!!!** שיום אחד בהי"ו לפתע... יוגל ה' את עיני בלעם וירא את מלאך ה' ניצב בדרך!! יום אחד בהי"ו נפתחים העיניים ואתה קולט שההורים האלו... השטן הזה... זה בסה"כ היו מלאך של רחמים... והיום הזה יגיע... שלא תגיד שלא אמרתי...

נו... אבל תכל'ס... מה אני רוצה כעת מהחיים שלך?? הרי אתה עכשיו רוכב על האתון כמו בלעם... זוהר קדימה... אל תגידו לי מה לעשות... אל תלחצו אותי לקיר... אל תנסו להטות אותי מהדרך שבה אני רוצה ללכת... תנו לי לחיות... ד"ר... תרדו לי מהחיים...

אז שוב!!! זכותך!!! בשלב מסוים מלאך הרחמים זר לפינה... הוא מרים ידיים... אין לו רשות יותר מידי למנוע מהאדם לילך בדרך שהוא רוצה לילך... **אני רוצה לבשר לך שיום אחד אתה תנצח!!** ההורים שלך יום אחד יכנעו ויתנו לך לעשות מה שאתה רוצה... הידד... קרע שטן... הצלחתי להתפטר מהשטן... זהו... יותר לא מציקים לי... לא מפריעים לי...

אבל תקופה מאוד קצרה לאחמ"כ אתה תמצא את עצמך בוכה איפה שאף אחד לא רואה... וגם אז לא נורא... אבא ואמא ימשיכו לאהוב אותך ולקבל אותך בזרועות פתוחות... ואז אתה תבין שהם היו מלאכי רחמים... ואז נוכל לסגור את הפרשה...

אבל תעשה טובה... רק אל תהיה כמו הגבבר של הפרשה... נאום הגבר שתום העין... בלעם היה גבר אמיתי... אם אני החלטתי משהו אני הולך עד הסוף... גם אם כעת מגלה שעשיתי את טעות חיי... נשארתי חוגר וסומא ומוכה וחבל ומבוזה... אבל אני לא חוזר ביי!! זה גבבר נוסח נאום הגבר-בלעם... אוי לאותו גבר... לפחות כזה אל תהיה!!! ברגע שאתה מזהה שההורים צדקו... תעמוד כמו גבר ותגיד להם: אתם המלאכי רחמים שלי!!!

ולסיום: כמה מילים בכנות: אני מציע לך לפתוח ראש גדול... גם אם כעת מאוד קשה לך לקבל את הדעה של ההורים והחלטת לעשות הפוך מהם... לכה"פ תדע בשכל שהם האנשים הכי טובים שלך!!! מותר להפריד רשויות... נכון... אני לא עומד בזה... אני כעת לא מסוגל לשמוע בקולם... אבל לכן מה?? לכן אני צריך להיות עקום ולחשוב שהם רוצים את רעתי? לא!! הם המלאכי רחמים שלי!!! ואני פה בבעיה... אני כעת לא עומד בזה...

לפחות תכיר בחולשה!!! כן... אני מצפה ממך פה למשהו שאני לא השכלתי לעשות אותו... אני הייתי ראש בקיר... אם אני מבין אחרת... מוכרח להיות שההורים טועים בגדול ורוצים את רעתי... אבל לך מותר להיות קצת יותר אינטלגנט!! ולקרא מפה... אבא ואמא: אני יודע שאתם רוצים את טובתי... ואני גם מבין בשכל שאתם צודקים... מה אני אעשה שכעת אני שתום העין... אני מתפלל לה' שכמה שיותר מהר יגל ה' את עיני ואני גם אבין את זה ברגע... אבל כעת אני לכה"פ מבין בשכל שאתם עומדים בדרך לשטן--לו!!!

”גיבור הכח” שמעולם לא קיבל כותרות בעיתון...

בימים אלו אנחנו פוגשים ומצדיעים לשני סוגים של ”גיבורי כח”!!!

יש מצד אחד את הגיבורי כח החדשים שנכנסים כעת לזירה... הלא הם החקלאים שאוטוטו צריכים להשבית את שדותיהם במשך שנה שלימה (שאינו לנו מושג באיזה ניסיון קשה מדובר... רק לשבר את האוזן... אם היו אומרים לי כעת להיגמל מהכוס קפה שלי למשך שנה שלימה היה לי נננורא קשה... אז זה... טיפ טיפ... טיפה יותר... וזה כמובן רק מההיבט המקובע הזה... יש לזה עוד כמה השלכות ודו”ק)

אבל!!! במקביל... יש לנו את הגיבורי כח הותיקים... את הצבא קבע... את החיילים למודי הקרב עם עיטורי גבורה שלחלקם יש גם צלקות גבורה על מאבקי איתנים שלא תמיד צלחו... הלא הם המתמודדים מידי יום ביומו בענייני קדושה... אמנם לכולנו יש התמודדויות בזה... אבל יש חייל ויש חייל... ויש כאלו שהניסיונות שלהם יותר משמעותיים... כן... זה בדיוק כמו שמיטה... לכולנו יהיה שנת שמיטה... ובכל זאת יש חקלאי ויש חרדי קלאסי שצריך להיזהר בהפסד או סחורה בפירות שביעית...

והאמת שלא זכרתי את הגמ' בקידושין שמקשרת בין שני הגיבורי כח האלו... כן... הגמ' בקידושין אומרת שגיבורי כח עושי דברו הולך על שני אנשים... או על שומרי שמיטה או על רווק (והיום גם אברך) הדר בעיר ואינו חוטא... אני שכחתי את הגמ' הזו. אבל אתה יודע מי הזכיר לי את זה?

התקשר אלי חבר לקבל כח בהתמודדויות בענייני קדושה... שנינו כבר הרבה זמן מתחזקים אחד מהשני... וכעת הגיע תורו לקבל ממני כח...

התחלתי להזכיר לי את המאמרי חז”ל עד כמה הוא חשוב בשמים... ומה שכתוב בזה”ק שמי שעומד בניסיונות בקדושה הקב”ה מוסר בידיים שלנו את כל הברכות... ואז הוא טען לי את הטענה שכ”כ מוכרת לי באופן אישי: אם באמת באמת ההתגברות שלי כ”כ חשובה בשמים... אז אנה ה’... למה ה’ לא מציץ עלי מהעננים ושולח לי איזה קריצת עין... שהרבש”ע יגיד מילה... שיגיד שהוא מרוצה ממני...

כן... זה קשה... אתה מתמודד... וזה קשה... ואין פה אף אחד שיטפח לך על השכם כי אף אחד לא יודע... ורק הרבש”ע יודע... אז נו... רבש”ע... תגיד לי מילה... אבל ש... ש... שקט!!! לא רק שאין פידבק... ההרגשה היא דפוקה... סו”ס ניסיונות בקדושה זה בוצ... זה רפשו... ואפס פידבק...

ואז תוך כדי השיחה!!! בשלב מסוים העברנו נושא... ואז... לא יודע איך הגענו לזה... הוא התחיל לדבר איתי על ”קרן השביעית...” הוא אומר לי: לא יודע!!! קרן השביעית זה משהו שמעצבן אותי... אני לא מבין למה אני צריך לעזור לחקלאי לשמור שמיטה!!! שיחליט: אתה רוצה להיות גיבור כח? אז בבקשה... תשבית את השדה שלך כמו גיבור

אמיתי... אה... אתה לא גיבור...? אתה לא מסוגל להשבית את השדה??? אז כל טוב!!! הפסדת!!! לא קבלת את התואר גיבור כח...

טען לי אותו אחד: לא מקובל עלי שאנחנו ניגש חקלאי... נעטוף אותו בצמר גפן... נתרום לו כסף... נעזור לו לשמור שמיטה... והוא עוד יקבל את התואר גיבור כח... למה לי לא עוזרים??? גם לי קשה... גם אני צריך המון המון גבורה בשביל לשמור על עצמי... למה מרן ר’ חיים קנייבסקי לא מבקש ממני ברכה... למה רק הוא מקבל כותרות??

אתה יודע מה עניתי לו?? הנה... עניתי בעצמך את התשובה... לפני רגע שאלת אותי למה הרבש”ע לא מציץ מהעננים וקורץ לך... אז הנה!!! עניתי את התשובה: **תחליט!!! אתה גיבור או לא גיבור???** אתה רוצה שעל כל התגברות הרבש”ע יעטוף אותך בצמר גפן ויחמיא ויגיד לך שכל העולם עומד עליך... לא אדוני! תחליט: אתה רוצה להיות גיבור או לא?? אתה רוצה להיות חייל נאמן של הקב”ה... או שאתה כל הזמן מחכה לקופלימנטים?? **אדוני: גבורי כח זה גיבור כח!!!**

קום כמו חיל אמיתי!!! וקדימה... תסתער מול החזית... תלחם עבורנו...

אין הכי נמי... מה שנכון נכון... אותם חקלאים הם לא בהכרח אנשים גיבורים!!! ובשביל זה אנחנו פה... מקום הניחו לנו להתגדר בו בשביל להזרים להם כוחות ולעשות אותם גיבורים... אז במקום להתעצבן ולא לפרגן להם... אדרבה... **קח קרדיט** ותבין שנדרש להיות גיבור אמיתי!!!

ממך נדרש להתגבר איפה שאף אחד לא רואה... אף אחד לא ירכיב אותך על הכתפיים... אף אחד לא יעשה עליך כתבות מעריצות בעיתון... אף אחד לא יגייס כסף בשביל לעזור לך להתגבר... אתה נמצא לבד לבד בשדה הקרב... נלחם לבד!! נאבק לבד!!! מתגבר לבד למענו יתברך...

וכמובן!!!!!! כמובן שאח”כ אתה שואל אותי: מי אמר שאני חשוב בעיני הקב”ה?? מי אמר? אולי לא... **אז הנה!!! כעת יש לך מדגם...** קח את כל הערצה שיש לנו לחקלאים **ויש לנו!!!** מגיע להם הערצה!! אחרי הכל יש פה הרבה גבורה!!! וכעת דון מינה ומינה... תנסה להשוות את הגבורה שלהם לעומתך... ברור שנדרש ממך גבורה פי מאה...

אבל תבין שאת הגבורה שלך אי אפשר להנציח בעיתון... וגם מרן ר’ חיים קנייבסקי לא יבקש ממך ברכה... אבל הרבש”ע בכבודו ובעצמו מפקיד בידיים של צדיק יסוד... את כל הברכה והשפע של העולם...

עכשיו: לגופו של עניין... נחזור רגע לגיבור כח השני... החקלאי ששומר שמיטה!!! **באמת למה שאני אתך הוראת קבע ל”קרן השביעית”??** וכי בן אדם שקשה לו לשמור שבת אני צריך לתת לו כסף שישמור שבת... שיחליט אם הוא מעוניין... מקסימום אני מוכן לעשות לו קירוב... אבל ממתי נותנים כסף לאדם שישמור תורה ומצוות... זה עניין שלו מול הרבש”ע??

אז יש בזה כמה תשובות טכניות פשוטות... אבל אני אתחיל דווקא עם התשובה האישית שלי... שמסתמא אתה הכי פחות תתחבר אליה...

מה אעשה שאני ציוני!!! אני הציוני המקורי מהסוג של ר’ אברהם ישעיהו קרליץ זצ”ל... אני אוהב את **ארץ ישראל**... אני מחובר בכל נימי נפשי למצוות התלויות בארץ... וממילא הראש שלי עובד בצורה אחרת!!!

האדמה אמנם שייכת לחקלאי... אבל ארץ ישראל **היא שלי!!!**

אם החקלאי לא ישבית את האדמה שלו... זה בעיה שלו... הוא מחלל שבת... אבל מה יהיה **עם ארץ ישראל שלי**... ארץ ישראל היא לא אדמה פרטית שלי... ארץ ישראל זה עניין שלי!!! **שאני אגלה לך סוד:** אתה יודע למה סבתא שלי נולדה בהונגריה?? אתה יודע למה דוד שלי ר’ מיכאל דוב בער וויסמנדאל היה גר בצכסלובקיה?? **אתה יודע למה??** כי אלטער אלטער זיידע שלנו היה גר כאן בארץ ישראל והוא לא שמר שמיטה!!! ומשה רבינו הזהיר אותנו באלף אזהרות בפרשת בהר שאם הוא לא ישמור שמיטה יבואו עליו כל הקללות שבפרשת בחוקותי... והוא כנראה לא שמע... ומה שקרה ”והארץ תעזב מהם ותרץ את שבתותיה בהשמה מהם והם ירצו את עוונם” (לא שמים לב... אבל פרשת הקללות לא מתחילה בבחוקותי, אלא בבהר... הפרשה מתחילה בשמיטה ומסיימת בעונש על שמיטה)

והנה... עכשיו... לא יודע איך זה קרה... אבל יום אחד נולדתי... ומצאתי את עצמי בארץ ישראל... לא יודע מי עשה את זה ואיך זה התגלגל אבל אני כעת כאן!!! וכעת לקראת שנת התשפ”ב **קיים סיכוי שרוב אדמות ארץ ישראל ישבתו בשנת השמיטה!!!** אתה שומע? עם קצת מאמץ מצידנו יש סיכוי שרוב אדמות **ארץ ישראל! לא מדינת ישראל!!! ארץ ישראל**... רוב האדמות הולכות לשבות בשנת השמיטה... לי ולך הקטנים יש את האפשרות לגרום שיקרה הדבר המבהיל הזה!!! **אז תגיד לי:** מעניין אותי החקלאי?? הוא נושא פה?? האדמה במקרה הטוב מוחכרת לו... **אני מדבר איתך כאן על ארץ ישראל שלי!!!** רבותי: קצת ציונות אמיתית...

שתבינו: כל ההסלמה בדרום בחודש שעבר... הכל התחיל מימין קיצוני שמרוב אהבתם לא”י הם רוצים לגאול בתים וקרקעות... וההשקפה שלנו נגד זה כי זה התגרות באומות ובנקודה הזו אנחנו אנטי ציונים... אנחנו לא עולים בחומה... **אבל אני לא מדבר על זה...** אני ציוני נוסח **סאטמאר**... אני רוצה לגאול קרקעות בארץ ישראל לא בגישה לאומנית!!! אלא מתוך כמיהה שבקרקות האלו יתנהגו לפי רצון התורה...

חסידי קהילת קודש סאטמאר... זכיתי והילד שלי לומד בחידור על טהרת קודש שממומן על ידכם... אתם ב”ה גואלים מוסדות אחד אחרי השני כדי שיתנהגו על טהרת הקודש ולא ע”י עוקרי הדת... **אז הנה!!! יש לנו כעת משימה מאוד נקודתית!** יש כן וכן קרקעות בארץ ישראל שהציונים במשך מאה חמישים שנה דאגו שלא ישמרו שם שמיטה...

יודע מה עובר עליך כשאתה יודע שיש לך פה אפשרות גלישה ואתה מתגבר. איזה חזית היתה לך כעת פה!! את זה אף אחד לא יודע... סליחה... בעצם כולם יודעים... ו. ולא יודעים כלום.

וממילא אתה הגיבור האמיתי!!! ומי כמוך יודע עד כמה שזה לא סתם מחמאה... אני לא טופח לך על השכם ואומר לך: איזה גבבר אתה... יש פה באמת באמת צורך בהמון המון גבורה!!! אז אין ברירה... קח את הקרדיט!!! אתה מוכרח לטפוח לעצמך על השכם... ידינו כבולות... ---

אמר לי פעם בחור אחד בתסכול: אני פושע ורשע... ולמה??? הרי אם מישהו היה נותן לי מאה שקל ואומר לי: זה בשביל שתשמור על העיניים בשעה הקרובה... הייתי שומר... נכון?? זאת אומרת: שאם לא שמרתי על העיניים... זה אומר שהיראת שמים שלי לא שווה מאה שקל...?? לא כך??

אמרתי לו: אני מבין את הטענה אבל יש לך טעות!!! אתה טוען שאם הייתי נותן לך מאה שקל היית שומר על העיניים... **ואני שואל אותך למה??** בגלל שאתה רוצה להרויח מאה שקל?? בגלל שאתה לא רוצה להפסיד מאה שקל?? **לא!!! אם תתבונן היטב**

היטב... לא זו הסיבה!! הסיבה היא: שאם הייתי מבטיח לך מאה שקל על שמירת עיניים... היית קולט שהשמירת עיניים שלך **שווה!!! שווה מאה שקל!!** וזה מה שהיה נותן לך כח... לא הנגן שהיית קונה במאה שקל האלו... לא זה מה שהיה מדבר אליך... (זה אולי מדבר אליך בשעות של ישיבת בין הזמנים) אבל בשמירת העיניים... עיקר הקושי נובע מחוסר הערכה והכרה בהתגברות שלי... ברגע שאני רק אעמיד אותך מול עשרים שקל ואתה תפנים שתנודות העפעפיים שלך שוות עשרים שקל... אתה תקבל כח לשמור על העיניים... **אם ככה...**

אמרתי לאותו אחד: אתה טוען שהיראת שמים שלך לא שווה מאה שקל... הראיה: שאם היו נותנים לך מאה שקל היית מתגבר... אז זהו שלא!!! יש לך טעות באבחון... הנקודה פה היא אחרת: תראה באיזה שפל של דימוי עצמי רוחני אתה נמצא... הרי אם הייתי נותן לך עשרים שקל על שמירת עיניים היית שומר... נו... ואם אתה לא שומר... סימן שאתה עד כדי כך לא מחשיב את ההתגברות שלך... שאתה לא שם על זה אפילו עשרים שקל... **וזו הבעיה שלך!!!** מול נקודת התורפה הזו אתה צריך לעבוד!! להתחיל להעריך את העמידה בניסיונות שלך!!! תתחיל להפנים שאתה גיבור כח הרבה יותר מהחלקאים שאנחנו מחבקים אותם בימים אלו... כן... צריך לדעת שכמה שהניסיונות כיום קשים יותר בסופו של דבר עיקר הקושי הוא: **הנוער בסיכון שבנו!!!** אני לא קולט כמה אני מעניין את אבא שבשמים... אתה לא קולט כמה אכפת לרבש"ע אם אתה מתגבר למענו או שלא... ועיקר היצר הרע פה "ויזנב"!!! לעשות ממך זנב... לתת לך תחושה שההתגברות שלך לא שווה עשרים שקל... אם רק תשנה את התפיסה ותפתח זה"ק ותראה מה כתוב על זה... אתה תהיה גיבור כח!!! אז הנה... לשנה הקרובה יש לך גיבורי כח בכותרות מול העיניים... תעמוד מולם ותזכור שלמעשה אתה הגיבור כח האמיתי כאן... רק מה נעשה שאתה עדיין בחזית... עדיין לא חזרת משדה הקרב...

כסף... ואני לא מכיר אחד שהלך להיות חקלאי!! יש לי חבר שפתח חנות סלולר... יש אחד שעובד במחשבים... יש קבלן... יש מתווך... וכן הלאה וכן הלאה... כל האנשים האלו זה אנשים שרצו לעשות כסף... למה אני לא מכיר אחחד שהלך להיות חקלאי?? הרי הם מרויחים מליונים?? למה כמעט כל החקלאים זה... זה בנים של חקלאים?? התשובה ברורה: חקלאי לא מרויח הרבה כסף!!! הוא כן צריך לגלגל הרבה כסף!! יש הוצאות אדירות וצריך לדאוג שהכנסות יהיו טיפה יותר... וזה בדיוק הסיפור הבעייתי כאן!!! שברגע שמגיע שנת השמיטה נפער פער מלחיץ בין ההכנסות להוצאות... שכמובן... לי יש בטחון גמור שציויתי את ברכתי וכו'... אבל זה טוב רק לשדה שלי!!! לא לשדה שלוו!! (בטחון בה' זה רק לשימוש אישי... אין לי רשות לבטוח בה' שיתן כסף לעני... וגם לא שייסדר את החקלאי בשמיטה...)

עד כאן חקלאים... אגב: אני לא חקלאי!!! אני לא עושה מזה כסף...

מה כן??? חלק מהאדמות כן שייכים לי... אני עדיין לא יודע איזה אדמה... כשהמשיח יגיע יתברר לי... אנא ה'... רחם עלי... תגלגל איכשהו שהשדה אחוזה של נחלת הבית אב שלי תשבות בשנת השמיטה...

ואנחנו כעת רוצים לגאול את האדמות האלו... **עם קצת מאמץ אנחנו גואלים את השדה אחוזה של סבא שלך!!!** כן... לכל יהודי יש שדה אחוזה בארץ ישראל... ושדה אחוזה למי שיוזע זה דברים העומדים ברומו של עולם...

וככל הנראה השדה אחוזה של סבא שלך נעבדת בשנת השמיטה... ואנחנו יכולים בלי הרבה מאמץ לגרום שהארץ ישראל שלנו תהיה מושבת בשנת השמיטה שזה מקרב את הגאולה!!! (אל תשכח שלא

אומרים תיקון חצות בשנת שמיטה... שמיטה זה גאולה בפועל...)

אם ככה... אז מי רואה פה את החקלאי... הוא בכלל לא הנושא... אני לא עוסק עכשיו בקירוב... **אני חושב על הארץ ישראל האהובה שלי...**

זו התשובה שלי... זו הסיבה שאני תרמתי לקרן השביעית... אבל לאלו שלא מתחברים לארץ ישראל... (אלו שכבר לוטשים עיניים לשדה תעופה לברוח ביולי אוגוסט לנופש ב... לא יודע איפה) לכם יש הסברים הרבה יותר פשוטים...

לחקלאים יש קושי מאוד מאוד גדול לשמור שמיטה!!! זה לא כמו פעם שלכל אחד היה שדה משלו... מדובר כאן במערכת חכירה ועובדים זרים שאי אפשר לעצור את זה פתאום **ומדובר בהפסדי עתק!!!** שאם היה כזה ניסיון ליהודי עובד ה' נשגב הוא היה עומד בזה... (גם לא בטוח... כי לצערנו בדיני ממונות יש כל מיני הפתעות לא נעימות) אבל כשמדובר ביהודי פשוט כמוני וכמוך (ואולי קצת פחות) ובבת אחת נוחת עליו ניסיון בסדר גודל של הפסדים של מיליונים... **זה ניסיון שלא מותאם לממדים שלוו!** והיות ואנחנו יכולים לעזור לו... ע"י השתתפות של כמה שקלים בחודש למשך שנה וחצי אנחנו יכולים קצת לאזן את עוצמת הניסיון... שתהיה קצת יותר מותאמת לרמה שלו... **אז יש עניין לעזור לו כי זה משהו שאפשר!!! אפשר לעזור באמצעות כסף!!!** אם הייתי יכול באמצעות כסף לתת כח לחבר שלי בהתמודדות שלו בקדושה הייתי מתרים אותך בשבילו ולא לחקלאי... דא עקא!! שניסיונות בקדושה זה לא שייך לכסף!!! זה שייך לחדר יחוד של קוב"ה עם המתמודד... כסף לא יעזור כאן... לא תצליח לשחד את הרבש"ע בכסף... הוא רוצה אותו בגודל טבעי!!! בשמחתם לא יתערב זה... הייתי מאוד שמח לתת לו כמה שקלים כדי שיהיה לי חלק וזכות בעמידה בניסיונות של חבר שלי בקדושה... **אבל אין!!!** **בשמחתם לא יתערב זה... יהיו לך לבדך ואין לזרים איתך.** אבל כאן?? כאן בשמיטה אני כן יכול לדחוף את עצמי... כאן יש חקלאים שצועקים גיוואלד... אין לנו את כוחות הנפש להיות גיבורי כח... ואני יכול לתת להם את הכח!! **זה לא בחינם!!! אני לא פראיירער.** ברגע שאני נותן להם כח להיות גיבורי כח... אז יש פה שותפות גמורה וחלוטה שאני בעצמי נהיה גיבור כח!!! זה תקף הלכתית לא פחות ממכירת חמץ...

וכאן במאמר המוסגר: ישנה איזושהי שמועה שחקלאים הם מיליונרים... **אני לא יודע על מה אתה מדבר.** אני מכיר הרבה אנשים שרצו לעשות

אבל בכל זאת!!! בכל זאת רק הרבש"ע יודע מה עובר עליך. רק הוא יתברך יודע עד כמה אצלך השמירה הבסיסית ביותר עולה לך בדם וביזע... רק הרבש"ע

המרפסת שעל החומה... המשקיפה להר צופים...

ברוכים הבאים לבית משפחת צופיה... כן... הרבה עולי רגלים מכירים את המשפחה שלנו... אנחנו מתגוררים בירושלים... אבל לא סתם!!! הבית שלנו ממוקם באזור איסטרטגי... אנחנו גרים צמוד לחומת ירושלים!!! אמנם המחיר הוא שאנחנו יחסית רחוקים מבית המקדש ביחס לבתים אחרים... אבל סו"ס אנחנו הברוכים הבאים של כל עולי הרגלים... אז דבר ראשון: בזכות זה יש לנו זכות לפתוח מרפסת!!! בירושלים אין שום מרפסת... אסור לפתוח מרפסת מפני אוהל הטומאה... אבל לנו יש מרפסת שפתוחה מעל החומה החוצה... בזה אין שום בעיה... ובאמת בזכות המיקום היחודי שלנו יש לנו כל מיני תפקידים מיוחדים ואהובים... אנחנו משמשים הרבה פעמים בתפקיד: "קול צופיין נשאו קול..." הנה!! לדוגמה: בתקופה הזו יש כל כמה ימים תהלוכות מרהיבות עין של מביאי הביכורים שעולים לירושלים... וברגע שהם מתחילים להתקרב לירושלים יש משלחת מיוחדת מירושלים שיוצאים לקראתם לקבל את פניהם... (תלוי לפי חשיבות האנשים מביאי הביכורים... אם זה קבוצה מכובדת או גדולה במיוחד אז יוצאים לפניהם אפילו הגזברים והפחות וכו'...)

עכ"פ לפני שבוע ימים נקש אצלנו בדת לא פחות ולא יותר אחד מו' האמרכלים של בית המקדש!!! אוה... איזה אורח חשוב... אבל הייתה לו בקשה צנועה... אנחנו פה בעמדת היכון... אנחנו יודעים שמחר אמורים להגיע לכאן משלחת של ביכורי יין מקדש נפתלי שזה מרחק רב... ואנחנו רוצים לקבל את פניהם בצורה מכובדת... ואנחנו לא יודעים בדיוק מתי הם מגיעים... האם אתם יכולים לתת לי התרעה קצרה מראש??

בטח... בשמחה... אם האמרכל בכבודו ובעצמו מבקש צריך לעשות לו שירות מיוחד... יענקי התארגן בזריזות ויצא לשער העיר שמתחת הבית שלנו... וחיכה לאיזה טרמפ... ותוך כמה דקות היה שם יהודי שבדיוק יצא מירושלים שמח וטוב לב... (אתמול הוא הקריב קרבן תודה ונשאר בלילה מדין לינה ועכשיו הוא יצא...) יענקי ביקש אם הוא יכול להצטרף איתו לכמה ק"מ ספורים... ואחרי חצי שעה נסיעה בכרכרה הגענו להר הסמוך הנקרא צופים... שם יענקי ביקש לרדת... ו... ורץ מהר למשפחת אבן בוחן... זו משפחה שאנחנו איתם בקשר עין!!! אנחנו רואים אותם מהמרפסת שלנו והם רואים אותנו... ומאיך יש להם תצפית להר שממול- דהיינו להר רמה... (ושם גם להם יש קשר עין עם משפחה אחרת שגם להם יש תצפית להר שממול וכן הלאה) יענקי מידי פעם מבקר אצלם ומתאם את המשימות הנדרשות... והוא סיכם איתם שברגע שהם רואים תנועה של עולי רגלים מכיוון רמה... מיד לסמן לנו ואנחנו נזעיק את האמרכל והגזברים לצאת לקראת מביאי הביכורים...

יענקי חזר מהשליחות... כעת שוב הוא בא לעמוד על אם הדרך לחפש טרמפ חזר לירושלים... והנה... את מי הוא רואה?? את היהודי הנחמד שלקח אותי מירושלים... מה קרה?? למה לא המשכנת?? למה אתה נראה עצוב?? אל תשאל... כשירדת מהכרכרה פה בהר צופים... פתאום נדלקה לי נורה אדומה... פתחתי את המזוודה ומצאתי שם כזית בשר תודה ששכחתי לשרוף אותו בירושלים... (תכננתי לשמור אותו למישהו שרצה לאכול ובסוף הוא לא הגיע) וקיי"ל: מי שיצא מירושלים וזכר שיש בידו בשר קודש, אם עבר צופים שורפו במקומו... כבר לא מטריחים אותו לחזור כי זה מידי רחוק... אבל אם לא עבר צופים חזר ושורפו לפני הבירה מעצי המערכה... בקיצור: אני צריך לשוב על עקבותי ולחזור ולשרוף ועכשיו ללכת לבקש עצים מעצי המערכה... לא נעים... יענקי עודד אותנו... אל תדאג... זה בסדר... אני אחזור איתך לירושלים ותבא אלנו הבייתה... אני אדאג לך לעצים... לא תצטרך לבקש עצים מהמערכה... אותו יהודי חזר עם יענקי... יענקי ארגן לו כמה עצים שנשארו מכהן אחד שהתארח אצלנו בדיוק אתמול וגם הוא שרף את הנותר של החזה ושוק שהוא לא הצליח לסיים ונשאר לו עצים... אותו יהודי מאוד שמח... זו הרגשה לא נעימה לקחת עצים מהמערכה... (נכון שלב ב"ד מתנה עליהם ולכן זה לא מעילה... סו"ס זה שירות שנותנים לאורחים שמגיעים לירושלים ומאיפה יש להם אפשרות להשיג עצים... אבל סו"ס זה מסווג הלשכה... והנה חסכונו לו את זה...) אדאג לא נתנה לאותו יהודי לצאת עד שלא ילך למקווה לטבול לטהרת מעש... ופיניקה אותו בסלט עשיר של מעשר שני וכוס יין משובח של כרם רבעי.

והנה... למחרת בבוקר... כל כמה דקות אנחנו מסתכלים לעבר שכננו מהר הצופים... והנה לפתע... מישהו שם מניף בסודרין... מוליך ומביא מעלה ומוריד... מהר מהר ללכת לאמרכל... תוק תוק... הגיע לנו מידע שעולי הרגלים נמצאים כעת ברמה!!! מרחק של שעה וחצי משערי ירושלים... תוך עשרים דקות אנחנו רואים משלחת מכובדת ביותר יוצאת מירושלים... יענקי מהר קרא לחברים... עוד מעט התהלוכה מגיעה... המרפסת שלנו כבר מלאה בילדים... זכות קדימה לאורחים כמובן... והנה!!! אנחנו כבר שומעים את הקול הענוג של החליל... וכבר מרחוק אנחנו רואים נחשול אדם מתקרב... עוד מעט כל האומנים מירושלים יסגרו את החנויות ויקומו לקראת מביאי הביכורים... יום אחד אנחנו יושבים פה במרפסת ולפתע אנחנו רואים מחזה יוצא דופן... עדר עענעק של עגלים הולך ומתקרב לשערי ירושלים... משהו שלא נגמר... מה קרה פה?? מישהו פה התבלבל וחושב שירושלים זה שדה מקנה של רועי בקר...?? ואתה יודע מה מתברר?? שזה המעשר בהמה של רבי אלעזר בן עזריה!!! כן... רב"ע היה כזה עשיר מופלג שתירסר אלפי עגלי הווה מעשר מעדריה כל שנה מחדש!!! אוה... ברוך המשלם שכן טוב ליריאיו... תראה מה שזה... 12,000 עגלים מצייפים היום את ירושלים במעשר בהמה!! (מה תגיד על שאול המלך שמסמתי שנתמנה פרנס על הציבור כתוב ויפקדו בטלמים מאתיים אלף... אם ככה המעשר בהמה שלו היה 20,000 אבל כנראה זה יצא פחות כי סו"ס הוא היה צריך להפריש גם בכור לכהן... לעומת רב"ע שכמדומני היה כהן) אתה יודע מה המשמעות?? שהיום ומחר יש לנו ארוחת צהרים בשרית... כל תושבי ירושלים הולכים להתחלק בבשר הזה... לכה"פ אפשר אחד... קדימה... כל הילדים למקווה... היום אנחנו צריכים לאכול על טהרת קודש... כמובן שמרוב שאנחנו כבר רגילים לראות את המחזות... אנחנו יכולים לזהות מרחוק כל אחד מאיפה הוא מגיע ובשביל מה הוא מגיע לירושלים... כשאנחנו רואים יהודי שמגיע עם עגלה מלאה בפירות אנחנו יודעים שהוא מגיע כאן מהאזור... כי בדרך כלל מי שמביא פירות מעשר שני לירושלים הוא מחלל אותם על מעות... רק חכמים תקנו שמהלך יום אחד מירושלים לכל צד צריכים להעלות את הפירות עצמם כדי לעטר שוקי ירושלים בפירות... (ואתה מבין לבד שיעניק מיד שועט במדרגות ושאל אם אפשר לקחת פרי אחד... שהרי מעשר שני לא ניתן למכירה אלא אלא נותנים זה לזה בטובה... אז למה לא לבקש... בדרך כלל אנשים נותנים בשמחה...) אבל אנחנו נאלץ לעצור כאן... כי ביום ראשון הקרוב קרה דבר שלא יאומן!!! אתה יודע מה לא יאומן?? לא האמינו כל מלכי ארץ כל יושבי תבל כי יבא צר ואויב בשערי ירושלים... כן... לא האמינו... הזאת העיר אשר יאמרו כלילת יופי משוש כל הארץ... אבל היד אכן נשתלחה במקדש ועל זה יש לנו את שבעה עשר בתמוה ואת שלושת השבועות שאחריו שבהם חומת הר ציון הורידו כנחל דמעה, אל תתני פוגת לך אל תדום בת עיניך... קומי רוני בלילה לראש אשמורות שפכי כמים לבך נוכח פני ה'... שאי אליו כפיין על נפש עולליין העטופים ברעב בראש כל חוצות... ובימינו לא רעב ללחם ולא צמא למים... עטופים ברעב פנימי וצמאון צחיחים לתוכן ולפנימיות לשמוע דבר ה'... שאי אליו כפיין על כל אותם צעירים שמחפשים את עצמם... ויתקיים בנו במהרה מקרא שכתוב: "והיה אחרי כן, אשפוך את רוחי על כל בשר, ונבאו בניכם ובנותיכם, וזקינם חלומות יחלומון, בחורכים חזיונות יראו... ובירושלים תהיה פליטה ובשרידים אשר ה' קורא"

ושוב מגיעים ימי בין המיצרים:

ושוב מגיעים ימי בין המיצרים... בפעם האלף תשע מאות חמישים ו... שוב מתאבלים על חורבן בית המקדש... שוב מסתבכים האם מותר וואקלי ועל איזה סיום אפשר לאכול בשרים... שוב אוחלים את הלב שאנחנו לא מספיק מרגישים את החורבן... ושוב מחכים שזה יעבור ונוכל להתחיל את החגיגה של בין הזמנים... מה שנכון נכון...

האמת היא: שכמה שדווקא בשנה האחרונה התחלתי להבין את עצמי יותר מכל שנה אחרת... הרי רק לפני חודשים ספורים היינו עמוק עמוק בתוך הקורונה...

נו... ועכשיו מישהו מדבר על זה?? מישהו מתעסק עם זה?? זהו... חזרנו לשגרה ואנחנו עסוקים באלף ואחד דברים אחרים... זאת אומרת: החיים חזקים מהכל!! לא משנה מה היה וכמה שזה היה נורא... בסופו של דבר מתרגלים לכל דבר... חוזרים מאוד מהר לשגרה וממשיכים את החיים הלאה... אם ככה... אז לכאורה אותו דבר בייחס לחורבן בית המקדש... כמה שהחורבן היה איום ונורא... סו"ס זה קרה לפני כן וכך זמן... ומאז מירון החיים ממושך... אז כמו שכבר לא חושבים על הקורונה ביום יום וכמו שסבתא שלי לא חשבה על השואה ביום יום... אז למה שאני אחשוב פתאום על ביהמ"ק שנחרב פעם פעם??

התשובה היא פשוטה:

יש הבדל תהומי בין חסר חיצוני לחסר פנימי!!

אם יום אחד בהיר הגיעה איזה קורונה מסין... ובגלל זה הייתי צריך ללכת עם מסיכה... ברגע שהקורונה עזבה והמסיכה ירדה לי מהפרצוף אין שום סיבה שאני אוכר בקורונה פתאום באמצע החיים... כי הקורונה עצמה היא בעיה חיצונית... המסכה פתרון חיצוני... ממילא אין סיבה שאווכר את זה סתם כך חצי שנה לאחמ"כ... אבל!!! ל"ע אלמנה ששייכלה את בעלה בקורונה... היא פוגשת את הקורונה בוקר צהרים וערב... כי בעלה זה לא איזה קורונה שהגיעה מסין וחזרה לשם בחזרה... בעלה היה כל החיים שלה!!! תפס את כל המציאות שלה וברגע שהוא נפטר... החסר זועק כל הזמן... (גודר פרצות ישראל יגדור פרצות עמו ישראל ברחמים...)

על אותו משקל: כל קושי וכל אסון אפשר יום אחד לשכוח!! אבל כזוהי משהו מבפנים... כשהחלל זועק מכל פינה אי אפשר לשכוח... ואסור לשכוח!! כי השכחה פה היא לא חיובית אלא התרגלות שככה זה החיים!! וזה לא ככה!!! צריך ליכור שבית המקדש נחרב ולו בשביל לדעת שאם חסר לנו כמה חלקים בפזל... הם מחכים לנו שם... כשהייתי בחור אלטער היו לי כל מיני קשיים... ומטבע הדברים תליתי את כל הבעיות שלי בזה שאני לא נשוי... ואמנם בחלק גדולתי ובהחלק לא... אבל ברמה העקרונית בודאי שצדקתי!! כי הרי בן אדם שלא נשוי הוא חצי בן אדם... ממילא כל בעיה הכי קטנה שמתעוררת ההיגיון אומר שזה שייך ל"חצי ש"ס השני" שאני לא יודע...

אז זהו!!! שאם אנחנו רואים כל מיני דברים לא מתוקנים בעולם... צריך לדעת ש-עד אבא אל מקדשי קל

אבינה!!! החלקי פול אלהים עינים מצפות ולהתחנן: כי מחכים אנחנו לך מתי תמלוך בציון...

כלומר ככה: אל תצפה מעצמך שתתחיל לדמיין את בית המקדש וזה יגרום לך להתעורר להצטרע בצער השכינה... עזוב... זה גדול עלינו... תסתכל ימינה ושמאלה... תראה את הנתונים היבשים שמי כמוך מכיר אותך... יש דברים שלא מסתדרים לך?? אתה פוגש הסתרת פנים... אז הנה!!! פרטים בבית המקדש... הנתונים שאנחנו פוגשים בחיים שלנו הם מספיק מעוררים אותנו להבין שמישהו פה חסר... ומשהו פה מתבשל ורוחש מתחת לפני השטח... ופרטים נוספים בבית המקדש השלישי שיבנה במהרה אמן.

שנאת חינום לא צריכה בהכרח להיות חינומית!!

המשך: אני חוזר על המשפט מעמוד 1 בגיליון זה... **שנאת חינום לא צריכה להיות חינומית!!**
מספיק שהיא לא שווה את המחיר... לא שווה-- זה חינום!!
הבנת מה אמרתי במשפט הזה? אני אסביר:

אנחנו בטוחים שנאת חינום זה... זה פשוטו כמשמעו לחינום... סוסתם שנהא בלי סיבה... **אבל לא! זה לא נכון!** שנאת חינום זה לא בהכרח שזה סתם לחינום... רק מה? **מספיק שזה לא שווה את המחיר!** יש כלל בכלכלה: כל דבר שלא ריווחי... אוטומטית הוא חינום!! **שנאת חינום**... אני מכיר שני אנשים שלוקחים אנשים ברכב שלהם בחינם!! יש יהודי בעל חסד אמיתי שלוקח אנשים ברכב שלו בחינם... **זה חינום מסוג אחד!** אבל יש חינום מסוג אחר... מדובר בנהג מונית שדווקא לוקח כסף אבל בסוף חודש יוצא שההכנסות שלו לא מכסות את ההוצאות... ויוצא שגם הוא עובד בחינם... כלומר: זה שהוא לוקח כסף... זה לא סתירה שהוא עדיין **עובד לחינם**... הבנת? על אותו משקל: שנאת חינום זה לא בהכרח שהיא סתם שנהא ללא סיבה... סו"ס אנחנו לא טפשים... כשאנחנו רבים אחד עם השני כמעט תמיד יש סיבה... ובדרך כלל היא גם מוצדקת... אבל עדיין... אם זה לא שווה את המחיר... אם ככה... **אז השנהא היא ל--חינום!!**

הנה לך... הסיפור הזה שהבאתי לפני רגע... **אני שואל אותך:** הצעקות האם להגיד 'לדוד ה' אורי וישעי' במנחה או להגיד במערב... האם זה נושא כ"כ מהותי שהוא שווה צעקות והלבנת פנים בבית מדרש עד כמעט הרמת יד?? זה שווה או לא שווה?? תענה לי...

ברור שלא!! אם זה לא שווה... אז הנה לך שנהא ל--חינום!!
הם צודקים? כן!! מגיע לו צעקות? כן!! אבל הם זה שווה?? לא!!
לא מספיק שההכנסות כיסו את ההוצאות!! אני צריך שזה יהיה שווה... ואם הצעקות האלו לא שוות בנזק המלך... אם הרבש"ע מוותר על הלדוד ה' אורי וישעי שלכם אם הוא כרוך בצעקות בבית הכנסת... אז מה זה עוזר לי שהצדק איתך... תכל'ס... באת כאן לבית הכנסת כדי לעשות נחת רוח לרבש"ע וזה לא צלח!! הפסדת בתוצאה הסופית!!

(ואגב: ישנם אנשים ששומרים טינה אחד לשני על סיבות מאוד מוצדקות... יש להם ויכוח על חצי מיליון שקל... אבל כל מי שנוגע בדבר יודע שהויכוח הזה לחינם... כי... כי המריבה הזו גובה מחיר רגשי וסביבתי הרבה יותר יקר מחצי מיליון שקל... ממילא זה שנאת חינום... שנהא שלא שווה את המחיר שלה... הרי לך שנאת חינום)

אז הנה!! את הנקודה הזו אנחנו מתקשים לקלוט!!
אנחנו מתקשים להבין שנאת חינום לא שייך למי שצודק או לא...
רוצה הוכחה פשוטה שזה אחת הנקודות שאנחנו לא קולטים??

תלך למישהו שמחרחר ריב ומעורר שנאת חינום בקהילה... לך ותנסה לדבר על לבו... תשאל אותו: למה?? למה אתה מעורר שנאת חינום... הרי על זה נחרב ביהמ"ק וכו' וכו'... **אתה יודע מה הוא יענה לך??** הוא יתעצבן ויגיד לך: מה... מה אמרת... ש-אני? אני עושה שנאת חינום?? מה פתאום!! **אני לגמרי צודק והוא! הוא הטועה**... הוא עושה את השנאת חינום... ואז כמובן הוא ישב ויסביר לך כמה שהשני טועה בגדול והוא צודק!! (ואני מסכים איתו!! אני בעד... אני לא חולק עליו...)
שמת לב מה הוא יענה לך? הוא יסביר לך למה השנהא שלו **מוצדקת!!** עד כמה השני לא בסדר וממילא השנהא שלי היא לא שנאת חינום!!!

אז זהו!! צדיק שלי: מתי תבין שנאת חינום אין הכוונה שאתה לא צודק... הפירוש של חינום זה --- שזה לא שווה את המחיר...

אם אני מגיע לך בטענה שאתה מעורר שנאת חינום... אל תענה לי שאתה צודק... זה לא מעניין אותי שנאתה צודק!! אני במקרה גם חושב שאתה צודק!! רק מה?? אני צריך שתוכיח לי שהשנהא שלך **שווה את המחיר והיא לא לחינם!!** שתוכיח לי שהנושא שעליו אתה מקדש מלחמה הוא כ"כ מהותי וכ"כ נוגע ביסודות היהדות ששווה להכפיש ולהלבין פנים ולגייס ולסכן את כל המידות רעות שלנו על זה... אני לבנתיים פוגש רק את ההוצאות האסטרונומיות של מחיר השנהא... לעת עתה אני לא רואה שההכנסות מכסות את ההוצאות... כל זמן שאתה לא מראה לי שהשנהא שלך שווה את המחיר... אז היא לא שווה... ומקובלנו ש-- **מה שלא שווה --- שווה חינום!! הרי לך שנאת חינום!!** כל שנהא שלא שווה את המחיר היקר שלה... הרי לך שנאת חינום!!!

---**בפתח הגיליון הצגתי שתי שאלות סקרנות:** שאלה ראשונה: מה היה החבית הנפץ שסביבה התלקח השנאת חינום בדור החורבן?? על איזה בנין הם רבו?? על איזה בית כנסת... על איזה ירושה?? למה חז"ל מתעלמים בצורה בוטה ולא מגלים לנו סביב מה ניטשה המחלוקת...

התשובה היא: התשובה היא: שזה לא רלוונטי!! אם השאלה היתה מי צודק... כאן חז"ל היו מגישים בפנינו את ההשקפה הצרופה, שהיה ויכוח, וריב"ז צודק ואבא סיקרא לא!! אז זה!! שהנושא פה לא היה מי צודק... היתה פה בעיקר שאלה של שער יציג... שווה או לא שווה... שווה לריב על זה או לא שווה... שני הצדדים צדק!! לכל אחד היו טענות מוצדקות אבל זה לא היה שווה את השנהא... השנהא לא היתה שווה... הרי לך שנאת חינום!! שנהא לחינם!!

וכעת עבור לשאלת הסקרנות השנייה: איזה מעשה שלא יעשה עבר בה קמצא... שהביא את אותו בעה"ב להתנפל עליו בחמת זעם ולזרוק אותו מכל המדרגות?? איזה מכונית תופת בר קמצא פוצץ שהצדיק את ההתפרצות עליו עד כדי כך שרובן לא ראו צורך למחות??
אז זהו!! שהשבוע נפל על האסימון... השבוע ניסיתי לדמיין מה כבר יכול להיות שבר קמצא עשה... ונפל לי איזה כיוון... אבל רקע קצר:

תאר לעצמך: אנחנו עומדים כעת במירון בל"ג בעומר... עוד שעה יהיה פה מעמד ההדלקה של אחד מגדולי הצדיקים... ומי שמכיר והשתתף במעמדות ההדלקה במירון... כבר שעה לפני כן העוילים מתחיל להגיע... יש כבר ניגוני התעוררות ולבנתיים שופכים שמן... ואז שרים 'ויהי נועם' והעסק מתחיל להתחמם... ועוד אנשים מגיעים ונהיה צפוף וצפוף... ואז שרים "לעשות רצונך אלוקי חפצתי" והעניינים נעצמות בדקות... ואז נהיה אש. והרגע הגדול הולך ומתקרב... ועומדים על קצות האצבעות וכעת שרים ד' בבות... כל רגע נוסף האוירה הולכת ומתחשמלת... ואז מוכרים את זכות ההדלקה... מישהו קנה בחמישים אלף שקל... והנה הצדיק מתקרב למקום ההדלקה... ואפשר למשש את ההתרגשות באויר

ואז... לפתע פתאום!! אל תשאל מה קרה... בעיצומם של הרגעים הכי מרטיטים... שניה לפני ההדלקה... הגיע איזה חצוף מחוצף ובחיוך קונדסי שפך נפט ואציתו והופה!! הדליק... הדליק את המשואה...
זהו... זה דולק... בקיצור: הבן אדם גנב את ההדלקה...

תגיד לי: מה היית עושה לו?? יותר נכון: מה העוויילים היה עושה לו??

אני אומר לך בכנות: הייתי גומממר אותו מכות... הוא היה יוצא משם עם שברים בגולגולת... **וזה מגיע לו ביושר!!!** כזה חצוף וטיפש!! ציבור שלם עומד פה ומחכה... מכרו את זה בחמישים אלף שקל... כולם מחכים... והגויילים הזה מגיע ומדליק... כל בוקס שנתנו לו מגיע לו בתזמון מלא... **ואני עכשיו שואל אותך:** האם המכות והשנאה והתיעוב והדחיה שכולנו מרגישים כלפיו... האם זה נקרא שנאת חינום??

לכאורה מה פתאום... וכי כועסים עליו לחינם?? הטיפש הזה הזמין את זה... הוא עשה דבר מאוד הכי טפשי ומכוער שמצדק את הכעס כלפיו...

אבל התפלאל לשמוע שכן!! זה שנאת חינום... אתה יודע למה??
כי שוב אותו חשבון: קח את כל העניין הנשגב של ההדלקה של ההשפעות הנשגבות והשמן והדבקות והתמורות ואלפי האנשים שהיו פה... תעמיד אותם מול מכות רצח שנותנים ליהודי טיפש אמנם אבל יהודי... **תגיד לי: מה עומד במשקל מול מה??** ברור שכל ההדלקה על כל החיזוק וההשפעות שלה... סו"ס זה לא מצוה מדאורייתא ולא מדרבנן... **זה בנוסח!!** זה מנהג חשוב וקדוש... אבל עדיין הוא בנוסח... אם ככה הוא לא שווה ערך ליהודי שיתפנה לבית חולים עם שברים בצלעות!! **תבין:** מילא אם היו מכריזים ברמקול באלף אזהרות שאף אחד לא יעזי להוציא את האייפון הלא מסונן שלו במעמד ההדלקה... ואותו אחד היה מוציא והיו מתנפלים עליו ונותנים לו מכות... נו... זה אמנם לא בסדר (כי אני דרכנו באלמות) אבל לכה"פ זה שווה משהו!! יש פה ביטוי שאנחנו לא ניתן יד לפושעים ונהג כלפם באפס סובלנות!! זו שנהא שלכה"פ שווה את המחיר!!

העבירה מסר שנוגע בציפור נפשנו... אבל מי ידליק את המדורה... זה או זה... נו... זה כ"כ מהותי?? מעצבן?? **כן...** מהותי?? **לא!!** לא שווה את מחיר השנהא!! במילים אחרות: ברגע שיהודי קיבל פה יהודי... כל ההדלקה הזו נהייתה לא שווה עכ"פ מבחינתו של האבא של אותו יהודי שכעת נסע איתו לבי"ח!! באנו לכאן כדי "לעשות רצונך אלוקי חפצתי" והתברר שהמעמד הזה לא היה לרצון לפני ה'... באנו לכאן בשביל "ויהי נועם מעשי ידינו" וקעת הקב"ה ממש לא שבע רצון ממעשי ידינו "להתפאר..." אם ככה... היות ובסוף יצא שכל ההדלקה הזו לא היתה שווה... אם זה לא היה שווה... יצא לחינם הרבצנו לו... אם לחינם כעסנו עליו... אז יש פה **שנאה ל-חינום!!**
כעת שים לב: אנחנו צודקים?? **כן!!** מגיע לו מכות?? **בטח!!** אבל זה היה שווה? **לא!!** אם ככה יצאנו בידיים ריקות... **אז זהו!! לא תאמין...** שהאיש הזה מהמדורה היה לא פחות ולא יותר בר קמצא...

אני כמובן לא יודע באמת מה בר קמצא באמת עשה... **אבל זה היה משהו בסגנון הזה...** בר קמצא עשה משהו מאוד מאוד מכוער וממש בלתי נסבל ובלתי נסלח... הוא הצליח להוציא אותנו מהכלים... אבל במה? בנושאים שהם בנוסח בעבודת ה'!! מה שבטוח הוא לא הוציא אייפון... כי אם על זה היו זורקים אותו מכל המדרגות... על זה לא היה נחרב ביהמ"ק... (אדרבה בית ראשון נחרב על זה שלא זרקו את האנשים האלו מהמדרגות) רק מה? הוא עשה אמנם משהו לא בסדר... משהו שלא לגמרי מתאים למנהג רבתי... שאצלנו זה... זה עולה לנו בחיים... וכנראה שהוא ידע כמה שזה קריטי אצלנו (בדיק כמו שליטאי יודע מה הסדרין אדם של החסיד וההיפך...) ובכל זאת הוא החליט לעשות בדווקא... (מי שמעניין אותו מנין לי זאת עיין בגמ' שם בגיטין את השני מעשים נוספים שמוביאים בנשימה אחת אשקא דריספק ותרגולא ותרגולא ותראה שזה היה הנושא ואכמ"ל...) ממילא כמה שהוא יעצבן וכמה שזה הגיע לו ביושר... בסופו של דבר ברגע שהקצאות על ממגלים ובנוסחים הגיעו על חשבון הלבנת פנים... **זה כבר לא שווה...** כי יש מושג שנקרא: **זה כבר לא שווה ליו!!** מכיר את המושג הזה? לדוגמא: פעם הייתי צריך לנסוע דחוף דחוף לבני ברק... דווקא היה לי אוטובוס... אבל הוא מגיע באיחור חצי שעה... רק הייתי מגיע יותר מאוחר... אין ברידה... התקשרתי למונית... כן כן... אני מגיע... תוך **חצי שעה** אני אצלך... אמרתי לו: לא תודה!! עוד חצי שעה **זה כבר לא שווה ליו!!** כי בשביל להגיע מאוחר לי יש כבר אוטובוס... **זה כבר לא שווה ליו!!** אם תשים לב: אנחנו משתמשים מאוד הרבה עם המושג הזה ביום יום... מדובר בכל מיני דקדוקי עניות... שלפי החשבון שרך וכך משתלם לי... אבל זה על הגבול... כי אם זה נהיה טיפ טיפה יותר מסורבל או יקר או כרוך בהחלפת אוטובוס **זה כבר לא שווה ליו!!**

אז זהו!! לפני שמתחילים לריב על כל מיני עקרונות בעבודת ה'... צריך לבדוק טוב טוב... אולי זה... **זה כבר לא שווה ליו!!** ואם זה לא שווה לי... אז גם אני צודק לגמרי... הרי זה בכלל שנהא ל--חינום!!

זה לא סוד שכמעט מאה אחוז מהשנאת חינום שיש בינינו מתבססת על דברים לא מהותיים!! מוצדקים?? **כן!!** הגיוניים?? **כן!!** יש לנו טענות קשות אחד על השני?? **כן!!** אבל מהותיים?? **?? לא!!**

זה לא!! תסכים איתי שלא!! רוב השנאת חינום שלנו קשור איכשהו לאיזה דוד ה' אורי וישעי... האם להגיד אותו במנחה או במערב... **וזה מוכרח להיות ככה...** כי כשמדובר בנושאים באמת מהותיים... כאן בדרך כלל אין סיבה שיהיה שנאת חינום... כי אז שני הצדדים דווקא מבינים אחד את השני... כי כשיש באמת פערים מהותיים ביניהם אז יש איזושהי הבנה למה אנחנו לא באותו קו... אז זהו!! שצריך ללמוד בכל ויכוח להפעיל שיקול ש-**זה כבר לא שווה ליו!!** את השיקול המוכר הזה שאנחנו עושים אותו מול כל מונית וכל מבצע של 3 ב-10... צריך לדעת שלשנאה יש מחיר... והמחיר שלה יקר. בשביל שזה יהיה שווה את המחיר צריך שזה יהיה נושא מהותי... ובדרך כלל זה לא שווה את המחיר...

מהיום תכניס לראש: שנאת חינום זה לא קשור לצודק ולא צודק!! זה קשור לחינם או לא חינום... אם זה שווה את המחיר מה טוב... אם זה לא שווה את המחיר הנה לך שנהא ל--חינום!! (ואגב: זו הסיבה שרק לגבי שנהא יש מושג של שנאת חינום... אבל באהבה לא שייך אהבת חינום... זה לא קשור... ודו"ק)

וכמובן שיש!! יש מקרים מיוחדים שזה כן שווה את המחיר... לפעמים כן צריך לעורר קול זעקה ולמחות ולהתנגד גם במחיר של "כי תראה חמור שונאך" כן... ברור שיש גם כזה דבר!! אבל תנו דעתך... לא במקרה שלי ושלך... ונסיים בתחינה הדדית מאחד לשני: למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך למען בית ה' אלוקינו אבקשה טוב לך...

גליון מס' 434 פרשת בלק
תשפ"א שנה תשיעית

גליון זה יוצא לזכות ידידינו החשוב
שיראה ברכה והצלחה בכל הענינים

להקדשות ע"ג הגליון
ניתן לפנות למס' 053-3145900

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פנינים על הפרשה

וירא בלק בן ציפור (כ"ב ב')

פעם בסעודת השבת שאל רבינו את הנכדים: מי היה יותר רשע: בלק או בלעם?
כי לכאורה מכל הפרשה נראה שבלק רשע גדול יותר והוא אשם בכל, הוא קרא לבלעם לקלל, כי הרי בלעם עצמו אמר "לא אוכל לעבור את פי ה' (פסוק י"ח) וכן "אשר ישים אלוקים בפי אותו אדבר" (פסוק ל"ח).
ומצד שני, הרי בלעם ניסה שוב ושוב לקלל את ישראל (ועין רש"י בפסוק י"א שבלעם שנא יותר מבלק), וכך נראה גם בגמרא, שבלעם רשע יותר, שעליו אמרו בריש פרק חלק (סנהדרין צ') שאין לו חלק לעולם הבא, ועל בלק לא אמרו כן. וכן אמרו בהוריות (י' ב') שבשכר מ"ב קרבנות שהקרב בלק הרשע זכה ויצתה ממנו רות, והרי הקריב כהורות בלעם, ולמה בלעם לא זכה לשכר, ונראה מזה שבלעם רשע יותר.
והתשובה: בלעם יותר רשע! בלק ביקש לקלל משום שפחד מישראל, וכמו שהעידה התורה: 'ויגר מואב מפני העם מאד' וגו', ואין אדם נתפס על צערו, ולכן על הדברים הטובים שעשה קיבל שכר, אבל בלעם לא היה שייך לכל זה, והגיע רק בגלל בצע כסף וכבוד, זה כבר מידות מושחתות! לכן לא קיבל שכר ואין לו חלק לעולם הבא.
והוסיף בטעמא דקרא עוד, כי ידועים דברי המדרש המובאים ברש"י (כ"ב ה'): 'מפני מה השרה הקב"ה שכינתו על גוי רשע, כדי שלא יהא פתחון פה לגויים לומר, אילו היו לנו נביאים חזרנו למוטב, העמיד להם נביאים'. וקשה והרי זה היה נביא רשע, ויכולים עדין לטעון: אם היה לנו נביא צדיק היינו חוזרים למוטב.
והתשובה דומה ליסוד הנ"ל: באמת בלעם היה הטוב שבאומות, אבל מתוך שנעשה נביא והכל היו צריכים לו, עלתה גאוותו, ועל ידי זה הגיע לכל המידות המושחתות, ובזה ראו הגויים שלא טוב בשבילם נביאים.

ויפתח ה' את פי האתון ותאמר לבלעם (כ"ב כ"ח)

ובמדרש רבא (פ"כ, ט"ו) מובא: 'התחילו תמהים שרי מואב, שראו נס שלא היה כמוהו מעולם'.
וכמעט בכל שנה חוזר רבינו על הדברים הבאים: הלא אדם רגיל ומיושב, שלפתע תתחיל הבהמה לדבר איתו, יתעלף מרב פחד ויתפוס בהלה גדולה. ולכאורה בלעם, חכם שבאומות, כשראה זאת היה צריך מיד לתפוס עצמו ולחזור בתשובה, ואיך קרה שהוא עומד להתווכח איתה כאילו אלה מעשים שבכל יום.
וכנראה הביאור, שברב רשעותו וגאוותו רצה להראות לאנשים אשר עימו שאינו מתפעל בזה, כי הוא רגיל שבהמה מדברת איתו. ולכן הוא עומד ומסביר לה את דעתו, שיראו שהוא חשוב.
אבל מה היה הסוף? הבהמה ניצחה אותו ונשאר בבושה כנגד השרים!

(שבענו מטוביך)

שו"ת בעניני הפרשה

עניני וותיקין
הן עם כלביא יקום

הן עם כלביא יקום וגו' - כשהן עומדים משנתם שחרית, הן מתגברין כלביא
וכארי לחטוף את המצות, ללבוש טלית לקרוא את שמע ולהניח תפילין (רש"י).

בקשוני לדבר בשבת בבקר במנין הנץ בבית הכנסת לדרמן אודות לב לאחים, ורבנו אמר לי: הציבור שבא לנץ ממחר [כי מדוע בא לנץ, מלבד המצווה גם משום שממהר] ולכן תדבר 10-5 דקות בלבד. אחרי שדיברתי בקצרה הודה לי רבנו על הקיצור וסיפר, שהיה בברלין הרב ר' הירש שמודפס מהערוותיו בסוף הש"ס, ושם היה מנין וותיקין, ובאו להזמין פעם למסיבה של מנין זה, אמר להם, פעם אחת היתה מלחמה בין ב' מלכים, וכנהוג במלחמה עושים פסק זמן לאכילה, ואח"כ יש אות מסוים [צפצוף] וכולם חוזרים. פעם אחת נשמע האות וחיייל היה באמצע המרק החם, ונאלץ להפסיק והיה חבל לו על המרק, אז קשר את הצלחת על הסוס, הסוס רץ והמרק החם נשפך עליו ולכן השתגע הסוס ורץ רץ עד לעבר הצד האויב שכנגד, והגיע בריצתו עד המלך, והחיייל שהיה על הסוס הוריד את הראש למלך, וניצחו. שאל הקיסר את החיייל המנצח כיצד עשית זאת, וסיפר לו את הענין, אמר לו המלך אם אתה היית עושה זאת אכן היה מגיע לך שכר, אבל אם המרק עשה זאת לא מגיע לך כלום... גם אתם, אם באים לנץ לסיבת המצווה מגיע שכר, אבל אם מגיעים לנץ כדי שתאכלו מוקדם את סעודת הבוקר וכדומה, לא מגיע לכם כלום.

מרן הגרא"ל שאל אמש (מפי רבי ג. הוניסברג שליט"א), אודות דברי חז"ל בברכות ט' שהמתפלל עם נץ החמה אינו ניזוק כל היום. האם הכוונה עד שקיעת החמה או עד שעולה על יצועו בלילה, וסיפר מרן כי היה לנחם את בניו של הגר"י פישר זצ"ל שסיפרו שאביהם אמר כי הוא עוקב אחר כל אלו שהתפללו וותיקין, שמתו קודם התפילה, כי לא ניזוקו כל היום, וגם הסתלקותו של הרב פישר הייתה כך.

דיברנו על זה פעם, ובפשטות זה עד שקיעת החמה. אבל גם אם ימות ביום, אין זו ראייה [שניזוק] דיש שמיתה טוב לו. דמיתה בגדר עונש היא הנחשבת שהוא ניזוק, אבל יש מיתה שזה טוב לו. ועי' בטעמא דקרא פ' חיי שרה ד"ה ויבא אברהם, ופ' וישב ד"ה וישלחהו, ופ' וילך ד"ה בן מאה.

(כל משאלותיך)

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

קרבן שנת השבע (י"ב)

סיוע כלכלי לשומרי השביעית

בואו לעזרת הגבורים

בתקופה זו המגבית הכלל עולמית לטובת שומרי השמיטה כבר בשיאה. בכל עבר ומכל כיון ניתן להבחין במודעות ענק עם חתימות גדולי ישראל הקוראות לציבור יראי ה' לסייע לגבורי הכוח. כיום, בדור בו ניתן די בקלות לגייס כספים גדולים בסכומי עתק מכל גווני הקשת, בדרכים שונות של פרסום, אפשר למקסם את יכולת האיסוף, ולהגיע לסכומים לא מבוטלים בכלל, מה שבדור הקודם זה לא היה בר-השגה. כך למשל, מסופר בספר פאר הדור, כי לקראת שנת השמיטה תר"צ הטריוויוז'ניזם שני גדולי העולם, כדי להשיג סכום כסף לטובת כמה חקלאים בודדים שיאותו לשמור את מצות השמיטה. וכך מסופר שם (בקיצורים מתבקשים): מריחוק מקום, מ"וילנא", מסר נפשו באופן מיוחד הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ניסקי זצ"ל לטובת קיבוץ 'מחנה ישראל'. אך לא רק בתחום התמיכה הכספית, כי אם, ובעיקר, גם במישור הרוחני, וזאת כאמור בד בבד גם לשאר הישובים גדרה וכפר סבא. כפי הנראה, נבעה פעילותו של הגר"ח עפ"י הבקשה ששיגרו אליו "מרכז אגודת ישראל" אודות דבר השמיטה. ניתן לראות בקובץ אגרות חזון איש וקובץ אגרות רבי חיים עוזר מספר אגרות חוזרות ביניהם על דבר קיום השמיטה בשנה זו.

היכן גר הרב קרליץ?

יש לציין שמרן החזון איש רבינו אברהם ישעיה קרליץ זצוק"ל עלה ארצה בשנת תרצ"ג בהצנע, בלא כל רצון להתפרסם, אך הגר"ח ע"ה שהכירו מוילנא הטיל עליו את הפרסום כשביקש לדעת מה דעתו לגבי שביעית, וכל זה היה שנתיים שנים קודם השמיטה, בשנת תרצ"ו.

עפ"י פנייתו של הגאון רבי חיים עוזר אל מרן החזון איש, נסעו בני חבורת "גדרה" אל בני ברק (שהיתה עדיין מושבה קטנה). שמו של מרן החזון איש עדיין לא נודע, והם ידעו שעליהם לפגוש את הרב אברהם ישעיה קרליץ. הלכו ושאלו מאיש לאיש עד לעשרים איש, למקום מגורו של הרב אברהם ישעיה קרליץ, ולא היה מי שידע לענות. עד שפגשו בזקן אחד שאמר להם שהוא יהודי שעלה מוילנא לפני מספר שנים, והוא יושב כל היום בחדרו ולומד תורה בהצנע ולכן לא מכירים אותו. כאשר נפגשו עם החזון איש קיבלם במאור פנים, והשיב להם שקיבל את מכתבו של הגאון רבי חיים עוזר.

ומאותה העת והלאה הקיבוצים החרדיים הפנו אליו כל השאלות המסובכות והקשות שהיה לו לפסוק גם בכוחא דהיתירא. לקראת שנת השמיטה התרח"צ כתב החזון"א מכתב לבעלי יכולת שסייעו בכסף לחקלאים לשמור שמיטה, וכלשונו "לגול החרפה מעלינו על ידי היתרי השעה שבכל שמיטה ושמיטה באין קץ, החולצים את זיקי האמונה מלב המפקפקים, וחושבים את מצות התורה כדברים נמנעים" ... (קובץ אגרות ח"ג אגרת פ"ג) בהמשך הוא מסביר כי בקיום מצות השמיטה כדין, תלויה בזה דחיפה עצומה לקיום התורה כולה ע"ש.

תמונה נדירה בפרסום ראשון: גדולי ישראל בשמיטה תשס"א משתתפים בכינוס לטובת השביעית בביהכ"נ לדרמן

סכום התמיכה

"קבלה בידי מאבי מורי זללה"ה" סח הגאון הגדול רבי שרגא שטינמן לרבני 'קרן השביעית' בעת שבאו למעונו בתקופה האחרונה להחתים אותו על כרוז סיוע לשומרי השביעית בסך של חמישים שקל כל חודש, "שבמכתב המיועד לציבור לא ראוי לקבוע סכום אחיד לכולם, כי העשיר כדאי שירבה ואילו הדל מוכרח להמעט, ואם כן המכתב לא יביא מלוא התועלת" עם זאת, מחמת החשיבות הגדולה של קרן השביעית הוא צירף את חתימתו אף שקבעו בה את הסכום הנ"ל לכל יהודי. ויהי רצון שכל המסייעים יזכו גם הם ל"וציותי את ברכתי"

כינוס בראשות גדולי הדור לטובת החקלאים שומרי השביעית. שמיטה תשע"ה.

מעניני הפרשה

ויך את האתון (כב, כז)

כתב הבעה"ט, ואל קלל אותה לפי שהי' דעתו לקלל את ישראל ואין ב' קללות ביום אחד, דכתיב "לא אוסיף לקלל" (הראני הגר"ח קנייבסקי שליט"א דהמקור מפענח רזא ושם מדמה למעשה דגחזי שלא יכול להחיות מתים פעמיים באותו מקל, עיי"ש) א"נ מפני שלא הגיע הרגע של הזעם. עיין בבעה"ט מהר"י רייניץ דמביא בכת"י שהנוסח לא אוסיף עוד לקלל וגו' ולא אוסיף עוד להכות.

(דברך נצב בשמים)

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת, יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובהיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585-1586 שלוחה-

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310